

LET OP:

U bekijkt nu de volledige analoge versie van plankaart, voorschriften respectievelijk toelichting. De digitale begrenzing van het plangebied op www.ruimtelijkeplannen.nl is bepalend voor welk deel en dus ook welke bestemmingen en aanduidingen onderdeel vormen van dit plan en dus daadwerkelijk geldig zijn.

Dit plan is op basis van de Wet op de Ruimtelijke Ordening vastgesteld. De nu voorliggende digitale versie is een kopie van de vastgestelde, papieren versie.

GEMEENTE APELDOORN

Toelichting bestemmingsplan buitengebied Stuwwalrand Parkzone Zuid.

INHOUD

BLZ

1. INLEIDING	1
1.1 Aanleiding tot de planherziening	1
1.2 Ligging en korte karakteristiek van het plangebied	1
1.3 Reikwijdte van het bestemmingsplan	3
1.4 Werkwijze	4
2. HOOFDLIJNEN VAN HET RUIMTELIJK BELEID	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Uitgangspunten van het beleid	8
2.3 Doelstellingen	11
2.4 Visie Ruimte/Milieu	19
2.5 Streefbeeld	24
2.5.1 Bos en natuur	24
2.5.2 Recreatie	27
2.5.3 Landbouw	29
2.5.4 Burgerwoningen	30
2.5.5 Functieverandering voormalige agrarische bedrijfsgebouwen ..	31
2.5.6 Overige niet-agrarische functies	33
2.6 Indeling in bestemmingen	34
3. UITWERKING VAN HET GEMEENTELIJK BELEID	35
3.1 Verhouding landbouw, natuur en landschap	35
3.2 Burgerwoningen	36
3.3 Verblijfsrecreatie	41
3.3.1 Hoofdgebiedsindeling	41
3.3.2 Uitbreiding en inbreiding	42
3.3.3 Beschrijving van het ontwikkelingsbeeld voor de verblijfsrecreatie	44
3.3.4 Kleinschalig kamperen	47
3.4 Cultuurhistorie	48
3.4.1 Archeologie	48
3.4.2 Routes	49
3.4.3 Bebouwing	50
3.4.4 Landgoederen en buitens	50
3.4.5 Kanaalzone en sprengen	52
3.5 Milieu-aspecten	52
3.6 Toetsing vigerende plannen	55
4. HET JURIDISCH PLAN	59

5. HANDHAVING	79
5.1 Algemeen	79
5.2 Specifiek	79
5.3 Conclusie	81

6. MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID	82
6.1. Inspraak	82
6.2. Resultaten overleg ex artikel 10 Besluit op de ruimtelijke ordening ..	82

BIJLAGE A

HET OVERHEIDSBELEID	1
---------------------------	---

1. Rijksbeleid	1
2. Provinciaal beleid	4
3. Regionaal gericht beleid	9
4. Gemeentelijk beleid	13
5. Beleid van buurgemeenten	17

BIJLAGE B

KARAKTERISTIEK EN ONTWIKKELINGEN	1
--	---

1. Landschapsecologische karakteristiek	1
1.1 Geomorfologie, bodem en waterhuishouding	1
1.2 Cultuurhistorische kenmerken	4
1.3 Huidige grondgebruik	7
1.4 Visueel-ruimtelijke kenmerken	9
1.5 Vegetatie	15
1.6 Fauna	19
1.7 Ecologische groenstructuur	23
1.8 Kwetsbare gebieden	26
2. Hydrologische karakteristiek en ontwikkelingen	28
2.1 Het oppervlaktewatersysteem	28
2.2 Het grondwatersysteem	30
2.3 Functies van het grond- en oppervlaktewater	33
2.4 Knelpunten multifunctioneel gebruik	35
3. Milieukundige karakteristiek	36
3.1 Milieukwaliteit	36
3.2 Milieugevoeligheid en milieubelasting	39
3.3 Beschermingsgebieden	45

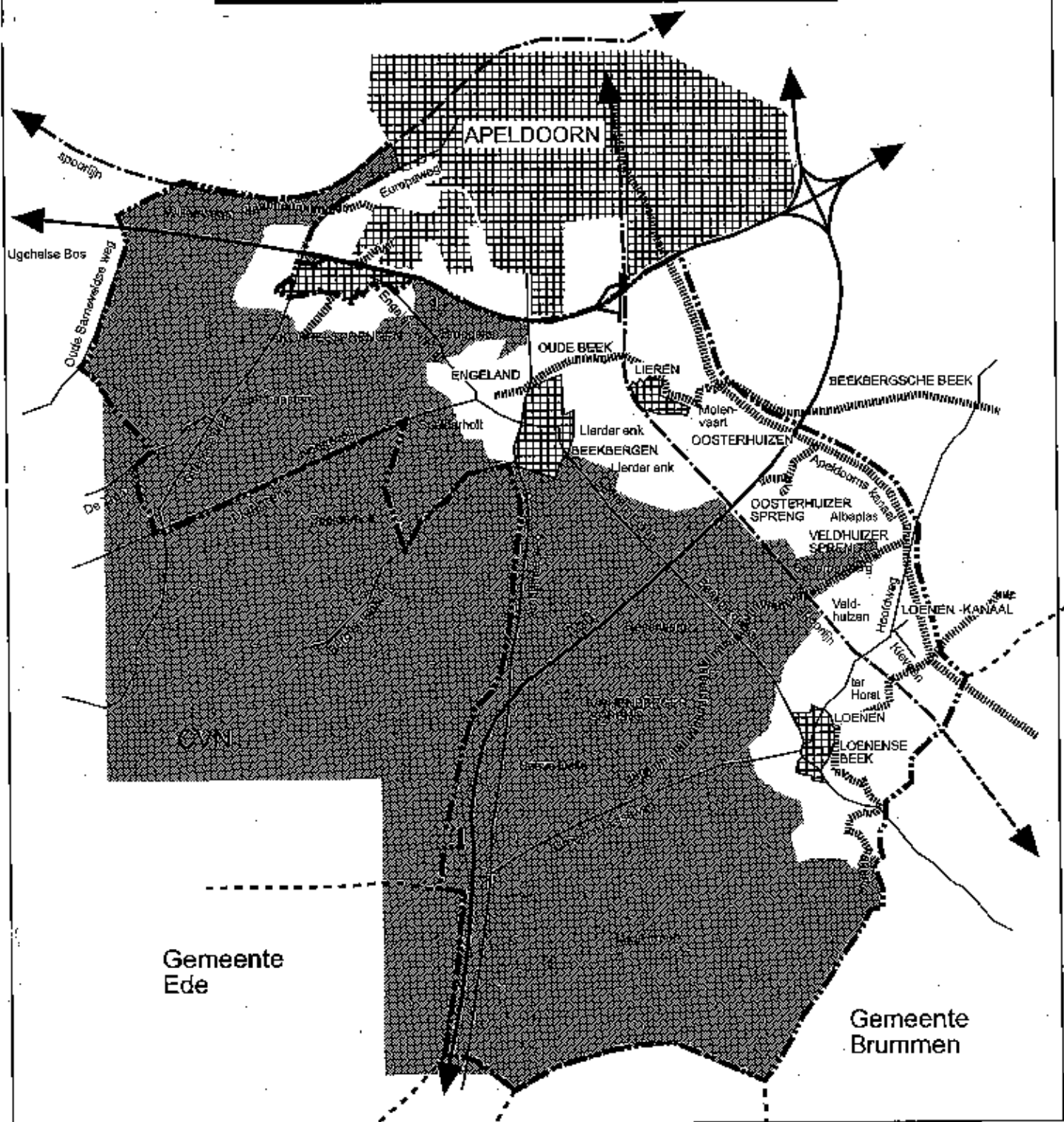
4. Functionele karakteristiek en ontwikkelingen	50
4.1 Landbouw	50
4.2 Recreatieve karakteristiek en ontwikkelingen	59
4.3 Overige bedrijven en burgerwoningen	65
4.4 Maatschappelijke doeleinden/instituten	68
4.5 Infrastructuur	69
4.6 Conflicterende ruimteclaims	71

BIJLAGE C

ECONOMISCHE BEHOEFTEONDERBOUWING UITBREIDING

BEDRIJFSTERREIN KIEVEEN	1
-------------------------------	---

OVERZICHTSKAART

Legenda

- Kernen buiten plangebied
- Plangrens
- Spoorlijn
- Wegen
- Baken
- Gemeentegrens

Gemeente
Arnhem

Gemeente
Rozendaal

Gemeente
Ede

Gemeente
Brummen

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding tot de planherziening

Het basisinstrument om de ruimtelijke en functionele ontwikkeling in het landelijk gebied te sturen is het bestemmingsplan buitengebied. Voor het plangebied vigeren op dit moment verschillende bestemmingsplannen: bestemmingsplan Hoog Buurlo, Beekbergen-Lieren, Lieren (het dorp), Immenberg, Groenendaal, het bestemmingsplan Rijksweg A50 en het Uitbreidingsplan in Hoofdzaak. Op deze plannen zijn weer tal van partiële herzieningen van toepassing.

De huidige plannen geven een versnipperd beeld van het plangebied en bieden onvoldoende houvast om met nieuwe ongewenste ontwikkelingen om te kunnen gaan en bepaalde gewenste en ongewenste processen te begeleiden en waar nodig te sturen. In de loop der jaren zijn nieuwe inzichten ontstaan ten aanzien van de milieuproblematiek en de landschappelijke en ecologische en recreatieve betekenis van het buitengebied. Daarnaast bieden de gewijzigde Wet op de Ruimtelijke Ordening en het Besluit op de ruimtelijke ordening 1985 nieuwe mogelijkheden voor de inrichting van bestemmingsplannen, met name ten aanzien van het inspelen op nieuwe ontwikkelingen en de afstemming met uitvoeringsgerichte instrumenten. In toenemende mate wordt het belang van een goede afstemming van het bestemmingsplan buitengebied met deze beleidsinstrumenten, met name afstemming van ruimtelijk-, milieu- en waterbeleid onderkend. Een integrale planherziening van het buitengebied is daarom noodzakelijk.

Niet alleen door het gemeentebestuur, maar ook van provinciale zijde is nadrukkelijk de wenselijkheid van een integrale planherziening geuit.

In maart 1994 is een structuurplan voor het gehele landelijk gebied van de gemeente Apeldoorn vastgesteld. Hierin is de gewenste ontwikkeling in hoofdlijnen vastgelegd. Dit structuurplan zal uitgewerkt en vertaald worden in juridisch bindende bestemmingsplannen. Het buitengebied van de gemeente Apeldoorn is ten behoeve van het opstellen van bestemmingsplannen buitengebied onderverdeeld in een aantal deelgebieden. Voor ieder deelgebied zal een bestemmingsplan worden opgesteld, waarbij wordt gestreefd naar een uniforme aanpak en systematiek. Het voorliggende bestemmingsplan buitengebied betreft het gebied "Stuwwalrand Parkzone Zuid" en is de tweede in deze reeks.

1.2 Ligging en korte karakteristiek van het plangebied

Het plangebied "Stuwwalrand Parkzone Zuid" ligt ten zuidwesten van de stad Apeldoorn en wordt in het oosten begrensd door het talud van het Apeldoorns Kanaal (het kanaal valt zelf binnen het plangebied) en in het noorden door de A1. Aan de noordwestzijde loopt de plangrens via de Europaweg naar de spoorlijn Amersfoort-Apeldoorn. De plangrens loopt vervolgens via de Oude Barneveldse weg, de Noordweg en de Berg en Dalweg richting de Arnhemse weg. Ten zuiden van de kern Beekbergen vormt de Arnhemse weg de westzijde van het plangebied.

In het zuiden grenst het plangebied aan het grondgebied van de gemeenten Arnhem, Rozendaal en Brummen.

De bebouwde kommen van Ugchelen, Beekbergen, Lieren en Loenen vallen vrijwel geheel (VSM-station van Lieren valt binnen het plangebied) buiten het plangebied; evenals het plan voor de golfbaan ten oosten van de Albaplas.

Op de "Overzichtskaart" is de ligging van het plangebied weergegeven met de belangrijkste wegen, waterlopen en toponymen.

Het plangebied is onder te verdelen in twee ruimtelijk van elkaar duidelijk te onderscheiden eenheden:

- * delen van het Centraal Veluws Natuurgebied;
- * de stuwwalrand.

Centraal Veluws Natuurgebied (CVN)

De delen van het Centraal Veluws Natuurgebied welke behoren bij het plangebied worden gekenmerkt door de aanwezigheid van uitgestrekte bossen, heide-terreinen en enkele landbouwgronden. Het CVN is een natuurkerngebied binnen de ecologische hoofdstructuur, met in (inter-)nationaal opzicht belangrijke duurzaam te behouden ecosystemen.

Bepaalde delen van het CVN die tot het plangebied behoren hebben een belangrijke recreatieve functie door het voorkomen van verblijfsrecreatieve voorzieningen (campings, bungalowparken, hotels), dagrecreatieve voorzieningen (horeca-gelegenheden, picknickplaatsen) en voorzieningen ten behoeve van routegebonden recreatie (wandel-, fiets- en ruitpaden). Recreatieve activiteiten kunnen soms een bedreiging vormen voor de meer kwetsbare delen van het natuurkerngebied.

De stuwwalrand

De stuwwalrand is een overwegend kleinschalig gebied met een grote ruimtelijke diversiteit. Het agrarisch grondgebruik is sterk bepalend voor de karakteristiek van het gebied. Landbouwgronden (akker- en weidebouw) worden afgewisseld met landschappelijk en/of cultuurhistorisch waardevolle elementen. Het gebied heeft een belangrijke recreatieve functie, zowel ten aanzien van verblijfsrecreatie als extensieve vormen van dagrecreatie.

De ecologische kwaliteiten van het gebied worden vooral bepaald door de vele gradiënten¹. De aanwezige sprengen en beken vormen aanknopingspunten voor een verdere ontwikkeling van de natie ecosystemen en/of verbindingzones. Gezien de aanwezige waarden in het gebied en de ligging nabij het Centraal Veluws Natuurgebied worden in het gebied ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden nogal wat randvoorwaarden gesteld vanuit milieu, natuur en landschap.

¹ Gradiënten zijn abiotische overgangen m.b.t. nat-droog; dicht-open; voedselarm-voedselrijk.

Ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen die in het plangebied spelen hebben betrekking op de uitwerking en vertaling van rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid naar het bestemmingsplanniveau. Het structuurplan voor het landelijk gebied geeft de gewenste ontwikkelingen voor het buitengebied reeds op hoofdlijnen weer.

Op sommige onderdelen, zoals de verblijfsrecreatie is de visie gedateerd en ingehaald door het streekplan van 1996. Hier wordt onder strikte voorwaarden meegewerkt aan uitbreiding in beperkte mate, mits dit voor de beoogde kwaliteitsverbetering nodig is.

Het CVN behoort tot de **groene koers**. In dit gebied zijn de **ecologische kwaliteiten richtinggevend** voor de ruimtelijke ontwikkelingen. Functies die leiden tot aantasting van natuur en milieu dienen te worden vermeden. Binnen de ecologische doelstelling kan de recreatie zich kwalitatief verder ontwikkelen. Het recreatief medegebruik van het gebied wordt gezoned, waarbij de meer kwetsbare gebieden van het CVN zoveel mogelijk dienen te worden ontzien.

De stuwwalrand behoort tot de **blauwe koers**. Het ruimtelijk beleid in het gebied is gericht op **verbrede plattelandsontwikkeling**. De nadruk ligt daarbij op economisch interessante combinaties van agrarische activiteiten met recreatie, toerisme, natuur en landschapsbeheer, binnen de milieukundige en hydrologische randvoorwaarden die aan het gebied worden gesteld. In het Structuurplan worden voor het plangebied drie typen van verbrede plattelandsontwikkeling onderscheiden: verbrede plattelandsontwikkeling gericht op stadsrandactiviteiten; verbrede plattelandsontwikkeling gericht op landbouw en verbrede plattelandsontwikkeling gericht op natuurwaarden. Voor bepaalde gebieden staat tevens het behoud van de openheid centraal. Tevens dienen in het gebied een aantal ecologische verbindingzones te worden ontwikkeld en dienen bijzondere natuurwaarden, alsmede cultuurhistorische elementen, te worden veiliggesteld. De Oude Beek is door het Waterschap reeds in het kader van een beheers- en onderhoudsplan op natuurlijke wijze ingericht.

1.3 Reikwijdte van het bestemmingsplan

Bij het ontwikkelingsgerichte bestemmingsplan buitengebied speelt het sturen van ruimtelijke ontwikkelingen een centrale rol. In een buitengebied zijn echter ook concrete, plaatsgebonden belangen en kwaliteiten aanwezig, die moeten worden gerespecteerd. Beide aspecten dienen tot uiting te komen in het bestemmingsplan.

De nagestreefde ruimtelijke ontwikkeling van een gebied kan worden weergegeven middels een streefbeeld. Het sturen van gewenste ruimtelijke ontwikkelingen vindt plaats aan de hand van een toetsingskader, een beleidskader en een afstemmingskader.

- **Het toetsingskader** heeft als functie om de belangen van bestaande functies en kwaliteiten (onder andere bestaande agrarische bedrijven, burgerwoningen, waardevolle landschapselementen) te behartigen. Deze worden weergegeven op de plankaart. Het respecteren van deze functies en kwaliteiten vergt geen nadere afweging meer.
Het toetsingskader bevat bijbehorende planologische regelingen, waaronder uitbreidingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven en een verbod op het verwijderen van waardevolle landschapselementen. Het toetsingskader dient voor de "dagelijkse" praktijk van aanvragen voor bouw- en aanlegvergunningen.
- **Een beleidskader** heeft als functie om nieuwe ruimtelijk relevante initiatieven van particulieren, overheden, instellingen e.d. te kunnen toetsen aan het streefbeeld. Voorbeelden zijn het beleid met betrekking tot nieuw- en hervestiging van agrarische bedrijven, omschakeling van agrarische bedrijven, hergebruik van vrijkomende gebouwen voor niet agrarische activiteiten, ontwikkeling van recreatie- of natuurontwikkelingsprojecten en dergelijke. De reikwijdte van het beleidskader is beperkt tot die (onderdelen van) initiatieven, waarvoor het bestemmingsplan als toetsingsinstrument is bedoeld. Het beleidskader wordt uitsluitend toegepast bij vrijstellingen, wijzigingen en aanlegvoorschriften.
- **Het afstemmingskader** bestaat uit die onderdelen van de gewenste ontwikkeling, die niet (alleen) met behulp van het bestemmingsplan gerealiseerd kunnen worden. Deels betreft het de gewenste toepassing van het milieu- en waterinstrumentarium (bijv. milieuvergunningen). Deels ook betreft het de actieve inrichting van gebieden, bijvoorbeeld de aanleg van recreatieve voorzieningen of een ecologische verbindingzone. Veelal zijn andere overheden dan de gemeente (bijv. een waterschap) voor de toepassing van die instrumenten verantwoordelijk. Indien onderdelen uit het streefbeeld door middel van die andere instrumenten gerealiseerd worden, kunnen deze door middel van een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan (het toetsingskader) worden opgenomen.

1.4 Werkwijze

Het bestemmingsplan is ontwikkeld in samenwerking met een ambtelijke projectgroep, onder leiding van een projectleider van de dienst ROW, afdeling RO, en een klankbordgroep onder voorzitterschap van de wethouder voor de ruimtelijke ordening. In de klankbordgroep hebben vertegenwoordigers van de gemeente, vertegenwoordigers van de agrarische sector, het Waterschap Veluwe, natuur en milieu-organisaties, de dorpsraden, de recreatie sector, defensie en medewerkers van bureau Pouderoyen Compagnons zitting.

Het planproces bestaat uit een viertal stappen:

De **eerste stap** was het opstellen van een discussienota, waarbij de ruimtelijke problematiek van het gebied is verkend.

De **tweede stap** in het planproces was de inventarisatie-, onderzoek- en analyse fase. Doel van deze stap is om een gedegen basis te leggen voor de beleidsvorming. Het onderzoek heeft geresulteerd in de bijlage "overheidsbeleid" en de bijlage "karakteristiek en ontwikkelingen" bij het bestemmingsplan buitengebied. De **derde stap** in het planproces bestaat uit het opstellen van de uitgangspuntennota.

In deze stap wordt het gemeentelijk beleid in hoofdlijnen weergegeven middels een streefbeeld en worden voorstellen gedaan voor maatregelen en bijbehorende instrumenten om het streefbeeld te realiseren.

De **vierde stap** tenslotte bestaat uit de juridische vertaling van het beleid in voorschriften en plankaarten. Toetsing aan de vigerende bestemmingsplannen vormde een belangrijk onderdeel van deze stap.

Hoofdstuk 2 van de toelichting behandelt de derde stap in het planproces en beschrijft aan de hand van het streefbeeld de hoofdlijnen van het gemeentelijk beleid. Dit hoofdstuk gaat ook in op de uitwerking van het geformuleerde beleid in maatregelen en instrumenten en de wijze waarop het streefbeeld juridisch wordt vertaald.

Hoofdstuk 3 van de toelichting geeft inzicht in de wijze waarop het gemeentelijk beleid in het bestemmingsplan is uitwerkt ten aanzien van een aantal hoofdpunten:

- verhouding landbouw, natuur en landschap;
- burgerwoningen;
- verblijfsrecreatie;
- cultuurhistorie en archeologie.

Tevens gaat dit hoofdstuk in op de wijze waarop is omgegaan met de vigerende bestemmingsplannen.

Hoofdstuk 4 tenslotte geeft gedetailleerd inzicht in de opzet van de juridische regeling (kaarten en voorschriften).

De interne bijlage A "overheidsbeleid" geeft een weergave van het bestaand beleid van Rijk, provincie, regio, waterschap en gemeente. In de bijlage B "karakteristiek en ontwikkelingen" bij deze toelichting wordt ingegaan op de resultaten van onderzoek en analyse m.b.t. ruimtelijke-, hydrologische-, milieukundige- en functionele aspecten (tweede stap planproces). Voor meer gedetailleerde informatie omtrent de resultaten van het landschapsecologisch onderzoek wordt verwezen naar externe bijlaggerapporten.

2. HOOFDLIJNEN VAN HET RUIMTELIJK BELEID

2.1 Inleiding

In bijlage B wordt ingegaan op de huidige karakteristiek en (gewenste) ontwikkelingen van landbouw, natuur en landschap, recreatie en overige functies. Hieruit blijkt, dat grondgebruik, landschapsopbouw, milieu-invloeden en waterhuishouding niet los van elkaar staan, maar elkaar op vele manieren beïnvloeden. Ook in het te formuleren beleid hangen deze aspecten daarom sterk met elkaar samen. Milieubeleid en ruimtelijk beleid dienen elkaar te ondersteunen. In het bestemmingsplan buitengebied voor de Stuwwalrand wordt daarom een integraal streefbeeld gehanteerd.

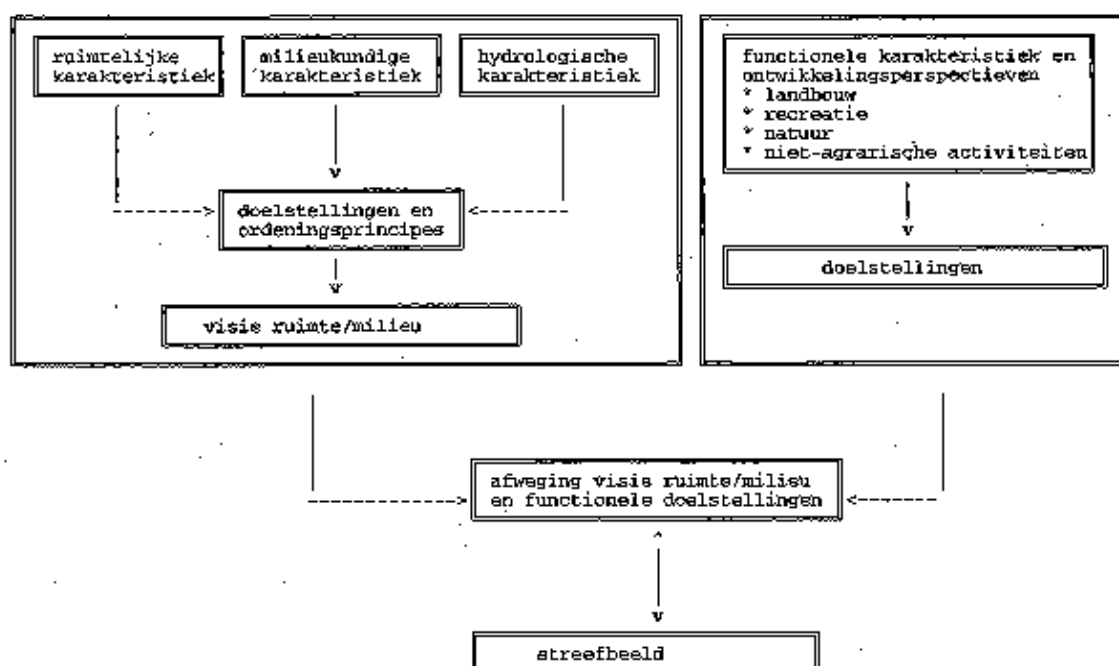
In een integraal streefbeeld kan het samenhangend ruimtelijk-, milieu- en waterbeleid in beeld worden gebracht. Dit streefbeeld geeft geen vaststaand eindbeeld weer, maar meer een ontwikkelingsrichting. Dat wil zeggen het streefbeeld is een beeld van hoe de gemeente in de planperiode (en daarna) met het buitengebied om wil gaan om te zorgen dat de verschillende vormen van ruimtegebruik, zoals landbouw, recreatie, natuur en andere functies elkaar zoveel mogelijk versterken en ondersteunen. Het streefbeeld dient als richtlijn en toetsingskader voor ontwikkelingen en is onderdeel van het plan.

Het Structuurplan landelijk gebied vormt het raamwerk, waarbinnen het ruimtelijk beleid voor de Stuwwalrand Parkzone Zuid kan worden opgesteld. Daar het Structuurplan beleid op een vrij hoog schaalniveau (ca. 1:35.000) is bepaald, bevat het alleen de hoofdlijnen voor het te formuleren beleid voor het plangebied. Voor het bestemmingsplan, schaal 1:5.000 à 1:10.000 is een verdere detaillering en nadere uitwerking van het beleid nodig. Het raamwerk, gevormd door het Structuurplan, biedt binnen een zekere bandbreedte, ruimte voor een nadere invulling. Naast het Structuurplan zijn ook andere plannen relevant bij de nadere uitwerking van het ruimtelijk beleid voor het plangebied. Hierbij kan gedacht worden aan het Ammoniak Reductieplan en het in 1996 vastgestelde Provinciale Streekplan. Voor de gemeente en de bewoners en gebruikers van het gebied is het noodzakelijk dat het beleid via de bestemmingsplanprocedure goed op elkaar wordt afgestemd. De landschapsecologische waarden in het gebied dienen te worden veiliggesteld; ook dienen deze waarden zich in het gebied verder te kunnen ontwikkelen. Tevens moeten de agrarische-, recreatieve- en overige bedrijven in het gebied investeringen kunnen verrichten die nog lange tijd actueel zijn. Daarvoor is een heldere en inzichtelijke regelgeving van belang, die enerzijds voldoende rechtszekerheid biedt en anderzijds inspeelt op de dynamiek van de verschillende sectoren.

In dit hoofdstuk worden de nadere ontwikkelingsrichtingen van het gebied bepaald, hetgeen resulteert in de hoofdlijnen van het te voeren ruimtelijk beleid.

In het schema "ontwikkeling van een geïntegreerd streefbeeld" is geschetst hoe dit beleid wordt vormgegeven.

Schema: Ontwikkeling van een geïntegreerd streefbeeld

Op grond van het in bijlage A geformuleerde beleid worden de belangrijkste uitgangspunten van beleid geformuleerd (paragraaf 2.2). Op grond van deze uitgangspunten en de in bijlage B geschetste karakteristieken en ontwikkelingen worden vervolgens een aantal hoofd- en subdoelstellingen voor het plangebied geformuleerd en worden randvoorwaarden uitgewerkt t.b.v. een nadere invulling van het ruimtelijk beleid (paragraaf 2.3). De integratie van doelstellingen voor ruimte, milieu en hydrologie en de karakteristieken van het gebied resulteert in een visie ruimte/milieu (paragraaf 2.4). De functionele doelstellingen worden aan deze visie getoetst en afgewogen, op deze wijze ontstaat een integraal streefbeeld voor het plangebied (paragraaf 2.5). In het streefbeeld worden de ontwikkelingsmogelijkheden van de diverse functies beschreven aan de hand van de randvoorwaarden en uitgangspunten uit de vorige paragrafen. Tenslotte wordt in paragraaf 2.6 ingegaan op de indeling in bestemmingen voor het plangebied.

2.2. Uitgangspunten van het beleid²

De belangrijkste uitgangspunten van het beleid uit de gemeentelijke, provinciale, regionale en rijks beleidsplannen en -nota's staan in deze paragraaf weergegeven. Aangegeven is welke uitgangspunten door welke beleidsnota's worden onderschreven.

Onderscheid wordt daarbij gemaakt tussen de Stuwwalrand en de Veluwe. Deze gebieden hebben ieder een eigen karakteristiek en worden daardoor in veel beleidsnota's apart van elkaar beschreven.

De problematiek en de ontwikkelingsmogelijkheden van de Stuwwalrand en het Centraal Veluws Natuurgebied hangen echter sterk met elkaar samen, waardoor het ontwikkelen van een integraal streefbeeld voor het totale plangebied gewenst is.

Het gehele plangebied is in het rijksbeleid als Waardevol Cultuurlandschap aangeduid. Dit zijn multifunctionele gebieden met uitzonderlijke natuur- en landschapswaarden, een grote recreatieve aantrekkelijkheid en een duurzame land- en bosbouw. Een geïntegreerde en duurzame ontwikkeling van deze gebieden is daarbij van groot belang.

Stuwwalrand

Karakteristiek

De Stuwwalrand wordt begrensd door de hoger gelegen scherpe bosrand van het CVN en de lager gelegen monumentale Kanaalzone. Langs de bosrand ligt een gordel van oude bouwlanden (enken) met een relatief open karakter. Van west naar oost lopen een aantal structuurbepalende beken en sprengen door het gebied.

In het gebied is sprake van een divers grondgebruik, agrarische bedrijven, semi-agrarische bedrijven, hobbyboeren en burgerwoningen wisselen elkaar af. Het agrarisch grondgebruik is evenwel sterk bepalend voor de karakteristiek van het gebied. Het gebied gelegen tussen de A1 en de Oude Beek staat sterk onder druk van de nabijgelegen stadsrand.

De Stuwwalrand behoort tot de **blauwe koersgebieden**. Een sterke ruimtelijke en deels economische integratie van verschillende functies is in deze gebieden gewenst (verbrede plattelandsontwikkeling). Dit dient van gebied tot gebied nader te worden gedifferentieerd.

² SPL = Structuurplan Landelijk Gebied, 1994
LBP = Landschapsbeleidsplan gemeente Apeldoorn, vastgesteld in 1995
MBP = Milieubeleidsplan, 1992
VINEX = Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra, Ministerie VROM 1992
SGR = Structuurschema Groene Ruimte, ministerie LNV, 1994
STP = Streekplan Gelderland, 1996
GMP = Gelders Milieuplan, provincie Gelderland 1996
WHP = Waterhuishoudingsplan 1996
IWVV = Integraal Waterbeheersplan Veluwe en Vallei 1994-1998

Uitgangspunten van beleid

Natuur en Landschap:

- * Voor landschappelijk waardevolle gebieden dient bij het toevoegen van nieuwe functies de waarden te worden beschermd. Open gebieden mogen ruimtelijk niet verder worden verdicht. Met name de relatieve openheid van het landschap op de overgang van het CVN naar de Stuwwalrand en de enken dient te worden behouden en versterkt (SPL, LBP, Streekplan). Ook de verkavelingsstructuur op de overgang van het CVN naar de Stuwwalrand dient te worden behouden (Streekplan);
- * De bestaande diversiteit en herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen dient behouden te blijven, evenals de cultuurhistorisch en archeologisch waardevolle elementen en gebieden e.d. (SPL, LBP);
- * Hoogste prioriteit bij het **behoud** van de landschapsecologische waarden hebben de gebieden in de ecologische groenstructuur van de gemeente, de cultuurhistorisch waardevolle gebieden en de bijzondere beplantingen. Een lagere prioriteit wordt toegekend aan de overige beplantingen. De hoogste prioriteit bij de **ontwikkeling** van natuurwaarden hebben de ecologische verbindingen. Actieve natuurontwikkeling buiten de ecologische groenstructuur krijgt een lagere prioriteit (LBP);
- * De Stuwwalrand heeft een belangrijke functie als ecologische verbinding tussen de natuurkerngebieden ten oosten van Apeldoorn en het CVN (SGR). De ecologische verbindingzones voor de natte en droge structuren moeten worden verbeterd en de barrières die de verbindingroutes doorsnijden moeten worden verzacht (SPL, LBP);
- * Bij ingrepen in het landschap dient te worden zorggedragen voor een goede landschappelijke inpassing en dient compensatie plaats te vinden van te verliezen natuur- en landschapswaarden (zo mogelijk binnen de ecologische groenstructuur) (LBP);
- * Schadelijke invloeden op natuurgebieden veroorzaakt door verzuring, vermesting, verdroging, versnippering en verstening dienen zoveel mogelijk te worden voorkomen of beperkt (LBP);

Water en Milieu:

- * Het ruimtelijk beleid dient het milieu-sectorbeleid te ondersteunen door voor vermesting en verzuring gevoelige natuur- en landschapselementen te beschermen. Dit kan worden gerealiseerd middels planologische veiligstelling en het voeren van een gebiedsgedifferentieerde aanpak (zonering) m.b.t. verplaatsing, nieuwvestiging en uitbreiding van agrarische bedrijven. Daarbij dient te worden aangesloten op het Ammoniak Reductieplan (MBP, ARP);
- * Het waterbeleid is gericht op de veiligstelling en het herstel van bijzondere natuur, waarbij de nadruk ligt op landnatuur die afhankelijk is van kwelstromen, alsmede op waternatuur in en langs beken en sprengen. Verdroging en verontreiniging van oppervlaktewater moet worden tegengegaan (WHP);
- * Nieuw te ontwikkelen natuurgebieden en landschapselementen zullen geen invloed hebben op de toepassing van de Interimwet ammoniak en veehouderij (SPL, LBP).

Functioneel:

- * De landbouw krijgt steeds minder betekenis als zelfstandige economische drager, toch dient het huidige gevarieerde landschapsbeeld te worden behouden, een landbouwkundig gebruik van de gronden maakt hier deel van uit (SPL); Voor gebieden met een zwakke landbouwkundige structuur is verbreding van functies mogelijk. In de gebieden waar de landbouw als zelfstandige, economische functie nog toekomstperspectief heeft dient het ruimtelijk beleid de landbouw zoveel mogelijk te ondersteunen (binnen de randvoorwaarden van natuur en milieu). Niet zozeer vanwege het economisch belang, maar met name vanwege het landschappelijk belang en het feit dat landbouw in veel gevallen het meest doelmatig gebruik van de grond is (SPL);
- * De Stuwwalrand dient uit te groeien tot een extensief recreatief gebied. Dit kan worden gerealiseerd door paden voor wandelen, fietsen en ruitersport aan te laten sluiten op de bestaande recreatieve concentraties in het CVN, als ook op het stedelijk gebied (SPL);
Selectieve groei en ontwikkeling van verblijfsrecreatie moet in de Stuwwalrand mogelijk zijn, mits er sprake is van kwaliteitsverbetering van het regionale toeristisch-recreatieve product en rekening wordt gehouden met de draagkracht van natuur en landschap. Nieuwvestiging van grootschalige verblijfsrecreatie en intensieve dagrecreatie is niet mogelijk (Streekplan);
- * Functieverandering door hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing is alleen mogelijk als de nieuwe functie past binnen de beleidsdoelstellingen die voor het gebied van toepassing zijn. Mogelijkheden worden vooral gezocht in wonen, recreatie en (passende) niet-agrarische bedrijvigheid (Streekplan);
Nieuwe functies worden echter slechts toegelaten indien zij een bijdrage leveren aan het behoud van de diversiteit, en geen onevenredige belasting vormen voor de aanwezige natuur- en milieuwaarden (SPL).
- * In de stadsrandzone is een sterke oriëntatie op de functie van het gebied als uitloopzone voor stedelijke recreatie en semi-stedelijke voorzieningen gewenst (VINEX, SPL).
- * Wonen dient in principe plaats te vinden in de kernen of het stedelijk gebied, versterking van het landelijk gebied dient te worden voorkomen (SPL, LBP).

Veluwe/CVN

Karakteristiek

De Veluwe bestaat uit grote bosgebieden, afgewisseld door heidevelden, stuifzanden en vennen. Omdat op de Veluwe al zeer vroeg bewoning plaatsvond, is het gebied rijk aan cultuurhistorische waarden. De Veluwe is van nationale betekenis, zowel wat betreft natuur en landschap als voor de recreatie. In de Veluwe liggen dan ook een groot aantal verblijfsrecreatieve terreinen. Deze komen zowel verspreid, als geconcentreerd in een paar gebieden voor.

De Veluwe heeft een belangrijke functie als natuurkerngebied en behoort dan ook tot de **groene koersgebieden**. Ecologische kwaliteiten zijn richtinggevend voor de ruimtelijke ontwikkelingen op de Veluwe.

Uitgangspunten van beleid

Natuur en Landschap:

- * Ontwikkelingen in het CVN dienen te worden afgestemd op het duurzaam functioneren en verbeteren van de ecologische hoofdstructuur; functies die leiden tot aantasting van natuurwaarden dienen te worden vermeden (LBP);
- * Biotoopverbetering in het CVN is gewenst, evenals het versterken van verbindingzones en het tegengaan van barrières veroorzaakt door infrastructuur en bebouwing (LBP);

Water en Milieu:

- * Optimaliseren van de milieukundige en hydrologische condities voor de tot ontwikkeling te brengen ecosystemen: vermindering van de ammoniakdepositie op het voor verzuring gevoelige CVN. Vermindering van de vermessing van bosranden, beken en sprengen (GMP).
- * Het waterbeleid is gericht op de veiligstelling en het herstel van benedenstroms gelegen natuurwaarden (WHP).

Functioneel:

- * Het CVN heeft een belangrijke recreatieve functie door de aanwezigheid van verblijfsrecreatieve voorzieningen en voorzieningen t.b.v. routegebonden recreatie. Beschermen van kwetsbare natuur- en landschapswaarden door zonering en geleiding van recreatie is gewenst.
- * De recreatief-toeristische basisstructuur en de kwaliteit ervan, dient in stand te worden gehouden en het huidige toeristisch-recreatieve marktaandeel dient te worden behouden (SGR, Streekplan). Toeristisch-recreatieve nieuwvestigingen zijn echter uitgesloten. Voor bestaande bedrijven is eventueel uitbreiding mogelijk indien gekoppeld aan kwaliteitsverbetering van het toeristisch-recreatieve product. In geval dit met verlies aan natuur en bos gepaard gaat, moet compensatie per saldo leiden tot verbetering van de bestaande situatie (Streekplan).

2.3 Doelstellingen

Een geïntegreerde, duurzame ontwikkeling van de Stuwwalrand en het Centraal Veluws Natuurgebied is gewenst. Volgens de geformuleerde beleidsuitgangspunten dienen de hoofddoelstellingen voor het gebied gericht te zijn op behoud en ontwikkeling van natuur en landschap. Dit geldt zowel voor het CVN als voor de Stuwwalrand. Behalve natuurgebieden zijn er ook gebieden waar de landbouw, recreatie en natuur zich samenhangend kunnen ontwikkelen. De aanwezige landschappelijke kwaliteiten zijn daarbij richtinggevend. Op grond hiervan kunnen voor het gebied "Stuwwalrand Parkzone Zuid" een tweetal hoofddoelstellingen worden geformuleerd:

1. Behoud en ontwikkeling van natuur en landschapswaarden
2. Duurzame verweving van ruimtelijke functies

1. Behoud en ontwikkeling van natuur en landschapswaarden

Het CVN heeft een belangrijke (Inter)nationale functie als natuurkerngebied. Voor dit gebied staan de ecologische kwaliteiten centraal. De aanwezige natuurwaarden dienen te worden veiliggesteld en waar mogelijk kunnen de natuurwaarden verder worden ontwikkeld.

In de Stuwwalrand dienen de aanwezige natuurwaarden ook te worden veiliggesteld. Natuurontwikkeling vormt daar een van de mogelijke ruimtelijke invullingen om te komen tot een duurzame verweving van functies.

2. Duurzame verweving van ruimtelijke functies

In het CVN betekent verweving van ruimtelijke functies dat in het gebied ook andere functies dan de natuurfunctie zijn toegestaan, mits de bestaande natuurwaarden niet worden geschaad. De aanwezige natuurwaarden in het gebied staan centraal, **de ecologische kwaliteiten van het gebied zijn richtinggevend**. Zo zijn er mogelijkheden voor extensieve vormen van recreatie en voor kwaliteitsverbetering van het toeristisch-recreatieve product, voor zover verenigbaar met de natuurdoelstelling.

In de Stuwwalrand ligt bij het begrip verweving de nadruk op combinaties van agrarische productie met recreatie, natuur- en landschapsbeheer, waarbij de specifieke regionale kwaliteiten richtinggevend zijn. Voor de Stuwwalrand zijn **landschappelijke kwaliteiten richtinggevend** voor de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied. De landschappelijke waarden zijn dus bepalend voor de in het gebied in te passen functies. In het streefbeeld wordt dit nader gedifferentieerd.

Een duurzame verweving van ruimtelijke functies kan alleen worden gerealiseerd als tevens wordt voldaan aan een aantal milieu- en hydrologische randvoorwaarden. Deze hebben betrekking op het terugdringen van de milieubelasting van kwetsbare gebieden en het tegengaan van verdroging. Met name voor de ecologische functies is dit essentieel.

Er kan alleen sprake zijn van een duurzame verweving van ruimtelijk gewenste economische functies (landbouw, recreatie, overige bedrijvigheid) indien aan deze functies voldoende ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden. Dit geldt niet alleen voor de Stuwwalrand, maar ook voor het CVN.

In het CVN dienen aan de aanwezige verblijfsrecreatieve bedrijven voldoende ontwikkelingsmogelijkheden te worden geboden, om de economische basis van deze bedrijven te waarborgen. Het begrip duurzaamheid heeft in het CVN dus niet alleen betrekking op het veiligstellen van de natuurfunctie van het gebied, maar ook op het behoud van de kwaliteit en de economische basis van het recreatieve product en van andere toegestane functies. Aantasting van reeds aanwezige natuurwaarden moet daarbij echter worden voorkomen en indien er toch sprake zal zijn van verlies aan natuurwaarde, moet compensatie per saldo leiden tot een verbetering van de bestaande situatie.

De twee hoofddoelstellingen kunnen verder worden uitgewerkt in de volgende subdoelstellingen:

Ruimtelijke- en milieudoelstellingen:

- A. Behouden en zo mogelijk versterken van de landschappelijke karakteristiek van het gebied;**
- B. Terugdringen van de milieubelasting door een gebiedsgedifferentieerde aanpak;**
- C. Het aanpassen van de waterhuishouding aan de gewenste functievervulling en het verbeteren van de waterkwaliteit in gevoelige gebieden;**

Functionele doelstellingen:

- D. Behoud en versterking van de grote differentiatie aan natuurlijke levensgemeenschappen;**
- E. Het in stand houden en ontwikkelen van gunstige voorwaarden voor, een economisch haalbare en milieuhygiënisch duurzame landbouw, al dan niet in combinatie met andere functies;**
- F. Het versterken van de toeristisch-recreatieve structuur van het gebied;**
- G. Het beperkt toestaan van niet-agrarische activiteiten, welke naar aard, omvang en verschijningsvorm passen in het plangebied.**

Aan de hand van deze tamelijk abstracte doelstellingen wordt het beleid voor het plangebied vervolgens verder uitgewerkt, daarbij kunnen voor bepaalde gebieden verschillende accenten worden gelegd.

Ruimtelijke- en milieudoelstellingen:

- A. Behouden en zo mogelijk versterken van landschappelijke karakteristiek.**

Het behouden en zo mogelijk versterken van de landschappelijke kwaliteiten van het plangebied kan worden bereikt door:

- * Het tegengaan van onevenredige versterking;**
- * Behoud en versterking van de te onderscheiden landschappelijke eenheden en structuren;**
- * Planologische veiligstelling van lokale waardevolle elementen.**

Tegengaan van onevenredige versterking:

Het landelijke karakter van het buitengebied kan behouden blijven door de toename van bebouwing te beperken tot hetgeen noodzakelijk is voor de toegestane functies. Een zekere toename van bebouwing is voor bestaande activiteiten toegestaan. De doelstelling houdt daarom in het tegengaan van onevenredige versterking: versterking die niet aansluit bij de doelstellingen van het plan. Met uitbreiding en sanering van bebouwing zal gebiedsgedifferentieerd moeten worden omgesprongen.

Behoud en versterking van de onderscheiden landschappelijke eenheden:

Het ruimtelijk beleid is gericht op behoud en zo mogelijk versterking van de specifieke kenmerken van de landschappelijke eenheden (enken, beekdalen, broekontginningen, heide ontginningen en bos). Dit komt onder meer terug in het accentueren van de verschillen in open- en beslotenheid van het landschap. Daarnaast zal de planologische bescherming zich richten op identificerende aspecten als reliëf, verkavelingspatroon, ontsluitings- en ontwateringsstelsel, beplantingsstructuur en nederzettingspatroon. Met name voor wat betreft de schaal en korrelgrootte van de bebouwing is voor bepaalde gebieden nuancering gewenst. Het bebouwingsbeeld langs de Kanaalzone en de omgeving Molenvaart-Lieren (beschermd dorpsgezicht) vraagt in dit opzicht om speciale aandacht.

Tevens dienen de aanwezige ruimtelijk karakteristieke elementen in het gebied te worden behouden en waar nodig te worden versterkt.

Het betreft hier vooral lijnvormige elementen: de beken, en sprongen, het Apeldoorns Kanaal, die delen van het lokale ontsluitingspatroon die in de ontginningsfase een essentiële rol speelden en die in het algemeen de nederzittingsstructuur hebben bepaald, de bosranden van het CVN, alsmede de beplantingscoulissen en boselementen rond Huis ter Horst. Deze elementen vormen de dragers van de landschappelijke structuur van het plangebied. Het beleid richt zich dan ook op behoud en waar mogelijk op uitbouw van de ruimtelijke betekenis van deze dragers, bijvoorbeeld door bescherming/versterking van begeleidende beplanting.

Planologische veiligstelling van lokale waardevolle elementen:

Naast de structuurbepalende elementen dienen ook de verspreid in het gebied aanwezige waardevolle landschaps- en cultuurhistorisch waardevolle elementen en archeologisch waardevolle gebieden, planologisch te worden beschermd (ecologisch of landschappelijk belangrijke beplantingselementen, waardevolle solitaire bomen, architectonisch waardevolle ensembles, archeologische relikten, etc.).

B. Terugdringen van de milieubelasting door een gebiedsgedifferentieerde aanpak

Een goede milieukwaliteit is een voorwaarde voor het bereiken van de gewenste ruimtelijke kwaliteit. Daarvoor dient milieubelasting in het plangebied te worden teruggedrongen tot een algemeen aanvaardbaar peil. Het milieubeleid zal primair gevoerd worden door toepassing van het milieu-instrumentarium.

Voor de verbetering van de milieukwaliteit van het gebied is het nodig dat het bestemmingsplan het gemeentelijk milieubeleid ondersteunt. Dit kan worden gerealiseerd door de kwetsbare natuur- en landschappelijke waarden planologisch te beschermen. Daarnaast is een gebiedsgedifferentieerde aanpak (zonering) gewenst om de vestiging van milieuhinderlijke activiteiten rond kwetsbare gebieden te voorkomen en functieverandering te stimuleren, waardoor een afname van de milieubelasting wordt gerealiseerd.

C. Het tegengaan van verdroging en het verbeteren van de waterkwaliteit in gevoelige gebieden

Het bestemmingsplan zal ook het waterbeleid moeten ondersteunen. Omgekeerd zal ook het waterbeleid moeten zijn afgestemd op de na te streven ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied.

Het beleid is gericht op de veiligstelling en het herstel van bijzondere natuur (veelal afhankelijk van kwelstromen), alsmede op waternatuur in en langs beken en sprengen. Het betreft hier zowel het tegengaan van verdroging als verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater. Hierbij dient met name aandacht te worden besteed aan de bovenstrooms gelegen gebieden, daar deze mede verantwoordelijk zijn voor de waterkwaliteit en kwantiteit van benedenstrooms gelegen gebieden. Het plangebied is vrijwel in zijn geheel infiltratiegebied en daardoor van invloed op de kweldruk in kwelafhankelijke natuurgebieden in de IJsselvallei.

Functionele doelstellingen:

D. Behoud en versterking van de grote differentiatie aan natuurlijke levensgemeenschappen

Om de ecologische kwaliteiten van het plangebied te waarborgen gaat het niet alleen om behoud van aanwezige natuurwaarden, maar ook om uitbreiding/versterking van bestaande leefgebieden door middel van natuurontwikkeling. Dit geldt zowel voor het CVN als de Stuwwalrand. Tevens is het gewenst mogelijkheden te bieden voor migratie tussen de aanwezige natuurlijke levensgemeenschappen binnen en buiten het plangebied door middel van het realiseren van ecologische verbindingszones. In het plangebied is een droge ecologische verbinding gewenst tussen het CVN en de bosgebieden bij Klarenbeek. Daarnaast zijn droge en natte verbindingszones gewenst langs sprengen en beken.

De aanwezige of te realiseren verbindingszones kunnen worden versterkt

door het opheffen dan wel verzachten van de barrièrewerking van infrastructuur, bebouwing en terreinafscheidingen en het tegengaan van verstoring door recreanten in kwetsbare delen.

Het bieden van mogelijkheden voor instandhouding en ontwikkeling van natuurlijke levensgemeenschappen in het plangebied, kan worden ondersteund door het voeren van een adequaat hydrologisch- en milieubeleid. Door een afname van de milieubelasting neemt de diversiteit van het natuurlijk milieu toe en kunnen de gebiedseigen levensgemeenschappen zich herstellen.

E. Het in stand houden en ontwikkelen van gunstige voorwaarden voor een economisch haalbare en milieuhygiënisch duurzame landbouw, al dan niet in combinatie met andere functies

De agrarische sector is naar oppervlakte gemeten de belangrijkste grondgebruiker op de Stuwwalrand. De sector staat echter sterk onder druk a.g.v. het milieubeleid en de slechte economische structuur van de bedrijven. Het is voor de ruimtelijke kwaliteit van de Stuwwalrand van belang dat de agrarische functie voor het gebied behouden blijft. Verstarring van de huidige situatie is dan ook niet gewenst. De perspectiefvolle bedrijven zal een zekere mate van **ontwikkelingsruimte** moeten worden geboden, zodat deze kunnen inspelen op veranderingen en een duurzame (economisch en milieuhygiënische) landbouw kunnen ontwikkelen. Voor de gebieden met een zwakke landbouwkundige structuur dient **verbreding van functies** mogelijk te worden gemaakt. Hierbij kan worden gedacht aan verbreding in de richting van natuur- en landschapsbeheer (Relatienota), recreatie (kamperen bij de boer), ontwikkeling richting consumentenmarkt (verkoop aan huis) en eventueel gebruik van niet-meer functionele bedrijfsbebouwing voor statische opslag.

F. Het versterken van de toeristisch-recreatieve structuur van het gebied.

Kwaliteitsverbetering van het toeristisch-recreatieve product in het gebied is nodig om het huidige marktaandeel te kunnen handhaven. Deze kwalitatieve ontwikkeling dient echter op een zodanige wijze te geschieden dat de toevoegingen de draagkracht van natuur en landschap niet te boven gaan, maar de toeristisch-recreatieve sector wel een voldoende mate van bestaan wordt geboden.

In het kader van product vernieuwing en kwaliteitsverbetering van de bestaande verblijfsrecreatieve bedrijven is een verruiming van de mogelijkheden ten aanzien van de herinrichting van terreinen van belang, mede ten aanzien van de grootte van de recreatieve verblijven. Tevens zal een beperkte uitbreiding/inbreiding van verblijfsrecreatieve terreinen in bepaalde gebieden mogelijk worden gemaakt.

In het CVN wordt dit beleid gekoppeld aan het concentreren van ontwikkelingen voor kwaliteitsverbetering in de aanwezige concentraties met hun aanwezige infrastructuur. Een gebiedsgerichte aanpak met maatwerk op bedrijfsniveau wordt hier voorgestaan. Het uitbreiden van verspreid liggende bedrijven wordt in beginsel afgewezen. Zo mogelijk wordt meegewerkt aan sanering door verplaatsing van voor natuur en landschap ongelukkig gesitueerde bedrijven. Omdat dit meestal op financiële gronden bij verbale wensen blijft, zou overwogen kunnen worden gelden uit een compensatiefonds hiervoor mede aan te wenden.

Verder dient, ter bescherming van de kwetsbare natuur- en landschapswaarden in het CVN, een verdere zonerings- en geleiding van recreanten plaats te vinden en dient de betekenis van de Stuwwalrand voor extensieve vormen van recreatie verder te worden ontwikkeld. Dit kan onder andere worden gerealiseerd door het vergroten van het aanbod aan routegebonden voorzieningen (wandelen- en fietspaden). Aandacht moet daarbij worden geschonken aan de overgang tussen het stedelijk en landelijk gebied en aan de overgangen van het CVN naar de Stuwwalrand.

G. Het beperkt toestaan van niet-agrarische activiteiten, welke naar aard omvang en verschijningsvorm passen in het plangebied.

In het plangebied zullen niet-agrarische activiteiten slechts beperkt worden toegestaan. Naast bestaande niet-agrarische activiteiten betreft het hier ook functieverandering van vrijkomende agrarische bedrijven, gekoppeld aan een saneringsregeling.

In de randzone van de stad Apeldoorn zal het toestaan van niet-agrarische activiteiten sterk worden georiënteerd op de functie van het landelijk gebied als uitloopzone voor stedelijke vormen van recreatie en als locatie voor passende vormen van niet- en semi-agrarische bedrijvigheid. Een toename van grootschalige stedelijke functies (bedrijventerreinen, nieuwbouwwijken) en milieubelastende functies horen in de stadsrandzone echter niet thuis. Tevens is een duidelijke landschappelijke structuur van de stadsrandzone en een goede landschappelijke inpassing van de nieuwe functies gewenst. Overwogen kan worden om vestiging/uitbreiding van niet-agrarische functies te koppelen aan een zekere inspanningsverplichting met betrekking tot landschapsontwikkeling in het gebied. In een Structuurvisie zullen de mogelijkheden met betrekking tot bos- en landschapsbouw in de stadsrandzone nader worden uitgewerkt.

Buiten de stadsrandzone dienen mogelijke toe te staan niet-agrarische functies zich te verdragen met de agrarische hoofdfunctie en evenals in de stadsrandzone niet-milieubelastend te zijn en landschappelijk in het gebied in te passen zijn. Het omzetten van voormalige agrarische bedrijven richting burgerwoning wordt beschouwd als passend in het buitengebied.

Bedrijventerreinen

Op de bedrijventerreinen met een lokale functie (bedrijventerrein Kieveen en en bedrijventerrein Lieren) gelegen in het plangebied zal naast de bestaande bedrijvigheid plaats worden geboden aan (nieuwe) niet-agrarische functies.

In de eerste plaats wordt gedacht aan:

1. Uit de dorpskernen te verplaatsen bedrijven (sanering) om inbreiding met woningbouw mogelijk te maken.
2. Bij de dorpen naar aard en naar schaal passende bedrijvigheid (lokale binding, c.q. verzorgingsfunctie), die niet passend is in voormalige agrarische bedrijfsbebouwing dan wel niet passend binnen de woonbebouwing.

Daarnaast zal ruimte worden geboden aan bedrijven welke reeds in het buitengebied zijn gevestigd, maar sterk willen uitbreiden, als ook voor bedrijven, welke passen binnen de doelstelling, maar niet passen binnen de bestaande bebouwingscontouren van vrijkomende agrarische bedrijven.

Uitbreiding van bedrijventerrein Het Kieveen

Ten behoeve van de lokale behoefte aan uitbreiding dan wel verplaatsing van bestaande bedrijven in het plangebied is in artikel 3.2. in lid 7 een wijzigingsbevoegdheid opgenomen dat voorziet een uitbreiding in westelijke richting van het bestaande bedrijventerrein Kieveen. Deze uitbreiding sluit aan bij de uitgangspunten van het streekplan Gelderland (paragraaf 3.2.2. pagina 38 en verder) dat stelt dat bedrijventerreinen met een lokale functie een opvangtaak hebben voor lokale initiatieven en voor verplaatsing en uitbreiding van de in de gemeente aanwezige bedrijvigheid voor zover dit milieuhygiënisch verantwoord is. Ontwikkeling (waaronder ook uitbreiding van bestaande terreinen) bedrijventerreinen met een lokale functie moeten gebaseerd worden op een adequaat aangetoonde ruimtebehoefte van de in de gemeente gevestigde bedrijvigheid. Deze dient te worden onderbouwd op basis van de verplaatsingsbehoefte van aanwezige bedrijven, de uitbreidingsbehoefte van aanwezige bedrijven en de nodig geachte reservering ten behoeve van lokale initiatieven.

Aan de wijzigingsbevoegd tot uitbreiding van het bedrijventerrein Kieveen zijn de noodzakelijke objectieve randvoorwaarden gekoppeld.

Ten behoeve van de mogelijke uitbreiding van het Kieveen is onderzoek verricht naar de plaatselijke behoefte. De economische behoefte-onderbouwing is opgenomen in bijlage C van deze toelichting.

2.4. Visie Ruimte/Milieu

Gezien de geformuleerde hoofddoelstellingen in paragraaf 2.3, blijkt dat voor de Stuwwalrand de **landschappelijke kwaliteit** richtinggevend is om te komen tot een duurzame verweving van functies. In het CVN is de **ecologische kwaliteit** richtinggevend voor verdere ruimtelijke ontwikkelingen. Zowel de landschappelijke als de ecologische kwaliteiten zijn direct afhankelijk van een goede **milieu-kwaliteit** voor het plangebied. Voordat wordt begonnen met het nader invullen van de mogelijke ruimtelijke functies in het plangebied wordt daarom eerst een visie ruimte/milieu opgesteld.

De visie ruimte/milieu vormt een integratie van landschappelijke-, milieukundige en hydrologische doelstellingen en karakteristieken. Behoud en versterking van de landschappelijke kwaliteiten vormen naast de milieudoelstellingen een belangrijk uitgangspunt.

Ruimte

In ruimtelijk opzicht is het van belang de identiteit en karakteristiek van de verschillende landschappelijke eenheden en structuurbepalende dragers te behouden en waar mogelijk te versterken.

In het plangebied kunnen een aantal landschappelijke eenheden worden onderscheiden: de enken, beekdalen, broekontginningen, helde ontginningen en bos. Daarnaast kunnen lijnvormige elementen worden onderscheiden, welke de dragers vormen van de landschappelijke structuur. Voor een nadere beschrijving van de landschappelijke componenten wordt hierbij verwezen naar bijlage A, § 1.4 en bijbehorend kaartbeeld.

Ten behoeve van het te formuleren ruimtelijk beleid kunnen de landschappelijke eenheden worden samengevoegd tot een viertal **gebiedscategorieën**:

- * Het besloten landschap van het CVN
- * Het open (enken) gebied
- * De stadsrandzone
- * Het overig half-open agrarische gebied

Het **besloten landschap van het CVN** vormt een bijzondere landschappelijke eenheid welke als zodanig dient te worden behouden. Onevenredige versterking van het bos- en natuurgebied dient te worden voorkomen: nieuwvestiging van functies en of bebouwing dient te worden tegengegaan, concentratie van verspreid gelegen bebouwing is gewenst en sanering van bebouwing dient waar mogelijk te worden nagestreefd. Ook mag een verdere groei (inbreiding) van verblijfsrecreatieve terreinen niet tot gevolg hebben dat het bosbeeld op het betreffende terrein komt te vervallen. De bosrand van het CVN kenmerkt de grens tussen natuur- en cultuurlandschap. Bescherming en waar mogelijk ver-

sterking van de bosrand alsmede het weren van functies en of bebouwing in de bosrand is gewenst.

De **stadsrandzone** wordt gekenmerkt door een grote mate van activiteit en bebouwing. Het gebied wordt ruimtelijk begrensd door de A-1 en de Els. De invloed van de stad op het gebied is vrij groot en de agrarische functie van het gebied staat sterk onder druk. Het gebied behoort tot de broekontginningen. Om een duidelijke structuur aan het gebied te geven dient de kenmerkende coulisse-vormige beplantingsstructuur met name langs het rechtlijnige wegenpatroon te worden versterkt. Bij uitbreiding van de bebouwing dient rekening te worden gehouden met de bestaande ijle lintstructuur en dient een ruime afstand ten opzichte van andere bebouwing te worden gerespecteerd. Hierbij kan een groter bouwvolume worden toegestaan, gekoppeld aan ruime kavels, hetgeen de structuur van het gebied ten goede zal komen.

Tot het **open-enken gebied** behoren de enken bij Beekbergen, Lieren, Loenen en Ugchelen. Het open gebied bij Ugchelen bestaat ten dele uit een in het terrein waarneembare enk en ten dele uit een heide ontginningsgebied (ruimtelijke enclave in het bosmilieu). Door de visueel-ruimtelijke samenhang in deze gebieden kunnen ze ten behoeve van het te formuleren ruimtelijk beleid onder één noemer worden gebracht.

Verdichting met beplanting of bebouwing moet worden voorkomen, de relatieve openheid van het landschap op de overgang van het agrarische gebied naar het CVN dient te worden behouden en waar mogelijk te worden versterkt.

Het inpassen van nieuwe functies (bijvoorbeeld in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen) zal hier alleen mogelijk zijn indien dit gepaard gaat met een vermindering van de oppervlakte bebouwing (saneringsregelling). Daarnaast zullen alleen de natuur- en/of cultuurhistorisch waardevolle beplantingselementen in deze gebieden planologische bescherming behoeven. De minder waardevolle beplantingselementen kunnen desgewenst worden verwijderd. Het bebossen van de open gebieden zal ter bescherming van de landschappelijke karakteristiek niet worden toegestaan.

De enken dienen behalve uit visueel ruimtelijk oogpunt, ook uit cultuurhistorisch (oude bouwlanden) en archeologisch oogpunt (potentiële vindplaatsen) beschermd te worden.

Het overige **half-open agrarische gebied**, bestaat vnl. uit een broekontginnings-landschap. Tussen Oosterhuizer- en Vrijenbergerspreng ligt een heide-ontginningsgebied. Het broek- en heide-ontginningslandschap worden gekenmerkt door een verschillende ontstaanswijze, hetgeen nog waarneembaar is in de verkaveling van het gebied. De visueel-ruimtelijke structuur van beide landschapstypen komt echter zodanig overeen, dat een vrij uniform ruimtelijk beleid kan worden geformuleerd voor beide gebieden. Behoud en zo mogelijk versterking van de begrenzende beplantingselementen (bosranden/coulissen) dient te worden nagestreefd. Nieuwvestiging van bebouwingselementen dient te worden voorkomen.

Naast bovenstaande gebiedscategorieën dienen de **draggers van de landschappelijke structuur** te worden behouden en waar mogelijk te worden versterkt.

- * In de **beekdalen** dient de kenmerkende beplantingsstructuur, gekenmerkt door beekbegeleidende beplanting en een dicht patroon van kavelgrens beplanting te worden behouden en waar mogelijk te worden versterkt. Tevens dient bebouwing in de beekdalen te worden geweerd en indien mogelijk te worden gesaneerd. De beek zelf zal als lijnvormig element moeten blijven spreken, hetzij door reliëf, danwel door beplanting.
- * De **kanaalzone**, incl. karakteristieke bebouwing (bruggen, brugwachtershuisjes), kaden en beplantingsstructuur dient te worden veiliggesteld. Behoud en waar mogelijk versterking van de beplanting en beperking van de bouwmassa's is gewenst. Ook de met beplanting gemarkeerde sprengen behoren tot dit stelsel en verdienen een hoge graad van bescherming.
- * Delen van de oorspronkelijke **ontsluitingsstructuur** zullen hun ruimtelijk accent moeten behouden, dit geldt voor alle onderscheiden gebieden. Het gaat hierbij om routes langs de beekdalen, de ontginningsassen alsmede de kavelgrenzen in de omgeving van Huis ter Horst. Infrastructurele lijnen van een andere (hogere) orde, welke in een latere periode zijn aangelegd, dienen niet ruimtelijk te worden benadrukt. Het betreft hier de toeristische spoorweg, de weg Loenen-Beekbergen, de spoorlijn Apeldoorn-Amersfoort en de rijkswegen (A1 en A50).

Overige waardevolle landschappelijke-, cultuurhistorische-, archeologische elementen en gebieden dienen planologisch te worden beschermd. Het gaat daarbij om bijzondere en karakteristieke beplantingen, steilranden, grafheuvels, monumentale panden en ensembles, sporen van oude nederzettingen e.d.

Met betrekking tot de **stedebouwkundige aspecten**, o.q. het bebouwingsbeeld zullen aan de maximaal toegestane bouwmassa's beperkingen moeten worden gesteld. Dit geldt met name voor de burgerwoningen en de niet-agrarische bedrijven. In het plangebied zal de gangbare inhoudsmaat voor burgerwoningen worden gehanteerd, met uitzondering van de kwetsbare gebieden (minder) en de stadsrandzone (onder voorwaarden meer).

In § 3.2 (uitwerking beleid burgerwoningen) wordt dit beleid nader uitgewerkt en worden de kwetsbare gebieden benoemd.

Milieu

Het terugdringen van de milieubelasting in het plangebied, middels een gebieds-gedifferentieerde aanpak (zonerings) is volgens de doelstellingen gewenst. Zowel voor verzuring als voor vermessing en verdroging zijn bij het bepalen van de milieugevoeligheid van het natuurlijk milieu verschillende gradaties van gevoeligheid aan te geven. Rond de zeer milieugevoelige gebieden is het instellen van bufferzones gewenst o.q. dienen de ontwikkelingsmogelijkheden op gebied van de ruimtelijke ordening hierop te worden afgestemd.

Verzuring

Het intergemeentelijk ammoniakbeleid, dat is uitgewerkt in het ammoniakreductieplan, is gericht op **vermindering van de ammoniakemissie** in het plangebied en op vermindering van de ammoniakdepositie op de voor verzuring gevoelige gebieden. Tot de voor verzuring gevoelige gebieden behoren de grotere bos- en natuurgebieden uit de ecologische hoofdstructuur, waar onder het ten dele in het plangebied gelegen Centraal Veluws Natuurgebied en het waardevolle boselement nabij Huis ter Horst. De voor verzuring gevoelige gebieden dienen als zodanig beschermd te worden. In het ammoniakreductieplan wordt derhalve een verplaatsing van emissie uit de richting van voor verzuring gevoelige gebieden gestimuleerd.

Het ammoniakbeleid wordt in het Ammoniakreductieplan vertaald in emissienormen en depositienormen. Het beleid wordt hierin ondersteund door het nieuwvestiging van agrarische bedrijven binnen het plangebied niet toe te staan. Teneinde voor de toekomst een te hoge depositie op de voor verzuring gevoelige gebieden tegen te gaan, wordt nieuwvestiging van agrarische bedrijven in deze bufferzone planologisch uitgesloten. De **bestaande** agrarische bedrijven mogen zich binnen de bufferzone verder ontwikkelen, binnen de daarvoor gestelde milieuraandvoorwaarden.

Vermesting en verdroging

Tot de milieuzone vermisting en verdroging behoren behalve de zeer gevoelige gebieden, tevens de **bovenstrooms gelegen gebieden**. Deze gebieden zijn immers mede verantwoordelijk voor de waterkwaliteit en -kwantiteit in de benedenstroomse gebieden. Door handhaving van het waterpeil en een goede waterkwaliteit in de bovenstroomse gebieden worden vanuit het watersysteem geredeneerd, randvoorwaarden geschapen voor handhaving van de belangrijkste ecologische kwaliteiten, in de benedenstroomse gebieden. Vrijwel het gehele plangebied is van betekenis als infiltratiegebied voor kwelafhankelijke natuur in de IJsselvallei en (lokaal) in de stuwwalrand. In verband met deze benedenstrooms gelegen natuurwaarden is het met name van belang, dat de infiltratie in stand blijft of zo mogelijk verbetert.

In het hele plangebied moet rekening worden gehouden met de milieugevoelighed van het gebied en de benedenstrooms gelegen natuurwaarden, door nieuwe milieubelastende functies in het gebied te weren en een verdere verlaging van het grond- en oppervlaktewaterpeil te voorkomen.

De beken, sprengen en kwelgebieden in het plangebied zijn zeer vermistings- en verdrogingsgevoelig. Met name voor de beken en sprengen welke een functie hebben als verbindingzone voor waterorganismen is een voldoende watervoorrendheid (=permanente stroming) en een zeer goede waterkwaliteit noodzakelijk.

Ter bescherming van een aantal milieugevoelige gebieden zijn door de provincie een aantal **milieubeschermingsgebieden** aangewezen. Het gaat hierbij om grondwaterbeschermingsgebieden, stiltegebieden, staatsnatuurmonumenten en strategische actiegebieden. Verder zijn gebieden aangewezen ter bescherming

van aardwetenschappelijke waarden in de vorm van bodem en geomorfologie. Voor zover hiertoe aanleiding bestaat is hier aanvullend een aanlegvergunningstelesel opgenomen ter bescherming. In het achtergronddocument bij het streekplan zijn de in het plangebied aanwezige waardevolle gebieden nader aangeduid en beschreven.

Op geomorfologisch gebied kunnen genoemd worden: om te beginnen de Oost-Veluwe waartoe praktisch het gehele plangebied gerekend mag worden, volgens de Hoeve Delle ten oosten van de Woeste Hoeve (een representatief voorbeeld van een a-symetrisch droogdal met diepe insnijdingen van wel 10 m), de Schalterberg (inclusief de Wilhelminaberg en de Schransenberg) ten westen van Loenen, een Stuijzandgebied met stuifduinen van wel 15 m hoog en de koppelsprengen met grote geologische waarde vanwege er voorkomende diammeenaarde op de bodem van de sprengvijvers.

Bodemkundig waardevolle gebieden worden in het plangebied vooral aangetroffen aan de zuidzijde van de A50 en ten westen van de Loenensestraat.

Al deze gebieden bevinden zich in een bestemming voor bos en natuur welke voldoende beschermingsregime inhoudt met de nodige aanlegvergunningen. Een afzonderlijke bestemming o.q. aanduiding wordt bijgevolg niet nodig geacht.

In het plangebied liggen tevens twee **grondwaterbeschermingsgebieden**. Deze liggen rond de drinkwaterpompstations van Eerbeek en Beekbergen. In de grondwaterbeschermingsgebieden dient een aangescherpt planologisch beleid te worden gevoerd. Milieubelastende activiteiten of activiteiten welke samengaan met de onttrekking van grondwater dienen in dit gebied te worden geweerd. De grondwaterbeschermingsgebieden vallen echter samen met het CVN, een gebied waar deze randvoorwaarden zo wie zo op van toepassing zijn. Het is daarom niet nodig de grondwaterbeschermingsgebieden apart te bestemmen, wel zullen de bijbehorende beschermingszones op de plankaart worden vermeld.

Streefbeeldkaart

De belangrijkste elementen uit de visie ruimte/milieu staan aangegeven op de streefbeeldkaart. Het betreft het besloten bos- en natuurgebied in het CVN en het agrarisch gebied van de Stuwwalrand (blauwe koers). In de stuwwalrand kunnen de relatief open gebieden (enken), de stadsrand en het overige agrarische gebied worden onderscheiden, alsmede de structuurbepalende beken en het beekdal van de Oude Beek.

Verder staat op de streefbeeldkaart de bufferzone voor ammoniak aangegeven. De bufferzones voor vermisting en verdroging rond de meest milieugevoelige gebieden, vallen samen met de op de streefbeeld aangegeven beheers- en natuurontwikkelingsgebieden langs de Oude beek en de Loenense beek, welke in het kader van de relatienota zullen worden gerealiseerd.

2.5 Streefbeeld

In deze paragraaf wordt ingegaan op de functionele invulling van het streefbeeld, binnen de milieu- en landschappelijke randvoorwaarden. Waar nodig wordt het beleid gedifferentieerd en wordt aangegeven in welk gebied welke ontwikkeling wordt nagestreefd.

2.5.1 Bos en natuur

Bij de ontwikkeling van de ecologische waarden wordt zowel gedacht aan het versterken van kerngebieden als aan het realiseren en versterken van ecologische verbindingzones.

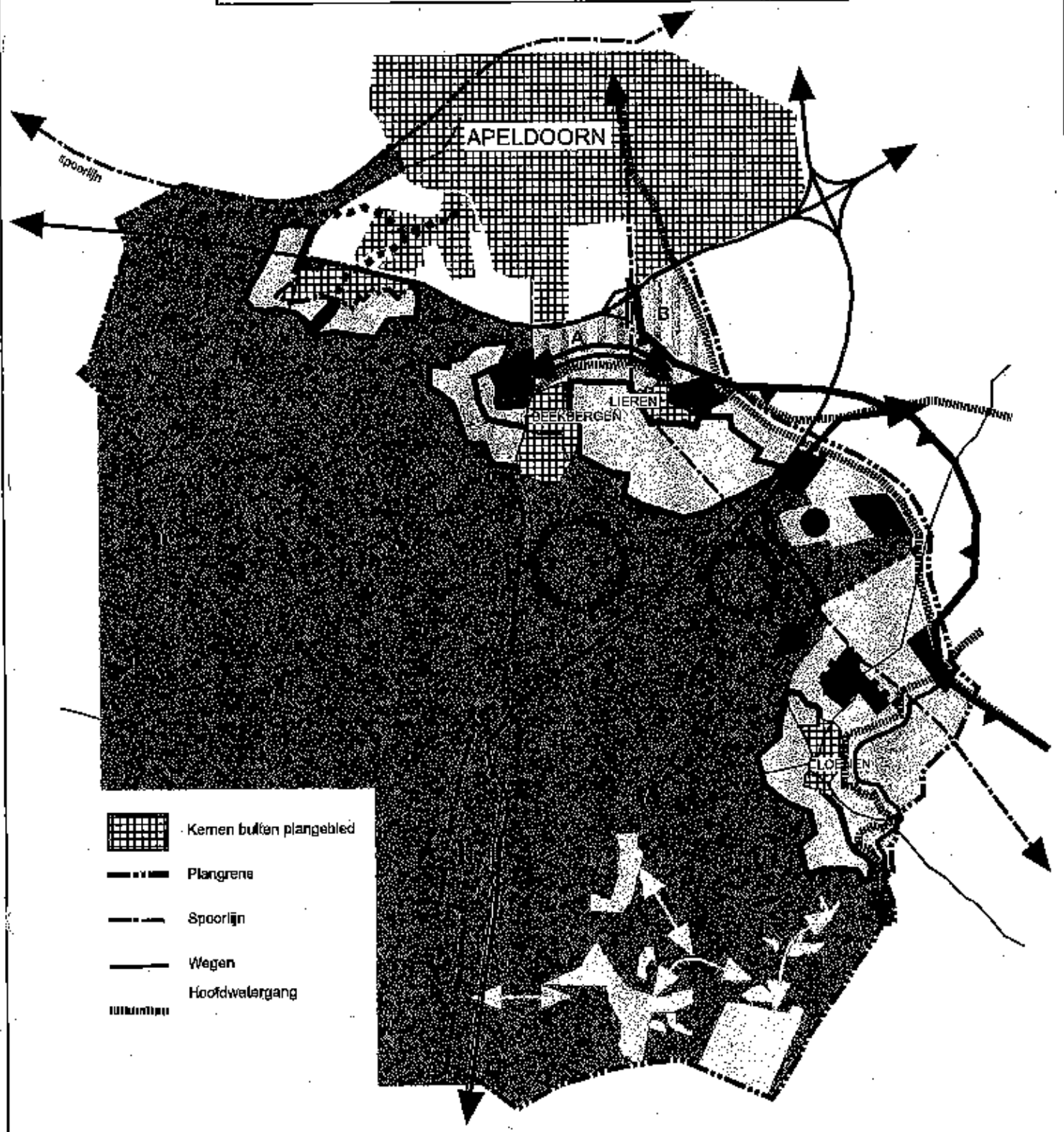
Versterken van kerngebieden:

Het Centraal Veluws Natuurgebied is op de streefbeeldkaart aangegeven als "gebied voor bos- en natuurontwikkeling". Het is een natuurkerngebied van (inter) nationale betekenis, bestaande uit bos-, heideterreinen, vochtige terreinen met vennen en plassen, schraalgraslanden, wildweiden en op de natuur gerichte bouwlanden. Gezien de grote nationale en internationale waarden van het Centraal Veluws Natuurgebied en het feit dat de ecologische waarden in dit gebied richtinggevend zijn voor verdere ruimtelijke ontwikkelingen wordt in dit gebied behoud en verdere ontwikkeling van de ecologische waarden nagestreefd. Hieronder wordt ook de veiligstelling van de voorwaarden voor natuurontwikkeling (behoud ongestoorde bodemprofielen, bestaande reliëf en glooiingen en andere gradiënten) verstaan, alsmede het behoud en versterken van de afwisseling in terreintypen en het realiseren van ecologisch waardevolle overgangen tussen de aanwezige terreintypen (met name vochtige terreinen en heideterreinen). Het uitvoeren van beheersmaatregelen ten behoeve van biotoopverbetering valt buiten het kader van het bestemmingsplan. Zo is het verder ontwikkelen van de heidevegetaties (incl. gewenste verbindingzones) in de Loenermark een zaak van de bos- en natuurbeherende instanties (Geldersch Landschap). Door het leggen van een mengbestemming bos- en natuurgebied zal het ontwikkelen van dit soort verbindingzones planologisch mogelijk worden gemaakt.

Een ander kerngebied dat verder dient te worden versterkt, wordt gevormd door het **boselement bij Huls ter Horst** en de gradiëntrijke overgang van het CVN naar het agrarisch gebied bij Loenen. Dit gebied dient ter hoogte van de Slatsdijk, Veldhuizen en Droefakkers te worden versterkt door de aanleg van enkele houtwallen en singels.

De **sprengen** zijn dragers met voor Nederland unieke ecologische en cultuurhistorische kwaliteiten. Sprengen worden gevoed door grondwater en komen daardoor uitsluitend voor aan de voet van de stuwwallen. Nergens in Nederland zijn deze landschapselementen zo sterk ontwikkeld als op de Oost-Veluwe. De sprengen genieten strikte planologische bescherming. Het oprichten van nieuwe bebouwing binnen 10 meter van de sprengen zal niet worden toegestaan; bestaande functies binnen deze 10 meter zullen alleen mogen uitbreiden in de richting vanaf de spreng.

Streefbeeld

Legenda

	Blauwe koers, verbrede plattelandsontwikkeling, landschappelijke kwaliteiten richtinggevend		Bedrijvenconcentratie		Behoud openheid
	Beheersgebied, toegang vermessing en verdroging kwelgebieden		Bos en Natuur(ontwikkelings)gebied, ecologische kwaliteiten richtinggevend		Golfbaan in potentie (buiten plangebied)
	Natuurontwikkelingsgebied		Helde(ontwikkelings)gebied, ecologische kwaliteiten richtinggevend		Concentratiegebied verblijfsrecreatie (inbreiding/uitbreidingsrichting)
	Stadsrandzone bestaan stadsrandactiviteiten en bos en landschapsbouw (uitwerking)		Verbindingszone waterorganismen		Uitbreiding kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen
			Droge ecologische verbindingzone		Bufferzone ammoniak Geen nieuwvestiging landbouw
			Ecologische verbindingzone Helde		
			Natte ecologische verbindingzone (amfibieën en reptielen)		

De **kwelgebieden langs de Loenense Beek** worden gekenmerkt door grote natuurlijke kwaliteiten. Het is gewenst de hier voorkomende vochtminnende vegetaties planologisch te beschermen en verder tot ontwikkeling te laten komen. Dit laatste kan worden gerealiseerd middels de Relatienota, daar deze gebieden reeds zijn aangewezen als reservaatgebied of als beheersgebied.

Het realiseren en versterken van ecologische verbindingszones

Een belangrijke droge ecologische verbindingzone welke het CVN moet gaan verbinden met de Graafschap is gepland ter hoogte van Oosterhuizen Spreng. Via de Beekbergse beek loopt de verbindingzone door "Het Woud" naar de bossen bij Klarenbeek. Door het gebied tussen de Oosterhuizen Spreng en de rijksweg A50 als ecologische verbindingzone in te richten kunnen tevens de ecologische waarden van het daar aanwezige kwelgebied verder worden ontwikkeld.

Het betreffende gebied zal hiervoor moeten worden aangekocht en is daarom op de streefbeeldkaart aangegeven als **natuurontwikkelingsgebied**³.

Bij de aansluiting op het CVN mag de verbindingzone niet vastlopen in het concentratiegebied voor verblijfsrecreatie, daarom loopt de verbindingzone aan de oostzijde van de spoorlijn door tot aan de Vrijenbergspreng. Ook zullen nadere eisen worden gesteld aan de inrichting van de verblijfsrecreatieve terreinen in het CVN, grenzend aan de Vrijenbergspreng. Deze nadere eisen betreffen de aanleg van randzones binnen de bestemmingsvlakken van de recreatieve terreinen en het opheffen van barrières (verwijderen/toegankelijk maken van hekwerken) ten behoeve van de migratie van in het gebied aanwezige fauna. Tevens kan worden bepaald dat bepaalde delen van de terreinen extensief dienen te worden gebruikt en daardoor niet verder mogen worden bebouwd.

Voor het plangebied is nog een aantal ecologische verbindingzones aangegeven met een meer regionale betekenis.

Het betreft o.a. droog-natte verbindingzones langs de Oude beek en de Loenense beek. Het Waterschap heeft reeds in 1993 de **Oude beek** en beekwal op een natuurvriendelijke wijze ingericht (plas-dras oevers). Volgens het landschapsbeleidsplan van de gemeente dient de beekbegeleidende beplanting langs de Oude beek verder te worden versterkt. Daar waar de beek ontspringt en ter hoogte van het Apeldoorns kanaal is het ontwikkelen van vochtminnende vegetaties in de kwelgebieden gewenst. Dit laatste kan worden gerealiseerd doordat deze gebieden zijn aangewezen als reservaatgebieden in het kader van de relatienota. Het beekdal van de Oude Beek is aangewezen als beheersgebied. Het vormt een verbinding tussen de twee kwelgebieden.

Voor de **Loenense beek** is het gewenst deze, middels het aanleggen van poelen en het natuurvriendelijk inrichten van de oevers, geschikt te maken als verbindingzone voor o.a. amfibieën en reptielen. Het Waterschap heeft dit reeds op het programma staan voor het jaar 1995 en 1996. Daarnaast is het uit zowel landschappelijke als ecologische overwegingen gewenst de beekbegeleidende

³ Wie de betreffende grond zal gaan aankopen is nog niet duidelijk. Het gebied is (nog) niet aangewezen als relatienotagebied en in het concept Streekplan is de verbindingzone bij Eerbeek gelegd en niet ter hoogte van de Scherpenberg.

bepanting langs de Loenense beek te versterken. Hierdoor kan de Loenense beek tevens een belangrijke functie gaan vervullen als verbindend element voor droge bos- en struweelachtige structuren, tussen het CVN en (de oostzijde van) het Apeldoorns Kanaal.

De Schoolbeek, Koppelsprengen, Vrijenbergerspreng, de Loenense beek, de Oosterhuizenpreng en de Oude Beek zijn door in het Waterhuishoudingsplan 1996 aangeduid als "wateren van het hoogste ecologische niveau". Deze beken en sprengen zijn bij uitstek geschikt als natte verbindingzones voor waterorganismen. Het waterbeheer is primair gericht op het veiligstellen en ontwikkelen van deze natuurwaarden (de ontwateringsdiepte, het peilbeheer, de oeverzones en het bewaken van de waterkwaliteit). Het Apeldoorns kanaal kan deze functie ook vervullen, maar de waterkwaliteit van dit water is minder hoog (functieverspreid waardevol water).

Op de streefbeeldkaart staan de te realiseren/versterken ecologische verbindingzones aangegeven, alsmede de gebieden welke in het kader van de relatienota zijn aangewezen als beheersgebieden. De gebieden welke in het kader van de relatienota zijn aangewezen als reservaatgebieden staan op de streefbeeldkaart aangegeven als **natuurontwikkelingsgebieden**, het betreft kwelrijke milieus met bijzondere vegetaties, welke zeer gevoelig zijn voor vermeting. Deze gebieden zullen op termijn worden aangekocht door natuurbeschermingsorganisaties. Grondverwerving voor natuurdoeleinden zal echter uitsluitend op vrijwillige basis kunnen plaatsvinden.

De in het plangebied aanwezige landschappelijke- en cultuurhistorische waardevolle gebieden en elementen zullen planologisch worden veiliggesteld. Deze waarden zullen als zodanig worden aangegeven op de plankaart. Dit geldt ook voor de archeologisch zeer waardevolle gebieden, welke grotendeels samen vallen met de in het gebied aanwezige enken. Bodemingrepen die een verstoring van deze archeologisch waardevolle gebieden tot gevolg hebben dienen te worden tegengegaan.

2.5.2 Recreatie

Verblijfsrecreatieve terreinen

In het plangebied liggen een groot aantal terreinen voor verblijfsrecreatie. Geredeneerd vanuit de recreatieondernemers is het gewenst dat deze terreinen zich verder kunnen ontwikkelen. Om aan de veranderende marktvraag te kunnen voldoen is het gewenst om kwaliteitsverbetering op deze terreinen te kunnen realiseren. Daarvoor zal dan echter een flexibeler terreinindeling en een groter ruimtebeslag noodzakelijk zijn.

Vanuit de natuurdoelstelling geredeneerd is verplaatsing van de verblijfsrecreatie van het Centraal Veluws Natuurgebied naar de stuwwalrand gewenst. Indien deze verplaatsing niet haalbaar is, is een tweede optie de ontwikkeling van de verblijfsrecreatieve bedrijven in het **Centraal Veluws Natuurgebied** te concen-

treren in de minder kwetsbare gebieden, zodat de meer kwetsbare gebieden kunnen worden ontlast.

Beide wensen lijken met elkaar te conflicteren. Om tot een oplossing te kunnen komen zullen de volgende keuzen gedaan moeten worden:

1. tussen herstructurering van de verblijfsrecreatie binnen het Centraal Veluws Natuurgebied dan wel verplaatsing van het Centraal Veluws Natuurgebied naar de Stuwwalrand;
2. tussen concentratie dan wel spreiding van verblijfsrecreatie.

ad 1. Herstructurering binnen het Centraal Veluws Natuurgebied versus verplaatsing naar de Stuwwalrand.

Geredeneerd vanuit de natuurdoelstelling voor het Centraal Veluws Natuurgebied zou verplaatsing van verblijfsrecreatie naar de stuwwalrand de voorkeur verdienen. Om verplaatsing dan wel herstructurering mogelijk te maken zijn echter aanzienlijke investeringen noodzakelijk, die door de betrokken ondernemers zelf opgebracht moeten worden.

Verplaatsing van bedrijven naar de rand van het CVN of herstructurering van het bedrijvenbestand binnen het CVN blijkt economisch en bedrijfsblijkt daarentegen economisch moeilijk uitvoerbaar.

ad 2. Concentratie versus spreiding van de ontwikkeling van verblijfsrecreatie.

Concentratie van verblijfsrecreatie heeft zowel voor de natuurlijke kwaliteiten als voor de recreatieve mogelijkheden voordelen ten opzichte van spreiding:

- * De grootste verstoring door recreanten zal plaatsvinden binnen een afstand van ca. 1 km van het verblijfsrecreatieterrein. In geval van concentratie van verblijfsrecreatie zal een groter deel van het Centraal Veluws Natuurgebied buiten deze verstoorde gebieden komen te liggen; in geval van spreiding zal een veel kleiner deel van het Centraal Veluws Natuurgebied een rustig karakter houden en dus ook het leefgebied voor soorten die deze rust nodig hebben worden verkleind. Bij concentratie kunnen met name de meest kwetsbare gebieden ontlast worden.
- * Door concentratie van verblijfsrecreatie zal in de concentratiegebieden een groter draagvlak ontstaan, waardoor een hoger voorzieningenniveau mogelijk wordt. Dit zal de beoogde kwaliteitsverbetering ten goede komen.

Het gemeentelijk beleid voor de verblijfsrecreatieve terreinen in het CVN is daarom gericht op:

- het stimuleren van verplaatsing van verspreid liggende verblijfsrecreatieve terreinen uit de meer kwetsbare delen;
- het concentreren van de verblijfsrecreatieve terreinen in de minder kwetsbare gebieden;
- het bieden van inbreidingsmogelijkheden aan de verblijfsrecreatieve terreinen in het CVN voor zover een en ander ruimtelijk aanvaardbaar is;
- het bieden van uitbreidingsmogelijkheden aan de verblijfsrecreatieve terreinen

in de concentratiegebieden in het CVN;

De in de oostelijke **Stuwwalrand** gelegen verblijfsrecreatieve terreinen mogen evenals de terreinen gelegen in de concentratiegebieden van het CVN, in beperkte mate inbreiden en uitbreiden.

Ook worden in de Stuwwalrand mogelijkheden geboden voor kleinschalig kamperen.

In § 3.3 zal het beleid met betrekking tot de verblijfsrecreatie nader worden uitgewerkt.

Uitbreiding kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen

De toeristische spoorweg van Dieren naar Apeldoorn maakt onderdeel uit van de toeristisch-recreatieve structuur in het CVN en de Stuwwalrand. Nabij het opstap-punt wordt plaatsing van kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen toegestaan ten behoeve van het verbeteren van de bestaande situatie. Daarbij wordt gedacht aan een fietsenstalling, picknicktafel en schuilgelegenheid voor wachtende treinpassagiers. Ook kan op deze locatie onder voorwaarden toestemming worden verleend voor een mobiele verkooppunt (bijvoorbeeld voor snacks).

2.5.3 Landbouw

De agrarische sector staat in de **Stuwwalrand** sterk onder druk als gevolg van het milieubeleid en de slechte economische structuur van de bedrijven. Het is voor de ruimtelijke kwaliteit van de Stuwwalrand van belang dat de agrarische functie voor het gebied behouden blijft. Het nieuwe ammoniakreductieplan biedt hiervoor mogelijkheden.

Door aankoop van ammoniakemissierechten bestaan - ook voor bedrijven in de directe omgeving van het bos - uitbreidingsmogelijkheden. Ook kan in ruil voor het onderhouden van landschapselementen aan een aantal agrariërs meer milieuruimte worden geboden op bedrijfsniveau, door kleine landschapselementen niet als voor verzuring gevoelig aan te merken. Een en ander zal in een convenant worden vastgelegd.

De agrarische bedrijven zal in het bestemmingsplan, binnen de randvoorwaarden van het generieke milieubeleid, reële uitbreidingsmogelijkheden moeten worden geboden. Deze uitbreidingsmogelijkheden zullen worden gerelateerd aan de grootte van het agrarische bedrijf.

In het bestemmingsplan voor "het Woud" wordt -ter ondersteuning van het milieubeleid- nieuwvestiging van agrarische bedrijven uitsluitend toegestaan buiten de bufferzone rond de verzuringsgevoelige natuurkerngebieden. Gezien de ligging van de bufferzone in het plangebied Stuwwalrand Parkzone Zuid, valt alleen het oostelijk deel van de stadsrandzone buiten de bufferzone. Op grond van het feit dat in dit gebied relatief veel agrarische bedrijven liggen en het feit dat juist veel agrarische bedrijven naar verwachting in de toekomst uit dit gebied zullen verdwijnen is het planologisch ruimte bieden aan agrarische nieuwvestiging in dit gebied niet reëel en gezien het beleid inzake het tegengaan van onevenredige

versterking van de stadsrand ook niet gewenst. Besloten is daarom om in het gehele plangebied **geen nieuwvestiging** van agrarische bedrijven toe te staan. Aan de oostzijde van het kanaal, buiten het plangebied worden hiervoor wel mogelijkheden geboden. **Hervestiging** van agrarische bedrijven in voormalige agrarische bedrijfscomplexen zal in het hele plangebied wel mogelijk zijn (binnen de randvoorwaarden van natuur en milieu).

Voor de continuïteit van de bestaande bedrijven is verbreding van de bestaansbasis van de agrarische bedrijven wenselijk. Dit kan worden gerealiseerd door:

- het combineren van de agrarische productie met recreatie, middels het uitbreiden van mogelijkheden voor het kamperen bij de boer (zie verder onder "recreatie");
- het combineren van de agrarische productie met natuur- en landschapsbeheer, door het (op vrijwillige basis) aangaan van beheersovereenkomsten in de relatienotagebieden;
- het bieden van mogelijkheden voor de verkoop van op het agrarisch bedrijf geteelde/geproduceerde producten aan de boerderij;
- het bieden van mogelijkheden voor een ander gebruik van vrijkomende agrarische opstallen; aan dit gebruik zijn stringente voorwaarden gesteld (zie verder onder "functieverandering voormalige agrarische bedrijfsgebouwen").

2.5.4 Burgerwoningen

Burgerwoningen mogen uitbreiden mits dit landschappelijk aanvaardbaar is en de bouwmassa slechts in geringe mate toeneemt. De mate van uitbreiding van burgerwoningen wordt gedifferentieerd naar gelang de landschappelijke, natuurwaarden en/of cultuurhistorische waarde van het gebied en de korrelgrootte van de bebouwing.

In principe wordt voor het gehele gebied een inhoudsmaat van maximaal 600 m³ voorgestaan. Deze bouwmaat doet enerzijds recht aan de karakteristiek van de bestaande bebouwing. Anderzijds biedt deze maat voldoende ruimte aan een ruime woning. In een aantal gebieden is er aanleiding om van deze standaard af te wijken. Voor Kanaal Zuid, de Voorsterweg en de Hoofdweg e.o. bij Loenen is analoog aan de regeling in bestemmingsplan Het Woud een inhoudsmaat van 500 m³ opgenomen. Voor een aantal vlekken in het gebied was er vigerend een villa en landhuizenbestemming van toepassing. Voor deze vlekken is een inhoudsregeling van 900 m³ van toepassing. Gelet op de bestaande korrelgrootte in dergelijk gebieden (bijvoorbeeld de Berg en Dalweg) betekent een woning van 600 m³ een dissonant ten opzichte van de aanwezige villa's/landhuizen.

In de **stadsrandzone** wordt onder voorwaarden en na wijziging een ruimere bouwmaat (bijv. maximaal 900 m³) toegestaan, gekoppeld aan de grootte van de kavels. Dit is passend in het nieuwe beeld van de stadsrand, waaruit de agrarische sector zich terugtrekt.

Het beleid voor differentiatie naar inhoud van burgerwoningen wordt in § 3.2 nader uitgewerkt.

Woningsplitsing kan overal in het plangebied door middel van toepassing van een vrijstellingsbevoegdheid onder voorwaarden worden gerealiseerd binnen de toegestane inhoud van de hoofdbouwmassa. Daarbij geldt onder meer als voorwaarde dat dit geen invloed mag hebben op het ontwikkelingsperspectief van nabijgelegen agrarische bedrijven. Ook mag het aantal wooneenheden per locatie niet meer dan twee bedragen, dient het karakter van één bouwmassa te worden gehandhaafd en mogen geen extra bijgebouwen worden opgericht. Indien sprake is van monumentale bijgebouwen dient te worden voorkomen dat deze bijgebouwen onder de gemeentelijke saneringsregeling gaan vallen. Met het oog op het behoud van de monumentale waarde wordt het daarom toegestaan deze panden een woonfunctie te geven.

Nieuwe burgerwoningen of tweede dienstwoningen -anders dan woningsplitsing- worden in het plangebied niet toegestaan, daar een onevenredige versterking van het buitengebied moet worden voorkomen.

Daarop gelden twee uitzonderingen:

1. In dit plan is de mogelijkheid opgenomen enkele woningen via inbreiding aan Oosterhuizen toe te voegen.
2. Wat betreft de uitbreidingsrichting van Beekbergen wordt op termijn gedacht aan een sprong over de Oude Beek in noordelijke richting. Dit gebied is nu nog als buitengebied opgenomen in dit bestemmingsplan.

In de bestaande woonbebouwing kan een aan de woonfunctie verwante bedrijvigheid worden toegestaan. Het betreft bedrijven uit de milieu-categorie 1 en 2, die geen uitbreiding van de bestaande bebouwing behoeven, mits de oppervlakte van die bedrijvigheid beperkt blijft tot 75 m². Tevens dient de bedrijfsmatige functie ondergeschikt te zijn aan het wonen en mag de bedrijvigheid geen vergroting van de verkeersdruk tot gevolg hebben.

2.5.5 Functieverandering voormalige agrarische bedrijfsgebouwen

Door het teruglopen van de agrarische activiteiten in de Stuwwalrand is in het gebied sprake van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Het betreft hier zowel (gedeeltelijk) leegstaande opstallen bij agrarische bedrijven, als vrijkomende agrarische opstallen als gevolg van bedrijfsbeëindiging.

In de Stuwwalrand is een ander gebruik van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen, bij gehele of gedeeltelijke beëindiging, toelaatbaar indien de activiteiten naar aard, omvang en verschijningsvorm passen in het gebied.

Om versterking van het buitengebied tegen te gaan, zal bij functieverandering uitbreiding van de bedrijfsgebouwen niet wordt toegestaan en sanering van bedrijfsgebouwen gestimuleerd worden. Vervanging van de bebouwing is slechts mogelijk als het ruimtebeslag wordt verkleind. Een en ander wordt geregeld door de saneringsregeling welke op het gehele buitengebied van toepassing is.

In het algemeen dient ten aanzien van de omvang en verschijningsvorm gesteld te worden dat de omgevingskwaliteit moet worden behouden. Dit betekent dat geen visuele aantasting van de omgeving mag plaatsvinden, een goede landschappelijke inpassing moet plaatsvinden en de ecologische-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied niet mogen worden aangetast. Tevens wordt bedrijvigheid die gepaard gaat met een grote mobiliteitstoename en/of veel buitenactiviteiten in de zin van opslag en parkeren niet passend gevonden. Uitbreiding van parkeerruimte wordt slechts toegestaan, waar voormalige bebouwing is gesloopt. Bedrijvigheid waarvoor aanvullende bebouwing moet worden opgericht wordt niet toegestaan. Ook indien in redelijkheid verwacht mag worden dat er op korte termijn behoefte aan uitbreiding zal ontstaan, is deze bedrijvigheid in het plangebied niet op zijn plaats.

Dit beleid wordt nader uitgewerkt aan de hand van de volgende criteria: milieu-effecten, visuele hinder en verkeersaantrekkende werking. De toelaatbaarheid van deze activiteiten is afhankelijk van het deelgebied. In het plangebied worden 3 deelgebieden onderscheiden met een uiteenlopend beleid:

- * meest kwetsbare gebied: open enken en bos- en natuurgebieden;
- * minder kwetsbare gebied: grootste deel van de Stuwwalrand;
- * minst kwetsbare gebied: de stadsrand.

In de **open enken en bos- en natuurgebieden** worden slechts geringe mogelijkheden voor hergebruik van voormalige agrarische opstallen voorgestaan. De open enken worden gekenmerkt door een agrarisch gebruik en spaarzame bebouwing. Niet-agrarische activiteiten passen naar aard, omvang en verschijningsvorm minder in deze gebieden en dienen daarom zoveel mogelijk te worden geweerd. Ook in de bos- en natuurgebieden dienen nieuwe bedrijfsmatige activiteiten te worden voorkomen. Het gebruik van vrijkomende opstallen voor **statische opslag** zal wel, net als in de rest van het buitengebied mogelijk zijn, om leegstand en verpaupering te voorkomen.

In het **grootste deel van de Stuwwalrand** (dat wil zeggen behoudens de open enken, bos- en natuurgebieden en stadsrand) worden niet-agrarische bedrijfsmatige activiteiten toegestaan die een geringe milieubelasting (categorie 2) en zeer beperkte verkeersaantrekkende werking en visuele hinder (categorie 1) veroorzaken.

In de **stadsrand** kan een wat ruimer beleid voor hergebruik van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen worden voorgestaan. De agrarische sector staat in dit gebied meer onder druk dan in de rest van het buitengebied en het gebied heeft duidelijke potenties voor nieuwe economische dragers. De lijnen van en naar de stad zijn zeer kort en het gebied kent een goede ontsluiting. Door middel van landschapsbouw kunnen nieuwe functies beter worden ingepast. Om deze redenen worden in de stadsrand in afwijking van de overige Stuwwalrand bedrijfsactiviteiten toegestaan die een tamelijk geringe verkeersaantrekkende werking en visuele hinder (categorie 2) veroorzaken.

De soorten bedrijven die in beginsel kunnen worden toegestaan, zullen weergegeven worden op een indicatieve bedrijvenlijst. De toelaatbaarheid zal echter altijd naar gelang de plaatselijke omstandigheden getoetst moeten worden!

In geval het gaat om waardevolle agrarische bebouwing dient behoud en herstel van deze bebouwing en van de omgeving daarvan tot zijn recht te komen en dient de hoofdmasa gehandhaafd te blijven. Dit kan het best worden gerealiseerd door middel van de woonfunctie. In monumentale en beeldbepalende bedrijfsgebouwen wordt daarom de woonfunctie mogelijk gemaakt. Naast de bedrijfswoning mag er in monumentale agrarische opstallen 1 extra woning worden gebouwd.

Daar bij bedrijfsbeëindiging een totale sanering van de bebouwing niet haalbaar zal zijn en het hoofdgebouw het meest karakteristieke element van de agrarische bebouwing vormt, zal de omzetting van de voormalige agrarische woning in een **burgerwoning** mogelijk zijn. Gekoppeld aan de bestaande saneringsregelling, welke bepaalt dat de helft van de voormalige agrarische bedrijfsbebouwing herbouwd mag worden indien de oude bebouwing geheel wordt gesloopt, zal in deze gebieden de bebouwde oppervlakte afnemen. De nieuwe gebouwen mogen slechts worden gebruikt als bijgebouw bij de woning; er mogen geen bedrijfsmatige activiteiten plaatsvinden, behoudens het standaardbeleid voor bedrijvigheid bij woningen.

2.5.6 Overige niet-agrarische functies.

In de Stuwwalrand liggen drie **bedrijventerreinen**: een bedrijventerrein bij het Kieveen, een bedrijventerrein in het Albagebied en een klein bedrijventerrein bij Lieren. Het bedrijventerrein bij het Kieveen is nog in ontwikkeling, maar zal binnen afzienbare tijd zijn volgebouwd. Het Albagebied heeft nu een bedrijfsbestemming specifiek gericht op de bestaande bedrijvigheid.

Er bestaat momenteel behoefte aan extra bedrijventerrein voor niet direct naar aard, omvang en verschijningsvorm in het buitengebied passende bedrijvigheid. Deze behoefte komt vooral voort uit verplaatsing van bedrijven uit de dorpen ten behoeve van inbreidingslocaties voor woningbouw. Ook komt de behoefte voort uit noodzakelijk geachte uitbreidingen van o.m. bedrijven bij Het Kieveen.

Het bedrijventerrein kan tevens zorgen voor een ontlasting van het buitengebied, daar bedrijven die hier niet thuis horen nu een goed alternatief kan worden geboden. Ten behoeve van deze behoefte is er een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Deze wijzigingsbevoegdheid voorziet in een mogelijke uitbreiding van circa 6 ha ten westen van het Kieveen. Voordat toepassing kan worden gegeven aan deze wijzigingsbevoegdheid moet aan een aantal stringente voorwaarden worden voldaan.

Uitbreiding van **verspreid** reeds in het gebied aanwezige niet-agrarische bedrijvigheid, niet gevestigd in voormalige agrarische bedrijfsgebouwen, is in principe niet toegestaan, tenzij het om een ondergeschikte uitbreiding gaat en de aanwezige landschappelijke en ecologische waarden van de omgeving en de continu-

iteit van ter plaatse gevestigde agrarische bedrijven zich hier niet tegen verzetten. Met een ondergeschikte uitbreiding wordt bedoeld een uitbreiding met een geringe oppervlakte en massa, zowel in absolute omvang als in relatie tot de maten van het hoofdgebouw.

Uitbreiding van in het gebied aanwezige niet-agrarische bedrijvigheid, gevestigd in voormalige agrarische bedrijfsgebouwen is niet mogelijk, tenzij dit tevens gepaard gaat met een sanering van bebouwing.

Ten aanzien de bebouwingmogelijkheden van op **terreinen voor maatschappelijke doeleinden**⁴ is de bestaande situatie in principe het uitgangspunt.

Voorzover gelegen binnen de concentratiegebieden voor recreatie is hergebruik voor verblijfsrecreatie, na wijziging van het bestemmingsplan, mogelijk.

2.6 Indeling in bestemmingen

De bos- en natuurgebieden (onder meer van het Centraal Veluws Natuurgebied) zullen worden bestemd als **bos- en natuurgebied**. De samenvoeging van bos en natuurgebied in één bestemming is gebaseerd op de omstandigheid, dat de grenzen tussen bos en natuurgebied aan het vervagen zijn en als gevolg van natuurvriendelijk bosbeheer nog verder zullen vervagen.

Het grootste deel van het agrarische gebied in de Stuwwalrand zal worden bestemd als **agrarisch gebied met landschappelijke waarde**. Binnen deze bestemming komen de differentiaties **open en stadsrandgebied** voor.

De agrarische gedeelten van de stuwwalrand met natuurwaarde (zie § 2.5.1) zullen worden bestemd als **agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarde**. Binnen deze bestemming zijn een aantal gebieden op de kaart aangegeven als gebieden met "natte landnatuur". In dit agrarisch gebied met natuurwaarde liggen tevens enkele **potentiële natuurontwikkelingsgebieden**. Deze gronden worden bestemd als "natuurontwikkelingsgebied". Indien deze gronden voor natuurontwikkeling zijn verworven zal de agrarische bestemming worden gewijzigd in de bestemming "bos- en natuurgebied".

A-watergangen (beken, sprengen en sloten) met belangrijke natuurwaarden zijn op de kaart aanagegeven als "water van het hoogst ecologisch niveau." Dze watergangen komen binnen een aantal bestemmingen voor. De burgerwoningen, de niet-agrarische bedrijven, de bedrijventerreinen, de militaire terreinen, de verblijfsrecreatieve terreinen en de gebouwen voor maatschappelijke doeleinden zullen als zodanig worden bestemd. Het onderzoeksinstituut voor pluimveehouderij, het Spelderholt krijgt ook een specifieke bestemming.

Zie verder hoofdstuk 4.

⁴ MD-terrein = terrein voor maatschappelijke doeleinden

3. UITWERKING VAN HET GEMEENTELIJK BELEID

Het ruimtelijk beleid voor de Stuwwalrandparkzone Zuid, zoals dat is geformuleerd in het vorige hoofdstuk, kan gerealiseerd worden middels verschillende maatregelen en instrumenten. In het bestemmingsplan wordt het beleid vastgelegd in een juridische vertaling. Daarmee ligt er een ruimtelijk kader waarbinnen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. In dit hoofdstuk worden maatregelen in het bestemmingsplan uitgewerkt met betrekking tot 3 onderwerpen, namelijk:

- * verhouding landbouw, natuur en landschap (§3.1);
- * burgerwoningen (§3.2);
- * verblijfsrecreatie (§3.3);
- * cultuurhistorie (§3.4);
- * milieu-aspecten (§3.5).

Aangegeven wordt of naast het bestemmingsplan andere instrumenten het gemeentelijk beleid kunnen ondersteunen. Gedacht kan worden aan het afsluiten van convenanten en overleg en afstemming met de provincie in het kader van de WCL-aanwijzing en aan uitvoerders als het waterschap.

In paragraaf 3.6 tenslotte wordt ingegaan op de verhouding tussen het nieuwe beleid en de vigerende plannen.

3.1 Verhouding landbouw, natuur en landschap

Vrijwel het gehele plangebied functioneert als infiltratiegebied. Het neerslagwater dat hier in de bodem inziigt komt als kwelwater weer aan de oppervlakte in de IJsselvallei. In de IJsselvallei gelegen natuurgebieden, zoals de Empese en Tondense Heide, Lampebroek en het toekomstige Beekbergerwoud zijn afhankelijk van de aanvoer van voldoende kwelwater. Om deze betekenis als infiltratiegebied te behouden wordt voor het gehele plangebied een aanlegvergunning voor verhardingen opgenomen.

Binnen de bestemming "agrarisch gebied met landschappelijke waarde" is een tweedeling te maken in open enken en overige gebieden.

Kenmerkend voor de open enken zijn het reliëf (glooiingen van de stuwwal, opgehoogd met potstalmest) en de openheid. Deze karakteristieken worden beschermd d.m.v. aanlegvergunningen voor ophogen, afgraven, egaliseren en het aanbrengen van beplantingen. Het grootste deel van de open enken heeft tevens een archeologische betekenis (zie paragraaf 3.4). De genoemde werkzaamheden alsmede het oprichten van bouwwerken dienen hier tevens getoetst te worden aan het behoud van deze archeologische betekenis. Het één en ander wordt geregeld in de monumentenverordening. Op de open enken is het beleid gericht op grondgebonden agrarische productie. Omschakeling van grondgebonden naar niet-grondgebonden agrarische bedrijven is slechts toegestaan indien dit noodzakelijk is voor de continuïteit van het agrarisch bedrijf en de openheid niet ernstig wordt aangetast.

De overige gebieden binnen het "agrarisch gebied met landschappelijke waarde" hebben een karakteristiek beplantingspatroon (zie § 2.4). De landschapselementen met grote actuele waarde zoals bijzondere bomen (solitair, groepen, rijen en houtwallen) worden planologisch beschermd op de kaart.

De bestemming "agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarde" betreft enerzijds kwelgebieden in de beekdalen van de Beekberger en Loenense beek; anderzijds betreft het delen van de open enk van Beekbergen.

De desbetreffende kwelgebieden zijn vooral kwetsbaar voor veranderingen in de waterhuishouding. Aanlegvergunningen worden opgenomen voor het aanleggen van drainage, graven van sloten, verhardingen en diepploegen van gronden.

Voor de open enken is hetzelfde aanlegvergunningstelsel van toepassing als binnen het agrarisch gebied met landschappelijke waarde.

Als aanvulling op het planologisch beschermingsbeleid wordt het in het kader van het ammoniakreductieplan mogelijk om convenanten af te sluiten tussen agrariërs en de gemeente betreffende het beheer van kleine landschapselementen. Door zorg te dragen voor het beheer van deze elementen worden zij niet aangewezen als voor verzuring gevoelig.

In de stadsrand en in de delen van de beekdalen die aansluiten aan de natuurontwikkelingsgebieden is bosaanleg mogelijk. Dit sluit aan op het boscompensatiebeleid in het kader van de herstructurering van de verblijfsrecreatie. Verwezen wordt naar §3.3 met bijbehorende boscompensatiekaart.

3.2 Burgerwoningen

Het beleid ten aanzien van de maximale bouwvolumes van burgerwoningen (inclusief aanbouwen) is gedifferentieerd en afhankelijk van aard en ligging. Voor de burgerwoningen in het plangebied geldt in principe de **algemene regel** dat het bouwvolume maximaal 600 m³ mag bedragen. Dit sluit aan op de provinciale beleidslijn, zoals verwoord in het streekplan.

Van deze standaard kan echter worden afgeweken als sprake is van bijzondere waarden:

- bijzondere landschappelijke en/of natuurwaarden;
- bijzondere cultuurhistorische waarden;
- bijzondere stedenbouwkundige waarden (heersende korrelgrootte).

De volgende indeling wordt gehanteerd:

1. Regulier	max. 600 m ³
3. Kanaalzone, onder voorwaarden	max. 500 m ³
4. De Voorsterweg en de Hoofdweg (Loenen), onder voorw.	max. 500 m ³
5. Stadsrand, onder voorwaarden en via wijziging	max. 900 m ³ (bij recht 600 m ³)
6. Villa's en landhuizen	max. 900 m ³
7. Solitaire recreatiewoningen	bestaande inhoudsmaten
8. Dependances	gerelateerd aan hoofdgebouw

Hieronder wordt nader ingegaan op de van de standaardnorm afwijkende regelingen.

Burgerwoningen gelegen langs het **Apeldoorns Kanaal** worden gebonden aan een maximaal bouwvolume van 500 m³. Het kanaal met bijbehorende oevers, kaden, beplantingsstructuren, bruggen, brugwachterswoningjes en sprengen staat op de nominatie om aangewezen te worden als beschermd dorpsgezicht. Het monumentale karakter van deze beeldbepalende drager van de landschappelijke hoofdstructuur geldt hier als hoofdmotief voor een afwijkend bebouwingsregime. Het beleid is hierbij bovendien afgestemd op het aangrenzende deelplan voor Het Woud, met dien verstande dat de volume-eis geldt binnen een strook van 100 meter uit de kanaaloevers en uitsluitend voor woningen die op het kanaal zijn georiënteerd (i.e. niet aan zijwegen). De ruimere maat hangt samen met het feit, dat in diverse gevallen op het kanaal georiënteerde woningen relatief ver van het kanaal liggen.

De woningen rond de **Hoofdweg** en de **Voorsterweg** in Loenen vertonen vrijwel alle een beperkt bouwvolume (< 400 m³). Ook hier geldt - maar nu op basis van de heersende korrelgrootte - een beperking van het maximum bouwvolume tot 500 m³. Uitbreiding tot dit maximum mag slechts plaatshebben onder de volgende voorwaarden:

- uitsluitend naar achteren, tussen het verlengde van de zijgevels;
- frontbreedte van max. 7 m blijft gehandhaafd;
- nokrichting en goot- en nokhoogte blijven in stand.

Het beleid is hierbij tevens afgestemd op het aangrenzende deelplan voor Het Woud.

In de **stadsrandzone** kunnen burgerwoningen, via wijziging, verder uitbreiden dan de bij recht toegestane 600 m³ en wel tot max. 900 m³. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- de huiskavel is minimaal 1 ha groot;
- er wordt een (financiële) bijdrage geleverd aan de gewenste landschaps- en natuurontwikkeling.

Een convenant tussen gemeente en initiatiefnemer dient de noodzakelijke zekerstelling te bieden.

Het beleid wordt passend geacht in het kader van een veranderend landschapsbeeld in de stadsrandzone, waaruit de agrarische sector zich geleidelijk zal terugtrekken.

Om de bescherming van het bosachtige woonmilieu rond de vigerende bestemming **landhuizen en villa's** te garanderen, wordt een maximum bouwvolume van 900 m³ toegestaan. Uitbreidingsplannen worden getoetst aan behoud en versterking van de groene setting:

- handhaving waardevolle houtopstanden;
- zoveel mogelijk handhaving bestaande bosbodemprofiel;
- bescherming overige standplaatsfactoren van het aangrenzende boombestand;
- respecteren minimale afstand tot zijdelingse perceelsgrens van 12,5 m;
- nastreven centrale ligging op perceel.

Reeds bestaande overschrijdingen worden gelegaliseerd.

Recreatiewoningen (vakantiewoningen) worden ingepast op hun bestaande inhoudsmaten. Splitsing is niet mogelijk.

De in het plangebied voorkomende **dependances** vallen onder de op het hoofgebouw van toepassing zijnde regeling. Het gezamenlijk volume mag het voor het hoofgebouw geldende maximum niet overschrijden. Splitsing van de dependance wordt niet toegestaan.

Voor **monumenten** (rijks-, dan wel gemeentelijk) wordt een conserverend beleid gevoerd en geldt in principe een verbod op uitbreiding. Via vrijstelling zou echter onder de volgende voorwaarden moeten kunnen worden uitgebreid tot het in de desbetreffende zone geldende maximum:

- de uitbreiding is noodzakelijk om bewoning mogelijk te maken;
- geen aantasting van de beeldbepalende karakteristiek, zoals beschreven in de aanwijzing;
- niet ter plaatse van de gezichtsbepalende gevels;
- geen verandering van de oriëntatie of articulatie;
- uitbreiding mag geen dominante rol in het beeld vormen;
- advies is ingewonnen bij de Monumentencommissie.

In dit kader wordt een bijzondere plaats ingenomen door het Huis ter Horst. Hier is binnen de bestemming "landgoed" de bestaande bebouwing gefixeerd en zijn maximaal 4 woningen toegestaan, alsmede enige kantoorruimte.

Gedoopte **zelfstandige woningen** worden tot burgerwoning gelegaliseerd en vallen onder het regime voor het desbetreffende gebied.

De **woningen tussen de 50 dB(A) contour en de autosnelwegen A1 en A50** worden eveneens positief bestemd en vallen onder de regeling die voor dat gebied van toepassing is.

Voor bedrijfswoningen geldt een maximaal bouwvolume van 600 m³. Door middel van vrijstelling (voor zover gelegen buiten de 50 dB(A) contour) dan wel, door middel van de wijzigingsbevoegdheid (indien gelegen binnen de 50 dB(A) contour) is een tweede agrarische bedrijfswoning mogelijk is onder een aantal voorwaarden:

- het bedrijf ligt niet binnen een kwetsbaar gebied (bos of beheersgebied in het kader van Relatienota);
- de uitbreiding staat ten dienste van woningsplitsing (2e of 3e bedrijfswoning);
- de woning vertoont geen karakteristieke, landelijke beeldwaarde en valt niet onder de rijks- of gemeentelijke monumenten;
- de bedrijfseconomische noodzaak moet worden aangetoond (continuïteit, aarde van het bedrijf etc);
- het moet een volwaardig agrarisch bedrijf betreffen met ten minste 110 NGE (Nederlands Grootte Eenheid)

Vrijstaande bijgebouwen

Bij burgerwoningen is in principe 50 m² (en 75 m² na vrijstelling) aan bijgebouwen toegestaan en 25 m² aan overkappingen (niet bouwvergunningsvrije). Ten behoeve van het hobbymatig houden van vee kan bovendien een vrijstelling verleend worden voor nog eens 50 m² extra stalruimte. Er kunnen nadere eisen worden gesteld ten aanzien van de situering en de oppervlakte van de bijgebouwen. Zo dient 2/3 van het perceel bij de woning onbebouwd te blijven.

Bij de solitaire recreatiewoningen is het maximum aan vrijstaande bijgebouwen gesteld op 10 m², ter voorkoming van een onevenredige versterking van het beeld. Dit sluit aan bij het streekplanbeeld.

Functie-verruiming

In de bestaande woonbebouwing kan onder voorwaarden beroeps- en bedrijfsuitoefening aan huis worden toegestaan. De bedrijvigheid moet vallen binnen de milieu-categorieën 1 en 2, conform de VNG-publicatie "Bedrijven en milieuzonering". De bedrijvigheid aan huis mag daarbij enkel op een beperkte oppervlakte worden uitgeoefend (max 75 m²). De voorwaarden dragen er voorts zorg voor dat er geen planologisch onaanvaardbare situatie ontstaat. Zo is geen detailhandel toegestaan en dient zowel de verkeersafwikkeling als de parkeersituatie niet te worden geschaad.

Via vrijstelling kunnen enkele vormen van verdergaande bedrijvigheid in de woning worden toegestaan. Uiteraard blijven de criteria van kracht die er op toezien dat de planologische aanvaardbaarheid blijft gehandhaafd.

Toevoegen nieuwe woningen aan de kern Oosterhuizen

Er wordt de mogelijkheid geboden voor het toevoegen van enkele woningen aan de kern Oosterhuizen. Het gaat hierbij om maximaal 7 woningen.

De onderbouwing hiervoor is de volgende:

In Oosterhuizen leeft al jaren de wens om een aantal woningen aan de kern toe te voegen. Op grond van beleid is dit de laatste jaren afgehouden.

Oosterhuizen bestaat uit een lintvormige clustering van vrijstaande boerderijen en burgerwoningen met een individueel karakter op grote percelen. Er is grote samenhang tussen het omliggende landelijk gebied en het open karakter van de woonconcentratie.

Om zicht te krijgen op de belangstelling van de bevolking van Oosterhuizen voor huurwoningen in de kern is hiernaar onderzoek gedaan.

In overleg met de dorpsraad Oosterhuizen is een gebied afgebakend, dat tot de kern Oosterhuizen zou behoren. Het onderzoek is gericht op deze specifieke woningbouwlocatie. In dit gebied zijn op adres 250 enquêteformulieren verstuurd. Samengevat is de uitkomst van deze enquête dat ten minste 40 inwoners van Oosterhuizen serieuze belangstelling hebben naar een huurwoning of een koopwoning. In de meeste gevallen is een dorpsbinding op grond van de geldende normen aanwezig. Afgezien van economische binding moet bij dorpsbinding worden uitgegaan van een hechte emotionele binding met het dorp van onder andere jongere bewoners die daar ook graag in de toekomst willen blijven wonen. Belangrijk is dat deze eis van dorpsbinding voor alle woningen expliciet zal worden gesteld.

In het recente Streekplan Gelderland 1996 wordt het volgende beleid aangegeven.

"Bebouwingsconcentraties die de status van kern niet hebben worden als buurtschap beschouwd. Voor buurtschappen geldt het beleid zoals dat voor het landelijk gebied is geformuleerd" (blz. 32)

De definitie van een kern is niet gewijzigd ten opzichte van het oude streekplan. Er wordt wel een tweedeling gemaakt tussen kernen met een (boven/sub)regionale functie en kernen met een (meer of minder) lokale functie. Deze laatste categorie vervult een beperktere, voornamelijk lokale functie voor werken en voorzieningen en voorziet in een deel van de regionale woningbehoefte.

Oosterhuizen:

- heeft meer dan 25 woningen (250 adressen in het gebied Oosterhuizen en ongeveer 40 woningen in de geclusterde kern);
- is bekend onder de naam Oosterhuizen;
- heeft een basisschool op Het Oude Veen 17, met 80/90 leerlingen (dit getal groeit nog steeds. In '91 waren er 58 leerlingen) en
- heeft een dorpshuis.

Oosterhuizen voldoet aan alle criteria van een kern die het Streekplan Gelderland 1996 als zodanig aangeeft. De gemeente Apeldoorn heeft bij de vaststelling van het streekplan niet de kernstatus van Oosterhuizen aangevraagd, omdat

daar toen geen directe aanleiding voor was, ook al waren de gronden hiervoor aanwezig. Op korte termijn wordt hier alsnog door de gemeenteraad een verzoek ingediend om als nog deze terechte status te verkrijgen. Ervan uitgaande dat die status door provinciale staten zal worden verleend is deze mogelijkheid, om een duurzaam wonen project voor de lokaal gebonden woningbehoefte te realiseren, in dit plan opgenomen. Het project is puur gericht op de inwoners van de kern en dient er tevens toe de stedenbouwkundige samenhang te versterken. Er is geen sprake van enige aantasting van natuur-, landschaps- of cultuurhistorische waarden. Het betreft vrijstaande woningen dan wel twee-onder-een-kappers die passen in de huidige dorpskarakteristiek.

Oosterhuizen wordt geheel omsloten door landelijk gebied B volgens de terminologie van het streekplan. Dat betekent dat de in de omgeving van de kern aanwezige waarden en kwaliteiten dienen te worden ontzien. Uitbreiding kan dan ook alleen op basis van zorgvuldige afweging plaatsvinden. Met name archeologische waarden en landschappelijke waarden van de nabij open enk zijn aanleiding geweest voor de keuze van een inbreidingslocatie in het hart van het dorp.

Het project zal worden uitgevoerd als een DUBO-project. Het gaat hierbij niet alleen om milieu-aspecten zoals gebruik van zonne-energie, zonnewarmte, watergebruik ect., maar ook om de duurzame instandhouding van de sociale structuur en leefbaarheid van het dorp op de langere termijn.

Het terrein, waar de woningen zijn geprojecteerd, is in eigendom bij de gemeente. Van de 7 woningen die gebouwd zullen worden op korte termijn gaat het om 6 sociale huur- en 1 vrije sectorwoning.

3.3 Verblijfsrecreatie

3.3.1 Hoofdgebiedsindeling

Met betrekking tot de verblijfsrecreatie wordt een hoofdindeling gemaakt in 3 gebieden:

- * 2 recreatieconcentratiegebieden in het CVN onder Beekbergen ten oosten en westen van Rijksweg A-50);
- * overig CVN;
- * stuwwalrand.

(Voor de ligging zie de streefbeeldkaart na blz. 24)

In recreatieconcentratiegebieden zijn onder voorwaarden (zie onder 3.3.2) uitbreidingsmogelijkheden voor verblijfsrecreatie aanwezig.

Voor de begrenzing van de recreatieconcentratiegebieden zijn de volgende criteria gehanteerd:

1. Ligging huidige terreinen voor verblijfsrecreatie en andere bebouwing.
De recreatieconcentratiegebieden zijn gesitueerd in twee delen van het CVN met de grootste concentratie aan verblijfsrecreatieterreinen. Instellingen (bijv. Immendaal), terreinen met verspreide woningen en dergelijke die in de directe nabijheid van deze verblijfsrecreatieterreinen liggen zijn daar vervolgens bij getrokken.
2. Uitbreiding dient zoveel mogelijk te geschieden in de richting van de stuwwalrand resp. de kern Beekbergen.
Uit oogpunt van natuur en landschap is het immers wenselijk, dat zich per saldo een verplaatsing van de centrale delen van het CVN naar de randen voltrekt.
3. Behoud van de meest waardevolle vegetatietypen.
Voor de detailbegrenzing is de vegetatiekartering van de gemeente Apeldoorn (1995) gebruikt. De ruimte voor uitbreiding wordt hoofdzakelijk geboden in het vegetatietype "naaldbos en kapvlakte" en in mindere mate in het type "ouder grove dennenbos". Percelen wintereiken-beukenbos blijven behouden.
4. Afstand tot de Vrijenberger spreng.
Het is niet wenselijk, dat een verblijfsrecreatieterrein tot dichtbij de spreng kan uitbreiden.
5. Ligging perspectiefvolle recreatiebedrijven.
In twijfelgevallen heeft het criterium meegespeeld, dat perspectiefvolle bedrijven zoveel mogelijk bij het recreatieconcentratiegebied getrokken worden.
6. Infrastructuur als harde grens.
De Beekbergerweg, Loenense weg, A50, toeristische spoorlijn en Arnhemse weg zijn logische harde grenzen. Onder meer met het oog op de handhaving is het gewenst waar mogelijk bij dergelijke infrastructuur aan te sluiten.

Deze criteria hebben tot gevolg dat in beide concentraties in het CVN een beschelden uitbreiding van ca 5 ha mogelijk wordt gemaakt in de vorm van ca 1 tot 2 ha bij 5 bedrijven.

3.3.2 Uitbreiding en inbreiding

In het plan worden verschillende mogelijkheden geboden voor uitbreiding en inbreiding.

Uitbreiding van verblijfsrecreatieve bedrijven binnen het CVN zal uitsluitend in de **recreatieconcentratiegebieden** na wijziging van het bestemmingsplan (art. 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening) mogelijk worden gemaakt, onder de volgende voorwaarden:

1. Uitbreiding is enkel toegestaan bij die bedrijven die gesitueerd zijn binnen het op de kaart aangegeven "recreatie-concentratiegebied".
2. Het uit te breiden bedrijf dient een bestaand recreatiebedrijf te zijn met een bedrijfseconomisch verantwoord toekomstperspectief. Dat toekomstperspectief dient aangetoond te worden door middel van een bedrijfsplan.

3. De wijzigingsbevoegdheid zal alleen worden gebruikt indien wordt voldaan aan één van of een combinatie van de volgende voorwaarden:
 - a. Een verblijfsrecreatief terrein gelegen buiten de recreatieconcentratiegebieden (meer kwetsbare gebieden) van het Centraal Veluws Natuurgebied wordt aangekocht. Het aangekochte terrein dient vervolgens te worden gesaneerd, waarna het een bos- en natuurbestemming krijgt.
 - b. Ook is uitbreiding van de verblijfsrecreatie in de recreatieconcentratiegebieden mogelijk, indien deze gepaard gaat met tenminste 120% boscompensatie. Deze boscompensatie dient plaats te vinden op daartoe aangegeven locaties:
 - * in delen van de beekdalen, aansluitend aan de op de streefbeeldkaart weergegeven natuurontwikkelingsgebieden;
 - * in de stadsrand;
 - * in de omgeving van het Woudhuis; hiermee wordt een stedelijk uitloopgebied aan de oostzijde van Apeldoorn, aansluitend aan het nieuwe woongebied gecreëerd.

Het wijzigen van een terrein met de bestemming "niet-agrarische bedrijven", "maatschappelijke doeleinden", "woondoeleinden" of "recreatiewoning(en)" binnen het recreatie-concentratiegebied in de bestemming "verblijfsrecreatie" is niet aan de, compenserende voorwaarden gebonden.
4. Er zijn geen permanent leegstaande recreatiewoningen en/of kampeermiddelen op het terrein aanwezig.
5. Er is geen permanente bewoning van de recreatiewoningen en/of kampeermiddelen.
6. Er dient een door de gemeente goedgekeurd inrichtingsplan aan de uitbreiding vooraf te gaan, waarin duidelijk is vastgelegd hoe optimaal wordt rekening gehouden bij de inrichting en beheer met de aanwezige natuur en landschapswaarden.

Door het concentreren van verblijfsrecreatieve terreinen kwalletsverbetering van het product kan optreden, daar meer voorzieningen aan de recreanten kunnen worden geboden.

In de overige gebieden binnen het CVN zal geen enkele uitbreiding van verblijfsrecreatieve terreinen worden toegestaan.

Aan de verblijfsrecreatieve terreinen in de **Stuwwalrand** kunnen na herziening van dit bestemmingsplan uitbreidingsmogelijkheden worden geboden indien de landschappelijke en ecologische kwaliteiten van het gebied het toelaten.

Ook hier worden de nodige stringente voorwaarden gesteld om natuur en landschapswaarden te beschermen door middel van een vereist inrichtingsplan.

Via algemene vrijstellingen en wijzigingsbevoegdheid is er in het plan ruimte voor Inbreidingsmogelijkheden mits aan natuur-, en landschapswaarden geen onevenredige schade wordt toegebracht. Evenals bij uitbreiding dient het een bestaand recreatiebedrijf te betreffen met een "gezond" toekomstperspectief, hetgeen dient te worden aangetoond door middel van een bedrijfsplan. Bovendien

dient aannemelijk te worden gemaakt dat de inbreiding noodzakelijk is voor de economische continuïteit van het bedrijf, er geen permanent leegstaande recreatiewoningen en/of kampeermiddelen op het terrein aanwezig zijn, en er geen permanente bewoning van de recreatiewoningen en/of kampeermiddelen plaats vindt.

Aan de inrichting van de terreinen zullen zowel bij een flexibele inrichting van de terreinen als bij inbreiding/uitbreiding voorwaarden worden verbonden. Deze voorwaarden betreffen de ecologische inpassing (beplanting ten behoeve van de migratie van fauna) en landschappelijke inpassing van de terreinen (afschermende beplanting en behoud van het bosbeeld op de terreinen). Ook kan op grond van ecologische overwegingen worden bepaald dat bepaalde delen van de terreinen niet verder mogen worden verlicht.

3.3.3 Beschrijving van het ontwikkelingsbeeld voor de verblijfsrecreatie

In het eerste voorontwerp was voor de concentratiegebieden in hun geheel een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om uitbreiding van individuele bedrijven te zijner tijd onder voorwaarden mogelijk te maken. Omdat er nog onvoldoende onderbouwing aanwezig was om per bedrijf te kunnen aangeven of er wel of geen uitbreiding wenselijk en mogelijk was, besloeg het zoekgebied voor toepassing van de opgenomen wijzigingsbevoegdheid een behoorlijk grote oppervlakte. Maatschappelijk en bestuurlijk riep dit zodanige weerstanden op vanuit de idee dat er vreselijk veel zou kunnen, dat besloten is tot een zogenaamde maatwerkbenadering vergelijkbaar met de aanpak in de concentratie Hoenderloo.

In een afzonderlijke rapportage is verslag gedaan van het onderzoeks- en ontwerptraject dat eind 1998 in gang gezet is om tot een verantwoorde onderbouwing te komen van de in het bestemmingsplan op te nemen ontwikkelingsmogelijkheden voor de verblijfsrecreatiebedrijven in het plangebied. De uitkomsten van het door Ameradviseurs uitgevoerde onderzoek met begeleiding van een breed samengestelde klankbordgroep en een ondernemersoverleg zijn neergelegd in drie deelrapporten: een inventarisatie van de aard en omvang van aanwezige bedrijven en het relevante beeld van overheden, een probleemverkenning en oplossingsrichting, en tenslotte in een ontwikkelingsbeeld voor deze economisch belangrijke sector in dit gebied. Met name bedrijfseconomische belangen en natuur- en landschapsbelangen zijn tegen elkaar afgewogen binnen het toetsingskader dat het streekplan biedt. Voor gedetailleerde informatie wordt hier verwezen naar de genoemde rapportages.

Via een integrale benadering van alle bedrijven in dit gebied is na afweging van alle belangen het volgende ontwikkelingsbeeld door de projectgroep gekozen waarin maatwerk het uitgangspunt vormt. Dit betekent dat per bedrijf de ruimte voor ontwikkeling in het bestemmingsplan wordt aangegeven voor zover het plan hier het geëigende instrument is.

Beperkte uitbreiding van geselecteerde bedrijven binnen en buiten het CVN.

Binnen het CVN gebied worden twee concentraties onderscheiden rond de Stoppelenbergweg aan de noordwest kant van de A50 en rond de Hoge/Lage Bergweg aan de Oostzijde van de A50. Na een onafhankelijke beoordeling van ondernemersplannen op het punt van bedrijfseconomische noodzaak c.q. grote wenselijkheid enerzijds en een serie planologische toetsingscriteria anderzijds zijn er in beide concentraties uiteindelijk 5 bedrijven overgebleven, waar totaal ca 9 ha aan uitbreidingsruimte wordt voorgesteld. Het gaat hierbij om bescheiden uitbreidingen van 1 tot 2 ha. Naast interne verbeteringsmaatregelen moeten deze beperkte toevoegingen de gewenste kwaliteitsverbetering voor de toekomst ondersteunen. Op het aanwezige areaal van ca 53 ha naar 62 ha betekent dit een toename van 17%. Gerelateerd aan de omvang van 136 ha alle hier in het CVN aanwezige bedrijven, gaat het om slechts 6,65%. Van alle geuite wensen net een omvang van ca 26 ha (s na zorgvuldige afweging dus 9 ha in het voorliggende plan gehonoreerd. Het betreft de volgende bedrijven: Hertenhorst (ca 2 ha), Pallieter (ca 2 ha), Groot Panorama (1 ha) in de concentratie Stoppelenberg, De Valouwe/Lage Berg (2 ha) en Euroase (2 ha) in de andere concentratie. In enkele gevallen wordt de uitbreiding nadrukkelijk voor toeristisch kamperen bestemd om de aanwezige natuur optimaal te beschermen.

De opgenomen uitbreidingsmogelijkheden worden via een wijzigingsbevoegdheid onder stringente voorwaarden mogelijk gemaakt om recht te doen aan de belangen van natuur en landschap in dit waardevolle natuurgebied. In de voorschriften zijn hiervoor de nodige bepalingen opgenomen. Niet alleen dient er een goedgekeurd inrichtingsplan te zijn, maar ook de compensatie elders van aan zijn huidige bestemming onttrokken bos- of natuurgebied vormt een heldere eis.

Buiten het CVN wordt in het plan aan twee bedrijven uitbreiding via een wijzigingsbevoegdheid onder stringente voorwaarden mogelijk gemaakt met respectievelijk 2,1 ha voor de Marshoeve en 1,7 ha bij de Vinkenkamp. Ook hier worden stringente voorwaarden gesteld vanwege bescherming van natuur en landschapswaarden. Alleen is boscompensatie hier niet aan de orde, omdat het om wijziging van een agrarische bestemming gaat in plaats van natuur.

Kwaliteitsverbetering door herinrichting, renovatie, vervanging van voorzieningen en soms Inbreiding.

Voor de meeste bedrijven geldt dat zij dringend behoefte hebben aan extra speelruimte om binnen hun bestemde terrein het bedrijf te moderniseren en een kwaliteit te leveren die klanten vasthoudt en werft. In het streekplan wordt uitvoerig onderstreept hoe belangrijk deze kwaliteitsbewaking en verbetering is om de sector gezond te houden en haar marktaandeel te laten behouden.

De gemeente is dan ook van opvatting dat bij de aktualisering van dit bestemmingsplan aan de wensen die er bij de ondernemers op dit punt bestaan in alle redelijkheid tegemoet gekomen wordt. Per bedrijf is ook hier gekeken wat in

beginsel via dit plan ruimte geboden kan worden voor de beoogde kwaliteitsverbetering, bijv het overkappen van een zwembad, de uitbreiding van centrale voorzieningen zoals een receptie, recreatiezaal, restaurant, verbetering van sanitaire units, een extra bedrijfswoning of vergroting en moderniseren van de verhuurbungalows. Soms gaat het om enige verdichting als er op het terrein voldoende ruimte voor een verantwoorde inpassing te vinden is. In de meeste gevallen gaat het om modernisering van ondersteunende voorzieningen en vervanging van jaarplaatsen voor caravans door bijv. verhuurchalets. In het bestemmingsplan wordt in de voorschriften aangegeven hoeveel ruimte er bebouwd mag worden voor centrale voorzieningen, recreatiebungalows/chalets, en voor een kampwinkel. In de exploitatieverordening wordt nader bepaald welke capaciteit wordt toegestaan voor toeristische, seizoen en jaarplaatsen voor caravans. Hier kan op een redelijk flexibele wijze met de wensen van de ondernemer rekening worden gehouden als hij accenten wil verleggen in zijn aanbod. Bij herstructurering wordt een inrichtingsplan gevraagd om de gevolgen voor de aanwezige natuur te beoordelen.

Wanneer de aan de gang zijnde ontwikkeling en het ontwikkelingsbeeld als geheel overzien worden, blijkt dat er een paar duidelijke tendenzen bestaan:

- a. Bij de meeste bedrijven bestaan concrete plannen tot verbetering van hun voorzieningen structuur leidend tot hogere kwaliteit
- b. Bij verschillende bedrijven bestaat de wens jaarplaatsen voor caravans in relatief hoge dichtheid om te zetten in verhuurchalets in een lagere dichtheid
- c. Bij verschillende bedrijven bestaat de wens in te spelen op de markt door meer toeristische plaatsen voor kort verblijf te scheppen in aanvulling of ter vervanging van jaarplaatsen
- d. Een afname van vaste staanplaatsen door herstructurering en extensivering.
- e. Bij sommige bedrijven zijn tendenzen tot uitponding zichtbaar welke een ander type bedrijf tot gevolg heeft en extra aandacht vraagt qua handhaving waar het permanente bewoning betreft. Soms is uitponding op beperkte schaal een probaat middel om vernieuwing te financieren.

Wanneer het geschetste ontwikkelingsbeeld wordt uitgevoerd zal dit duidelijk leiden tot een kwaliteitsimpuls voor beide verblijfsrecreatieconcentraties zonder dat natuur en landschapswaarden onevenredig worden aangetast.

3.3.4 Kleinschalig kamperen (bij de boer)

In de Stuwwalrand zullen ten opzichte van het huidige beleid ruimere mogelijkheden worden geboden voor het kleinschalig kamperen⁵.

In de praktijk blijkt dat kleinschalige vormen van kamperen bij de consument hoog worden gewaardeerd en dat het tot een verbreding van het recreatieve aanbod kan leiden, zonder dat op de markt wordt geconcentreerd met de verblijfsrecreatieve terreinen.

In de Wet op de Openlucht Recreatie wordt de koppeling met het agrarisch bedrijf losgelaten. Dit is echter voor het plangebied niet gewenst. Juist de koppeling met agrarische bedrijven geeft deze vorm van recreëren een meerwaarde voor het gebied. Ten behoeve de benodigde flexibiliteit is daarbij de mogelijkheid geopend om onder voorwaarden (vrijstelling) ook op enige afstand van het agrarisch bouwperceel te kamperen.

Tevens kan het kleinschalig kamperen op deze wijze voor de agrariër een bron van neveninkomsten vormen en daardoor de bestaansbasis van het agrarische bedrijf verbreden. Naast agrarische bedrijven kan het kleinschalig kamperen ook worden toegestaan bij kampeerboerderijen.

Om het permanent plaatsen van stacaravans en om permanente bewoning te voorkomen is het gewenst het kleinschalig kamperen slechts toe te staan in een bepaalde periode van het jaar. Daarbij kan worden aangesloten bij de oude Kampeewet. Ook zal per periode het aantal toe te laten kampeermiddelen kunnen variëren. Een en ander kan nader in de gemeentelijke Kampeerverordening worden geregeld.

Het aantal kampeermiddelen kan voor de Stuwwalrand worden gesteld op maximaal 10 per agrarisch bedrijf en op maximaal 5 per kampeerboerderij. In de open enken zal het aantal kampeermiddelen worden beperkt tot een maximum van 5 per agrarisch bedrijf. Tevens zullen elsen moeten worden gesteld aan de landschappelijke inpassing (erfbeplanting).

⁵ De oude Kampeewet sprak over "kamperen bij de boer".

De Wet op de Openlucht Recreatie (WOR) spreekt van "kleinschalig kamperen", daar deze wet ruimere mogelijkheden biedt.

3.4. Cultuurhistorie

3.4.1 Archeologie

De gemeente Apeldoorn is rijk aan archeologische vindplaatsen.

In opdracht van de gemeente is een archeologische beleidsvisie vervaardigd⁶, waarbij alle tot op heden bekende archeologische vindplaatsen, alle wettelijk beschermde, of te beschermen monumenten en alle archeologische meldings- en attentiegebieden in kaart zijn gebracht op een zgn. overzichtskaart. Daarnaast is een zgn. potentiekaart ontwikkeld die de archeologische potentie van het gemeentelijk grondgebied aangeeft. Na planologische toetsing van dit gegeven aan het gemeentelijk structuurplan is een archeologische beleidskaart ontwikkeld, welke als richtinggevend wordt beschouwd voor het beleid.

In het kader van dit bestemmingsplan zijn de belangrijkste elementen overgenomen op de plankaart.

Het gaat daarbij om vastlegging van de "wettelijk beschermde monumenten", zoals deze door de Stichting RAAP zijn gekarteerd, alsmede om de tot "zeer belangrijke archeologische zone" aangemerkte gebieden. De tot "zeer belangrijke archeologische zone" aangemerkte gebieden zijn "gemeentelijk gevoelige gebieden" als bedoeld in de Monumentenverordening van de gemeente Apeldoorn en vinden daarin mede hun bescherming.

Wettelijk beschermde monumenten

Archeologische monumenten zijn als beschermd monument aangewezen op grond van de Monumentenwet (1988). Heeft een terrein eenmaal de status van wettelijk beschermd monument dan is het verboden:

- dit monument te beschadigen of te vernielen;
- dit monument zonder vergunning te verstoren of in enig opzicht te wijzigen;
- dit monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Voor de beschermde of te beschermen archeologische monumenten geldt het ongestoord behoud van het monument. Dit houdt in dat in als zodanig aangeduide gebieden geen andere werkzaamheden worden uitgevoerd dan die welke gericht zijn op behoud, herstel en beheer.

Beschermde monumenten zijn op de bestemmingsplankaart aangegeven en hebben een attentiewaarde. De regelingen, zoals vastgelegd in de Monumentenwet en de gemeentelijke monumentenverordening zijn hierop van toepassing.

⁶ Stichting RAAP (Regionaal Archeologisch Archiveringsproject),
Rapport 95, Amsterdam, augustus 1995.

Zeet belangrijke archeologische zone

De zone aangeduid als "zeer belangrijk archeologische zone" komt overeen met de gebieden die op de potentiekaart aangeduid staan als "zeer hoge en hoge potentie". Hieronder vallen onder meer ook de essen. Tot deze zone behoren gebieden met een verwachte dichtheid van minimaal één vindplaats per 50 tot 150 ha.

Binnen deze zone wordt het beleid mede gericht op het behoud van archeologische waarden. Bodemingrepen die een verstoring van archeologische vindplaatsen tot gevolg hebben, moeten zoveel mogelijk worden tegengegaan. Dit geldt met name voor de essen: van deze gebieden is bekend dat zij van grote archeologische waarde zijn. Voor gebieden binnen deze zone geldt, dat indien grondwerkzaamheden onvermijdelijk zijn, zij in een vroeg stadium nader onderzocht dienen te worden op het voorkomen van vindplaatsen en de waarde daarvan. Bij de planning van activiteiten die een verstoring tot gevolg hebben, zoals woningbouw, de aanleg van infrastructuur en grondwerkzaamheden in het kader van natuurontwikkeling, dienen de essen en, na inventariserend onderzoek, overige waardevolle vindplaatsen ontzien te worden. Dit kan gerealiseerd worden door verplaatsing van de activiteit of inpassing van de archeologische waarden in de plannen en planvorming. Tevens is het van belang dat agrarische ingrepen die dieper gaan dan 50 cm voorkomen worden. Alleen dan kan een blijvende bescherming gegarandeerd worden.

De op de kaartbijlage "archeologische waarden" aangegeven zone "zeer belangrijke archeologische zone" is een "gemeentelijk gevoelig gebied" als bedoeld in de gemeentelijke monumentenverordening van 1997. Deze gemeentelijke gevoelige gebieden worden beschermd op basis van hoofdstuk 5 van de verordening. Volgens artikel 15 lid 1 van dit hoofdstuk is het verboden bouwwerken of (archeologische) objecten binnen deze gebieden te beschadigen, te vernielen of af te breken. Tevens het volgens lid 2 van artikel 15 van de verordening binnen deze gebieden en voorzover op betreffende lijsten aangegeven plekken niet toegestaan om zonder vergunning graaf- en andere werkzaamheden te verrichten op een diepte van meer dan 50 cm onder het maaiveld.

In deze zone dienen activiteiten voordat vergunning wordt afgegeven met een eventueel versturende werking nader te worden getoetst.

3.4.2 Routes

De oorspronkelijke nederzetting Apeldoorn is ontstaan op een kruispunt van belangrijke handelswegen (onder meer Arnhem - Harderwijk en Utrecht - Deventer).

Door de opbloei van de Hanzesteden en de vestiging van een koninklijke residentie groeide het stelsel van routes met een bovenlokaal karakter over de Veluwe sterk uit. Te onderscheiden zijn de handelswegen, de hessenwegen, de koningswegen en de jachtwegen. Om verschillende redenen zijn veel van deze routes niet meer herkenbaar. Verval van de betekenis als route, grootschalige

bosaanleg en stadsuitbreiding zijn hier onder meer debat aan. Soms echter heeft de route standgehouden en is ze uitgegroeid tot een van de huidige verbindingswegen, zoals bijvoorbeeld de route Ugchelen - Beekbergen - Loenen. Verbreding en verharding hebben daarbij het oorspronkelijke karakter sterk aangetast, al heeft het tracé nog steeds historische waarde.

Het verval en/of de fragmentatie van deze oude lijnen enerzijds, de verzwaring (maar ook bestendiging) van deze routes anderzijds, bieden echter onvoldoende basis voor een bijzondere, op bescherming gerichte regeling in dit bestemmingsplan.

3.4.3 Bebouwing

In het plangebied komt een aantal beschermde monumenten voor; het gaat daarbij zowel om Rijks- als Gemeentelijke monumenten. Daarnaast is sprake van een aantal karakteristieke panden.

Het bestemmingsplan bevat een beschermende regeling voor de als monument gekwalificeerde panden. Behoud van de bestaande situatie is uitgangspunt, terwijl een beperkte aanpassing of uitbreiding, onder strikte voorwaarden mogelijk is. Bovendien kunnen nadere eisen worden gesteld aan in de nabijheid van monumenten voorkomende bebouwing.

In de omgeving Molenvaart, tussen Lieren en Oosterhuizen, is de oude verkavelingsstructuur met halleboerderijen als ensemble nog bewaard gebleven.

Door het steeds meer wegvallen van de agrarische functie verandert dit gebied in korte tijd. Alhoewel de bebouwing blijft bestaan verandert de uitstraling sterk. Om het beeld toch enigszins veilig te stellen overweegt de gemeente het gebied aan te wijzen als "beschermd dorpsgezicht".

Ook het Kanaaltracé is aangeduid als kandidaat "beschermd dorpsgezicht".

Ten dele houdt dit verband met het voorkomen van belangwekkende architectonisch bouwkundige waarden.

Veel van de bruggen en brugwachterswoningen bijvoorbeeld zijn als monument aangeduid.

3.4.4 Landgoederen en buitens

Landgoederen en buitens zijn in de 16e en 17e eeuw ontstaan. De ontwikkeling van Huis ter Horst, dat dateert uit de 16e eeuw, met omvangrijke boscomplexen en laanbeplantingen heeft een belangrijk stempel op het landschap ten oosten van Loenen gedrukt. Het hoofdgebouw en de bijgebouwen vallen onder de Monumentenwet. Als gevolg van de fraaie en complete aanleg van de gebouwen en hun omgeving heeft de Raad voor het Cultuurbeheer in het voorjaar van 1994 het advies uitgebracht om het gehele complex: kasteel met alle bijgebouwen, tuin en lanenstelsel te beschermen als historische buitenplaats.

Eind vorige eeuw, begin deze eeuw hebben zich veel instellingen en particuliere buitens gevestigd rond Beekbergen. Deze ontwikkeling werd mogelijk doordat de marken (gezamenlijk beheer van de gebieden om de dorpen) waren opgeheven

en de gronden werden verkocht. Heidegrond werd ontwikkeld voor de houtproductie. Veel landgoederen werden gesticht door rijke houthandelaren. In de omgeving van Beekbergen bevinden zich nog enkele ouden houten boswachterswoningen die herinneren aan deze ontwikkeling.

In de loop der jaren werden de buitens vaak opgekocht en verder uitgebreid door instellingen voor gezondheidszorg. Caesarea, Immendaal, Spelderholt, Rauwenhul, de Wippselberg, het Hooge Land zijn allemaal voorbeelden van oorspronkelijke buitens die nu als instelling in gebruik zijn, waarbij het oorspronkelijke landhuis nog steeds de kern vormt. Bij Loenen is eind vorige eeuw het landgoed Zilven gesticht, dat nadat het vele jaren nog als hotel had gefungeerd in de dertiger jaren is afgebrand. De restanten van de tuinaanleg zijn nog steeds als zodanig te herkennen in het natuurgebied.

Tussen Loenen en Beekbergen bevindt zich aan de Loenenseweg de uitspanning De Vrijenberg, met daarbij een opvallende belvédère.

Voorzover deze landgoederen en buitens een bijzondere beschermde status hebben als Rijks-, of Gemeentelijk monument, biedt het bestemmingsplan een op behoud gericht planologisch regime.

3.4.5 Kanaalzone en sprengen

Het binnen het plangebied gelegen, zuidelijk deel van het Apeldoorns Kanaal is gegraven tussen 1858 en 1866. Het noordelijk deel dateert uit 1829. De jaagpaden en laanbeplanting zijn nog grotendeels intact. Het hele tracé van het Apeldoorns Kanaal met bijbehorende historische bruggen en brugwachterswoningen (Klabanusbrug, Loenense brug, Scherpenbergerbrug, Woudwegsebrug) is als monumentaal te beschouwen. Dit geldt ook voor de diverse ten behoeve van de watervoorziening van het kanaal gegraven sprengen met bijbehorende bakstenen bruggetjes en duikers en plaatselijk fraaie houtwallen.

Een van de meest spectaculaire is ongetwijfeld De Vrijenbergspreng. In deze spreng bevindt zich Nederlands beroemdste waterval genaamd de Loenense Waterval, die als cultuurhistorisch element een aardige toeristische attractie betekent.

3.5 Milieu-aspecten

Deze paragraaf gaat in op het beleid met betrekking tot de milieutechnische aspecten van het bestemmingsplan.

Geluidhinder

Het als bijlage aan het bestemmingsplan toegevoegde akoestisch onderzoek is met name gericht op het kunnen realiseren van 2e bedrijfswoningen.

In dit plan worden de gedoogde woningen beschouwd als bestaande en aanwezige situaties in het kader van de Wet geluidhinder (Wgh).

Er is sprake van bestaande situaties indien op 1 maart 1986 woningen en weg aanwezig waren, terwijl de geluidbelasting op dat tijdstip, dan wel na ingebruikname van de weg, hoger was dan 55 dB(A). Dit geldt evenwel niet voor woningen die na 1 januari 1982 zijn geprojecteerd. De voorkeursgrenswaarde ligt voor bestaande situaties op 55 dB(A) (art. 89, eerste lid en art. 90, tweede lid). De hoogste toelaatbare grenswaarde van de gevel is 70 dB(A) na ontheffing.

Binnen "nieuwe situaties" zijn verschillende situaties denkbaar. Artikel 76 Wgh, eerste lid bepaalt dat binnen de zones als bedoeld in art. 74 Wgh de grenswaarden in acht worden genomen.

Lid 4 van art. 76 Wgh behandelt die situaties waarin op het tijdstip van de vaststelling of herziening van het bestemmingsplan een weg reeds aanwezig of in aanleg is, terwijl de in de betreffende zone opgenomen bebouwing en andere geluidgevoelige objecten eveneens op dat tijdstip aanwezig of in aanbouw zijn. In deze gevallen geldt het bepaalde in de leden 1, 2 en 3 van artikel 76 Wgh niet. Er is geen grenswaarde of hogere grenswaarde van toepassing.

Woningplitsing wordt niet beschouwd als het toevoegen van een nieuwe situatie in het kader van de Wgh. Het gebruik van de bebouwing en de bestemming voor woondoeleinden blijft immers ongewijzigd. Alleen bij omzetting van een niet geluidgevoelige functie in een woonfunctie en bij uitbreiding van de woning met geluidgevoelige ruimten is het bepaalde in artikel 4.1. van de voorschriften van toepassing. Dit houdt in dat woningen met inbegrip van uitbreidingen niet zonder meer zijn toegestaan binnen de 50 dB(A) contour.

Bij het toevoegen van een tweede bedrijfswoning dient per geval te worden bezien of deze nieuwe situatie voldoet aan de bepalingen uit de Wet Geluidhinder.

Toetsing heeft plaatsgevonden aan de nieuwe situatie volgens de Wet geluidhinder (Wgh). Tevens is per onderzochte weg aangegeven hoeveel woningen (in totaal) binnen de diverse geluidonderzoekzones vallen.

Uitgaande van de door de gemeente Apeldoorn opgegeven (gedoogde) woningen is inzicht gegeven in de geluidbelastingsklasse waarin een woning valt. De conclusie luidt, dat van de 51 (gedoogde) woningen er 33 woningen een geluidbelasting van minder dan 55 dB(A) kennen. Voor de overige woningen is de geluidbelasting hoger dan 55 dB(A).

Overigens wordt geconstateerd, dat er in de diverse geluidzones langs de onderzochte wegen in totaal 339 woningen zijn gelegen met een geluidbelasting van 51 dB(A) of meer (na aftrek ex. art. 103 Wgh).

Tenslotte wordt een fase II van het onderzoek aangekondigd t.b.v. het bepalen van de exacte geluidbelasting per woning, waarna kan worden bezien voor welke woningen een hogere grenswaarde moet worden aangevraagd.

Spoorweglawaai

In het plangebied ligt de toeristische spoorlijn Apeldoorn-Dieren, waarop in de zomermaanden twee keer op de dag een stoomtrein rijdt. Dit gebruik wordt niet beschouwd als een geluidsbelastende situatie op grond van de Wgh.

Bodem, water en lucht

Verwezen wordt naar paragraaf 3.1. in bijlage B.

Voor de nieuwbouwlocatie voor 7 woningen in de kern Oosterhuizen, lokatie Het Oude Veen 19/21, is door bureau DHV een verkennend bodemonderzoek verricht (rapportnr. 96/0596, datum april 1996).

Op grond van deze onderzoeksgegevens wordt geconcludeerd, dat er voor het milieu of de volksgezondheid geen gevaarlijke of niet aanvaardbare stoffen in de bodem voorkomen, zodanig dat de beoogde woningbouw ter plekke daardoor wordt belemmerd of onmogelijk wordt gemaakt.

Beschermingsgebieden

Verwezen wordt naar paragraaf 3.3. In bijlage B. De bodembeschermingsgebieden en grondwaterbeschermingsgebieden zijn in het bestemmingsplan veiliggesteld.

Het waterwingebied bij Ugchelen is een bedrijfsmatig waterwingebied ten behoeve van een papierfabriek en kent geen beschermingszone.

Zonering bedrijventerrein

In het plangebied zijn drie bedrijventerreinen gelegen:

- a. Aan Kanaal-Zuid ter hoogte van Oosterhuizen.
- b. Het terrein Kleveen aan het kanaal ter hoogte van Loenen (Lona-verpakkingen o.a.).
- c. Het terrein Alba.

ad a.

Op dit terrein is een inwaartse zonering toegepast, zodat nieuwe ontwikkelingen op dit terrein uit milieu-oogpunt kunnen worden afgestemd op de (woon)omgeving. Eventuele zwaardere, bestaande bedrijven zijn als zodanig ingepast.

ad b.

Op dit terrein bevindt zich het bedrijf Lona-verpakkingen, dat op deze plek is uitgegroeid en via milieumaatregelen telkens is ingepast in de omgeving. De door de provincie vastgestelde geluidcontour van 50 dB(A) is in het bestemmingsplan opgenomen en het huidige bedrijf is qua omvang gefixeerd. Voorts is op het terrein een inwaartse zonering gelegd, uitgaande van de rond het terrein gelegen woningen. Hiermee kunnen nieuwe ontwikkelingen op het bedrijventerrein zodanig worden gestuurd, dat zij milieutechnisch passen in de omgeving. Ook uitbreidingen van Lona-verpakkingen zullen binnen dit regiem moeten vallen.

Het bloedverwerkende bedrijf Harimex valt ook binnen een zwaardere milieucategorie, dan op grond van de inwaartse zonering mogelijk zou zijn en is daarom ook op de bestaande afmetingen en bedrijfsactiviteiten ingepast.

ad c.

Het terrein Alba is bestemd conform het vigerende bestemmingsplan Immenberg. De toegestane dan wel huidige activiteiten (zandwinning) vallen niet onder artikel 2.4. van het (inrichtingen- en vergunningenbesluit Milieubeheer, zodat er voor dit terrein geen inwaartse (het betreft maar één bedrijfstype) noch uitwaartse zonering van toepassing is.

3.6 Toetsing vigerende plannen

De hoofdbestemmingen binnen het plangebied (bijvoorbeeld bos- en natuurgebied) en de differentiatievlakken daarbinnen (bijvoorbeeld recreatieconcentratiegebied en stadsrand) zijn primair bepaald vanuit de gebiedsaanduidingen in het streefbeeld.

Het beleid achter deze hoofdbestemmingen is richtinggevend voor de wijze van bestemmen en de ontwikkelingsmogelijkheden van de bestaande functies in het plangebied.

Deze functies zijn geïnventariseerd en zijn vertaald in een groot aantal specifieke bestemmingen (bijvoorbeeld maatschappelijke doeleinden, woondoeleinden, etc.) en aanduidingen binnen de hoofdbestemmingen (bijvoorbeeld landschapselementen).

De vrijheid om de bestaande functies via het bestemmingsplan in de gewenste richting te sturen wordt echter beperkt door de vigerende bestemmingsplannen. Hierin zijn immers bestaande rechten vastgelegd, die niet zondermeer kunnen worden genegeerd.

Ook zijn er soms zaken vastgelegd, waarvan derden verwachten dat deze op nieuw zorgvuldig op dezelfde wijze worden geregeld.

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de wijze waarop met de vigerende plannen is omgegaan. In zijn algemeenheid en per vigerend plan worden de belangrijkste onderdelen toegelicht.

Algemeen

Alle in het plangebied nog aanwezige grote en kleine agrarische bedrijven zijn positief bestemd. Voorzover deze bedrijven in de open enken nog overwegend grondgebonden zijn, is nader bepaald dat dit zo dient te blijven.

Een uit het nieuwe plan voortvloeiende beperking van de bouwmogelijkheden wordt gevormd door de planologische bescherming van sprengen en beken. Binnen een zone van 10 meter ter weerszijden gelden situeringseisen voor eventuele bijgebouwen en zijn nieuwe gebouwde functies in principe uitgesloten.

Met de bestemming woondoeleinden zijn alle bestaande (gedoogde) burgerwoningen positief bestemd. Zoals bleek uit paragraaf 3.2 wordt echter een genuanceerd beleid gevoerd ten aanzien van de woninggrootte.

Hoewel dit in sommige gebieden - gemotiveerd - leidt tot inperking van het toegestane bouwvolume, is geen sprake van onevenredige beperking van bestaande rechten. Ditzelfde geldt voor het streven de kavelgrootte van de burgerwoningen te beperken tot een redelijk huiskavel (de eigendommen zijn soms veel groter). Dit heeft in het algemeen geen beperking voor de bouwmogelijkheden voor bijgebouwen tot gevolg.

Vaak is de toegestane oppervlakte al aanwezig en zo niet, dan moeten nieuwe bijgebouwen immers direct nabij de woning worden opgericht. Dit vloeit voort uit de algemene doelstelling om zoveel mogelijk verspreiding van bebouwing in het buitengebied te voorkomen.

Slechts op één plek is nieuwbouw van woningen mogelijk, te weten maximaal 7 woningen aan de Achterste Kerkweg in de kern Oosterhuizen.

Ook vigerende en gedoogde niet-agrarische bedrijven in het plangebied zijn positief bestemd. Om echter versterking van deze functie in het buitengebied te voorkomen, is alleen het feitelijk aanwezige bedrijf (bijvoorbeeld aannemersbedrijf) positief bestemd en wordt de bebouwingshoeveelheid gefixeerd. Via vrijstelling is geringe uitbreiding mogelijk. Wil men echter structureel uitbreiden, dan is verplaatsing naar een bedrijventerrein wenselijk.

Waar mogelijk is de bedrijvigheid bestemd als nevenactiviteit bij een (klein) agrarisch bedrijf.

Tenslotte zijn in het algemeen wegen en overige belangrijke infrastructuur (onder- en bovengrondse leidingen) in het plan veiliggesteld. De bestemming verkeersdoeleinden rond de belangrijke wegen is daarbij in het algemeen ingeperkt tot het feitelijke wegprofiel. Afstanden tot bebouwing worden thans geregeld via afstandseisen in de voorschriften. De mogelijkheid voor een ongelijkvloerse kruising tussen Otterloseweg en Noordweg is niet meer in het plan opgenomen.

Bestemmingsplan Hoog-Buurlo (vastgesteld d.d. 4-7-1973) en part. herzien.

Als bijzondere punten met betrekking tot de vigerende plannen kunnen de volgende zaken worden genoemd:

- Voor het hippisch centrum aan de Bruggelerweg is de zorgvuldig bepaalde regeling met betrekking tot het gebruik van enkele naburige terreinen ten behoeve van hippische evenementen wederom in het plan opgenomen (conform 4e herziening).
 - In de bestemming maatschappelijke doeleinden aan de Poppemalaan ten behoeve van het Leger des Heils zijn de vigerende bouwmogelijkheden gedetailleerd opgenomen conform de voorbereidingen voor een recente herziening (november 1994).
 - De vigerende uitbreidingsmogelijkheid van de camping aan de Hoenderloseweg is gehandhaafd.
 - De ontwikkelingsmogelijkheden van het onderzoeksinstituut voor pluimveehouderij Spelderholt zijn gefixeerd.
- Vervanging van bebouwing mag; uitbreiden niet. Dit sluit aan op de plannen om het instituut gaandeweg geheel naar elders te verplaatsen.
- Thans kan - ook uit milieu-oogpunt - reeds een deel worden herbestemd tot maatschappelijke doeleinden (MD) (geestelijk gehandicapten), terwijl het fraaie parkgebied binnen het oostelijk deel van het gebied is bestemd tot "bos- en parkstrook". De MD-bestemming kan overigens weer gewijzigd worden in de oorspronkelijke bestemming.

Bestemmingsplan Beekbergen - Lieren (vastgesteld 21-12-1972) en partiële herzieningen

Aan dit bestemmingsplan is indertijd voor grote delen goedkeuring onthouden, zodat hier nauwelijks sprake is van vigerende rechten. In feite vigeert het Uitbreidingsplan in Hoofdzaak uit 1947, dat uiteraard sterk is verouderd. In dit plangebied is dan ook de feitelijk geïnventariseerde situatie sterk bepalend voor de gekozen bestemmingsregeling. Bij Oosterhuizen is het vigerende bedrijventerreintje aan Kanaal-Zuid wederom in het plan opgenomen, met dien verstande dat via een inwaartse milieuzonering wordt gewaarborgd dat de bestaande bedrijven alleen kunnen uitbreiden of worden vervangen door bedrijfsactiviteiten of bedrijven die milieukundig goed in de omgeving passen.

Deze beperking ten opzichte van het vigerende plan, welke een ruime industriebestemming bevatte, is conform de huidige richtlijnen.

Het omvangrijke autohandels- en sloopbedrijf aan de Arnhemseweg is wederom (conform de 4e herziening) gedetailleerd geregeld. Een goede inpassing in de omgeving maakt dit noodzakelijk.

De instelling "Het Hooge Land" is - gelet op de omringende openheid van het landschap (Lierder Enk) planologisch strak ingekaderd. Wel is ruimte geschapen voor de aanleg van modeltuinen.

Bestemmingsplan Lieren (vastgesteld 25-01-1990, gedeeltelijk goedgekeurd 13-08-1990).

Van dit bestemmingsplan worden de gronden behorende bij de VSM (Veluwe Stoommaatschappij) met bijbehorende spoordoelinden (spoor, gebouwen etc) getrokken bij het bestemmingsplan Stuwwalrand-Parkzone-Zuid.

Overige gronden blijven binnen het bestemmingsplan Loenen. In de nieuwe regeling wordt een verruiming van de bebouwing ten behoeve van een seinhuis in klassiek stijl, een vergroting van de museumloods met kantine en overige bedrijfsruimte (douche- en toiletruimte ed.) mogelijk gemaakt. Het plan Loenen voorzag hier niet volledig in.

Bestemmingsplan Immenberg (vastgesteld 21-12-1972) en partiële herzieningen

Als belangrijkste verschillen tussen het vigerende plan en dit bestemmingsplan zijn:

- De verschillende instellingen en dergelijke zijn positief bestemd onder de bestemming "maatschappelijke doeleinden". Gelet op de gemeentelijke doelstelling om verdere expansie van deze instellingen en daarmee van bebouwing in het bosgebied te voorkomen is de hoeveelheid bebouwing in beginsel gefixeerd. Via vrijstelling wordt enige uitbreidingsmarge gegeven, doch dan wel geconcentreerd binnen op de plankaart aangegeven bebouwingsgrenzen.

- De bestaande verblijfsrecreatiebedrijven zijn nauwgezet bestemd conform de huidige bestemmingen en exploitatievergunningcontouren, welke soms ruimer maar nooit krupper zijn dan de vigerende plannen. De ontwikkelingsmogelijkheden zijn beschreven in paragraaf 3.3.

Conform de vigerende bestemmingsplannen is de bestemming van het Alba-terrein tot "steenindustrie". Vooralsnog is geen toekomstvisie uitgekristalliseerd op dit terrein in combinatie met de aangrenzende zandwinplas.

Eveneens conform het vigerende plan is de bestemming van de militaire terreinen (deels onbebouwd) met bijbehorende gevarencontour.

De camping De Bosgraaf is thans in het plan opgenomen conform de huidige omvang, inclusief het sportveld.

Enkele specifieke nieuwe elementen in dit plandeel zijn de mogelijke dagrecreatieve ontwikkeling bij de opstaphalte van de recreatiespoorlijn op het punt waar deze de A-50 kruist en de buiten het plangebied geprojecteerde golfbaan.

Bestemmingsplan Groenendaal (vastgesteld 9-8-1973) en partiële herzieningen

Dit plan bestrijkt het gebied rond Loenen en het plangedeelte ten westen van Loenen tot aan de A-50. Ten opzichte van de vigerende regelingen zijn de volgende zaken van belang:

- Het bedrijventerrein Kieveen behoudt zijn ruimtelijke mogelijkheden, doch ook hier waarborgt een inwaartse zonering dat uitbreiding van bedrijven of vervanging van bedrijven slechts kunnen worden gerealiseerd binnen de toegestane milieu-categorieën. Ook uitbreiding van bestaande te zware bedrijven wordt voorkomen. De thans vergunde geluidcontour van Lona-verpakkingen is op de plankaart aangegeven.
- Het Huis Ter Horst ca. heeft de meer passende bestemming Landgoed gekregen, waarbinnen overigens de vigerende woonfunctie is toegestaan, alsmede enige oppervlakte aan kantoren conform de bestaande toestand.

Overigens zijn hier de vigerende bestemmingen, tenzij uitdrukkelijk anders uit de inventarisatie bleek, overgenomen.

Bestemmingsplan Rijksweg A-50 (vastgesteld 15-12-1983) en partiële herzieningen

Dit vrij recente bestemmingsplan is grotendeels in het nieuwe plan overgenomen. Uiteraard zijn daarbij enkele feitelijke veranderingen verwerkt, zoals het verdwijnen van een benzineverkooppunt en een kiosk aan de voormalige hoofdroute (Arnhemseweg) en het veranderen van een agrarisch bedrijf in burgerwoning.

4. HET JURIDISCH PLAN

Opzet van het juridisch plan

Het in het vorige hoofdstuk beschreven beleid heeft juridisch vorm gekregen in de, van het bestemmingsplan deel uitmakende, kaarten en voorschriften.

De gewenste situatie is gevisualiseerd en gereguleerd door de bestemmingstoe-deling o.g. aanduidingen op de kaart "bestemmingen" met de daarbij behorende voorschriften.

De "bestemmingsplankaart" bestaat uit 6 bladen van schaal 1 : 5000. Deze kaart geeft de ligging van de verschillende functies weer met daarbij eventuele aanwij-zingen met betrekking tot de bebouwingsmogelijkheden en gebruiksmogelijkhe-den. Bij de kaart "bestemmingen" behoort de kaart "legenda" die aangeeft welke de benamingen zijn van de bestemmingen en aanduidingen op de kaart "bestem-mingen".

De voorschriften reguleren en nuanceren de bebouwings- en gebruiksmogelijk-heden en geven weer welke afwijkingen mogelijk zijn (flexibiliteitsbepalingen zoals vrijstellingsbevoegdheden en wijzigingsbevoegdheden). Of en in hoeverre in een specifieke situatie afwijkingen mogelijk zijn, is grotendeels afhankelijk van het feit of deze afwijkingen passen binnen de gewenste ontwikkeling.

De gewenste ontwikkeling van het plangebied is weergegeven in de "algemene beschrijving in hoofdlijnen" (artikel 2.1.). Daarnaast is bij een aantal bestem-mingen een, specifiek bij die bestemming behorende, beschrijving in hoofdlijnen opgenomen.

Per bestemming is een bebouwingsmatrix (de bladzijden met de kolommen) opgenomen (lid 2 of lid 3). Hier is per bestemming aangegeven welke maten en andere voorschriften van toepassing zijn. In dit schema zijn tevens verwijsletters en sterretjes (vetgedrukt) aangegeven. Deze verwijsletters en sterretjes geven aan dat een specifieke vrijstelling (onderdeel 3), een nadere eis (onderdeel 4).

Het juridisch kader wordt besproken aan de hand van de in de voorschriften opgenomen bepalingen.

Artikel 1.1. Begripsbepalingen.

In de voorschriften wordt een aantal begrippen gebruikt. Het is belangrijk dat deze begrippen eenduidig gedefinieerd zijn. Discussie omtrent de betekenis ervan dient zo mogelijk te worden vermeden.

Opgemerkt wordt dat het begrip "agrarisch bedrijf" als volgt is gedefinieerd: "een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen en/of het houden van vee en/of pluimvee, waarop een bedrijfsmatige, op de markt gerichte productie plaatsvindt, welke een wezenlijke bijdrage aan de inkomensvorming levert".

Deze omschrijving is identiek aan die van het recente bestemmingsplan Het Woud.

In artikel 1.1, onder 2 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat de navolgende kaarten (juridisch) deel uitmaken van het plan:

- de "bestemmingsplankaart", bestaande uit 6 bladen; tekeningnummer 700300; met de bijbehorende "legenda";
- de kaartbijlage "archeologische waarden"; tekeningnr. 700300.b1;
- de kaartbijlage "differentiatie inhoud woningen"; tekeningnr. 700300.b2;
- de kaartbijlage "landschappelijke componenten" (kaartje in de voorschriften); tekeningnr. 700300.b3;
- de kaartbijlage "boscompensatie" (kaartje in de voorschriften); tekeningnr. 700300.b4.

Voorts verdient vermelding dat bij de voorschriften diverse bijlagen behoren:

- bijlage 1 "Lijst van niet publieksgerichte bedrijfsuitoefening aan huis"
- bijlage 2 "Lijst van toegelaten bedrijfstypen A";
- bijlage 3 "Lijst van toegelaten bedrijfstypen B";
- bijlage 4 "Lijst van toegelaten bedrijfstypen C".

De bijlagen 1 t/m 4 zijn achter de voorschriften in het plan opgenomen. Deze bijlagen zijn in de inhoudsopgave vermeld als "interne bijlagen".

Ook bevat het plan "externe bijlagen"; deze zijn eveneens in de inhoudsopgave vermeld.

Bijlage 1 "Lijst van niet publieksgerichte bedrijfsuitoefening aan huis"

Deze bijlage is ontleend aan de VNG-brochure "Bedrijven en milieuzonering". De in deze lijst vermelde bedrijven behoren tot de categorieën 1 en 2. Daarbij wordt opgemerkt dat deze bedrijven hun index voor visuele hinder en verkeersaantrekkende werking slechts op 1 hebben. Deze lijst is beperkter dan de in bijlage 2 opgenomen lijst, aangezien de bedrijfsactiviteiten moeten passen bij de het wonen als hoofdfunctie.

Bijlage 2 "Lijst van toegelaten bedrijfstypen A".

Deze bijlage is ontleend aan de VNG-brochure "Bedrijven en milieuzonering". De in deze lijst vermelde bedrijven behoren tot de categorieën 1 en 2. Daarbij wordt opgemerkt dat deze bedrijven hun index voor visuele hinder en verkeersaantrekkende werking slechts op 1 hebben.

Bijlage 3 "Lijst van toegelaten bedrijfstypen B".

Ook deze bijlage is ontleend aan de VNG-brochure. De hier vermelde bedrijven zijn vermeld in categorie 2 en hebben ook hun index voor visuele hinder en verkeersaantrekkende werking op 2.

Bijlage 4 "Lijst van toegelaten bedrijfstypen C".

Deze bijlage is eveneens ontleend aan de VNG-brochure. De hier vermelde bedrijven behoren tot de categorieën 1 t/m 4. De bijlage is van toepassing bij de bestemming "bedrijventerrein" (artikel 3.6.).

Artikel 1.2. Wijze van meten.

Er mag geen misverstand ontstaan over de manier waarop gemeten wordt.

Daartoe zijn in dit artikel enige regelingen opgenomen.

Bij toepassing van de voorschriften, in het bijzonder bij toepassing van de bebouwingmatrix, dient de wijze van meten te worden geraadpleegd.

Artikel 1.3. Dubbeltelbepaling.

Door wijziging in de begrenzing van het bouwperceel zouden regelingen die aan het bouwperceel zijn verbonden, kunnen worden ontdoken. De dubbeltelbepaling verhindert dat.

Artikel 1.4. Afdekking gebouwen.

Het plan bevat een bijzondere regeling voor de afdekking van gebouwen.

Voorts kunnen nadere eisen worden gesteld aan de nokrichting van gebouwen.

Artikel 2.1. Algemene beschrijving in hoofdlijnen.

Deze beschrijving in hoofdlijnen is van toepassing op het gehele plangebied. De beschrijving in hoofdlijnen omvat een beschrijving van de karakteristiek van het gebied. Deze karakteristiek mag niet worden aangetast. Ook zijn de doelstellingen en uitgangspunten van het beleid weergegeven. Tenslotte bevat de beschrijving in hoofdlijnen de maatregelen die voortvloeien uit het beleid.

De beschrijving in hoofdlijnen vormt daarmee het toetsingskader voor het toepassen van flexibiliteitsbepalingen, bouwinitiatieven en grondgebruik alsmede het kader voor het handhavingsbeleid.

Artikel 3.1. Voorschriften omtrent bebouwen van de grond en verwijzing procedure vrijstelling- en c.q. wijzigingsbevoegdheden binnen de bestemmingen 3.2 t/m 3.24

Deze voorschriften bevatten een aantal algemene bepalingen. Daarbij wordt in het bijzonder aandacht gevraagd voor lid 1 onder c. Deze bepaling geeft aan dat in principe voor bouwwerken die niet voldoen aan de in het plan genoemde maten, de op het moment van ter inzagelegging van het ontwerp van dit plan bestaande maten als vervangend voorschrift gelden.

Verder is het oprichten van reclame-uitingen verboden, tenzij hiertoe vrijstelling wordt verleend. Aan deze vrijstellingsbevoegdheid zijn de nodige randvoorwaarden verbonden.

Artikel 3.2. Agrarisch gebied met landschappelijke waarde.

De bestemming is toegekend aan het open gebied van de Stuwwalrand. De bestemming heeft het karakter van een mengbestemming. Zo is de bestemming niet enkel gericht op het agrarisch gebruik van de gronden en de landschappelijke waarden, maar omvat de bestemming ook de in dit gebied voorkomende andere functies, zoals wegen, kwetsbare landschapselementen en diverse specifieke functies en doeleinden.

Een aantal "agrarische activiteiten in de open lucht", die vreemd en verstorend werken op de bestaande landschappelijke karakteristiek, is door middel van de specifieke gebruiksbepaling uitgesloten. Het betreffen onder andere "viskwekerijen, eenden, kalkoenen, ganzen en netsdierenfokkerijen".

Beschrijving in hoofdlijnen.

Zoals hierboven is vermeld omvat de bestemming diverse doeleinden en functies. Het is derhalve noodzakelijk om bij realisering van de bestemming regelen in acht te nemen, zodat binnen de bestemming geen conflicten optreden en richting wordt gegeven aan situering en omvang van de diverse functies en doeleinden.

Deze regels zijn opgenomen in de beschrijving in hoofdlijnen.

De beschrijving fungeert daarmee als rechtstreeks toetsingskader voor het ruimtelijk beleid binnen deze bestemming.

Geen nieuwvestiging.

Het beleid gaat onder meer uit van de instandhouding van de landbouwgronden en voortzetting van de agrarische bedrijvigheid in het gebied.

Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is zowel binnen deze bestemming als in het gehele plangebied niet gewenst.

Zulks is gebaseerd op de aanwezige ruimtelijke, landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden alsmede op de milieudoelstelling voor het CVN.

Naar verwachting zal het aantal agrarische bedrijven in de planperiode dalen. De overblijvende bedrijven dienen voldoende uitbreidingsmogelijkheden te krijgen indien dit in verband met een goede bedrijfsvoering noodzakelijk is. Daarnaast dienen de bedrijven ruimte te krijgen om zich aan te passen aan nieuwe milieuriichtlijnen of eisen in het kader van dierenwelzijn.

De bouw van kassen binnen het agrarisch bouwperceel wordt gelijk gesteld met de bouw van andere gebouwen, omdat beide soorten bouwwerken ruimtelijke overeenkomsten kennen. Bouw van kassen buiten de verbale bouwpercelen van 130 m bij 130 m is alleen toegestaan waar blijkens de kaart glastuinbouwbedrijven zijn toegestaan.

Verbale bouwpercelen.

Er bestaan 2 systemen om de bouw van agrarische bedrijven in een bestemmingsplan te regelen: het systeem van verbale bouwpercelen en het systeem van getekende bouwpercelen.

In voortliggend bestemmingsplan worden de bebouwingsmogelijkheden van de agrarische bedrijven geregeld door middel van het systeem van de verbale bouwpercelen. In dit systeem worden geen bouwpercelen op de kaart weergegeven. De agrarische bouwmogelijkheden worden primair gereguleerd door het limiteren van de totale oppervlakte aan gebouwen. De gebouwen mogen worden opgericht in de nabijheid van de op de kaart aangegeven "agrarische bedrijven".

Voor het systeem van verbale bouwpercelen wordt gekozen vanwege de mogelijkheden om flexibel in te kunnen spelen op veranderende wensen van agrarische ondernemers. De regeling biedt -naast voldoende bouwmogelijkheden voor agrariërs- waarborgen voor een compacte situering van bedrijfsgebouwen en behoud van waardevolle landschapselementen, vrijhouden van onderhoudsstroken van waterlopen en ecologische verbindingzones.

Achter deze toelichting is aan de hand van enkele voorbeelden de werking van het verbale bouwperceel nader uitgelegd.

Normale agrarische bedrijven.

Bij de toepassing van het systeem wordt onderscheid gemaakt in normale agrarische bedrijven en kleine agrarische bedrijven.

Op normale agrarische bedrijven (zie op de kaart de aanduiding "agrarisch bedrijf") is als recht een oppervlakte van 4000 m² gebouwen toegestaan. Deze oppervlakte is in het algemeen ruim voldoende voor een volwaardig tweemans bedrijf. Met het oog op een compacte situering van de gebouwen is voorgeschreven dat de bebouwing binnen een denkbeeldige oppervlakte van maximaal 130 bij 130 meter dient te worden gesitueerd. Voorts gelden afstanden tot waterlopen, kwetsbare landschapselementen, bijzondere bomen en andere elementen. Genoemde eisen zijn in hoofdzaak opgenomen in de in lid 3 opgenomen bebouwingsmatrix. Door middel van vrijstelling kan van de voorgeschreven afstanden worden afgeweken. Het verbale bouwperceel biedt ook ruimte voor de situering van sleufsilo's en mestbassins.

Nieuwe glastuinbouwbedrijven zijn niet toegestaan. Voor het bestaande kassenbedrijf is een regeling opgenomen die erin voorziet dat ter plaatse 4000 m² extra aan kassen is toegestaan.

Voorts is er voor de niet-grondgebonden bedrijven een regeling voor teeltondersteunende kassen.

Kleine agrarische bedrijven.

De kleine agrarische bedrijven zijn als zodanig op de kaart aangegeven. Voor deze bedrijven geldt eenzelfde oppervlakte waarbinnen de bebouwing dient te worden gesitueerd. Voorts gelden dezelfde afstandsmaten als die bij de normale agrarische bedrijven. Op de bij deze bedrijven behorende bouwpercelen mag

maximaal 2500 m² aan bedrijfsgebouwen worden gebouwd. Via een wijzigingsbevoegdheid is ontwikkeling tot een normaal agrarisch bedrijf mogelijk.

Eén bedrijfswoning.

Op elk agrarisch bedrijf is in principe één bedrijfswoning met een inhoud van maximaal 600³ m toegestaan. Ingeval op de kaart is aangegeven dat een tweede of derde bedrijfswoning aanwezig is, zijn die woningen tevens toegestaan. Onder voorwaarden kan een tweede al dan niet vrijstaande bedrijfswoning van maximaal 600³ worden toegevoegd door middel van toepassing van een vrijstellingsbevoegdheid ingeval de locatie is gesitueerd buiten de 50 dB(A) contour dan wel door middel van toepassing van een wijzigingsbevoegdheid indien de locatie is gelegen binnen de 50 dB(A)-contour. Opgemerkt wordt dat ingeval een bestaande woning reeds een grotere inhoud heeft, de norm van 600 m³ niet van toepassing is. In dat geval geldt die grotere inhoud als maximum.

Woningsplitsing.

Bedrijfswoningen mogen door middel van vrijstelling onder voorwaarden worden gesplitst in maximaal 2 woningen. Tevens dient bij woningsplitsing de bouwmasa van het geheel het karakter van één woning te behouden. Ook mag de woningsplitsing niet leiden tot een onevenredige belemmering voor naastgelegen agrarische bedrijven.

Open enk.

In de delen van het plangebied met de aanduiding "open enk" komen grondgebonden bedrijven voor. Met het oog op de openheid is het gewenst dat dit ook grondgebonden bedrijven blijven. De bedrijven zijn als "grondgebonden bedrijf" op de kaart aangeduid. Op deze bedrijven is 500 m² gebouwen ten behoeve van niet-grondgebonden productie toegestaan. Omschakeling van een grondgebonden in een niet-grondgebonden agrarisch bedrijf is niet mogelijk.

In het open gebied is een aanlegvergunning vereist voor het aanbrengen van hoog opgaande beplanting (zie artikel 3.26). Het toetsingscriterium is gericht op het behoud van bestaande open ruimtes. Aanlegvergunning kan worden verleend indien de beplanting aansluit bij bestaande massa's (bebouwing, beplanting). Een aaneengesloten beplanting in de vorm van een bos, boomgaard of kwekerij is niet toegestaan.

Stadsrandgebied.

Het voor de stadsrand beoogde ruimtelijke en functionele beleid wijkt enigszins af van het beoogde beeld voor het overige gedeelte van het buitengebied (zie hoofdstuk 3). In het bijzonder blijkt dit uit het navolgende:

- de toegestane inhoud van burgerwoningen is groter;
- de functionele mogelijkheden voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en niet-agrarische bedrijven zijn ruimer;

In het bijzonder wordt verwezen naar het kopje "functieverandering agrarische bedrijven".

Infrastructuur.

Binnen de bestemmingsaanduiding "wegen" aangegeven. Binnen Deze verharde wegen hebben een functie voor doorgaand of lokaal verkeer. Binnen deze aanduidingen mogen voorzieningen worden gebouwd voor verkeersdoeleinden (zie bebouwingsmatrixen bij de verschillende bestemmingen (artikel 3.2. e.v.).

In lid 6 van artikel 3.2. is aangegeven welke de eisen zijn voor de bestaande wegen. Daarbij is tevens vermeld dat, onder voorwaarden, een fietspad langs deze wegen mag worden aangelegd. Sub c van lid 6 bevat een vrijstellingsbevoegdheid van de in sub a opgenomen eisen.

Tot slot wordt voor het aanbrengen van verhardingen verwezen naar artikel 3.26. (gebruiksvoorschriften en aanlegvergunningstelsel). Dit aanlegvergunningstelsel voorziet onder meer in de aanleg van fietspaden in het kader van het recreatief medegebruik van de gronden.

Het recreatief medegebruik in de vorm van wandelen, fietsen en paardrijden is in de bestemmingsomschrijving opgenomen van zowel de bestemming "agrarisch gebied met landschappelijke waarde", "agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarde" als "bos en natuurgebied".

Kwetsbare landschapselementen.

Tot de kwetsbare landschapselementen worden gerekend: bosjes, kleine natuurterreinen en houtsingels. Door hun betekenis als ruimtelijk structurerend element en door hun ecologische en landschappelijke waarden worden deze elementen beschermd. Het is noodzakelijk dat zij op hun huidige plaats behouden blijven. Deze elementen zijn als zodanig op de kaart aangegeven. Het regime voor bebouwing en ander gebruik is erop gericht om deze elementen te beschermen. Agrarisch gebruik van deze gronden is niet toegestaan. Voorts dienen gebouwen als regel op enige afstand van deze elementen te worden opgericht.

Aan deze gebieden is een aanlegvergunningstelsel verbonden. Het stelsel omvat:

- het aanbrengen van verhardingen;
- het egaliseren en ophogen;
- de aanleg van ondergrondse leidingen.

De vergunning wordt enkel verleend indien de werken en werkzaamheden noodzakelijk zijn voor het agrarisch gebruik en de aanwezige vegetatie behouden blijft.

Bijzondere bomen.

Op de kaart is de aanduiding "bijzondere bomen" aangegeven. Deze aanduiding omvat enerzijds solitaire en groepen bomen, anderzijds rijen bomen en houtwallen. De aanduiding is ontleend aan de gemeentelijke lijst "bijzondere bomen". Het is zinvol om voor de exacte locatie van genoemde elementen deze lijst te raadplegen. Er is een beschermende regeling voor bebouwing en ander gebruik binnen een afstand van 10 m uit deze bomen. Zo kan aan de vergunning om deze elementen te verwijderen de voorwaarde verbonden worden dat elders gelijkwaardige compensatie plaatsvindt.

Via vrijstelling kan de afstand worden teruggebracht tot 5 m, mits de geringere afstand geen gevolgen heeft voor de vitaliteit van de boom.

Verkoop aan huis.

Op alle agrarische bouwpercelen is verkoop aan huis van producten voortgebracht door het agrarische bedrijf als ondergeschikte nevenactiviteit mogelijk.

Functieverandering agrarische bedrijven

Vrijkomende agrarische bedrijven (de woning en overige bedrijfsgebouwen) en het bijbehorende erf mogen onder voorwaarden worden gebruikt voor andere, niet-agrarische, functies.

Algemeen.

Op de eerste plaats biedt het plan de mogelijkheid om de dienstwoning te gebruiken als burgerwoning. Daarbij kan het tevens worden toegestaan om de woning in beperkte mate te gebruiken voor aan huis gebonden beroepen en voor niet-publieksgerichte aan huis gebonden bedrijvigheid. Deze laatste mogelijkheid is nader begrensd door dezelfde randvoorwaarden die gelden voor beroepsuitoefening aan huis. De toegelaten bedrijfstypen zijn beperkt tot milieucategorieën 1 en 2, waarbij verkeersaantrekkende en visueel storende bedrijfstypen zijn uitgesloten.

Daarnaast voorziet het plan in een wijzigingsbevoegdheid om ter plaatse van het voormalige agrarisch bedrijf een niet-agrarische bedrijfsfunctie toe te staan. De bedrijfsactiviteiten zijn vermeld in bijlage 2 (staat van bedrijfsactiviteiten A). Ook zijn toegestaan bedrijven die niet in deze bijlage zijn vermeld, maar die wel qua aard en invloed daarmee vergelijkbaar zijn.

Ten aanzien van de omvang, de verschijningsvorm en de functionele inpasbaarheid worden eisen gesteld die er voor zorg dragen dat de omgevingskwaliteit behouden blijft (zie artikel 3.2. onder 7.b).

In de op de kaart aangegeven "stadsrand" geldt een ruimer regime. Hier worden via vrijstelling ook toegestaan functies die zijn vermeld in bijlage 3 (de "lijst van toegelaten bedrijfstypen B"). (n.b. de bedrijvenlijsten zijn onder "artikel 1.1." besproken)

Bij de functieverandering is een belangrijke voorwaarde dat uitbreiding of verbouwing van de bedrijfsgebouwen enkel is toegestaan indien een tenminste tweemaal zo grote oppervlakte aan gebouwen gesloopt wordt.

In de "open enken" is het hergebruik beperkt tot het gebruik van vrijkomende opstallen voor statische opslag.

Overigens is deze statische opslag bij alle agrarische bedrijven mogelijk.

Artikel 3.3. Agrarisch gebied met landschappelijke- en natuurwaarde.

De bestemming is toegekend aan kwelgebieden in de beekdalen van de Beekberger en de Loenense beek alsmede aan delen van de open enk van Beekbergen.

De bestemmingsomschrijving en de bijbehorende voorschriften lopen parallel aan die van de bestemming "agrarisch gebied met landschappelijke waarde". Uiteraard is het grote verschil met laatstgenoemde bestemming dat i.o. tevens sprake is van bestaande en ook van potentiële natuurwaarden. Binnen de bestemming is op de kaart tevens aangegeven waar er sprake is van natte landnatuur. In de beschrijving in hoofdlijnen is hieraan de nodige aandacht besteed. Een en ander komt in het bijzonder tot uitdrukking in het aanlegvergunningstelsel.

In het bijzonder zij er op gewezen dat de bestemming voorziet in de aanleg van natuurontwikkelingsgebieden.

Indien in het kader van de relatienota, de benodigde gronden ten behoeve van het realiseren van reservaatgebieden zijn verworven, kan door middel van een wijzigingsbevoegdheid de bestemming "agrarisch gebied met landschappelijke- en natuurwaarde" worden gewijzigd in "bos- en natuurgebied" (zie artikel 3.3. lid 7. sub d).

Ten aanzien van de in het kader van de relatienota aangewezen beheersgebieden wordt gestreefd naar het afsluiten van beheersovereenkomsten met de betreffende agrariërs. Na het afsluiten van beheersovereenkomsten met de agrariërs kunnen de gronden de bestemming "agrarisch gebied met landschappelijke- en natuurwaarde" blijven behouden.

Ook binnen deze bestemming is een aantal aantal "agrarische activiteiten in de open lucht", die vreemd en verstorend werken op de huidige landschappelijke karakteristiek, door middel van de specifieke gebruiksbepaling uitgesloten. Het betreffen onder andere "viskwekerijen, eenden, kalkoenen, ganzen en netschietfokkerijen".

Artikel 3.4. Bos en natuurgebied.

Daar de grenzen tussen bos- en natuurgebied aan het vervagen zijn en als gevolg van het toegepaste natuurvriendelijke bosbeheer nog verder zullen gaan vervagen is voor het Centraal Veluws Natuurgebied gekozen voor één bestemming "bos en natuurgebied". Deze bestemming komt ook de realisatie van de gewenste ecologische verbindingzones ten goede. Het bij deze bestemming behorende aanlegvergunningstelsel en het regime voor andere gebruiksvormen is gebaseerd op een samenhangende ecologische visie voor het plangebied.

Voor het Centraal Veluws Natuurgebied is het uiteraard van groot belang om zowel de gewenste natuur- en bosontwikkeling te stimuleren als om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. Dit beleid wordt onder meer gestalte gegeven in de bestemmingstoedeling, in het aanlegvergunningstelsel en in de regeling van

andere vormen van gebruik.

Het aanlegvergunningstelsel omvat onder andere het aanbrengen van verhardingen (toegestaan enkel ten behoeve van extensieve recreatie en bosbeheer).

Binnen deze bestemming mogen bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd ten behoeve van het natuurbeheer.

Verder is bebouwing ten behoeve van enkele specifieke functies toegestaan zoals voorzieningen van openbaar nut, gebouwen ten behoeve van het beheer en ecoducten. De locatie van deze voorzieningen is op de kaart aangegeven. Uiteraard is ook het regime voor de overige gebruiksvormen gericht op de instandhouding van natuur en landschap. Derhalve is agrarisch gebruik uitgesloten. Wel is extensief grondgebonden agrarisch medegebruik toegestaan voorzover dit ten dienste staat van het natuurbeheer. In het bijzonder wordt daarbij gedacht aan het grazen van runderen.

Ook is het verboden om de gronden af te graven omdat dit de waarde van het bodemprofiel aantast (zie artikel 3.26).

Archeologisch waardevol gebied.

Verspreid in het bos en natuurgebied van het Centraal Veluws Natuurgebied liggen verschillende archeologisch waardevolle gebieden welke als zodanig op de kaart zijn aangegeven. Hier bevinden zich onder meer grafheuvels en urnenvelden. De bij deze gebieden behorende regeling is gericht op het behoud van de ter plaatse aanwezige archeologische waarden.

De regeling bestaat uit twee gedeeltes.

Op de eerste plaats zijn de "zeer belangrijke archeologische zones" op de kaart "archeologische waarden" aangegeven. Deze aanduidingen hebben een attentiewaarde. Regelingen uit de monumentenwet en de gemeentelijke monumentenverordening zijn hierop van toepassing.

Artikel 3.5. Woondoeleinden.

Inhoud.

Van oudsher is het plangebied een gebied met een overwegend sobere, kleinschalige bebouwing. Deze algemene karakteristiek, alsmede het gegeven dat ten aanzien van de woonfunctie in het buitengebied een terughoudend beleid wordt gevoerd, leiden ertoe dat er geen ruime uitbreidingsmogelijkheden voor burgerwoningen kunnen zijn. Voor het hele gebied wordt in principe een inhoudsmaat van maximaal 600 m³ toegestaan. Een bouwvolume van 600 m³ doet als regel enerzijds recht aan de in het streefbeeld geschetste karakteristiek. Anderzijds biedt deze maat voldoende ruimte aan een ruime woning. In een aantal specifieke gevallen is er aanleiding om van deze standaard af te wijken; zie hieromtrent hoofdstuk 3. Overigens dient te worden vermeld dat indien de bestaande woningen een grotere inhoud hebben, die grotere inhoud als maximum geldt.

Dependances.

Op de kaart zijn de zgn. "dependances" aangegeven. Een dependance is een voor de huisvesting van een zelfstandig huishouden geschikt gebouw, dat juridisch één geheel vormt met een woning (artikel 1 onder 15). Ten aanzien van dependances wordt een terughoudend beleid gevoerd. De inhoud van de dependances telt mee bij de inhoud van de bijbehorende woning. De grondoppervlakte van de dependance wordt tevens gerekend bij de grondoppervlakte van de bijgebouwen. De dependances mogen niet worden uitgebreid.

Woningsplitsing.

Binnen de bouwmassa van een burgerwoning is door middel van een vrijstellingsbevoegdheid onder de nodige randvoorwaarden splitsing van de woning in mogelijk in maximaal 2 wooneenheden per locatie. Splitsing mag echter de ontwikkelingsmogelijkheden van de bestaande agrarische bedrijven niet belemmeren (verdringing van de agrarische functie uit het gebied dient immers te worden voorkomen).

Teneinde ongewenste toename van burgerwoningen (door uitbreiding van de bestaande bouwmassa, gevolgd door splitsing) te voorkomen, mag de maximaal toegestane bouwmassa van een woning bij splitsing niet worden verhoogd. Dit geldt ook voor de maximaal toegestane oppervlakte aan bijgebouwen. Om te waarborgen dat elke woning over een bijgebouw kan beschikken is splitsing alleen toegestaan indien kan worden aangetoond dat elke woning minimaal 20 m² aan bijgebouwen heeft.

De bouwmassa van het geheel dient het karakter van één woning te behouden. Ook mag woningsplitsing geen onevenredige belemmering vormen voor naastgelegen agrarische bedrijven.

Bijgebouwen.

Bij een burgerwoning is maximaal 50 m² (en 75 m² na vrijstelling) aan bijgebouwen en 25 m² aan overkappingen toegestaan. Voorts kan onder voorwaarden een vrijstelling verleend worden voor 50 m² extra stalruimte. Aan de oppervlakte en de situering van bijgebouwen kunnen nadere eisen worden gesteld.

Zwembaden (onoverdekt), tennisbanen en paardenbakken.

De gemeente Apeldoorn wordt al enige jaren geconfronteerd met aanvragen voor de aanleg van zwembaden, tennisbanen (incl. ballenvangers) en paardenbakken (incl. lichtmasten) bij woonhuizen zowel in stedelijk als landelijk gebied. Er bestond voor dit soort zaken tot dusver geen regeling in de Apeldoornse bestemmingsplansystematiek. Volgens de jurisprudentie zijn zwembaden tot een beperkte omvang inherent aan de woonbestemming. Tennisbanen worden echter niet direct in overeenstemming geacht met de woonbestemming. Over paardenbakken is geen jurisprudentie gevonden, maar zou in beperkte omvang als hobbymatig gebruik bij woningen in het landelijk gebied in overeenstemming met de functie kunnen worden geacht.

Om duidelijkheid te scheppen en uitwassen tegen te gaan is er behoefte om met name in de plannen buitengebied een regeling op te nemen voor in ieder geval

zwembaden en tennisbanen. Ook voor paardenbakken is het raadzaam om een regeling op te nemen om visueel c.q. landschappelijk ongewenste situaties te kunnen voorkomen. Globaal houdt de regeling het volgende in:

- zwembaden (onoverdekt) zijn rechte toegestaan tot een maximum van 75 m²;
- tennisbanen onder bepaalde randvoorwaarden toegestaan met vrijstelling;
- paardenbakken zijn bij recht toegestaan;
- Zowel zwembaden, tennisbanen en paardenbakken mogen uitsluitend achter de voorgevel of het verlengde daarvan worden opgericht c.q. aangelegd, dienen landschappelijk voldoende te worden ingepast en mogen visueel geen onevenredig hinder opleveren van naastgelegen woningen alsmede geen overlast opleveren voor naastgelegen functies. De voorzieningen mogen uitsluitend privé worden gebruikt.

Artikel 3.6. Niet-agrarische bedrijven.

Voor bestaande niet-agrarische bedrijven geldt dat deze positief bestemd zijn. De bouw mogelijkheden voor deze bedrijven zijn per bedrijf (met bijbehorend adres) aangegeven.

Uitbreiding is in principe alleen mogelijk door middel van vrijstelling (zie artikel 3.25 onder 3.h). Voor de beoordeling hiervan zijn diverse criteria gesteld.

Bij uitbreiding wordt onderscheid gemaakt naar niet-agrarische bedrijven die een relatie hebben met het landelijk gebied en bedrijven die geen relatie hebben met het landelijk gebied.

- Indien er sprake is van een relatie met het landelijk gebied, alsmede in de stadsrand, kan bij vrijstelling maximaal 25% uitbreiding van de bebouwing plaatsvinden met een maximum van 250 m².
- Indien er geen sprake is van een relatie met het landelijk gebied kan bij vrijstelling maximaal 15% uitbreiding van de bebouwing plaatsvinden met een maximum van 250 m².

Deze vrijstellingen kunnen slechts eenmaal worden gegeven.

Voor niet-agrarische bedrijven is in principe nooit meer dan 1 dienstwoning toegestaan, tenzij er reeds meerdere woningen aanwezig zijn.

Daarnaast mogen dienstwoningen, onder voorwaarden, door middel van woning-splitsing tot maximaal drie woningen worden verbouwd.

Artikel 3.7. Bedrijventerrein.

Deze bestemming is toegekend aan de bedrijventerreinen. De bestemmingsregeling is in eerste instantie specifiek toegesneden op de ter plaatse aanwezige bedrijvigheid.

Daarnaast bieden kaart en voorschriften enige flexibiliteit voor het toestaan van andere dan de bestaande bedrijven. De voorschriften dragen er zorg voor dat de milieuzwaarte van de bedrijven beperkt blijft. Daartoe zijn op de kaart zones aangegeven waarbinnen de toegestane bedrijvigheid is vermeld. De voorschriften verwijzen daartoe naar bijlage IV (Lijst van toegelaten bedrijfstypen C).

De verpakkingindustrie op het Kieveen aan het Kanaal Zuid veroorzaakt geluidshinder. Gezien deze omstandigheid is rond dit bedrijfsterrein een geluidscontour aangegeven. De juridische consequenties van deze contour staan vermeld in artikel 4.1.

In artikel 3.2. (Agrarisch gebied met landschappelijke waarde) is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen ten behoeve een westelijke uitbreiding van het bedrijventerrein Het Kieveen. Als voorwaarde voor deze uitbreiding geldt dat het gebied qua inrichting en milieuzonering moet aansluiten bij het bestaande bedrijventerrein. Indien toepassing aan deze in artikel 3.2. opgenomen wijzigingsbevoegdheid wordt gegeven kan het noodzakelijk zijn dat de op de kaart opgenomen milieuzonering van het bestaande bedrijventerrein eveneens wordt aangepast, zodat de milieuzones van het bestaande terrein en de uitbreiding goed op elkaar aansluiten.

Artikel 3.8. Militair terrein.

De terreinen zullen naar verwachting in de planperiode niet van functie veranderen, zodat het bestaande beleid op deze terreinen wordt voortgezet.

Via vrijstelling is een beperkte uitbreiding van de bebouwing mogelijk.

Op het terrein is munitie opgeslagen. Derhalve is rond het terrein ook een gevaarencontour aangegeven. De gevaarencontour is overgenomen van de vigerende regeling.

Artikel 3.9. Verblijfsrecreatie.

De verblijfsrecreatieve terreinen zijn ondergebracht in één bestemming. Binnen deze bestemming is door middel van de bebouwingsregeling onderscheid gemaakt in de ter plaatse gewenste bebouwing. Zo zijn bungalowparken intensiever bebouwd dan kampeerterreinen. Voor de bebouwing is gekozen voor een maximaal te bebouwen oppervlakte per terrein, uitgedrukt in m². Daarbij is onderscheid gemaakt in de maximaal toegestane bebouwing voor respectievelijk de recreatiewoningen, de centrale voorzieningen en voor eventuele winkelruimte. Binnen dit maximum is flexibiliteit mogelijk van de benodigde bouwwerken. Aan

de ondernemer wordt het overgelaten om binnen de toegestane bebouwde oppervlakte voor recreatiewoningen van 75 m² te kiezen voor een bepaalde grootte. De oppervlakte van de toegestane bebouwing is gekoppeld aan de exploitatievergunning.

Het aantal standplaatsen wordt in het bestemmingsplan niet nader bepaald. De kampeer- of exploitatievergunning moet in deze sturend optreden. Op basis van deze vergunning wordt onder meer het aantal en de soort van kampeermiddelen geregeld.

Bij de bouw van gebouwen ten behoeve van de centrale voorzieningen is uitgangspunt dat deze geconcentreerd worden gesitueerd. Met dit oogmerk is in de voorschriften opgenomen dat de maximum afstand tussen deze gebouwen niet meer mag bedragen dan 15 m.

Alle voorzieningen dienen binnen het bestemmingsvlak te worden gerealiseerd, dit geldt ook voor het parkeren van auto's.

Het beleid voor dit plangebied maakt onderscheid tussen enerzijds verblijfsrecreatieve terreinen die binnen het CVN gelegen zijn of erbuiten in een min of meer solitaire situatie, en anderzijds terreinen buiten het CVN in de Stuwwalrand aan de oostzijde.

Binnen de concentratiegebieden in het CVN wordt in beginsel de ontwikkelingsruimte de ontwikkelingsruimte gezocht voor mogelijke uitbreiding van de bestemming voor zover dit bijdraagt aan kwaliteitsverbetering. Buiten het CVN bestaan in beginsel meer mogelijkheden, ook al wordt hier ook naar natuur en landschapswaarden gekeken bij de beoordeling.

Behoudens een aantal bijzondere terreinen en bestaande situaties wordt in de voorschriften, als regel, uitgegaan van 1 dienstwoning per 10 hectare, met een maximum van 3 dienstwoningen. Uitzonderingen zijn bedrijven met een zeer arbeidsextensief karakter (bijvoorbeeld scoutingclub). De voorschriften voorzien in de mogelijkheid om het aantal dienstwoningen uit te breiden (zie artikel 25 onder 3.r.)

Artikel 3.10. Maatschappelijke doeleinden.

In het plangebied zijn diverse maatschappelijke instellingen gelegen. Bij de toegestane bebouwing is de bestaande situatie uitgangspunt. Bij uitzondering kan door B & W vrijstelling verleend worden om de oppervlakte uit te breiden met maximaal 15% van de bestaande oppervlakte.

In het CVN (gronden met landschappelijke- en natuurwetenschappelijke waarden is daarbij een maximum gesteld van 500 m². Grotere uitbreidingen zijn in het CVN niet toegestaan, daar dit in strijd is met de doelstellingen.

Areaaluitbreiding van deze functies zijn niet in het plan opgenomen.

Op één bestemmingsvlak is tevens een conferentieoord toegestaan; dit vlak is op de kaart met "co" aangeduid.

Onder de bestemmingsomschrijving wordt onder andere "gezondheidszorg" genoemd. Hier vallen met name klinieken en zorginstellingen onder. Bij zorginstellingen/ verzorgingstehuizen gaat het om gebouwen die bedoeld en als zodanig ingericht zijn voor de huisvesting van niet zelfstandige personen die geestelijke- en/of lichamelijke verzorging nodig hebben. Onder dit begrip valt nadrukkelijk niet "begeleid wonen". Hieronder wordt verstaan een vorm van zelfstandig wonen, waarbij begeleiding voor zover nodig plaatsvindt. Deze vorm wordt geacht tot het reguliere wonen te behoren (woondoeleinden). Ook wordt onder "gezondheidszorg" binnen de bestemming maatschappelijke doeleinden niet begrepen incidenteel gerichte persoonsgebonden zorg (thuiszorg). Ook dit valt onder het reguliere wonen.

Artikel 3.11. Onderzoeksinstituut voor pluimveehouderij.

Het onderzoeksinstituut voor pluimveehouderij, de Spelderholt, heeft een specifiek toegesneden bestemming. Een gedeelte van de gronden heeft inmiddels een maatschappelijke functie verkregen, zodat aan dat gedeelte de bestemming "maatschappelijke doeleinden" is toegekend. Het onderzoeksinstituut wordt langzamerhand (binnen de planperiode) verplaatst dan wel opgeheven, zodat delen van het terrein met bebouwing stapsgewijs vrijkomt. Een deel van het terrein zal worden teruggegeven aan de natuur o.q. het landelijk gebied en voor een deel zal een en ander door middel van een alternatieve in de omgeving passende functie worden ingevuld.

Derhalve aan dit artikel een wijzigingsbevoegdheid opgenomen, dat een nieuwe invulling van dit terrein op een verantwoorde manier mogelijk maakt.

Artikel 3.12. Verkeersdoeleinden.

De bestemming omvat zowel de autosnelwegen als de andere wegen in het plangebied.

De doeleindenomschrijving voorziet onder meer ook ongelijkvloerse kruisingen, tunnels en geluidwerende voorzieningen.

Artikel 3.13. Spoorwegdoeleinden.

De bestemming is toegekend aan de recreatieve spoorlijn in het noordwesten, langs de rand van het plangebied en aan de spoorlijn door de Stuwwalrand. De spoorlijn is in gebruik van de VSM (Veluwe Stoommaatschappij). Ten behoeve van reeds aanwezige en geplande bebouwing bij Lieren, Immenberg en Loenen (seinhuisje, loods, overkappingen etc) zijn daartoe op de kaart oppervlaktematen

opgenomen.

Ter plaatse van de aanduiding "dagrecreatie" is onder meer een kiosk mogelijk.

Artikel 3.14. Recreatiewoning(en).

Deze bestemming betreft enkele verspreid gelegen bestaande recreatiewoningen en enkele terreinen met recreatiewoningen. Bij de terreinen is in de voorschriften per adres aangegeven hoeveel recreatiewoningen ter plaatse zijn toegestaan. Op de overige bestemmingsvlakken is per vlak één recreatiewoning toegestaan.

Elke recreatiewoning wordt op de bestaande afmetingen ingepast. Losse bijgebouwen zijn bij de recreatiewoningen niet toegestaan, behoudens een vrijstelling voor 10 m². De regeling beoogt de grondoppervlakte van de gebouwen zodanig te beperken dat die oppervlakte geen uitnodiging vormt voor functies die hier niet aanvaardbaar zijn. Daarbij wordt in het bijzonder gedacht aan het weren van permanente bewoning.

Het gebruik mag niet afwijken van de bestemming. Het verblijf dient uitsluitend gericht te zijn op recreatie.

Artikel 3.15. t/m 3.24.

De bestemmingen die behoren tot deze artikelen zijn alle specifiek toegesneden op de ter plaatse reeds bestaande situatie. De bestaande bebouwing en de bestaande functie vormen de basis van zowel de bestemming als de bij de bestemming behorende regeling.

Artikel 3.26. Gebruiksvoorschriften en aanlegvergunningstelsel.

Deze bepaling heeft onder meer tot doel de landschappelijke en natuurwaarden in het plangebied te beschermen. Alle vormen van gebruik die in kwetsbare gebieden (bijvoorbeeld bossen/natuurgebieden en kwetsbare landschapselementen) niet gewenst zijn, of sterker nog, een bedreiging vormen voor het voortbestaan van deze kwetsbare gebieden zijn slechts onder voorwaarden toegestaan of zijn met zoveel woorden verboden.

Een en ander is in een overzichtelijk schema: "werkzaamheden/gebied" samengevat.

Artikel 4.1. Geluidhinder.

Wegverkeerslawaaï.

Het is niet toegestaan gebouwen ten behoeve van geluidsgevoelige functies op te richten tussen de weg en de bij de weg behorende 50 dB(A)-contour.

De wegen met de bijbehorende contour zijn in het schema weergegeven.

Ingeval van Gedeputeerde Staten een hogere grenswaarde is verkregen, mag deze contour worden overschreden tot de verkregen grenswaarde.

Industrielawaai.

Rond de bedrijventerreinen zijn op de kaart de 50 dB(A)-contour aangegeven.

Nieuwe geluidsgevoelige functies zijn binnen deze contour niet toegestaan.

Artikel 4.2. Afstand gebouwen tot wegen.

In verband met de verkeersveiligheid zijn afstandseisen gesteld voor het op-richten van gebouwen in de nabijheid van wegen.

Artikel 4.3. Algemene vrijstellingsbevoegdheden.

Deze regeling voorziet in de benodigde flexibiliteit ten aanzien van de voorgeschreven eisen. Opgemerkt wordt dat de regeling om 10 % vrijstelling te kunnen verlenen van maatvoeringseisen enkel van toepassing is indien niet reeds in de voorschriften een bijzondere vrijstelling is opgenomen.

Artikel 4.4. Algemene wijzigingsbevoegdheid.

Dit voorschrift bevat de bevoegdheid om onder stringente voorwaarden af te wijken van de voorgeschreven maten, begrenzingen, bebouwde oppervlakten e.d. met 15 m. c.q. 15 %.

Artikel 4.5. Wijzigingsbevoegdheid t.b.v. verblijfsrecreatie.

Deze wijzigingsbevoegdheid is uitvoerig aan de orde gesteld in hoofdstuk 3 onder 3.3.2.. Alvorens toegepast te kunnen worden dient aan een aantal stringente voorwaarden voldaan te zijn die dienen tot meerdere zekerheid van een zorgvuldige besluitvorming.

Artikel 4.6. Procedureregels.

Bij toepassing van vrijstelling of wijziging dient de hier vermelde procedure te worden gevolgd.

Artikel 5.1. Overgangsbepaling bouwwerken en gebruik.

Lid 1 van artikel 5.1. regelt het regime van bebouwing dat strijdig is met het plan. Strijdigheid met het plan wordt voor bebouwing gezien op het moment van de terinzagelegging van het ontwerp van dit plan.

Opgemerkt wordt dat voor bijgebouwen een bijzondere saneringsregeling geldt. Bijgebouwen die onder het overgangsrecht vallen mogen, na vrijstelling, geheel worden vernieuwd en veranderd mits een gedeelte van de bestaande bijgebouwen wordt afgebroken.

lid 2 van artikel 5.1. regelt het regime van gebruik van de grond dat strijdig is met het plan. Strijdigheid met het plan voor gebruik anders dan voor bebouwing wordt beoordeeld naar het moment waarop het plan van kracht wordt.

Artikel 5.2. Strafbepaling.

Deze bepaling stelt overtreding van de gebruiksbepaling (zowel rechtstreeks bij de bestemming als in het overgangsrecht) en van het aanlegvergunningstelsel strafbaar.

Artikel 5.3. Titel.

Hier staat de benaming van dit plan vermeld.

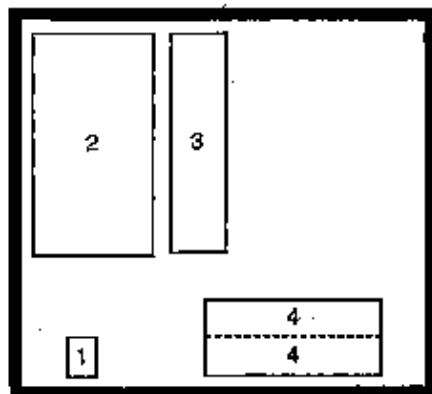
Voorbeeld (zie figuren A t/m D).

Aan de hand van een schets van een gefingeerd agrarisch bouwperceel kan een systeem van de verbale bouwpercelen (figuur B) met dat van de getekende bouwpercelen (figuur A) worden vergeleken. In deze gedefinieerde situatie doen zich geen extra ruimtelijke belemmeringen, voor, zoals leidingen en kwetsbare landschapselementen.

Hieruit blijkt, dat de keuzemogelijkheden voor een lokatie van een nieuw bedrijfsgebouw bij het systeem van de getekende bouwpercelen minder groot zijn dan bij het systeem van de verbale bouwpercelen. In figuur A (getekend bouwperceel) zijn de mogelijkheden tot het oprichten van nieuwe bebouwing beperkt tot de rechterzijde, achter de sleufsilo; de bestaande stallen kunnen nog naar de achterzijde vergroot worden. In figuur B (verbaal bouwperceel) kunnen twee denkbeeldige rechthoeken van 130 bij 130 m worden gevormd: Alternatieven I en II. Hierdoor bestaan er mogelijkheden om de nieuwe bebouwing aan de linkerzijde, de rechterzijde dan wel de achterzijde te plaatsen. Het is echter praktisch niet mogelijk om een rechthoek van 130 bij 130 m vol te bouwen, aangezien de toelaatbare oppervlakte gebouwen beperkt is tot 4000 m². Nadat echter eenmaal een nieuw gebouw aan de linkerzijde is gebouwd, zijn de alternatieve bouw mogelijkheden aan de rechterzijde beperkter geworden. Indien, zoals in het voorbeeld, geen ruimtelijke belemmeringen aanwezig zijn, ontbreekt het aan planologische motieven om de bouw mogelijkheden tot het getekende bouwperceel te beperken.

Indien zich wel ruimtelijke belemmeringen voordoen worden de praktische bouw mogelijkheden in het systeem van het verbale bouwperceel aanzienlijk kleiner. In figuur C is het getekende bouwperceel aan de linkerzijde begrensd door een houtsingel. Bij het systeem van het getekende bouwperceel wijken de keuzemogelijkheden voor een lokatie van een nieuw bedrijfsgebouw niet af van die in een situatie zonder houtsingel (figuur A). Bij het systeem van het verbale bouwperceel (figuur D) dient een afstand van 10 m uit de houtsingel gebouwd te worden en mag de houtsingel niet worden aangetast. Daardoor wordt het oprichten van nieuwe bedrijfsgebouwen aan de linkerzijde van de bestaande bebouwing belemmerd en bestaan er nog slechts bouw mogelijkheden aan de rechterzijde dan wel aan de achterzijde van de bestaande bebouwing. De bouw mogelijkheden aan de achterzijde zijn evenwel nog steeds groter dan bij het getekende bouwperceel.

Figuur A. Voorbeeld bouwmogelijkheden binnen een getekend bouwperceel zonder ruimtelijke beperkingen.

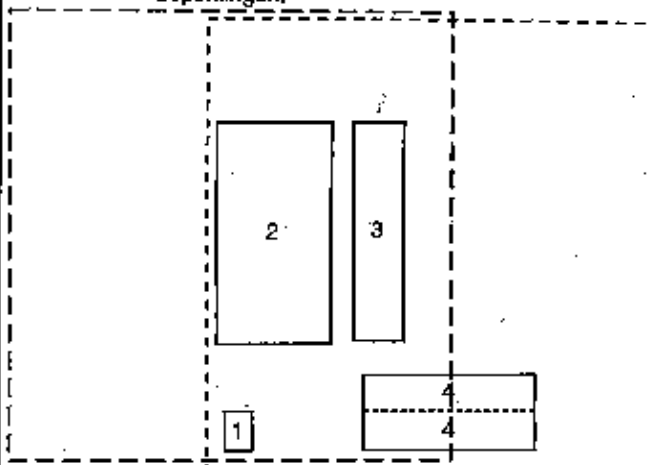
Verklaring

1. Woning
2. Ligboxenstal 1250 m²
3. Varkensstal 700m²
4. Sleufsilo's 720m²

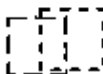
Grens getekend bouwperceel

Figuur B. Voorbeeld bouwmogelijkheden binnen een verbaal bouwperceel zonder ruimtelijke beperkingen.

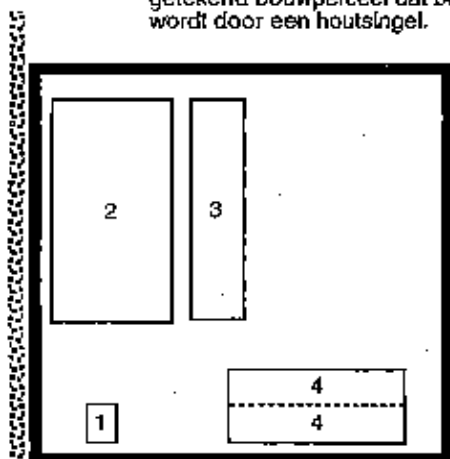
Verklaring

1. Woning
2. Ligboxenstal 1250 m²
3. Varkensstal 700m²
4. Sleufsilo's 720m²

Denkbare bouwmogelijkheden
alternatief 1 en 2

Figuur C. Voorbeeld bouwmogelijkheden binnen een getekend bouwperceel dat begrensd wordt door een houtsingel.

Verklaring

1. Woning
2. Ligboxenstal 1250 m²
3. Varkensstal 700m²
4. Sleufsilo's 720m²

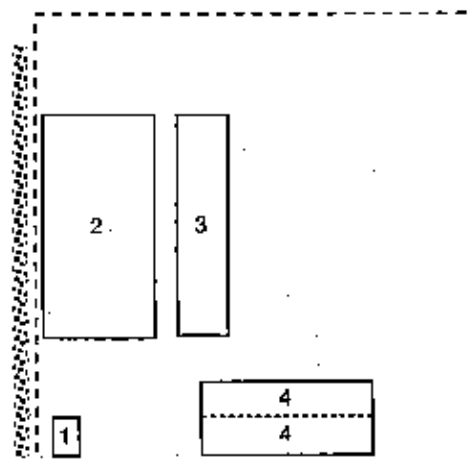

Grens getekend bouwperceel

Houtsingel

Figuur D. Voorbeeld bouwmogelijkheden binnen een verbaal bouwperceel bij aanwezigheid van een houtsingel

Verklaring

1. Woning
2. Ligboxenstal 1250 m²
3. Varkensstal 700m²
4. Sleufsilo's 720m²

Denkbare bouwmogelijkheden

Houtsingel

5. HANDHAVING.

5.1 Algemeen

De mate waarin een bestemmingsplan toepasbaar is, bepaalt mede de handhaafbaarheid er van. Daarnaast is het van belang dat vastgesteld wordt op welke wijze en tot welk niveau gehandhaafd dient te worden.

De nota "Ruimtelijk Beleid Gehandhaafd" (vastgesteld door de gemeenteraad en in werking getreden 1 oktober 1992), geeft de beleidskaders voor de handhaving aan. Hieronder een uitwerking van "de belangrijkste punten:

1. de bouw-, gebruiks- en aanlegbepalingen zijn -mede- gebaseerd op genoemde nota en de uitwerking hiervan in de nota's "Wonen en Werken", "Wonen Landelijk Gebied" (vastgesteld 1995) en "Tussen Tuin en Straat" (1994). Er is zoveel mogelijk rekening gehouden met de actuele maatschappelijke behoefte. De bepalingen doen hieraan op voldoende wijze recht.
2. aan de bouw-, gebruiks- en aanlegbepalingen is op een zodanige wijze een systeem van flexibiliteitsbepalingen en nadere eisen gekoppeld, dat op een goede wijze kan worden ingespeeld op toekomstige ontwikkelingen.
3. de toelichting, beschrijving in hoofdlijnen (zowel algemeen als specifiek) en voorschriften zijn voldoende op elkaar afgestemd om interpretatie- en uitvoeringsproblemen tot en minimum te beperken.

5.2 Specifiek

Vrijkomende agrarische opstallen

Een toenemend probleem -en niet alleen in dit plangebied- is gehele of gedeeltelijke beëindiging van de agrarische bedrijvigheid. Veelal wordt getracht een nieuwe functie voor de gebouwen te vinden in de niet-agrarische of semi-agrarische sector om enerzijds een stuk inkomensverlies te compenseren en anderzijds kapitaalsvernietiging en verpaupering tegen te gaan. In het verleden heeft dit de nodige handhavingsproblemen opgeleverd omdat geen mogelijkheid voorhanden was tegemoet te komen aan deze ontwikkeling. Het plan biedt de mogelijkheid alternatieve gebruiksvormen voor de vrijkomende opstallen toe te laten onder een aantal strikte voorwaarden in verband met de milieuwetgeving, waaronder negatieve beïnvloeding van nog functionerende agrarische bedrijven.

Tevens mogen het geen bedrijfsactiviteiten betreffen met een verkeersaantrekkende werking, visueel negatieve uitstraling etc. Met andere woorden aan de buitenkant van de bestaande opstallen dient nauwelijks merkbaar te zijn wat zich binnen aan niet-agrarische activiteiten afspeelt. Indien dit wel merkbaar is kan hiertegen worden opgetreden.

Woningsplitsing

Zowel de Apeldoornse als de landelijke praktijk wijst uit dat er grote behoefte bestaat aan het splitsen van woningen bij meer-generatie-gezinnen (grootouders-ouders-kinderen). In het verleden leverden de zogenaamde samenwoningen, die in een later stadium tot splitsingen leidden, een groot handhavingsprobleem op

omdat naast de zorg voor de oudere familieleden er ook een behoefte aan privacy voor het eigen gezin bestond. Het was feitelijk onmogelijk om te controleren of er nu wel of niet nog een verbinding bestond tussen de verschillende woonruimten.

Het bestemmingsplan maakt het mogelijk bestaande woningen door middel van een per bestemming in het plan opgenomen vrijstellingsbevoegdheid te splitsen in maximaal 2 woningen. Met andere woorden de gemeente gaat zich nu niet meer bezig houden of zich binnen de hoofdbouwmassa tussen 2 wooneenheden nu wel of geen opening bevindt. Met de splitsingsmogelijkheid wordt tegemoet gekomen aan de hierboven beschreven behoefte en wordt het handhavingsprobleem uit het verleden grotendeels opgelost. De voorschriften van het plan bepalen dat splitsing slechts mogelijk is indien sprake is van één bouwmassa en een minimum oppervlakte van 20 m² aan bijgebouwen per woning. Door uit te gaan van één hoofdbouwmassa en maximaal 50 m² (en 75 m² na vrijstelling) aan bijgebouwen en 25 m² aan overkappingen per hoofdbouwmassa wordt tevens een bijdrage geleverd aan het voorkomen van de versterking van het buitengebied. Gaat men als gevolg van de woningsplitsing illegaal de hoofdbouwmassa of de bijgebouwen uitbreiden dan is die een zaak dat de gemeente dan juist heel goed kan handhaven, omdat dit zich buiten de hoofdbouwmassa voordoet.

Regeling bijgebouwen en overkappingen bij (burger)woningen

Bijgebouwen en overkappingen bij burgerwoningen en voormalige agrarische bedrijfswoningen hebben in het verleden altijd geleid tot handhavingsproblemen. Veelal werden hobbymatig nog dieren gehouden. Dit had tot gevolg dat, naast de garages, bergingen en/of hobbyruimten, behoefte bestond aan stalruimten en opslag voor voer en hooi etc. Deze waren veelal niet onder te brengen in de maximaal toegestane oppervlakte bijgebouwen op grond van het vigerende bestemmingsplan. Dit leidde vervolgens tot clandestiene bouw en daarmee een handhavingsprobleem.

Daarnaast bevat het gebied een groot aantal burgerwoningen/voormalige agrarische bedrijfswoningen, al dan niet met voormalige agrarische opstallen.

Het plan regelt, dat er per woning (hoofdbouwmassa bij woningsplitsing) maximaal 50 m² als recht en 75 m² na vrijstelling aan bijgebouwen aanwezig mag zijn. Daarnaast is 25 m² aan overkappingen toegestaan. Dit maximum is, normaal gesproken, ruim voldoende voor eventuele, hobbymatige activiteiten. Extra flexibiliteit wordt nog eens verkregen door de regeling dat bij meer dan 1 ha bij een woning 50 m² extra aan stalruimte mag worden gecreëerd.

Het plan rekent voormalige agrarische opstallen bij burgerwoningen (bestemming woondoeleinden) ook onder de bijgebouwen.

Daarnaast is er een saneringsregeling voor de voormalige agrarische opstallen. Bij toepassing van deze regeling mag vervangende nieuwbouw van deze opstallen boven het toegestane maximum plaatsvinden onder voorwaarde dat, voor elke vierkante meter die gebouwd wordt boven het toegestane maximum, het dubbele aantal vierkante meters gesloopt dient te worden.

Verwacht wordt dat de nu opgenomen regeling voor de bijgebouwen op een effectieve en efficiënte wijze tegemoet komt aan oplossing van het aanvankelijke

handhavingsprobleem.

Ook wordt op deze een bijdrage geleverd aan de terugdringing van de verstening van het buitengebied. Tenslotte kan op deze wijze de amovering o.q. vervanging van verpauperende agrarische opstallen worden bevorderd.

Zwembaden (onoverdekt), tennisbanen en paardenbakken

De gemeente Apeldoorn wordt al enige jaren geconfronteerd met aanvragen voor de aanleg van zwembaden, tennisbanen en paardenbakken. In heel veel gevallen worden deze zaken gewoon aangelegd. Dit gebeurt vaak op plekken waar dat landschappelijk ongewenst is. Zo gebeurt het dat paardenbakken en tennisbanen voor de voorgevel van de woning aan de weg worden aangelegd. Omdat met name paardenbakken en onoverdekte zwembaden volgens de jurisprudentie min of meer inherent zijn aan de woonfunctie kan hiertegen moeilijk worden opgetreden. Daarom zijn deze zaken nu in het bestemmingplan gereguleerd en is onder andere bepaald dat de aanleg van deze zaken achter de voorgevel van de woning dient plaats te vinden. Tegen aanleg in strijd met de gestelde voorwaarden kan nu effectief worden opgetreden, zodat de aantasting van het landschap als gevolg van de aanleg van de zwembaden, tennisbanen en paardenbakken in de hand kan worden gehouden.

5.3 Conclusie

Geconcludeerd wordt dat, op grond van de huidige inzichten, het bestemmingsplan zowel in de beheers- als ontwikkelingsfase toepasbaar en handhaafbaar is.

6. MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID.

6.1. Inspraak

Overeenkomstig het bepaalde in de gemeentelijke inspraakverordening heeft het bestemmingsplan Stuwwalrand Parkzone Zuid met ingang van 1 december 1997 gedurende 6 weken ter vsie gelegen op de gebruikelijke manier.

De reacties zijn in de inspraaknota, die deel uit maakt van deze toelichting, samengevat en beantwoord:

6.2. Resultaten overleg ex artikel 10 Besluit op de ruimtelijke ordening

In het kader van het overleg ex artikel 10 Bro is het voorontwerp toegezonden naar een groot aantal overleginstanties. De opmerkingen zijn in de nota overlegreacties, die deel uitmaakt van deze toelichting samengevat en beantwoord.

BIJLAGE A
HET OVERHEIDSBELEID

(

)

(

(

(

BIJLAGE A

HET OVERHEIDSBELEID

1. Rijksbeleid

Ruimtelijk beleid

Voor de Stuwwalrand Parkzone Zuid is in de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX) deels gekozen voor de groene koers en deels voor de blauwe koers. De groene koers geldt voor het Centraal Veluws Natuurgebied (CVN), waarvan delen tot het plangebied behoren. De blauwe koers geldt voor het overgangsgebied tussen het CVN en het Apeldoorns Kanaal.

In groene koersgebieden zijn de ecologische kwaliteiten richtinggevend voor de ruimtelijke ontwikkelingen. Functies die leiden tot aantasting van de natuur worden vermeden. Het beleid is gericht op het optimaliseren van de hydrologische condities voor de tot ontwikkeling te brengen ecosystemen. Dit betekent algemeen herstel van de natuurlijke dynamiek van kwelstromen. Gebiedsvreemd water wordt geweerd. Aan de randen van de natuurgebieden worden de recreatief-toeristische centra gesitueerd. Dit landschap zal worden gekenmerkt door een fijnmazig netwerk van ecologische, landschappelijke en recreatieve elementen.

In blauwe koersgebieden is het ruimtelijk beleid gericht op een sterke ruimtelijke en deels economische integratie van verschillende functies (verbrede plattelandsontwikkeling). Regionale kwaliteiten zijn daarbij richtinggevend. In deze gebieden ligt de nadruk op economisch interessante combinaties van agrarische productie met recreatie, toerisme, natuurbeheer, bosbouw, landschapsbeheer en watervoorziening. Er is geen ruimte voor grootschalige verstedelijking, infrastructuur en geconcentreerde productiecomplexen van intensieve landbouw. Op het landelijk gebied gerichte bedrijvigheid en aangepaste woonvormen kunnen wel worden ingepast. In de randzones van de grote steden is een sterke oriëntatie op de functie van het gebied als uitloopzone voor stedelijke recreatie en semi-stedelijke voorzieningen gewenst. Een goede afstemming van ruimtegebruik en hydrologische condities is nodig. Ook in de blauwe koersgebieden dienen kwelstromen te worden hersteld en gebiedsvreemd water te worden geweerd.

Milieubeleid

Het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP) geeft een aantal landelijke doelstellingen voor verschillende thema's en doelgroepen. In het landelijk gebied zijn met name de thema's vermessing, verzuring en verdroging van belang.

Voor de doelgroep landbouw is een belangrijke doelstelling het terugdringen van de mineralenverliezen. Daartoe zijn voor fosfaat emissieplafonds gesteld, die geleidelijk worden aangescherpt. De verzuring door ammoniak dient in het jaar 2000 met 70% te zijn teruggebracht t.o.v. 1985.

Waterbeleid

Het waterbeleid is geformuleerd in de Derde Nota Waterhuishouding. Doel is het ontwikkelen en instandhouden van gezonde waterhuishoudkundige systemen die een duurzaam gebruik garanderen. Grondwater met een hoge kwaliteit wordt nagestreefd. Grondwaterpeilen en -stromen, die noodzakelijk zijn voor behoud en ontwikkeling van natuurwaarden, worden hersteld. Dit betreft de voeding van bronnen en beken, de kwelstromen naar meren, plassen, moerassen en terrestrische systemen. Gebiedseigen water wordt vastgehouden.

Natuurbeleid

In het Natuurbeleidsplan is de hele Veluwe aangewezen als natuurkerngebied met in (inter)nationaal opzicht belangrijke duurzaam te behouden ecosystemen. Er zijn enkele te ontwikkelen of te versterken verbindingzones aangegeven in en rond de Veluwe. Van belang voor het plangebied is de verbindingzone tussen de Veluwe en de IJssel. Het beleid is in de kerngebieden gericht op veiligstellen en vergroten van de bestaande waarden met bijzondere aandacht voor de verbindingen tussen de kerngebieden.

Structuurschema Groene Ruimte

Het Structuurschema Groene Ruimte (kabinetsstandpunt) geeft de doelstellingen en belangrijkste maatregelen voor het nationaal ruimtelijk beleid voor land- en tuinbouw, natuur, landschap, openluchtrecreatie en toerisme, bosbouw en visserij voor de periode 1992 - 2000 met een doorkijk naar 2010.

Het Veluwemassief/Centraal Veluws Natuurgebied is als waardevol cultuurlandschap (WCL) opgenomen. Hiertoe behoort ook het plangebied Stuwwalrand Parkzone Zuid. Waardevolle cultuurlandschappen zijn multifunctionele gebieden met uitzonderlijke natuur- en landschapswaarden, grote recreatieve aantrekkelijkheid en een duurzame land- en bosbouw. Aan de provincies en betrokkenen en hun organisaties wordt gevraagd gezamenlijk een toekomstperspectief op te stellen, gericht op geïntegreerde, duurzame ontwikkeling van de gebieden, en initiatieven te ontplooiën omdat perspectief door middel van een projectmatige aanpak dichterbij te brengen. Voor elk waardevol cultuurlandschap dient de provincie een gebiedsperspectief op te stellen.

Het beleid voor de landbouw is in navolging van de structuurnota landbouw, gericht op ontwikkeling van een concurrerende, veilige en duurzame land- en tuinbouw. Tevens wordt in het Structuurschema Groene Ruimte gesproken over een geleidelijke vermindering van de graasdierdichtheid door het scheppen van voorwaarden voor verplaatsing van rundvee(-houderijbedrijven) uit de zandgebieden en een verdergaande beperking van de ammoniakemissie uit stallen. Het plangebied behoort tot het recreatief-toeristisch gebied Veluwe/Veluwerand waarvan het beleid gericht is op het instandhouden van de recreatief-toeristische basisstructuur en het waarborgen van de kwaliteit en duurzaamheid daarvan.

Het plangebied heeft een belangrijke functie als natuurkerngebied en als ecologische verbinding tussen de natuurkerngebieden ten oosten van Apeldoorn en het Centraal Veluws Natuurgebied aan de westzijde. De ecologische verbindingsszones zijn in het Structuurschema Indicatief aangegeven. Concretisering van het beleid vindt plaats door de provincie in de gebiedsvisies. Wanneer bestemmingsplannen in voorbereiding worden genomen kan dit worden betrokken bij de prioriteitsstelling van op te stellen gebiedsvisies of omgekeerd.

2. Provinciaal beleid

Het Streekplan Gelderland 1996

Het beleid voor het landelijk gebied in het streekplan is gericht op behoud en ontwikkeling van de functies en kwaliteiten van het landelijk gebied enerzijds en op het beperken van activiteiten die leiden tot een aantasting daarvan anderzijds.

Het gebied ten oosten van Loenen behoort tot de IJsselvallei. Dit gebied heeft in het streekplan de functie agrarisch gebruik en bescherming van verspreid voorkomende natuurwaarden. Voor dit deel is ook de landschappelijke openheid van belang.

Het gebied rond de dorpen Beekbergen, Lieren en Loenen behoort tot de Overgangszone CVN-IJsselvallei. Dit gebied heeft in het streekplan de functie verweving agrarisch gebruik en bescherming van natuurwaarden. Voor het grootste deel is hier ook de landschappelijke openheid van belang.

Het gebied ten westen van de dorpen Beekbergen en Loenen behoort tot het Centraal Veluws Natuurgebied. Dit gebied heeft in het streekplan de functie bescherming van natuurwaarden, meervoudige functievervulling van bossen en zonering van recreatieve activiteiten.

Het Streekplan Gelderland⁷ is gelijktijdig geactualiseerd met de het Gelders Milieuplan en het Waterhuishoudingsplan. Dit betekent ook dat is bekeken waar een gezamenlijke inspanning van deze drie plannen tot meerwaarde en grotere effectiviteit van beleid leidt.

Natuur

Voor de omgevingskwaliteit is behoud en versterking van natuur en landschap zeer wezenlijk. Hiervoor is de Gelderse Groene Structuur (GGS) geïntroduceerd. De GGS bestaat uit kerngebieden natuur, verwevingsgebieden en droge en natte ecologische verbindingzones. De milieubeschermingsgebieden (bodem-, milieu- en grondwaterbeschermingsgebieden) maken deel uit van de GGS.

De GGS staat voor de aanwezige natuurlijke en landschappelijke waarden in Gelderland en voor behoud en verbetering daarvan. Ontwikkelingen in het landelijk gebied zullen moeten bijdragen aan een duurzame (dat wil zeggen een ecologisch sterke en veelzijdige) groene structuur voor Gelderland in zijn geheel.

Het plangebied Stuwwalrand Parkzone Zuid behoort tot de kerngebieden en de verwevingsgebieden. Onderdelen van het CVN en de Scherpenberg worden tot de kerngebieden gerekend.

De landbouwgebieden rond de dorpen Ugchelen, Beekbergen, Lieren, Oosterhuizen en Loenen behoren tot de verwevingsgebieden.

⁷ Streekplan Gelderland 1996, Provincie Gelderland, 1996.

Kerngebieden

In de kerngebieden is het beleid gericht op duurzame veiligstelling en actieve uitbreiding van natuur en bos, het instandhouden van hoogwaardige landschapsstructuren en het stimuleren van op de natuur afgestemde vormen van landbouw. Er is sprake van een stringente bescherming van natuur, bos en landschap. Het waterbeheer zal volledig worden afgestemd op de kwaliteits- en kwantiteitseisen die de natuur stelt.

Verwevingsgebieden

In de verwevingsgebieden bepalen combinaties van functies de ruimtelijke structuur van het gebied. Aanwezigheid van landbouwgronden, landschapselementen, open landschappen, cultuurhistorische waardevolle structuren en kleinere bos- en natuurgebieden zijn kenmerkend. Het beleid is gericht op herstel en behoud van natuur- en landschapswaarden in samenhang met de overige functies. De natuur- en landschapsstrategie richt zich op:

- het ontwikkelen van verbindingzones tussen kerngebieden;
- duurzame verweving van functies;
- behoud en herstel van verspreide natuur- en landschapselementen.

Het is niet de bedoeling dat in verwevingsgebieden grootschalige uitbreiding van bos- en natuurgebieden plaatsvindt. Juist de vervlechting met de landbouw is voor deze gebieden karakteristiek.

Het is denkbaar dat in een aantal verwevingsgebieden, ten behoeve van de kwaliteiten van de nabije kerngebieden of van de verwevingsgebieden zelf, milieu- en waterhuishoudingsmaatregelen getroffen moeten worden.

Als resultaat van de discussie over het ROP is door de provincie geconcludeerd dat voor het natuurbeleid de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) richtinggevend dient te zijn.

Landbouw

Uitgangspunt voor de landbouw is het streven naar het totstandkomen van een duurzame ^a(economisch en milieuhygiënisch) landbouwstructuur in Gelderland. Voor het plangebied liggen er redelijke perspectieven voor schaalvergroting (a.g.v. wegvallen kleine bedrijven), alsmede voor veranderingen in de bedrijfsvoering en voor nevenactiviteiten op of buiten het bedrijf.

Recreatie en toerisme

Ten aanzien van de toeristisch-recreatieve ontwikkeling worden de volgende uitgangspunten voorgesteld:

- investeren in de kwaliteit van het toeristisch-recreatief product;
- selectieve groei en ontwikkeling aan de draagkracht van natuur en landschap;
- behouden van huidige toeristisch-recreatieve marktaandeel in Nederland.

^a Voor de definiëring van het begrip duurzame landbouw wordt aangesloten bij de Structuurnota landbouw.

Deze uitgangspunten vragen om de uitwerking van ontwikkelingsmogelijkheden van toerisme en recreatie in hun omgeving. Voor het realiseren hiervan is zoning en regiospecifiek maatwerk noodzakelijk.

Regioperspectief voor de Centrale Veluwe

Binnen het regioperspectief voor de Centrale Veluwe is het CVN zeer bepalend voor de toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden. Alhoewel in het overgrote deel van deze regio de natuur de belangrijkste functie is en blijft, is er toch sprake van een aantal spanningsvelden, kortweg aan te duiden als toeristisch-recreatieve druk, verstedelijkingsdruk, lokale verdrogingsproblemen en milieu-druk.

Bijzondere landschappelijke kwaliteiten bevinden zich op de overgang van het CVN naar het verwevingsgebied. De verkavelingsstructuur en openheid moeten daarvan worden behouden.

Een groot deel van het toeristisch recreatief product is geconcentreerd in of rondom het CVN. Anderzijds is het CVN ook een belangrijk onderdeel van de GGS. Vanwege de onverenigbaarheid met de primaire functie van het CVN blijven toeristisch-recreatieve nieuwvestigingen uitgesloten. Voor bestaande bedrijven is eventueel uitbreiding mogelijk indien gekoppeld aan kwaliteitsverbetering van het toeristisch-recreatief product.

Voorgesteld wordt om in overleg met het toeristisch-recreatief bedrijfsleven overleg te voeren over de zin van een toeristisch-recreatief productverbeteringsplan voor het CVN. Indien nodig kunnen daaraan ook planologische afspraken gekoppeld worden.

Belangrijk is ook de verandering in het militair gebruik van terreinen en gebouwen. Er is geen duidelijkheid over het toekomstig gebruik. Functieveranderingen bieden meerdere mogelijkheden voor natuur, bewoning en bedrijvigheid.

Milieubeleid

In het Gelders Milieuplan (1996) hanteert de provincie, voor het terugdringen van verzuring en vermessing, dezelfde doelstellingen als geformuleerd in het NMP.

In het Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden (1991) wordt de Zuidoost Veluwezoom aangeduid als bodembeschermingsgebied. Dit omvat delen van het plangebied rond Beekbergen/Lieren en delen rond Loenen. In deze gebieden wordt een aangescherpt planologisch beleid gevoerd.

Via de streekplanuitwerking wordt er gestreefd naar het voorkomen van fysieke aantasting van waardevolle bodems en bodemvormen en het voorkomen van verdere vermessing, verzuring, verspreiding en verdroging van natuurwaarden.

Waterbeleid

Het waterbeleid van de provincie Gelderland is er op gericht om alle grond- en oppervlaktewater op de langere termijn aan een basiskwaliteit te laten voldoen. In het provinciale Waterhuishoudingsplan (1996) worden verschillende waterfuncties aangegeven.

Voor het plangebied worden de volgende belangrijke waterfuncties genoemd: - gebied met de functie "water voor landbouw en kwelafhankelijke land- en water-natuur" met daarin gebieden met de functie "water voor natuur van het hoogste ecologisch niveau (beken)" en "water voor landbouw".

Door maatregelen op gebied van ruimtelijke ordening en milieu moet de van kwel afhankelijke natuur in stand blijven en de kwaliteit toenemen.

De landschappelijke en ecologische overgangen tussen de Veluwe en de IJssel-vallei dienen opener te worden door opheffen van barrières en het ontwikkelen van kleinschalige natuurelementen. De landschapsbepalende beken en vennen worden veiliggesteld. Het meest zuid-oostelijke deel van het plangebied heeft een bufferfunctie in verband met benedenstrooms gelegen natte natuur.

Daarnaast worden de delen van het Centraal Veluws Natuurgebied die behoren tot het plangebied gerekend tot de gebieden met diepe grondwaterstand. Dit deel van het plangebied heeft een bufferfunctie (waterkwantiteit) in verband met benedenstrooms gelegen natte natuur. In dit plangebied liggen twee gebieden met de functie "grondwater voor openbare drinkwatervoorziening". Planologische bescherming van drinkwaterwinningen is noodzakelijk.

Landbouwbeleid

De Landbouw Ontwikkelingsnota Gelderland "Koersen op kansen" (1992) is een uitwerking van de Structuurnota Landbouw voor de provincie Gelderland en is richtinggevend voor het provinciale landbouwbeleid. Doel is het aangeven van de betekenis van landelijk en provinciaal beleid voor de ontwikkeling van de landbouw in Gelderland en het aangeven van de verdere ontwikkelingsmogelijkheden van de Gelderse landbouw binnen de door dat beleid vastgestelde randvoorwaarden.

De Gelderse landbouw wordt gekenmerkt door een groot aandeel kleine bedrijven. Met name doet zich dit voor op de Veluwe. Daardoor zijn er veel nevenberoepsbedrijven. Bovendien zijn er veel bedrijven met meerdere productierichtingen en is het opleidingsniveau relatief laag.

Met name de kleine bedrijven hebben onvoldoende inkomensmogelijkheden. In de nota worden 4 ontwikkelingsrichtingen gegeven.

- * *Schaalvergroting en/of ontmenging.* Het aanhouden van kleine eenheden wordt steeds minder rendabel. Echter vergroting en specialisatie is voor kleinere bedrijven praktisch gezien moeilijk, vanwege de benodigde grote investeringen en de beperkende regelgeving. Voor grotere bedrijven bleet samenwerking, om tot een gemengd bedrijf te komen wel perspectief. Bedrijven kunnen elkaars gronden gebruiken.
- * *Verbreiding.* Genoemd worden: Het bedrijf richten op het leveren van een zeer specifiek product van een hogere kwaliteit, of biologische producten. Beheer en onderhoud van landschap en natuur.
- * *Nevenberoepsbedrijven.* Het bedrijf voortzetten als nevenberoepsbedrijf, gecombineerd met werkzaamheden buiten het bedrijf.
- * *Beëindiging van het bedrijf.*

Knelpunten op milieugebied dienen via extensivering en techniek opgelost te worden. De huidige ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt door de bedrijfs-grootte, het stalsysteem en de aanwezigheid van en de afstand tot verzuringsgevoelige natuurelementen. Doordat de Interimwet Ammoniak en Veehouderij grote investeringen zal vergen, zijn er onvoldoende mogelijkheden om bedrijven uit te breiden. Dit leidt tot een verslechtering van de bedrijfsstructuur.

Ontwikkelingsperspectief Oost-Veluwe: Het ruimtelijk perspectief voor de grondgebonden landbouw ligt in extensivering gericht op natuur en landschap. Extensivering vergt meer grond, die echter niet voorhanden is. Uitplaatsing van bedrijven kan een oplossing bieden.

Het perspectief voor de niet-grondgebonden landbouw hangt sterk samen met de ontwikkeling van emissie-arme stalsystemen en de afzetmogelijkheden van dierlijke mest. De realisatie van de ecologische hoofdstructuur en behoud van het landschap wegen zwaar. Enerzijds ontstaan daardoor natuurontwikkelingsgebieden. Anderzijds leidt dit tot een verweving van de functies landbouw en natuur op gebiedsniveau en eventueel op bedrijfsniveau, met name bij de rundveehouderij. Hierbij kunnen toerisme en onderhoud van het landschap aanvullende inkomensmogelijkheden bieden.

3. Regionaal gericht beleid

Integraal Deelplan Zuid-Oost Veluwe

Het integraal deelplan (opgesteld door de Provincie Gelderland, 1986) vormt een nadere uitwerking van het streekplan Veluwe en Midden Gelderland. Het is een beheers- en ontwikkelingsprogramma voor het nationaal landschap Veluwe. Doel van het uitwerkingsplan is een kwaliteitsverbetering van het gebied te bewerkstelligen in het belang van natuur en landschap. Hiervoor zijn twee uitgangspunten gehanteerd:

- zonerings naar intensieve en extensieve vormen van ruimtebeslag;
- aangeven van functievervulling van de bossen en natuurterreinen.

Zowel de ruimtelijke vertaling van de functies die de Veluwe vervult, als de (gewenste) intensiteit van het (mede)gebruik zijn van belang om op een evenwichtige wijze inrichtings- en beheersaspecten te kunnen bevorderen.

Zonering

Door enerzijds rustige gebieden te handhaven en/of te realiseren en anderzijds reeds drukke delen van de Veluwe beter in te richten voor de dagrecreatie, kan zonering een aanmerkelijke kwaliteitsverbetering voor de ontwikkeling van vegetatie en fauna tot gevolg hebben. De bereikbaarheid van het gebied dient gewaarborgd te blijven, maar de overmatige toegankelijkheid van het gebied voor het gemotoriseerde verkeer dient te worden verminderd.

Functievervulling

Voor bossen en natuurterreinen zijn de (hoofd)accenten vastgesteld. Voor de functieverdeling is aansluiting gezocht bij de beheersdoelstellingen van de verschillende eigenaren. Onderscheiden wordt:

- bos met een veelzijdige doelstelling;
- bos met accent op landschap en/of cultuurhistorie;
- bos met accent op natuurbehoud;
- bosreservaat;
- natuurterreinen.

Uit het oogpunt van het behoud van de bestaande variatie dient de differentiatie in beheersdoelstellingen behouden te blijven.

Proefstudie IJsselvallei, blauwe vallei

In het kader van de actie proefgebieden koersbepaling (RPD) hebben de provincies Gelderland en Overijssel in samenwerking met de gemeenten een proefstudie blauwe koers uitgevoerd voor de IJsselvallei. De resultaten van de proefstudie en de beleidsaanbevelingen zijn bestuurlijk vastgesteld.

In gebieden waar gekozen is voor een blauwe koers staat een verbrede plattelandsontwikkeling voorop. In deze gebieden wordt een sterke ruimtelijke en in delen ook economische integratie van functies nagestreefd. Specifieke regionale kwaliteiten zijn daarbij richtinggevend.

Het gaat daarbij vooral om combinaties van agrarische productie met recreatie, natuur- en landschapsbeheer, bosbouw en watervoorziening. In de proefstudie "IJsselvallei, blauwe vallei" is dit ontwikkelingsperspectief nader uitgewerkt.

Het ontwikkelen van agrarische nevenactiviteiten blijkt alleen onder specifieke omstandigheden, op een wat grotere schaal of bij combinaties van activiteiten economisch interessant te zijn. Er lijkt een toekomstige markt te bestaan voor de agrarische recreatie, gekoppeld aan cultuurtoerisme en natuurgerichte educatie. Een sterke autonome toename van de nevenactiviteiten in de IJsselvallei wordt niet verwacht. Wel is er een zonering voor de potenties voor verbrede plattelandsontwikkeling te onderkennen. De Veluwezoom, waaronder het plangebied, lijkt de meeste potenties te hebben voor ontwikkeling van recreatievormen op de agrarische bedrijven; het is een landschappelijk aantrekkelijk gebied, er zijn al veel recreatieve activiteiten en er is een zwakke agrarische structuur. De gehele IJsselvallei heeft potenties voor verblijfsrecreatie. Mogelijke verruiming van het ruimtelijk beleid ten aanzien van vrijkomende agrarische bebouwing, economische activiteiten in kernen en wonen in het buitengebied dienen onderzocht te worden.

Het agrarisch grondgebruik in de IJsselvallei is al relatief extensief. Gestreefd wordt in blauwe koers gebieden naar verdere extensivering om bestaand intensief grondgebruik te verlagen. Een "schone" landbouw immers biedt een duurzame basis voor de gewenste ruimtelijke verweving van functies. Nieuwvestiging van bedrijven moet worden beperkt. Er is geen ruimte voor agrarische bedrijven uit saneringsgebieden. Stimulering van ecologische en biologisch-dynamische landbouw in kleinere, meer kwetsbare delen van de IJsselvallei is gewenst.

Het verdient aanbeveling om de watersysteembenadering, in relatie tot het ruimtelijk orderings- en milieuinstrumentarium, nader te onderzoeken. Daarbij moet gestreefd worden naar een goede aansluiting van de functietoekenning van land en water. Integratie van ruimtelijke ordening, water en milieu is hiervoor noodzakelijk.

Een stadsrandzone blauwe koers kan in zijn algemeenheid worden gekarakteriseerd als een gebied waarin naast verweving van natuur, landschap en agrarische activiteiten ook plaats is voor bepaalde stedelijke functies. Genoemd kunnen worden maneges, volkstuinten, sportvelden, kinderboerderijen, opslag van boten en caravans en recreatieobjecten. Maar ook voor hoogwaardig wonen en werken. Het gebied fungeert als recreatief stedelijk uitloopgebied.

Het gebied ten zuiden van Apeldoorn lijkt zeer geschikt voor het realiseren van de functie stadsrandzone blauw koers. Een nadere uitwerking op gemeentelijk niveau in structuur- en bestemmingsplannen van de invulling van de stadsrandzone is gewenst.

Deze stadsrandzones zullen over het algemeen worden gekenmerkt door een kwetsbaar evenwicht tussen landschap, natuur, landbouw en stedelijke functies.

Integraal Waterbeheersplan Veluwe en Vallei 1994 - 1998

Deelplan waterschap Oost-Veluwe

De Derde Nota Waterhuishouding (Rijk) en het Provinciaal Waterhuishoudingsplan zijn richtinggevend geweest voor het Integraal Waterbeheersplan Veluwe en Vallei (IWWV). In dit plan is het beleid voor de periode 1994 - 1998 weergegeven; tevens wordt rekening gehouden met het lange-termijnbeleid. De functiekaart in het IWWV is overgenomen uit het voormalige Waterhuishoudingsplan (Water in beweging (1991-1995). Bij de uitvoering van het beleid is de functietoekenning in het nieuwe Waterhuishoudingsplan 1996 richtinggevend.

In dit bestemmingsplan is gebaseerd op het Waterhuishoudingsplan 1996 en de functietoekenning is daaruit overgenomen.

In het IWWV is het beleidsveld opgedeeld in een aantal beleidsthema's, voor welke beleidsvoornemens zijn geformuleerd. De belangrijkste thema's en beleidsvoornemens zijn:

- **Functietoekenning:** aan (onderdelen van) waterhuishoudkundige systemen worden functies toegekend waarbij rekening wordt gehouden met belangen van landbouw, natuur en landschap en het stedelijk gebied; De Stuwwal-rand Parkzone Zuid kent de functies "water voor de landbouw" en "water voor landbouw en kwelafhankelijke land- en waternatuur" met daarin watergangen met de functie "water van het hoogste ecologische niveau" (de Schoolbeek, Steenbeek, Koppelsprengen en Oosterhuizen-spreng). De delen van het Centraal Veluws Natuurgebied die behoren tot het plangebied worden gerekend tot de gebieden met diepe grondwaterstand. Dit deel van het plangebied heeft een bufferfunctie (waterkwaliteit) in verband met benedenstrooms gelegen natte natuur. Het Kanaal, de Oude Beek (Beek-bergse Beek) en de Loenensche Beek zijn aangeduid als (potentieel) waardevolle waternatuur/wateren. Gebieden waar natte natuur voorkomt zijn: Loenemark, Zilvense Heide, Ramenberg, Landgoed Groenouwe en De Reeënberg.
- **Peilbeleid en gebruik van wateren:** de waterhuishouding wordt afgestemd op de toegekende functies en op een evenwichtige afweging tussen wateroverlast en watertekort. Groot belang wordt toegekend aan het bestrijden van verdroging en het beperken van toevoer van gebiedsvreemd water.
- **Bescherming tegen verontreiniging:** gestreefd wordt naar het bereiken van tenminste de voor oppervlaktewater en waterbodem gestelde grenswaarden voor waterkwaliteit; voor gebieden met als functies landbouw en natuur wordt gestreefd naar een hogere kwaliteit.
- **Inrichting en onderhoud** worden mede afgestemd op de andere dan agrarische functies; praktijkproeven met natuurvriendelijke inrichting en onderhoud worden voortgezet.

Ammoniak Reductieplan

In 1995 is voor het gebied van het Samenwerkingsorgaan Oost-Veluwe een Ammoniak Reductieplan (ARP) opgesteld. Het ARP is van toepassing op het grondgebied van de gemeenten Brummen, Epe, Heerde, Voorst en Apeldoorn (excl. agrarische enclave). Dit plan bevat de randvoorwaarden en spelregels voor de verlening van milieuvergunningen (inzake ammoniak) voor veehouderijbedrijven in het plangebied. Op basis van de Interimwet ammoniak en veehouderij is het verlenen van milieuvergunningen aan veehouderijbedrijven in mestoverschotgebieden alleen mogelijk indien er voor het gebied een goedgekeurd ARP is. Het ammoniakreductieplan biedt via opvullen, aanvullen, samenvoegen en hervestigen een ontwikkelingsperspectief aan veehouders op de Oost-Veluwe. Daarnaast legt het ARP het accent op de ontlasting van de grotere voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden en leidt het ARP tot milieuwinst in de zin van een afname van de ammoniakdepositie en emissie in het plangebied.

Als **verzuringsgevoelige gebieden** zijn aangewezen de bossen en natuurterreinen en landschapselementen groter dan 5 hectare en/of gerangschikt onder de Natuurbeschermingswet en/of in eigendom van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten of het Gelders Landschap.

De overige waardevolle bossen, natuurterreinen en landschapselementen kleiner dan 5 hectare zijn voorlopig aangewezen als verzuringsgevoelig. De voorlopige aanwijzing kan worden opgeheven als er door de betrokken partijen voor dit gebied een beheers- en onderhoudsovereenkomst/convenant wordt afgesloten, gericht op behoud en verdere ontwikkeling van natuurwaarden.

4. Gemeentelijk beleid

Voor het landelijk gebied van de gemeente is in de afgelopen jaren een aantal nota's en plannen geformuleerd welke mede richting geven aan het op te stellen bestemmingsplan buitengebied. Het **Structuurplan Landelijk Gebied** is daarbij kaderstellend voor het gemeentelijk ruimtelijk beleid in de periode tot 2015.

Structuurplan Landelijk Gebied

In het Structuurplan worden (ruimtelijk) relevante sector- en facetbelangen afgewogen, waarbij tevens de gevolgen voor de langere termijn worden aangegeven. Het is het raamwerk voor de op te stellen bestemmingsplannen.

In het structuurplan is een indeling van het landelijk gebied van Apeldoorn gemaakt in zones. Per zone is een streefbeeld geformuleerd; dit beschrijft de gewenste ontwikkelingsrichting van het gebied en de daarmee samenhangende omgevingskwaliteit. De streefbeelden zijn vertaald in een ontwikkelingskaart. Voor het plangebied Stuwwalrand Parkzone Zuid zijn twee zones uit het structuurplan van belang: de stuwwalrand en de stuwwal/Veluwe.

Streefbeeld: de stuwwalrand

Voor het streefbeeld de stuwwalrand, het gebied tussen het Apeldoorns Kanaal en de overgangszone naar het Centraal Veluws Natuurgebied (CVN) zijn de volgende uitspraken van belang:

Hoofddoelstelling is gericht op "behoud en ontwikkeling van natuur en landschap". Behalve natuurgebieden zijn er ook gebieden waar de landbouw, recreatie en natuur zich samenhangend kunnen ontwikkelen (verbrede plattelandsontwikkeling).

In het beleid is gekozen voor het instandhouden van de huidige diversiteit in gebruik, waarbij het landbouwkundig gebruik de landschaps- en natuurontwikkeling ondersteunt.

Voor natuur wordt in het beleid gestreefd naar natuurlijke verjonging van de bossen en de ontwikkeling van kwelafhankelijk ecosystemen. De aanwezige oude (park)bossen wil men beschermen, de bossen en steilranden instandhouden en ontwikkelen. Langs sprengen en beken, langs het Apeldoorns Kanaal en langs de wegen is gekozen voor een fijnmazig netwerk van ecologische verbindingzones. De sprengen en beken met water van het hoogste ecologische niveau worden specifiek bestemd. Zij zijn een onderdeel in de ecologische verbindingzones voor de natte natuur.

In het Structuurplan wordt voor een groot deel van het studiegebied gekozen voor **verbrede plattelandsontwikkeling**. Uitgangspunt voor deze gebieden is primair: het landschapsbeeld in stand houden, waarbij de ontwikkelingsrichting bepaald wordt door de aanwezige landschappelijke kwaliteiten.

De drie ontwikkelingsrichtingen binnen de verbrede plattelandsontwikkeling zijn: -
landbouwonwikkeling;
- extensieve recreatie en natuurontwikkeling;
- stadsrand activiteiten.

Met betrekking tot de recreatie is het beleid er op gericht het gebied te laten uitgroeien tot extensief recreatiegebied door de vele wandel-, ruit-, en fietspaden te laten aansluiten op de bestaande recreatieve concentraties in het CVN als ook op het stedelijk gebied.

Gekozen wordt voor de ontwikkeling van ecologische verbindingzones langs de Oude Beek en de Loenensche beek. Gesteld wordt dat feitelijke realisering van natuurontwikkelingen en ecologische verbindingzone's plaats zal vinden op vrijwillige basis en dat eventuele nieuwe natuur- en landschapselementen geen invloed zullen hebben op de toepassing van de ecologische richtlijn.

Het beleid is er op gericht om de bestaande bedrijventerreinen, waaronder Het Kieveen bij Loenen en het Apeldoorns Kanaal en bij Lieren te behouden. Voor de overige bedrijven in het buitengebied is het beleid er op gericht om deze te verplaatsen naar het stedelijk gebied.

Indien economische noodzaak kan worden aangetoond is uitbreiding van bestaande bedrijven in het buitengebied toegestaan binnen de milieuhygiënische randvoorwaarden.

Voorzover mogelijk wordt het militair gebruik beëindigd (Veldhuizen) en wordt de functie van de bijbehorende gronden en gebouwen veranderd.

Streefbeeld: de stuwwal/Veluwe

Voor het streefbeeld de stuwwal/Veluwe, als onderdeel van het nationaal kerngebied Veluwe, zijn de volgende uitspraken van belang:

Hoofddoelstelling is natuurbehoud. Binnen deze doelstelling kan de recreatie zich kwalitatief verder ontwikkelen. Het beleid richt zich op de versterking van de aanwezige verbindingzones voor de droge organismen en de bosranden en het tegengaan van de barrièrewerking van infrastructuur.

In de gebieden met gesloten karakteristiek wordt door openstelling van meer terreinen voor het publiek de toegankelijkheid voor de extensieve recreatie verbeterd. Zonering en geleiding moeten er voor zorgen dat de kwetsbare natuur- en landschapswaarden worden beschermd.

In de heidegebieden (open karakteristiek) zijn zeer beperkte mogelijkheden voor extensieve recreatie. De nadruk ligt hier op het handhaven en ontwikkelen van het heide-ecosysteem.

De verblijfsrecreatie zal zich kwalitatief verder moeten ontwikkelen.

Grote delen van het plangebied Stuwwalrand Parkzone Zuid, behorende tot de zone stuwwal/Veluwe, hebben als functie (verblijfs-)recreatiegebied of zijn bestemd voor recreatief medegebruik/extensieve recreatie.

Landschapsbeleidsplan

Het landschapsbeleidsplan is een sectorale uitwerking van het structuurplan Landelijk Gebied. Het geeft een visie op de gewenste ontwikkeling aan natuur en landschap binnen de gemeente en sluit aan op het intergemeentelijk landschapsbeleidsplan. Centraal in het landschapsbeleidsplan staat het verbeteren van de uitwisselingsmogelijkheden van planten en dieren tussen de natuurgebieden.

Het ruimtelijk wensbeeld voor natuur en landschap is weergegeven middels een plankaart met daarop de gewenste ecologische groenstructuur. Actieve natuur- en landschapsontwikkeling buiten de ecologische groenstructuur krijgt een lage prioriteit.

De ecologische groenstructuur voor het plangebied bestaat uit laanbepantingen, lijnvormige grasbiotopen (langs de A50 en de spoorlijn), lijnvormige bosverbindingen, natte verbindingen (Oude Beek, Velthuizerspreng, Oosterhuizerspreng, Loenense beek, Ugchelse beek) en verbindingen tussen heidebiotopen (op de Loenermark).

De belangrijkste te realiseren ecologische verbinding is een droge verbinding tussen het Centraal Veluws Natuurgebied en de bossen bij Klarenbeek. De Beekbergsebeek vormt hierin een belangrijke schakel. Ook de Oosterhuizerspreng kan hier een rol bij vervullen. Verder dient het landgoederengebied rond Huis ter Horst middels droge boselementen beter verbonden te worden met het CVN.

Milieubeleidsplan Apeldoorn

Het milieubeleidsplan van Apeldoorn heeft de gewenste milieukwaliteit in het jaar 2000 als uitgangspunt. De normstellingen zijn mede gebaseerd op de milieubeleidsplannen van Rijk en provincie.

Ten aanzien van de milieuthema's wordt het volgende beleid geformuleerd:

Verzuring: Verminderen van de uitstoot van verzurende stoffen. Een gebieds-gedifferentieerde aanpak via het bestemmingsplan is noodzakelijk, d.m.v. regulering van nieuwvestiging en uitbreiding van agrarische bedrijven en bevordering van uitbreiding van de capaciteit aan mestafvoer en -verwerking.

Vermesting: Het bereiken van een algemene milieukwaliteit volgens het NMP, dat wil zeggen reductie van stikstof in de bodem van 50-80 %, afhankelijk van het gebied, door middel van het opnemen van gebiedszoneringen in bestemmingsplannen ter bescherming van vermistingsgevoelige functies.

Verdrogting: Behoud, herstel en ontwikkelen van gebiedseigen vochtminnende levensgemeenschappen door middel van invoering van en controle op naleving van aanlegvergunningstelsels het opnemen van gebiedszoneringen in bestemmingsplannen ter bescherming van verdrogingsgevoelige functies.

Verstoring: Industrie, landbouw, verkeer en huishoudens moeten voldoen aan de grenswaarden voor stankconcentraties en de daarop gebaseerde richtlijnen; stanknormoverschrijdende bedrijven worden gesaneerd.

Vernietiging: Behoud en versterken van de gebiedseigen natuur- en landschapswaarden en het ontwikkelen van de landschapsecologische infrastructuur, opdat gebiedseigen flora en fauna een optimaal leefmilieu wordt geboden. Voor het agrarisch gebied betekent dat: ontwikkelen van beekdalen, verdichten en aanvullen van zones in het agrarisch gebied (struiken en boomsingels) om boséenheden te verbinden en het ontwikkelen van bloemrijke bermen en slootkanten. Een maatregel is onder andere het versneld actualiseren van bestemmingsplannen buitengebied en het daarin opnemen van aanlegvergunningstelsels.

Voor een gebiedsgedifferentieerde aanpak van de verzuringsproblematiek is het ammoniakreductieplan van belang, dat betrekking heeft op het grondgebied van de gemeenten Brummen, Epe, Heerde, Voorst en Apeldoorn.

Monumentennota "Het behoud van kwaliteit"

In 1990 is de Apeldoornse monumentennota vastgesteld. Eén van de belangrijkste beleidsopties hierin is het geven van prioriteit aan de bescherming van waardevolle ensembles boven individuele panden. Een ander beleidsvoornemen is het uitvoeren van een totaalinventarisatie van het gehele gemeentelijke grondgebied. Deze inventarisatie is in 1993 afgerond. Per deelgebied zijn zowel de ensembles als de objecten beschreven en gefotografeerd.

Voor het plangebied "De Stuwwalrand Parkzone Zuid" worden relevante ensembles en objecten behandeld in de paragraaf 3.1. cultuurhistorie.

5. Beleid van buurgemeenten

Naast het beleid van de gemeente Apeldoorn zelf is het van belang dat er afstemming plaatsvindt met het beleid van de buurgemeenten. Aan de noord-, oost- en westzijde grenst het plangebied aan andere delen van de gemeente Apeldoorn. Aan de zuidoostzijde grenst het plangebied aan de gemeente Brummen, aan de zuidzijde aan de gemeente Rozendaal en voor een deel aan de gemeente Arnhem en aan de zuidwestzijde aan het grondgebied van de gemeente Ede.

Gemeente Brummen

Het deel van de gemeente Brummen dat grenst aan het plangebied behoort tot het Centraal Veluws Natuurgebied en voor een deel tot het landgoederenlandschap (landgoed Molenbeek). Het recreatiecentrum Coldenhove grenst aan het grondgebied van de gemeente Apeldoorn.

Gemeente Rozendaal

De gemeente Rozendaal grenst met het bos- en natuurgebied "De Imbosch" aan de zuidzijde van het plangebied. Ook dit gebied behoort tot het CVN en is overeenkomstig in het bestemmingsplan van de gemeente Rozendaal bestemd tot natuurgebied.

Gemeente Arnhem

De gemeente Arnhem grenst voor een zeer klein deel -bij Groenendaal- aan het grondgebied van de gemeente Apeldoorn. Het betreft een natuurgebied, vnl. bestaande uit heide, hetgeen deel uitmaakt van het CVN. In dit gebied ligt het zweefvliegcentrum Terlet.

Gemeente Ede

De gemeente Ede grenst met het bos- en natuurgebied "het Deelerwoud" aan de zuidwestzijde van het grondgebied van Apeldoorn. Ook het Deelerwoud maakt deel uit van het CVN en is in het bestemmingsplan van de gemeente Ede overeenkomstig bestemd.

(

(

(

(

BIJLAGE B

KARAKTERISTIEK EN ONTWIKKELINGEN

(

(

(

(

BIJLAGE B

KARAKTERISTIEK EN ONTWIKKELINGEN

In deze bijlage wordt een algemene karakteristiek gegeven van het plangebied Stuwwalrand Parkzone Zuid van de gemeente Apeldoorn en wordt ingegaan op de belangrijkste ruimtelijk relevante ontwikkelingen. Onderscheid wordt gemaakt in de landschapsecologische karakteristiek (hoofdstuk 1), hydrologische karakteristiek (hoofdstuk 2), milieukundige karakteristiek (hoofdstuk 3) en de functionele karakteristiek (hoofdstuk 4).

1. Landschapsecologische karakteristiek

In dit hoofdstuk wordt in het kort ingegaan op de geologie en geomorfologie, de bodem en de waterhuishouding, cultuurhistorie, huidig grondgebruik, visueel-ruimtelijke kenmerken, de vegetatie en de fauna, de mate van kwetsbaarheid van de verschillende gebieden en elementen, alsmede de gewenste ecologische groenstructuur in het plangebied. Voor meer informatie wordt verwezen naar de bijlaggerapporten "eindrapport van het landschapsecologisch onderzoek in Beekbergen-Loenen" en "landschapsecologisch onderzoek CVN (in ontwikkeling)".

1.1 Geomorfologie, bodem en waterhuishouding⁹

Tijdens de **voorlaatste ijstijd** (het Saalien) heeft het landijs het plangebied gedeeltelijk afgedekt. In deze periode is de stuwwal van de Veluwe gevormd. Het materiaal van de stuwwal bestaat uit (Pleistocene) opgestuwd rivierzand met een variërend gehalte aan grind en leem. In het overige gedeelte van het gebied is in die tijd kiel afgezet (glaciale bekken van het IJsseldal). In dit gedeelte ligt op circa 100 meter onder NAP¹⁰ een ondoorlatend kleilempakket.

In de **laatste ijstijd** (het Weichselien) zijn door sneeuwsmelwater voornamelijk grove zanden afgezet, die glooiend tegen de stuwwal aanliggen. In deze smeltwaterglooiingen is door watererosie een groot aantal, voornamelijk oost-west georiënteerde, ondiepe droge dalen ontstaan. Aan het eind van deze ijstijd zijn er dekzandpakketten afgezet door de wind. In het Albagebied en ten noorden van de Oude Beek zijn deze dekzandruggen en -duinen nog terug te vinden. In het Holoceen heeft een klimaatsverandering plaatsgevonden en is de landschapsvormende invloed van de mens steeds groter geworden. In deze periode zijn beken ontstaan, heeft veenvorming plaatsgevonden en zijn door verstuving van pleistocene dekzanden ook stuifzandgebieden ontstaan.

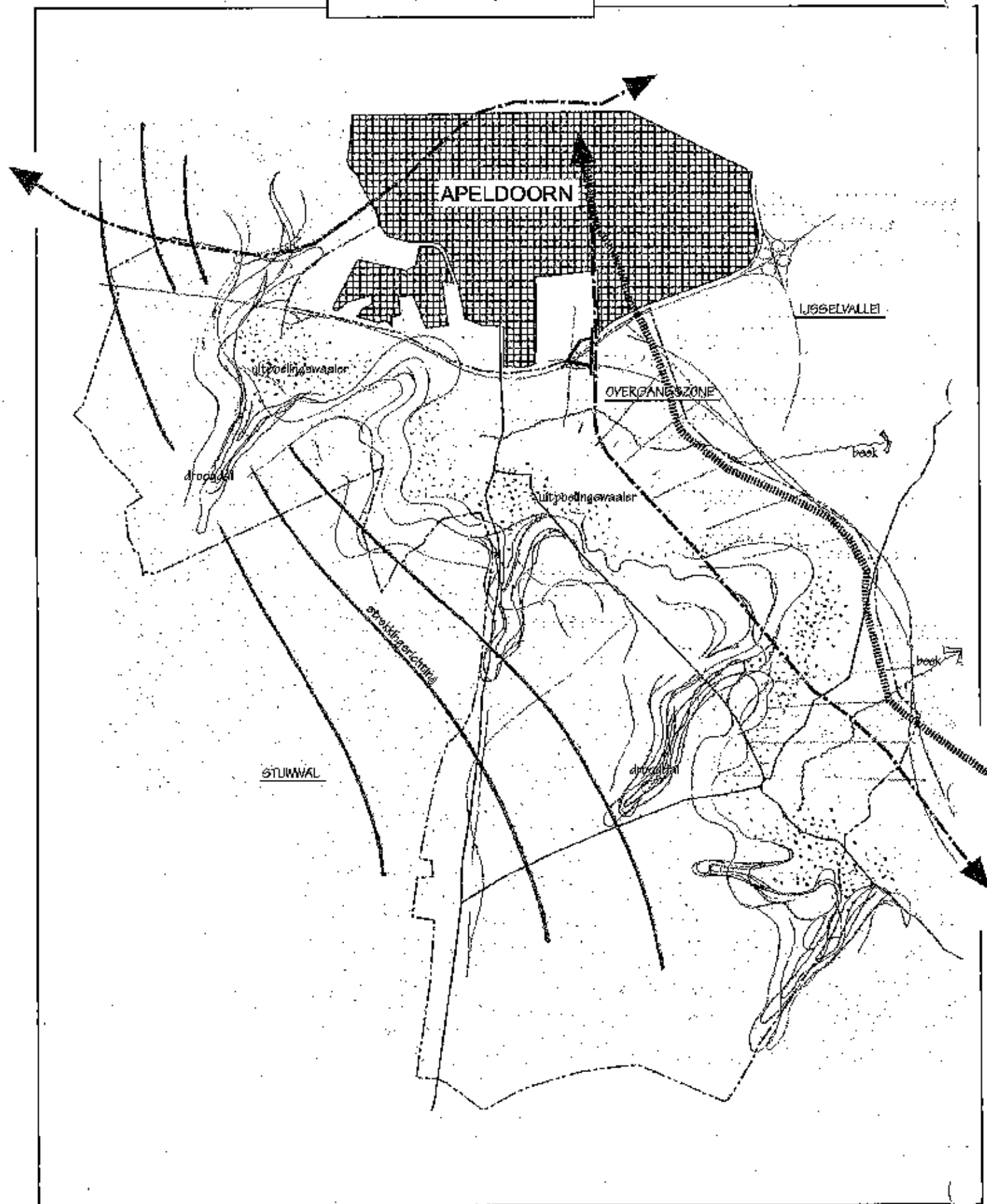
⁹ Bron:

Silboka 1979.

Bodemkaart van Nederland, Apeldoorn blad 33 oost/west,

¹⁰ NAP staat voor Nieuw Amsterdams Peil.

natuurlijk grondpatroon

Bij de Oosterhuizen-spreng bevindt zich thans een klein en deels nog actief stuifzandgebiedje.

De oostelijke Veluwerand en het dekzandgebied ten zuiden van Apeldoorn zijn sterk geaccidenteerd. Het gebied helt af van zuid-west naar noord-oost. Deze helling zet zich hier ook ten oosten van het Apeldoorns Kanaal voort. Het hoogste deel van het plangebied reikt tot ca 86 m + NAP en ligt bij de Loenermark. Van Loenen (ca 38 m +NAP) tot aan het Apeldoorns Kanaal (13 m. +NAP) is er sprake van een verval van ca 25 m.

Alle bodemtypen in het gebied zijn ontwikkeld in zand.

De stuwwal bestaat grotendeels uit grof tot fijn zandige relatief voedselarme podzolgronden afgewisseld met smalle stroken duinvaaggronden (kalkloos). Droge voedselrijke enkeerdgronden met een dik cultuurdek komen voor op de oude enken/essen rond Beekbergen en Loenen. In de gebieden waar kwel optreedt hebben zich natte gooreerd- en moerige eerdgronden ontwikkeld.

De gradiënt in bodemtypen (voedselarm/voedselrijk) wordt echter niet meer alleen bepaald door de natuurlijke opbouw van de bodem, maar mede door verschil in bodemgebruiksvormen. De grens tussen relatief voedselarm en voedselrijk ligt nu dan ook globaal langs de bosrand van de Veluwe.

De gronden op de stuwwal en stuwwalflank zijn droog, met grondwatertrap V, VI of VII. Ten noorden van Beekbergen, rond Oosterhuizen en ten oosten van Loenen komen nattere gronden voor met grondwatertrap III of II, deze gebieden kunnen worden aangeduid als kwelgebieden.

1.2. Cultuurhistorische kenmerken¹¹

De eerste menselijke bewoning concentreerde zich op de flanken van de stuwwal, langs de beken. Uit de prehistorie dateren een aantal archeologische overblijfselen¹², zoals grafheuvels en ijzerkuilen. De ijzerkuilen zijn een overblijfsel van de ijzerwinkel in dit gebied van ca 1000 jaar geleden. Binnen het plangebied gaat het om acht wettelijk beschermde grafheuvels.

Daarnaast zijn er tien meldingsgebieden en vier attentiegebieden aangegeven, waarin urnenvelden, grafvelden of sporen van oude nederzettingen liggen. Meldingsgebieden hebben niet de status van beschermd monument. Deze gebieden zullen worden onderzocht op archeologische overblijfselen zodra de omstandigheden dit mogelijk maken. Van attentiegebieden wordt verwacht dat zich op deze terreinen archeologische sporen zullen bevinden.

In het plangebied liggen ook een aantal enk- of esgronden, dit zijn bouwlanden welke eeuwenlang zijn verrijkt met potstalmest (mengsel van heideplaggen en mest), waardoor ze zijn opgehoogd en bol zijn komen te liggen. De Lierderenk is hier een mooi voorbeeld van. De es- of enkronden lagen in de directe omgeving van de nederzettingen, de hooilanden en heidevelden lagen verder van de nederzettingen af. Op de rand van de stuwwal zijn op deze wijze karakteristieke esdorpen, als Beekbergen, Lieren en Loenen ontstaan.

Binnen het plangebied werd in de 19e eeuw intensieve bosbouw gepleegd. Er waren onder andere grote percelen eikehakhout. Van deze activiteiten is weinig terug te vinden. Mogelijk zijn in de ondergrond nog wel sporen terug te vinden. Buiten het plangebied, bijvoorbeeld in Het Woudhuis, zijn van dergelijk hakhoutbosjes nog wel duidelijke relicten aanwezig in de vorm van walletjes en uitgeschoten geknotte bomen.

¹¹ Bronnen:

concept, Stichting RAAP, 1995;

Archeologisch onderzoek in de gemeente Apeldoorn, eindcon-

cept, Stichting RAAP, 1995;
Inventarisatie waardevolle bebouwing en structuren, deel 1a: inleiding, historie en beschrijving van het gebied, conclusie, Monumentenadviesbureau, 1993;

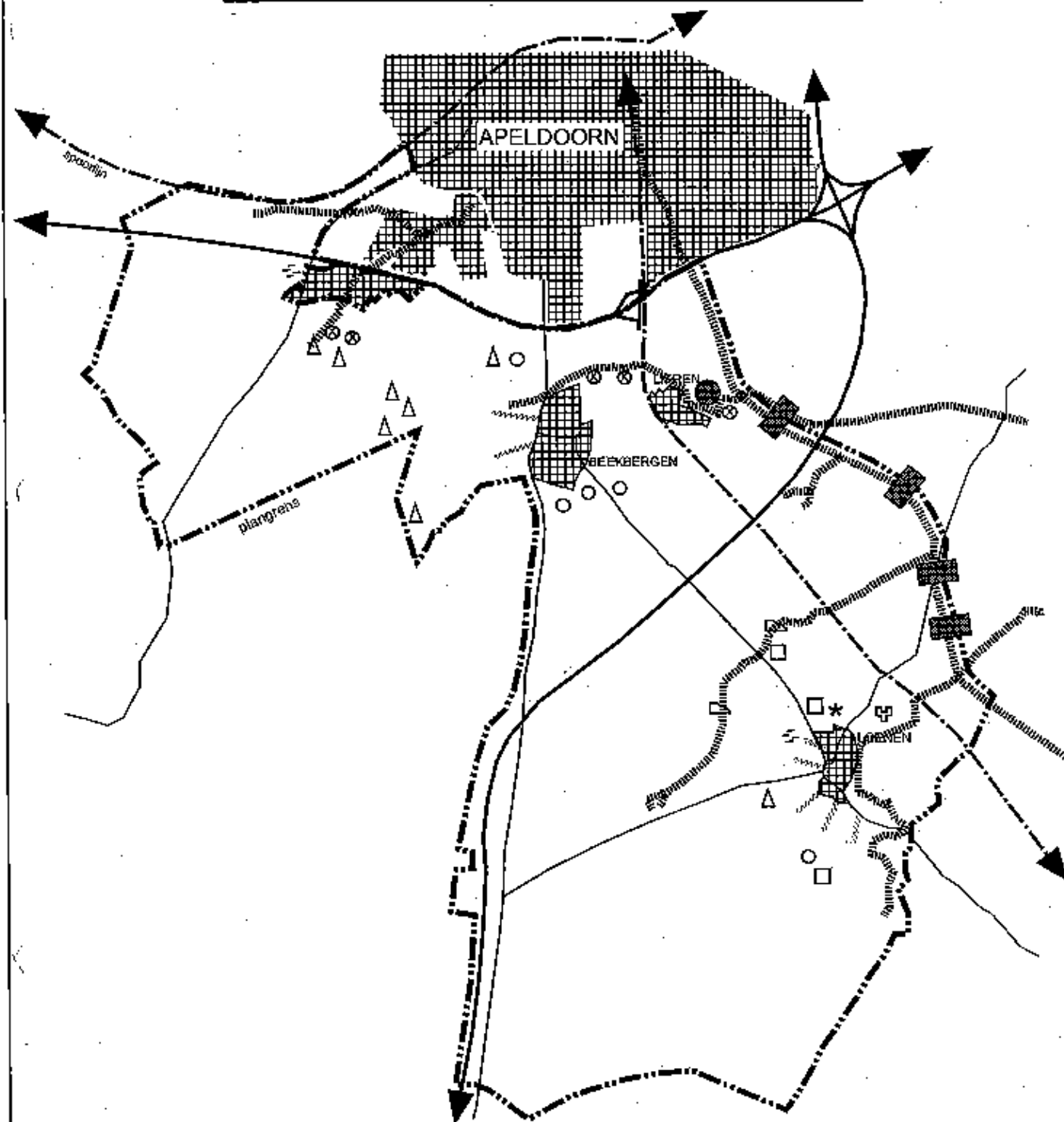
Inventarisatie waardevolle bebouwing en structuren, deelgebied: Kanaal Noord en zuid, deel 1a: inleiding, historie en beschrijving van het gebied, conclusie, Monumentenadviesbureau, 1992;

Behoud van kwaliteit, gemeente Apeldoorn;

Cultuurhistorische landschapsonderzoek Gelderland, Provincie Gelderland, Nijmegen 1987; van Embden, A, gemeente Apeldoorn, 1995.

¹² Deze archeologische vindplaatsen zijn geïnventariseerd door het Centraal Monumenten Archief (CMA).

CULTUURHISTORIE

Legenda

Enken

Karakteristiek oude bebouwingskern
(Halle-boerderijen)

Karakteristieke bruggen en brug-
wachtershuisjes

Watterradmolens

Beken/Sprengen

Houtwallen/Karakteristieke beplanting

Landgoed/Kasteel ter Horst

Grafheuvels

Urnenveld

Grafveld

Sporen van bewoning
(bronstijd, ijzertijd, middeleeuwen)

Sporen van oude nederzetting

Waternal

De beken werden vanaf de middeleeuwen gebruikt voor het opwekken van waterkracht voor de papierindustrie. Waarschijnlijk werden de beken voor die tijd al gebruikt voor het aandrijven van koren-, olie- en kopermolens. Naast van nature aanwezige beken werden ten behoeve van de watermolens ook vele kunstmatige waterlopen aangelegd, in de vorm van sprengen. Aan de oostkant van de stuwwal zijn op vochtige plaatsen, een groot aantal sprengenkoppen gegraven. De beken en sprengen en restanten van molens, o.a. de Tullekensmolen, Ruitersmolen en Gasthuismolen bij Beekbergen en Lieren zijn in het landschap nog duidelijk aanwezig. Bij Ugchelen staat de Hamermolen en restanten van de molen Altena.

Landgoederen en buitens zijn in de 16e en 17e eeuw ontstaan. Ontwikkeling van Huis ter Horst, dat dateert uit de 16e eeuw, met omvangrijke boscomplexen en laanbeplantingen heeft een belangrijk stempel op het landschap ten oosten van Loenen gedrukt. Het hoofdgebouw en de bijgebouwen vallen onder de Monumentenwet. Als gevolg van de fraaie en complete aanleg van de gebouwen en hun omgeving heeft de Raad voor het Cultuurbeheer in het voorjaar van 1994 het advies uitgebracht om het gehele complex: kasteel met alle bijgebouwen, tuin en lanenstelsel te beschermen als historische buitenplaats.

Eind vorige eeuw, begin deze eeuw hebben zich veel instellingen en particuliere buitens gevestigd rond Beekbergen. Deze ontwikkeling werd mogelijk doordat de marken (gezamenlijk beheer van de gebieden om de dorpen) waren opgeheven en de gronden werden verkocht. Heidegrond werd ontwikkeld voor de houtproductie. Veel landgoederen werden gesticht door rijke houthandelaren. In de omgeving van Beekbergen bevinden zich nog enkele oude houten boswachterswoningen die herinneren aan deze ontwikkeling.

In de loop der jaren werden de buitens vaak opgekocht en verder uitgebreid door instellingen voor gezondheidszorg. Caesarea, Immendaal, Spelderholt, Rauwenhul, de Wippselberg, het Hooge Land zijn allemaal voorbeelden van oorspronkelijke buitens die nu als instelling in gebruik zijn, waarbij het oorspronkelijke landhuis nog steeds de kern vormt. Bij Loenen is eind vorige eeuw het landgoed Zilven gesticht, dat nadat het vele jaren nog als hotel had gefungeerd in de dertiger jaren is afgebrand. De restanten van de tuinaanleg zijn nog steeds als zodanig te herkennen in het natuurgebied.

Tussen Loenen en Beekbergen bevindt zich aan de Loenenseweg de uitspanning De Vrijenberg, met daarbij een opvallende belvédère.

In de naaste omgeving hiervan bevindt zich de Schalterspreng die is aangelegd voor de watervoorziening van het kanaal. In deze spreng bevindt zich Nederlands beroemdste waterval genaamd de Loenense Waterval, die als cultuurhistorisch element een aardige toeristische attractie betekent.

Het zuidelijk deel van het Apeldoorns Kanaal is gegraven tussen 1858 en 1866. Het noordelijk deel dateert uit 1829. De jaagpaden en laanbeplanting zijn nog

grotendeels intact. Het hele tracé van het Apeldoorns Kanaal met bijbehorende historische bruggen en brugwachterswoningen (Klabanusbrug, Loenense brug, Scherpenbergerbrug, Woudwegsebrug) is als monumentaal te beschouwen. Dit geldt ook voor de diverse op het kanaal afwaterende sprengen met bijbehorende bakstenen bruggetjes en duikers en plaatselijk fraaie houtwallen. Ten noorden van de Loenense brug bevond zich de kalkzandsteenfabriek "Alba" met twee bijbehorende arbeiderswoningen. De grote zandwinplas en de kalkzandstenen dienstwoningen herinneren nog aan deze industrie.

In de omgeving Molenvaart, tussen Lieren en Oosterhuizen, is de oude verkavelingsstructuur met halleboerderijen als ensemble nog bewaard gebleven. Door het steeds meer wegvallen van de agrarische functie verandert dit gebied in korte tijd. Alhoewel de bebouwing blijft bestaan verandert de uitstraling sterk. Om het beeld toch enigszins veilig te stellen overweegt de gemeente het gebied aan te wijzen als "beschermd dorpsgezicht".

Ook het Kanaaltracé is aangeduid als kandidaat "beschermd dorpsgezicht".

De enken rond Ugchelen, Beekbergen, Lieren en Loenen hebben niet alleen landschappelijke en cultuurhistorische waarde, maar ook potentieel archeologische waarde, omdat zich veelal juist in deze gebieden de eerste bewoners (neolithicum) hebben gevestigd. Oude enkwallen en zandhegges laten in het gehele gebied de sporen zien van deze enkenstructuur.

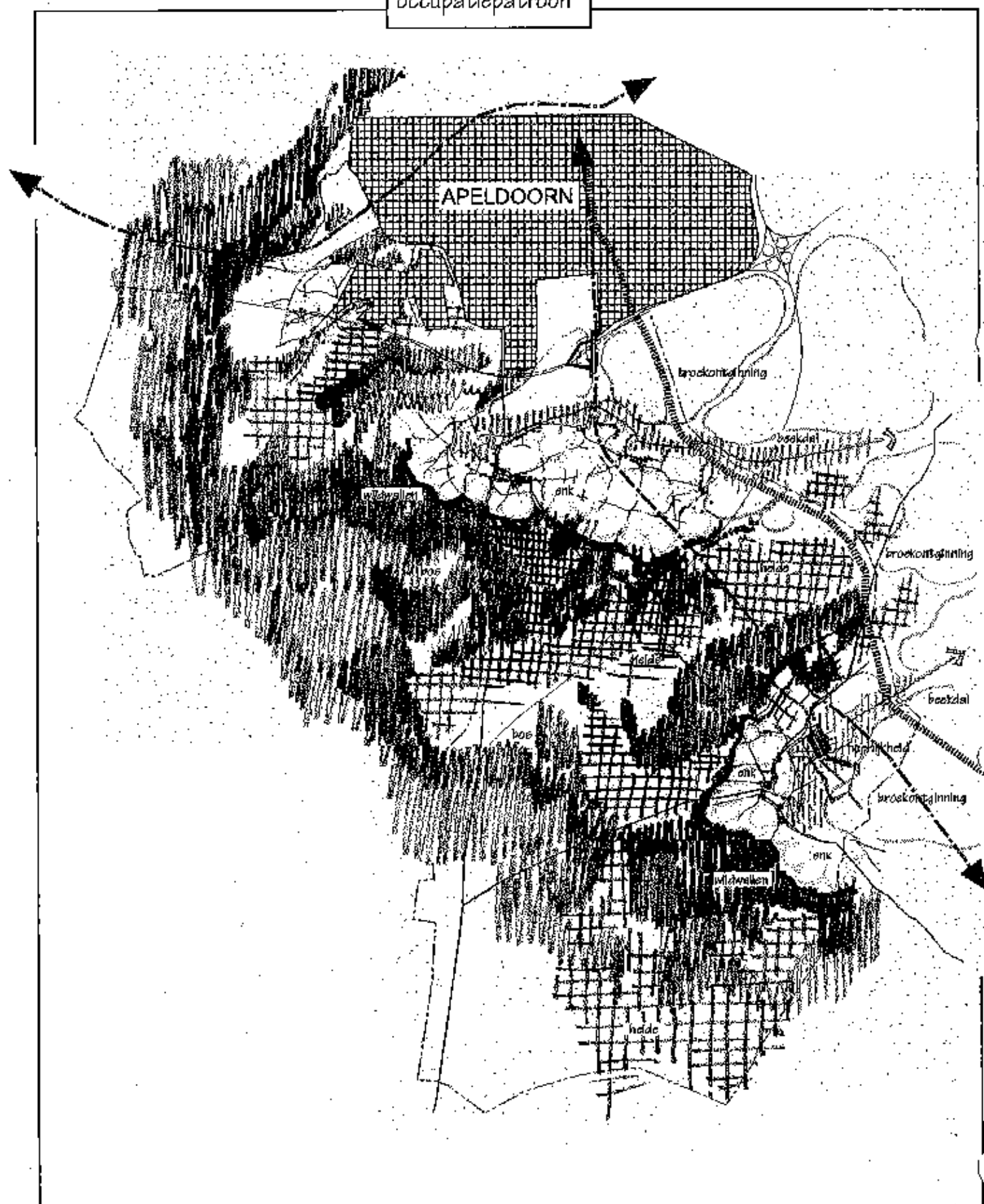
De cultuurhistorische elementen en relictten staan aangegeven op de kaartbijlage "Cultuurhistorie".

1.3 Huidige grondgebruik

Het grootste deel van het plangebied maakt deel uit van het Centraal Veluws Natuurgebied en bestaat uit bos, afgewisseld met kleine natuurterreinen (heidevelden, vennen, sprengen en beken). De bos- en natuurgebieden van het CVN zijn in eigendom en beheer bij Natuurmonumenten, Stichting het Gelders Landschap, Staatsbosbeheer en enkele particulieren. In het CVN komen bos- en natuurgebieden voor met verschillende functies:

- Bos met een veelzijdige doelstelling: Willemsbos, Bruggelen, delen van het Ugchelse bos, het Leesten en het Loenense bos;
- Bos met accent op landschap en/of cultuurhistorie: ten westen van de Zilverse heide;
- Bos met accent natuur: Reeënberg, Hoeve Delle, delen van het Loenense bos;
- Bosreservaten: bij de Ramenberg, het gebied ten oosten van het Spelderkholt en delen van de Loenermark;
- Natuurterreinen: heidegebieden op de Loenermark, het Leesten en de Reeënberg.

occupatiepatroon

Verder liggen er in het CVN twee concentraties voor verblijfsrecreatie, namelijk in het gebied ten zuiden van Beekbergen, tussen de A50, de Arnhemse weg en de Beekbergse weg en het gebied tussen de toeristische spoorweg, de A50, de Loenense weg en de Vrijenbergerspreng. Daarnaast liggen er in het CVN enkele instituten (een onderzoekscentrum, verpleegtehuizen, bejaardenoord) en begraafplaatsen.

De bewoning is in de stuwwalrand geconcentreerd in een aantal bebouwingsconcentraties: Ugchelen, Engeland, Beekbergen, Lieren, Oosterhuizen, Loenen en Loenen Kanaal. Rondom deze bebouwingsconcentraties vindt landbouwkundig gebruik plaats. Op de enken en droge voedselrijkere gronden vindt akkerbouw plaats. De natere delen en de kweigebieden zijn in gebruik als weiland. Ten westen van Loenen komt glastuinbouw voor. Op de stuwwalrand komen ook veel burgerwoningen en hobbyboeren voor op voormalige agrarische bedrijven. Het grondgebruik is daardoor in bepaalde delen zeer kleinschalig en kent een grote ruimtelijke diversiteit.

Industriële activiteiten beperken zich tot een kurk- en isolatiefabriek ten noorden van Oosterhuizen, een voormalige kalkzandsteenfabriek en een zandwinlocatie bij de Albaplas en het (Lona)fabrieksterrein tussen het Kieveen en het Apeldoorns Kanaal. Daarnaast bevindt zich een drietal militaire terreinen in het plangebied, een militair oefenterrein en een munitiedepot op de Scherpenberg en een opslagdepot bij Veldhuizen.

1.4 Visueel-ruimtelijke kenmerken¹³

De stuwwalrand wordt gekenmerkt door een gedifferentieerde landschappelijke opbouw, waarin kleinschalige milieus worden afgewisseld door grootschaligere open ruimten. Bovendien is sprake van een consequente zonering van de verschillende landschappelijke eenheden, waarin zich globaal het hoogtelijnenpatroon afspiegelt.

De uitgestrekte boscomplexen van de Veluwe, hoger op de stuwwal, kennen een abrupte overgang naar het cultuurlandschap van de stuwwalrand waar zich een scherpe bosrand heeft ontwikkeld. Langs de bosrand strekt zich een gordel van oude bouwlanden of enken uit, waar, mede door het open karakter, het zachtgolvend reliëf sterk tot uiting komt.

¹³ Bronnen:

Landschapsstructuur Beekbergen-Loenen, deel 4 landschapsecologisch onderzoek, gemeente Apeldoorn, 1991;
Eindrapport landschapsecologisch onderzoek in Beekbergen-Loenen, G.M. Gerth, H.P.J.J. Cuppen, A. Marcelis, 1991;
Structuurplan landelijk gebied, gemeente Apeldoorn, 1994;
Integraal deelplan zuid-oost Veluwe, provincie Gelderland, 1986.
Topografische kaart, blad 33B en 33D, Stiboka, 1988.

Vervolgens tekent zich een lintvormige nederzettingsstructuur af van waaruit de reeks enkgronden, eertijds werden ontgonnen. De nederzettingen liggen op de overgang van de hogere enken naar de lager gelegen beekdalen die dus de volgende landschapszone vormen. Daarachter tenslotte lagen de uitgestrekte drassige broek- en hooilanden, waarin zich inmiddels een halfbesloten landschapstype heeft ontwikkeld.

Incidenteel is nog sprake van enkele heide-ontginningen die worden gekenmerkt door een grote mate van ruimtelijkheid. Het gaat hier of om in het bos uitgekapte akkers, of om via zware beplantingscoulissen gevormde landschappelijke "kamers".

Deze zonering in verschillende landschappelijke deelmilieus biedt zowel samenhang als een grote ruimtelijke variatie, waarbij het contrast tussen de specifieke kenmerken (identiteit) een belangrijke rol speelt.

Het Apeldoornse Kanaal, het bijbehorende stelsel van sprengen en het bijbehorende beplantingspatroon hebben aan de voet van de stuwwalrand een zwaar ruimtelijk accent gegeven. Hiermee is het bovenomschreven cultuurlandschap ingeklemd tussen de hoger gelegen bosrand en de lager gelegen monumentale Kanaalzone.

Binnen dit ruimtelijk "kader" kunnen ook nog andere structuurbepalende elementen worden herkend. Hiertoe worden de beeklopen, de sprengen en delen van het ontsluitingspatroon gerekend. Ook het stelsel van monumentale beplantingselementen rond het Huis ter Horst behoort tot de dragers van de hoofdstructuur.

De landschappelijke samenhang en de onderscheiden componenten staan weergegeven op het kaartbeeld "Landschappelijke componenten".

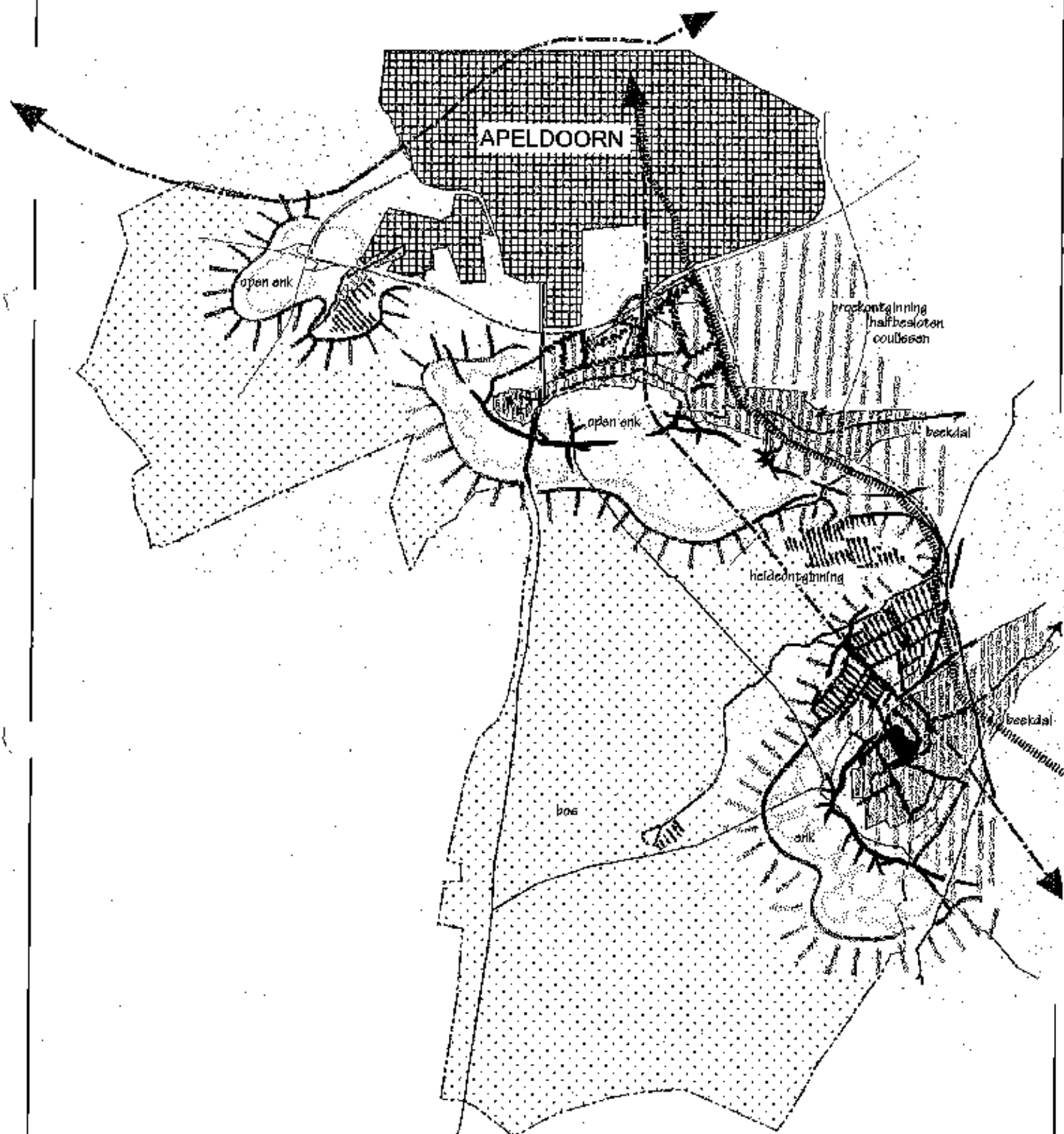
In het plangebied kunnen een aantal landschappelijke eenheden worden onderscheiden: enken, beekdalen, broekontginningen, heide-ontginningen en boscomplexen.

De open **enken** nabij de kern Ugchelen, Beekbergen, Lieren, Oosterhuizen en Loenen zijn zeer kenmerkend voor het gebied. De schaal van de ruimte, de geringe aanwezigheid van beplanting en bebouwing, het reliëf en de vaak onverharde, ruimtelijk niet nader geaccentueerde routes vormen hier belangwekkende waarden.

Ontwikkelingen zoals een toenemende verdichting als gevolg van bebouwing en (erf-)beplanting vormen een bedreiging voor de openheid van de enken. Ook de schaal van de ruimte wordt aangetast door een voortschrijdende versnippering en verkaveling.

De **beekdalen** vormen een landschapseenheid, die van oudsher wordt gekenmerkt door een grote mate van beslotenheid. Beekbegeleidende beplanting en een dicht patroon van kavelgrensbeplanting is hier bepalend voor de ruimtelijke karakteristiek. De typerende beplantingsstructuur (met name de kavelgrensbeplanting) wordt bedreigd door een toenemende bebouwing.

landschappelijke componenten

De **broekontginningen** vertonen een halfbesloten karakteristiek door de aanwezigheid van coulisvormige beplantingsstructuren. De verspreid voorkomende bebouwing is gestueerd langs het rechte lijnige wegenpatroon en vormt als het ware ijle linten in het landschap.

De **heide-ontginningen** vormen of ruimtelijke enclaves binnen het bosmilieu, of liggen in de overgangsmilieus naar het bos. De ruimten kennen een rechthoekige, rationele vorm, waarbij soms zware boomcoulissen de verschillende "kamers" van elkaar scheiden. Bebouwing komt sporadisch voor en in een verspreide ligging. Ook hier is de bebouwing altijd gekoppeld aan het rechte lijnige wegenstelsel. Voor een verder verspreiding van de bebouwing moet worden gewaakt. Dit vormt namelijk een bedreiging voor de ruimtelijke enclaves.

Nieuwvestiging van bebouwingselementen dient te worden voorkomen.

De **boscomplexen** van het CVN vormen een bijzondere landschappelijke eenheid, die het ruimtelijk tegengewicht vormt voor het cultuurlandschap van de stuwwalrand. De besloten wereld van het uitgestrekte bos en de scherpe, gave bosrand welke de begrenzing met het cultuurlandschap vormt zijn zeer karakteristiek. De bosgebieden van het CVN worden bedreigd door de toenemende "verstening" (bebouwing voor bewoning en recreatiebedrijven).

Behalve de zonering in de verschillende landschappelijke deelmilieus, zoals boven omschreven, dient ook aandacht te worden besteed aan de structurerende hoofdelementen, de zgn. dragers van de landschappelijke structuur. De volgende lijnvormige elementen kunnen als zodanig worden onderscheiden: beeklopen, de bosrand van het CVN, de Kanaalzone en de (oorspronkelijke) ontsluitingsstructuur.

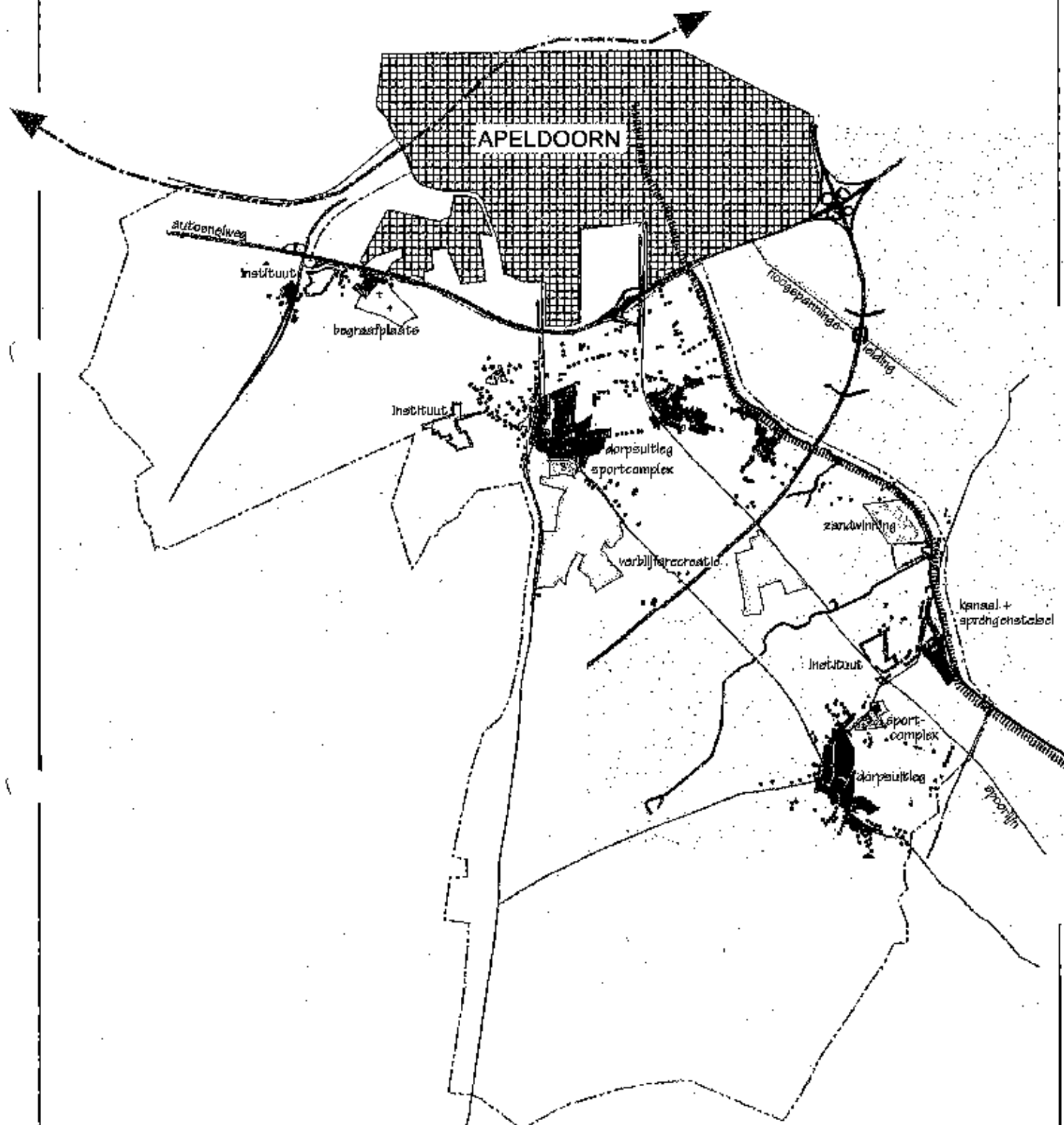
De **beeklopen** behoren tot de oudste dragers van de landschapsstructuur, hierlangs zijn de nederzettingen ontstaan van waaruit de ontginningen hebben plaatsgehad. Hun aanwezigheid wordt hier en daar ruimtelijk geaccentueerd door begeleidende beplanting begeleidende beplanting, een dicht patroon van kavelgrens beplanting en door het kenmerkende reliëf (beekwal-beekdal). Behoud en zo mogelijk uitbreiding van deze beplantingslinten is gewenst.

De **bosrand** van het CVN vormt een van de meest opvallende dragers, waarmee de grens tussen natuur- en cultuurlandschap is gemarkeerd. Bovendien vormt deze "groene wand" een altijd aanwezig decor voor het open landschapsbeeld van de enken. Bedreigend zijn ontwikkelingen die de bosrand aan kunnen tasten, de diversiteit aan functies, alsmede de bebouwing en de versnippering van gronden in het grensmilieu.

De **Kanaalzone** gelegen aan de voet van de stuwwalhelling vormt eveneens een belangrijke ruimtelijke drager. Niet zozeer het kanaal zelf, maar de omlijsting ervan met kaden, laan- en andere beplanting, karakteristieke bebouwing (bruggen, brugwachtershuisje), maken het tot een markante lijn in het landschap.

De zwaarte van de beplanting (maat, dubbele rijen) vormt hier als het ware een tweede bosrand als opponent (of echo) van de echte bosrand van het CVN.

recente ontwikkelingen

Ook de met beplanting gemarkeerde sprengen behoren tot dit stelsel. De Kanaalzone wordt bedreigd door toename van de bebouwing/bouwmassa langs 't kanaal en lokale ingrepen in de beplantingsstructuur waardoor de herkenbaarheid verdwijnt.

De delen van de **ontsluitingsstructuur**, welke essentieel waren in de ontginningsfasen van de verschillende landschappelijke deelmilieus worden ook tot de dragers gerekend: routes langs de beekdalen, de ontginningsassen en kavelgrenzen in de omgeving van het Huis ter Horst.

Structuurbepalend in het gebied Stuwwalrand Parkzone Zuid is de west-oost-orientatie van de verschillende sprengen en beken en de daarmee samenhangende ligging van de beekdalen. Een aantal infrastructurale lijnen van hogere orde liggen daar in noord-zuid richting overheen. Kan het Apeldoorns Kanaal nog gezien worden als een element dat zich voegt in de landschappelijke context (het volgt globaal de voet van de stuwwalheiling), de overige bovenlokale infrastructuur is getraceerd op grond van andere overwegingen. Deze elementen vertonen dan ook een zekere autonomie ten opzichte van de topografie en bezitten hun eigen specifieke stelselkenmerken.

Veel van deze lijnen (toeristische spoorweg, weg Loenen-Beekbergen, Arnhem-Apeldoorn, snelweg A50 e.d.) liggen dwars over het "natuurlijke" oost-west patroon heen. Versterking van hun autonomie ten opzichte van het lokale gegeven en het achterwege laten van ruimtelijke benadrukking van het beloop voorkomt dat ze de ruimtelijke kwaliteit van het gebied (verder) zullen aantasten.

De rijksweg A50 verdeelt met haar brede tracé het plangebied in twee delen: een gebied rond Loenen en een gebied rond Beekbergen. Visueel-ruimtelijk is dit echter nauwelijks van betekenis door de overwegende ligging in het bosmilieu. De ruimtelijke deling is slechts evident in de omgeving van de Veendijk. De halfbesloten karakteristiek van dit gebied en de beperkte omvang van de doorsnijding relativeren de invloed ervan. Veel manifester in dit opzicht is de geleiding die het bos ter hoogte van het gebied Scherpenberg-Alba in combinatie met het Apeldoorns Kanaal teweegbrengt. Hierdoor is het gebied rond Loenen-Eerbeek ruimtelijk wat geïsoleerd geraakt van de omgeving Beekbergen-Lieren-Oosterhuizen.

1.5. Vegetatie¹⁴

Het tot het plangebied behorende deel van het CVN bestaat grotendeels uit bos en heide. De overgangszone CVN-IJsselvallei wordt gekenmerkt door een agrarisch gebruik met een grote diversiteit aan vegetatietypen.

Het Centraal Veluws Natuurgebied

De meest waardevolle gebieden van het CVN zijn de bossen met accent natuur (Reeënberg, Hoeve Delle, delen van het Loenensebos), de bosreservaten (bij de Ramenberg en ten oosten van het Spelderholt) en de natuurterreinen (heidegebieden op de Loenermark en het Leesten). Voor het CVN kan onderscheid gemaakt worden in bosvegetatie, heidevegetatie en vochtminnende vegetatie.

Bosvegetatietypen (PNV)

De bossen van het CVN kunnen op basis van de ondergroei, het bodemtype en de bosgeschiedenis in een vijftal vegetatietypen worden ingedeeld.

Hierbij wordt gekeken naar de potentieel natuurlijke vegetatie¹⁵ in combinatie met de huidige vegetatie. De PNV is een stabiele vegetatie, desondanks kunnen er wel verschuivingen optreden door externe invloeden, zoals een wijziging van de grondwaterstand (verdroging) of door een voortdurende toevoer van mineralen (vermesting).

1. Droog Wintereiken-Beukenbos

Oud bostype met beuk en wintereik als kensoorten op lemige zandgrond. Vaak met bijmenging van enige zomereik en ruwe berk. De struiklaag is goed ontwikkeld met o.a. lijsterbes en soms ook hult. Ook de kruidlaag is goed ontwikkeld, met adelaarsvaren, zevenster en dalkruid.

2. Droog Berken-Zomereikenbos

Zeldzaam bostype met grove den, ruwe en zachte berk en zomereik, op droge zeer zure voedselarme en niet lemige zandgronden (duinvaaggrond/haarpodzol). De struiklaag is slecht ontwikkeld met hoogstens wat lijsterbes of sporkehout. De kruidlaag kan bestaan uit bochtige smele en laagblijvende blauwe bosbes en/of rode bosbes, maar vaak is de kruidlaag

¹⁴ Bronnen:

- Flora, vegetatie, fauna van het gebied Beekbergen-Loenen;
- Informatie van terreinbeherende instanties, 1995;
- Boegemeenschappen, Natuurbeheer in Nederland deel 5, van der Werf, 1991;
- Integraal deelplan zuid-oost Veluwe, provincie Gelderland, 1987;
- Landschapsecologisch onderzoek CVN, gemeente Apeldoorn 1995.

¹⁵ De potentieel natuurlijke vegetatie (PNV) is de vegetatie die zich op een bepaalde plaats van nature zal vestigen wanneer er geen invloed van de mens zou zijn. Het is de hoogst ontwikkelde vegetatie die onder de huidige omstandigheden op een bepaalde lokatie mogelijk is.

zeer slecht ontwikkeld.

Door ontginning (heide gevolgd door de aanplant van naaldbos) is het een zeer zeldzaam vegetatietype geworden.

3. Vochtig Winterelken-Beukenbos

De subassociatie van de bovengenoemde vegetatietypen op gronden waar het grondwater tijdelijk of permanent stagneert. Aanwezigheid van pijpe-strooite in de kruidlaag is zeer kenmerkend.

4. De intermediaire vorm van 1 en 2

Door storingen bestaat de vegetatie hier uit allerlei meng- en overgangsvormen, waardoor een duidelijke indeling op dit moment niet mogelijk is. Op de lange termijn zal echter één van beide typen ontstaan.

5. Het Kussentjesmos-Dennenbos

Dit bostype is een zeldzaam vegetatietype dat in het plangebied fragmentarisch wordt aangetroffen op zeer voedselarme en droge, uitgestoven laagten van stuifzandgebieden op duinvaaggrond. Open bos van grove den met een enkele ruwe berk en een incidentele zomereik. De struiklaag bestaat uit opslag van grove den, lijsterbes en sporkehout. De kruidlaag is nauwelijks ontwikkeld. De moslaag is vaak goed ontwikkeld. Dit zeldzame vegetatietype is gevoelig voor verstoring (bemesting, overbegrazing, betreding).

De bosgebieden van het CVN (Reeënberg, Willemsbos, Ughelsebos, Bruggelen, Hoeve Delle, Loenermark, Ramenberg, Steilhul, etc.) behoren voornamelijk tot het droog Winterelken-Beukenbos en het droog Berken-Zomereikenbos (of de intermediaire vorm ervan).

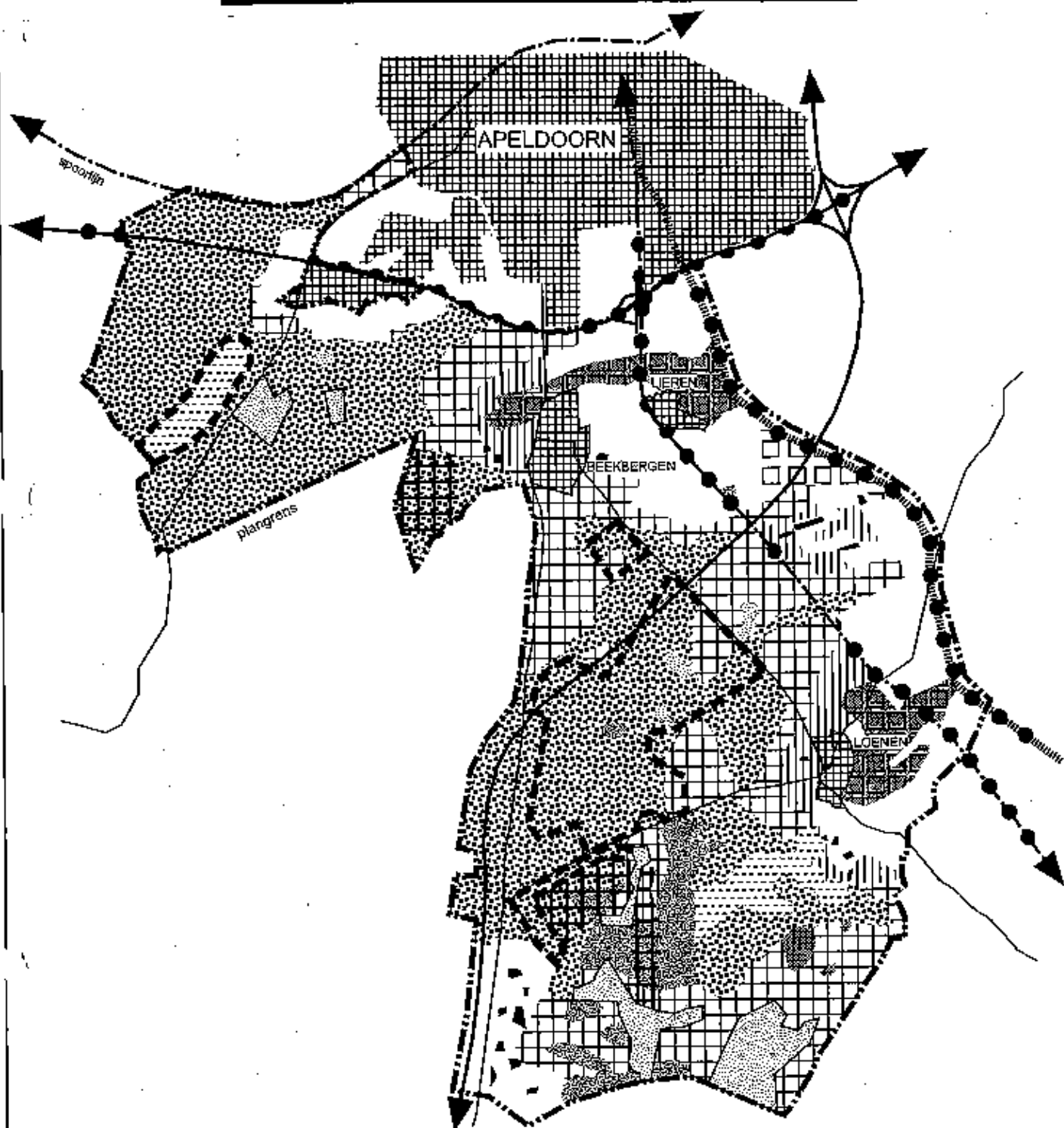
De actuele bosvegetatie op het CVN bestaat voornamelijk uit het minder waardevolle naaldbos, alsmede het meer waardevolle oude grovedennenbos. In het Loenensebos, Hoeve Delle (Schalterberg), de Ramenberg, het Leesten en het Ughelsebos komen fragmenten van het Winterelken-beukenbos voor.

Plaatselijk komt in de Loenermark en de Ramenberg ook het Kussentjesmos-Dennenbos voor.

Heidevegetatietypen

De grotere heideterreinen op het CVN zijn gelegen op de Loenermark. Deze heideterreinen zijn over het algemeen weinig vergrast, structuurrijk en afwisselend. Plaatselijk worden de heideterreinen afgewisseld door vennen. Daarnaast zijn een aantal heideterreinen met vennen gelegen op de Reeënberg. In het Leesten komen ook een aantal (droge) heideterreinen voor. Gaande van droog naar nat worden achtereenvolgens de droge heide (struikheide), de bosbesheide (combinatie van struikheide met blauwe en/of rode bosbes en de vochtige heide (dopheide) aangetroffen.

NATUURWAARDEN

Legenda

Bosvegetatietypen

- Adelaarsvarentype
- Kraaiheidetype
- Vossebestype
- Bosbestype
- Overige vrij algemene bostypen

- Heldegebied
- Droge opgaande vegetaties van struiken en bomen
- Natte opgaande vegetaties van struiken en bomen
- Vochtminnende vegetaties
- Akkervegetaties
- Lichtminnende droge vegetaties

Functies van bossen

- Natuurterrein = helde
- Bosreservaat
- Bos met natuurdoelstelling

Vochtgebonden vegetatietypen

Vochtgebonden vegetatietypen worden in het CVN aangetroffen in en nabij de sprengen en daar waar het grondwater tijdelijk of permanent stagneert (vennen). Het gaat hierbij om water- en oevervegetaties, alsmede vochtige ruigten.

De stuwwalrand

De beschrijving beperkt zich tot de in de stuwwalrand voorkomende vegetatietypen, die relatief gezien strengere eisen stellen aan de kwaliteit van het abiotisch milieu. Dit betekent in het algemeen ook dat in deze vegetaties vaak bijzondere flora aanwezig is.

De vegetatietypen zijn onderverdeeld in vier hoofdgroepen, die verschillende eisen stellen aan de omgeving waarin ze groeien:

- opgaande vegetaties (inclusief vochtminnende bosvegetaties);
- vochtminnende (kwelafhankelijke) vegetaties;
- droge, schrale, lichtminnende vegetaties;
- akkervegetaties.

Opgaande vegetaties

Bos- en landschapselementen gebonden aan droge gronden vindt men hoofdzakelijk in het Alba-gebied, de Scherpenberg en op de stuwwalflank. Bosvegetaties van de vochtige gronden treft men vooral aan langs de Beekbergse Beek (Oude Beek), rond Ter Horst en het kwelgebied ten oosten van Loenen.

Vochtminnende vegetaties

De vochtminnende vegetaties treft men hoofdzakelijk aan in de kwelgebieden. Een groot aantal van deze vegetaties zijn kwelafhankelijk. Het gaat hier om watervegetaties, moeras- en oevervegetaties, grasvegetaties en vegetaties van vochtige ruigten. Belangrijke gebieden voor de vegetatietypen zijn het dal van de bovenloop van de Beekbergse beek en de kwelgebieden ten zuiden van Oosterhuizen en ten oosten van Loenen.

Droge, lichtminnende vegetaties

Voor dit vegetatietype is vooral het Alba-gebied en het gebied Scherpenberg van belang. Belangrijke schrale vegetaties langs wegbermen komen vooral voor langs het Apeldoorns Kanaal, langs de A1, de hoofdweg bij Loenen en langs delen van de spoorlijn Apeldoorn-Dieren.

Akkervegetaties

Op de enken van Beekbergen van Loenen/Zilven en in het Alba-gebied komen nog enkele plekken voor met kruidenrijke akkervegetaties.

De meest waardevolle gebieden en vegetaties van het CVN en de stuwwalrand staan weergegeven op de kaart "Natuurwaarden".

1.6. Fauna¹⁶

Het Centraal Veluws Natuurgebied vormt een zeer belangrijk leefgebied voor de aan bos en heideterreinen gebonden diersoorten. De overgangszone CVN-IJsselvallei kent door de grote verschillen tussen de landschapstypen een grote diversiteit aan diersoorten; naast variatie in leefgebieden bieden de verschillende landschapstypen ook verscheidenheid in foerageer- en voortplantingsgebieden. In deze paragraaf wordt ingegaan op de zeldzame en kritische soorten. Dit zijn soorten die relatief strenge eisen stellen aan hun milieu.

De das en de ringslang zijn twee doelsoorten uit het NBP. Beide komen in het Centraal Veluws Natuurgebied als de stuwwalrand voor.

Centraal Veluws Natuurgebied

Zoogdieren

Vrijwel al het bos in het plangebied vervult een belangrijke rol als leefgebied voor **grofwild**. Een belangrijk leefgebied voor grofwild is gelegen bij de Loenermark/Imbosch/Onzalige Bos. Zowel de natuurlijke draagkracht van het gebied als de aanwezige voorzieningen (voenweiden e.d.) spelen een belangrijke rol voor het aanhouden van grofwild (edelhert, wild zwijn). Door een meer natuurlijke bosontwikkeling is het mogelijk dat het voedselaanbod voor het grofwild zich op den duur verruimt.

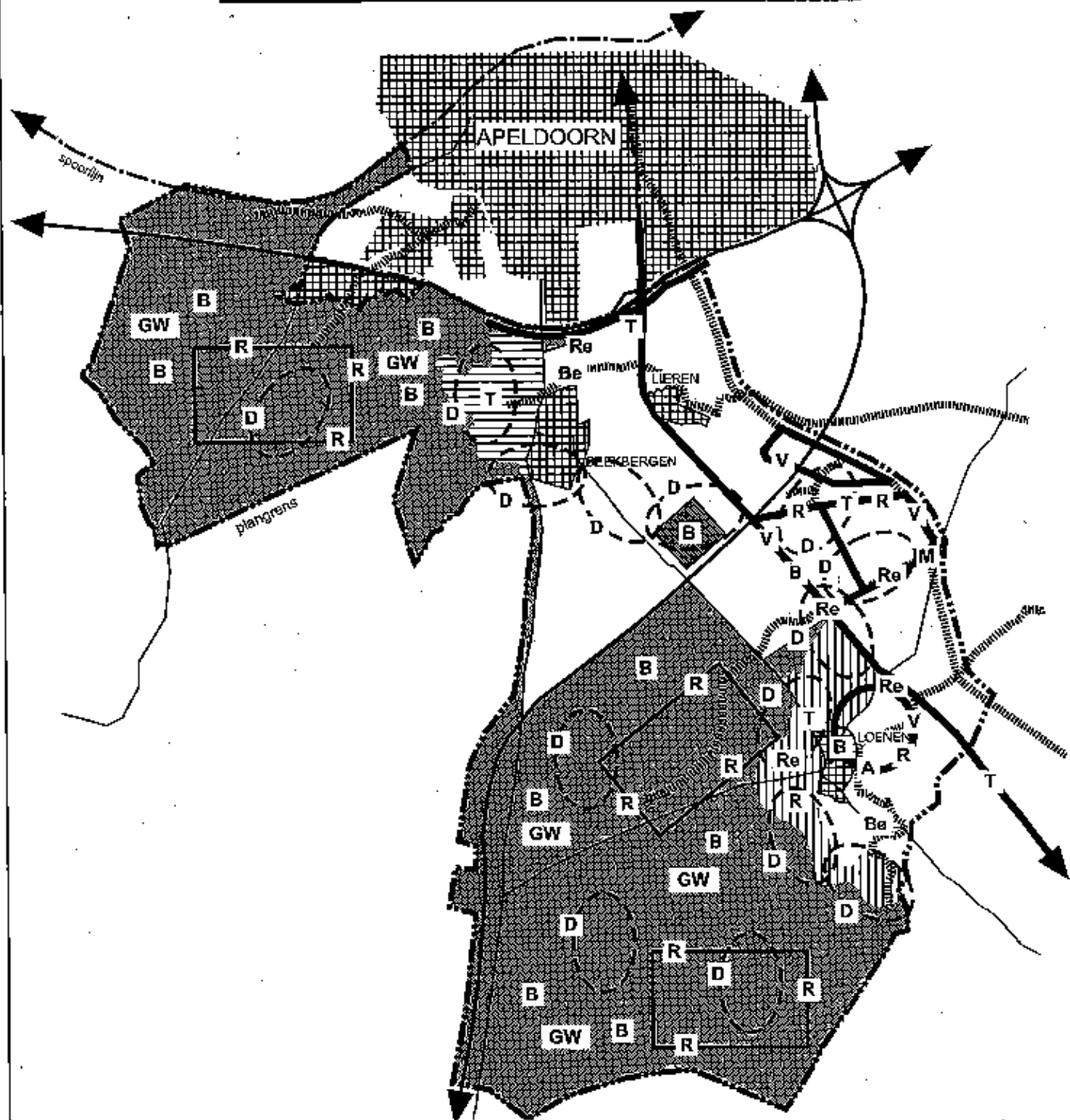
De Zuidoost Veluwe is een van de belangrijkste leefgebieden van de **das**. Van grote betekenis voor de das is de blijvende aanwezigheid van landbouwenclaves in het bosgebied. De bestaande dassenburchten liggen verspreid over het CVN, maar komen met name voor op de randen van de stuwwal.

De zeldzame **boommarter** komt voor in de oude wintereiken-beukenbossen en is zeer recent nog waargenomen.

¹⁶ Bronnen:

- Flora, vegetatie, fauna van het gebied Beekbergen-Loenen;
- Rapport van het Veluwe onderzoek, 1976;
- Informatie van terreinbeherende instanties, 1995;
- Broedvogelinventarisatie Natuurmonumenten;
- Begrazingsplan Loenermark, Gelders Landschap;
- Landschapsecologische bijdrage aan het structuurplan Apeldoorn;
- Eindrapport landschapsecologisch onderzoek in Beekbergen-Loenen, G.M. Gerth, H.P.J.J. Cuppen, A. Marcellis, 1991;
- Integraal deelplan zuid-oost Veluwe, provincie Gelderland, 1986.

KERNGEBIEDEN FAUNA

Legenda

Kerngebieden

- kerngebied bosvogels en grofwild op CVN
- kerngebied bosvogels
- kerngebied tweevleugeligen
- kerngebied reptielen, rechtvleugeligen en tweevleugeligen

kerngebied diverse diersoorten

kerngebied reptielen op CVN

territorium das

- GW grofwild
- D dassen
- A amfibieën
- R reptielen
- V vlinders
- B bosvogels
- Be beek gebonden vogels
- M water- en moerasvogels
- T tweevleugeligen
- Re rechtvleugeligen

Vogels

De Veluwe is een belangrijk broedgebied in Nederland voor bosvogels, roofvogels, hollenbroeders en zangertjes. Een aantal van deze bosvogels is kritisch ten aanzien van verstoring en versnippering.

Het heideterrein Kouwerik (Zilvense heide) is van groot belang voor kritische heidevogels, waaronder de roodborsttapuit.

Reptielen

De in het CVN voorkomende reptielen zijn gebonden aan de op het CVN voorkomende heideterreinen en sprengen. Hun voorkomen in Nederland is van weinig algemeen tot zeer zeldzaam en ernstig bedreigd. De ringslang is gebonden aan vochtig milieu en komt veelal langs waterkanten en natte weilanden voor. De levendbarende hagedis is enigszins gebonden aan vochtigere biotopen zoals natte heide. De adder, gladde slang, hazelworm en zandhagedis zijn gebonden aan drogere plaatsen, zoals struikheidevegetaties. In de omgeving van de Loenemark komen alle zes soorten voor.

De stuwwalrand

Amfibieën

Het landgoed Ter Horst is van belang voor amfibieën vanwege het voorkomen van de grote watersalamander. Het Alba-gebied, de Scherpenberg en de omgeving van Loenen (zuidrand en open kwelgebied) zijn rijk aan minder kritische amfibiesoorten.

Reptielen

In de stuwwalrand worden vijf soorten reptielen aangetroffen. Hun voorkomen in Nederland varieert van weinig algemeen tot zeer zeldzaam en ernstig bedreigd. In het algemeen stelt deze diergroep relatief strenge eisen aan hun milieu. De belangrijke leefgebieden voor de reptielen zijn het Alba-gebied, de stuwwalflank bij Loenen en de omgeving van Ter Horst. Voor de ringslang is een kleinschalig gevarieerd landschap en een goede aansluiting op de houtwalzones op de Veluwebosrand en de houtopstanden in de kwelzones van groot belang.

Vlinders

Kritische vlindersoorten hebben het zeer moeilijk in Nederland als gevolg van de steeds verdere achteruitgang van de voedselplanten en de algemene milieukwaliteit. Hun voorkomen beperkt zich in het plangebied tot het kwelgebied bij Oosterhuizen, het Alba-gebied, het gebied Scherpenberg en het gebied rond Ter Horst. Langs de spoorlijn ten noorden van Ter Horst komen ook een aantal kritische vlindersoorten voor.

Rechtvleugeligen (sprinkhanen, krekels en kakkerlakken)

De groep van kritische soorten is onderverdeeld in drie biotoopgroepen:

- soorten die gebonden zijn aan de bosranden komen langs de gehele stuwwalflank voor;
- soorten die gebonden zijn aan vochtige graslanden komen voor in de omgeving van ter Horst;
- kritische soorten van heide en schraal grasland zijn in grote aantallen aangetroffen in het Albagebied en langs de A1.

Tweevleugeligen

Ecologisch belangrijke roofvliegpopulaties bevinden zich in de bosrand op de stuwwalflank bij Beekbergen, het Alba-gebied, bosranden rond Loenen, de spoorlijn Apeldoorn-Dieren en langs de A1.

Vogels

- Beekgebonden vogels: De Beekbergse Beek en de Loenense beek zijn van belang voor zeldzame beekgebonden vogels als de ijsvogel en de grote gele kwikstaart. Ook bij de Alba-plas is de ijsvogel aangetroffen.
- Water- en moerasvogels: De Alba-plas is van belang als biotoop voor water- en moerasvogels.
- Bosvogels: Het gebied Scherpenberg is van belang voor bosvogels, evenals het Landgoed Ter Horst.
- Weidevogels:
Weidevogels treft men aan in de open kwelgebieden.

Zoogdieren

Het gebied herbergt vele bewoonde dassenburchten. Ze liggen, op één na, allemaal in de bosranden langs de enk. De omringende landbouwgronden zijn van belang als fourageergebied voor de das.

De boommarter is waargenomen in het bosgebied ten oosten van Loenen.

Op de kaart "Fauna" staan de leefgebieden aangegeven van de onderscheiden diersoortengroepen.

1.7. Ecologische groenstructuur¹⁷

De ecologische groenstructuur van de gemeente Apeldoorn heeft niet alleen een ecologische, maar ook een duidelijk ruimtelijke component. Dit geldt met name voor de bosachtige structuren.

Het Centraal Veluws Natuurgebied en de bossen bij Klarenbeek zijn te beschouwen als nationale en regionale kerngebieden. Onder kerngebieden worden die gebieden verstaan waar levenskrachtige populaties duurzaam kunnen voortbestaan.

Deze gebieden hebben een uitstraling naar andere gebieden met name via het aanwezige netwerk van ecologische verbindingzones.

Er kan onderscheid gemaakt worden in drie soorten ecologische verbindingzones:

Droge bosachtige verbindingen

In het Natuurbeleidsplan is een ecologische verbindingzone aangegeven tussen het CVN en de bosgebieden bij Klarenbeek. Deze verbindingzone moet grotendeels nog worden gerealiseerd. Veldonderzoek heeft uitgewezen dat deze droge bosachtige structuur kan worden gerealiseerd tussen het Alba-gebied, het bosgebied rond het brongebied van de Oosterhuizenweg en de A50. Van daaruit heeft het relaties met de Beekbergsebeek richting Klarenbeek en het aan te leggen westelijk deel van het Beekbergerwoud. Deze verbindingzone is van belang voor vele aan het bos of aan de bosrand gebonden organismen.

Een andere droge bosachtige verbindingzone welke nog moet worden ontwikkeld ligt tussen het houtwallengebied 't Slat, het bosgebied Ter Horst en de bosrand Loenen (CVN). Deze verbinding is met name van belang voor de bos- en struweelvogels, das en marterachtigen.

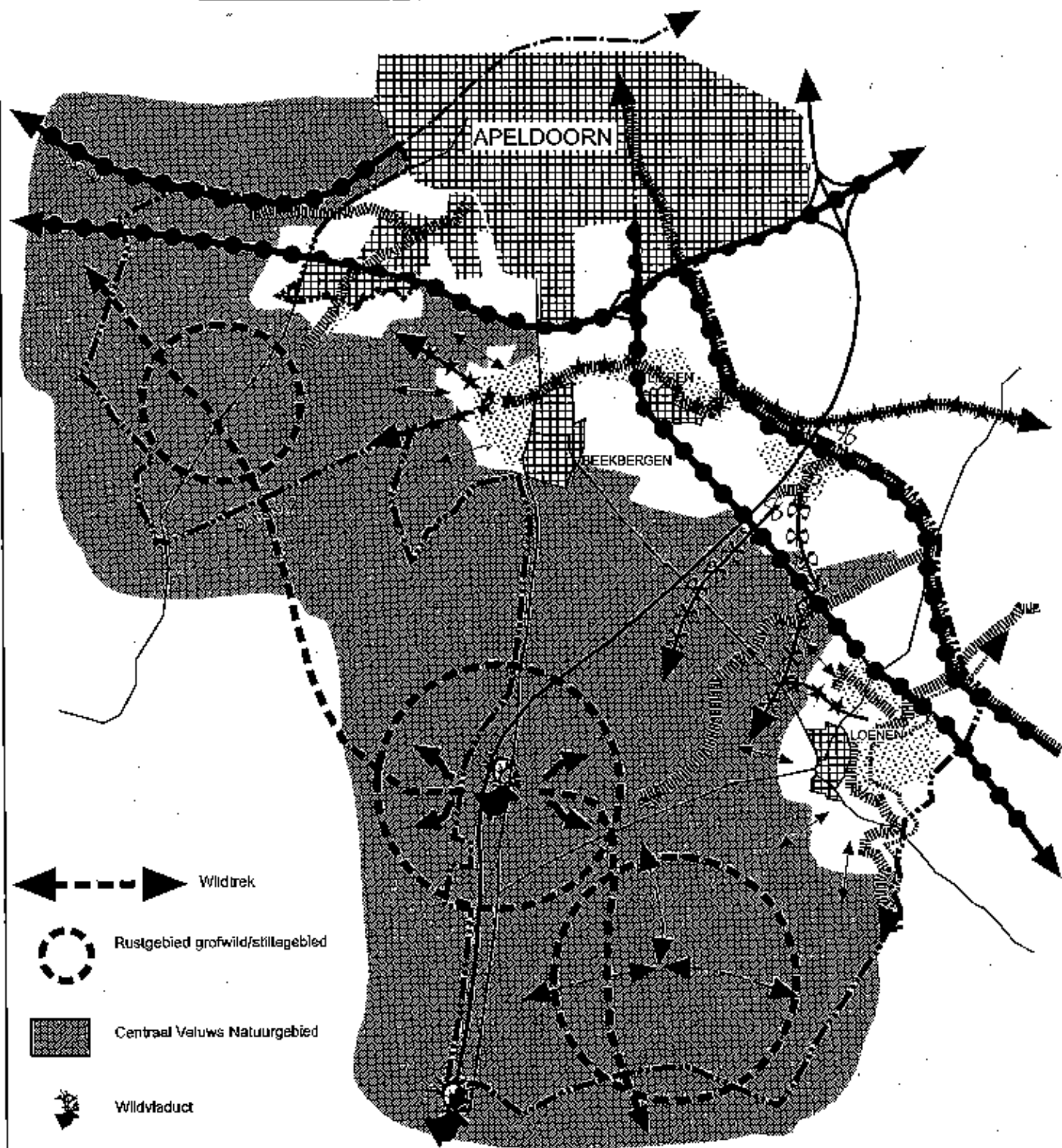
Droge grasachtige verbindingen

De schrale bermen en brede taluds van de A50 vormen een van de belangrijkste dragers van de droge grasachtige structuur. Het verbindt o.m. de heidevelden bij Terlet met de talloze brede bospaden, de Amhemseweg, het Apeldoorns Kanaal en verder. Reptielen als adder, zand- en kleine hagedis, vlinders en andere insecten maken gebruik van deze structuur.

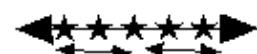
¹⁷ Eindrapport landschapsecologisch onderzoek in Beekbergen-Loenen, G.M. Gerth, H.P.J.J. Cuppen, A. Marcelis, 1991;

- Structuurplan landelijk gebied, gemeente Apeldoorn, 1994;
- Integraal deelplan zuid-oost Veluwe, provincie Gelderland, 1986;
- Landschapsbeleidsplan gemeente Apeldoorn, 1995;
- Gesprekken met natuurbeherende instanties.

Huidige situatie en gewenste ecologische groenstructuur

Legenda

Huidige situatie

Behoud en versterken

Verbindingszone voor levensgemeenschappen

van de droge bossen en bosranden

Verbindingszone voor droge- en
lichtminnende levensgemeenschappen

Natte verbindingszone

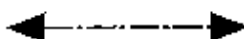

Verbindingszone amfibieën en reptielen

Gewenste ontwikkelingen

Nat grasland/moeras

Verbindingszone voor de aan heidsterreinen
gebonden levensgemeenschappen

Droge verbindingszone CVN - IJsselvallei

De **Groenendaalseweg** verbindt de kleine heiderestanten (onder meer Ereveld, Loenen) en schrale bospaadjes met Loenen.

De structuur wordt voortgezet via de **Hoofdweg**, die de bermen van de toeristische spoorlijn en het Kanaal met elkaar verbindt. Deze structuur zet zich voort tot Klarenbeek en verder en is met name van belang voor vlinders en andere insecten.

Een verbinding van de verschillende heideterreinen op de **Loenermark** is eveneens gewenst. Vanwege de beperkte omvang van de diverse afzonderlijke heideterreinen zal deze verbinding van belang zijn voor de daar aanwezige fauna (reptielen, insecten, vlinders).

Bos- en grasachtige verbindingen

De oude **spoorlijn Apeldoorn-Dieren** vormt door de schrale taludhellingen een droge grasachtige structuur.

Door de aanwezige beplanting is de spoorlijn echter een belangrijke "drager" van allerlei verbindingen tussen de bos- en grasachtige structuren en is als zodanig van belang voor vlinders en andere insecten, marterachtigen, das en vos.

Natte verbindingen

De **Vrijenbergerspreng/Velthulzerspreng** vormt een verbinding tussen enkele heidevennen op de Reeënberg met de Albaplas en het Kanaal. Deze verbinding is van belang voor de ringslang, amfibieën (bruine kikker, padden) en libellen.

Combinaties van droge en natte verbindingen

De **Oude Beek-Beekbergsebeek** vormt een natte verbinding tussen twee kwelgebieden en het Kanaal (beek, poelen, plasdras-oeveren). Daarnaast vormt het door de beekbegeleidende beplanting een droge bosachtige verbinding naar de bosgebieden van Klarenbeek. De Oude Beek is daardoor zowel van belang voor aan water gebonden organismen (onder andere amfibieën, libellen) als aan het bos/bosrand gebonden organismen (onder andere de das).

Het **Apeldoorns Kanaal** kent een natte structuur (water), maar ook een droge grasachtige structuur (bermvegetatie aan westzijde) en een droge bosachtige structuur (houtwal aan oostzijde jaagpad). Het kanaal vormt daardoor een belangrijke "drager" van allerlei verbindingen tussen deze structuren.

De **Loenense beek** vormt een verbinding tussen de diverse poelen in Zilven, Apeldoorns Kanaal en de kwelgebieden aan de oostzijde van het kanaal. Daarnaast is de Loenense beek door de beekbegeleidende beplanting ook van belang als onderlinge verbinding van bosachtige structuren. De verbinding is o.a. van belang voor amfibieën, aan water gebonden insecten (libellen), ringslang en marterachtigen. Het Waterschap is bezig met een verbeterde ecologische inrichting van de beek.

Op de twee eerstgenoemde bosachtige verbindingen na, zijn alle bovengenoemde ecologische structuren reeds aanwezig. Veiligstelling, onderhoud en hier en daar een verbeterde ecologische inrichting zullen ervoor moeten zorgen dat deze structuren ook in de toekomst hun ecologische functie blijven houden.

Op de kaart "**Ecologische Groenstructuur**" staan de aanwezige en de te ontwikkelen ecologische verbindingen aangegeven.

1.8 Kwetsbare gebieden¹⁸

In het plangebied is een groot aantal landschapselementen en bos- en natuurgebieden te onderscheiden welke op grond van hun ecologische kenmerken of cultuurhistorische/landschappelijke waarden kwetsbaar zijn voor **verstoring en versnippering**. De gevoeligheid van de gebieden voor vermeting, verzuring en verdroging komt in paragraaf 2.3 aan de orde.

Gebieden/elementen die kwetsbaar zijn voor versnippering en verstoring zijn de bosreservaten (bij de Ramenberg en ten oosten van het Spelderholt), de bossen met accent natuur (Reeënberg, Hoeve Delle, delen van het Loenensebos), de natuurgebieden (heidegebieden op de Loenermark en het Leesten), de landschapselementen in het agrarisch gebied en de ecologische verbindingzones.

Activiteiten/functies die voor deze aantasting verantwoordelijk zijn, zijn woonbebouwing, intensieve vormen van dag- en verblijfsrecreatie, gemotoriseerd verkeer en militaire oefenterreinen.

Verdere aantasting van bos- en natuurgebieden in het plangebied als gevolg van oppervlakteverlies, versnippering en verstoring dient te worden voorkomen door een goede planologische bescherming.

De **verstoring** van fauna neemt over het algemeen af met de afstand vanaf woon- en recreatieve concentratiepunten. De belangrijkste concentraties van recreatie zijn de verblijfsrecreatieve centra bij Beekbergen en Loenen en de dagrecreatiepunten (parkeerterreinen) op de Veluwe.

¹⁸ Bronnen:

- Rapport van het Veluwe onderzoek, 1976;
- Gesprekken met terreinbeherende instanties, 1995;
- Beheersplannen terreinen van Natuurmonumenten, Gelders Landschap, Staatsbosbeheer;
- Eindrapport landschapsecologisch onderzoek in Beekbergen-Loenen, G.M. Gerth, H.P.J.J. Cuppen, A. Marcelis, 1991;
- Integraal deelplan zuid-oost Veluwe, provincie Gelderland, 1986.

Een belangrijk leefgebied voor grofwild is gelegen bij de Loenermark/Imbosch/-Onzalige Bos. Belangrijk voor een goed grofwildbeheer is een zo groot mogelijke rust in de leefgebieden. De huidige rustgebieden in het plangebied zijn gelegen aan de westzijde (Ugchelse bos, het Leesten, Hoeve Delle en delen van de Loenermark). Deze ligging is gunstig vanwege de afstand tot de concentratiepunten voor recreatie. Een knelpunt wordt echter gevormd door de verstoring van het gebied Hoeve Delle vanuit het recreatieterrein Montana. De aanwezigheid van een wildviaduct maakt dat rust hier juist extra nodig is. Voor het optimaal functioneren van het wildviaduct bij de Woeste Hoeve (A50) is optimale dekking ter plaatse en volledige rust in een straal van minimaal 100 meter noodzakelijk. Ook mogen er geen voorzieningen gerealiseerd worden binnen een straal van 500 m.

De *rustgebieden* voor het grofwild hebben een positieve functie voor de overige fauna (das, boommarter). De boommarter is zeer gevoelig voor verstoring en is erbij gebaat dat geschikte gebieden (oude boscomplexen) worden beheerd als rustgebied.

De gehele bosrand van het CVN is vanwege het voorkomen van vele kritische fauna (das en ringslang) en de nabije ligging van dorpen en recreatieve centra gevoelig voor verstoring. Dit is met name het geval bij Beekbergen, Loenen en Ugchelen.

Naast de *ecologische verbindingzones* in het algemeen, zijn er een drietal gebieden binnen het plangebied die bijzonder kwetsbaar zijn voor recreatie als gevolg van hun functie als verbindingzone voor aan bos gebonden diersoorten.

Het betreft de Munsterman, de Scherpenberg en het gebied ten zuiden van de Velthuiserspreng (ten westen van de spoorlijn). De Munsterman is gelegen tussen twee verblijfsrecreatieve concentratiegebieden en een woongebied en is momenteel gesloten voor publiek. De genoemde gebieden zijn van belang voor het realiseren van de droge verbindingzone CVN-Oosterhuiserspreng-Beekbergse Beek richting Klarenbeek.

2. Hydrologische karakteristiek en ontwikkelingen¹⁸

Het watersysteem bestaat uit verschillende subsystemen: het oppervlaktewater-, bodemwater- en het grondwatersysteem. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het oppervlaktewater- en het grondwatersysteem. Vervolgens komen de verschillende functies van water aan bod, zoals die in het Waterhuishoudingsplan zijn toegekend.

2.1 Het oppervlaktewatersysteem

Het oppervlaktewatersysteem van het plangebied stuwwalrand Parkzone Zuid wordt gekenmerkt door het naast elkaar bestaan van een dicht net van beken, sprengen, gegraven vaarten (kanaal), sloten en greppels.

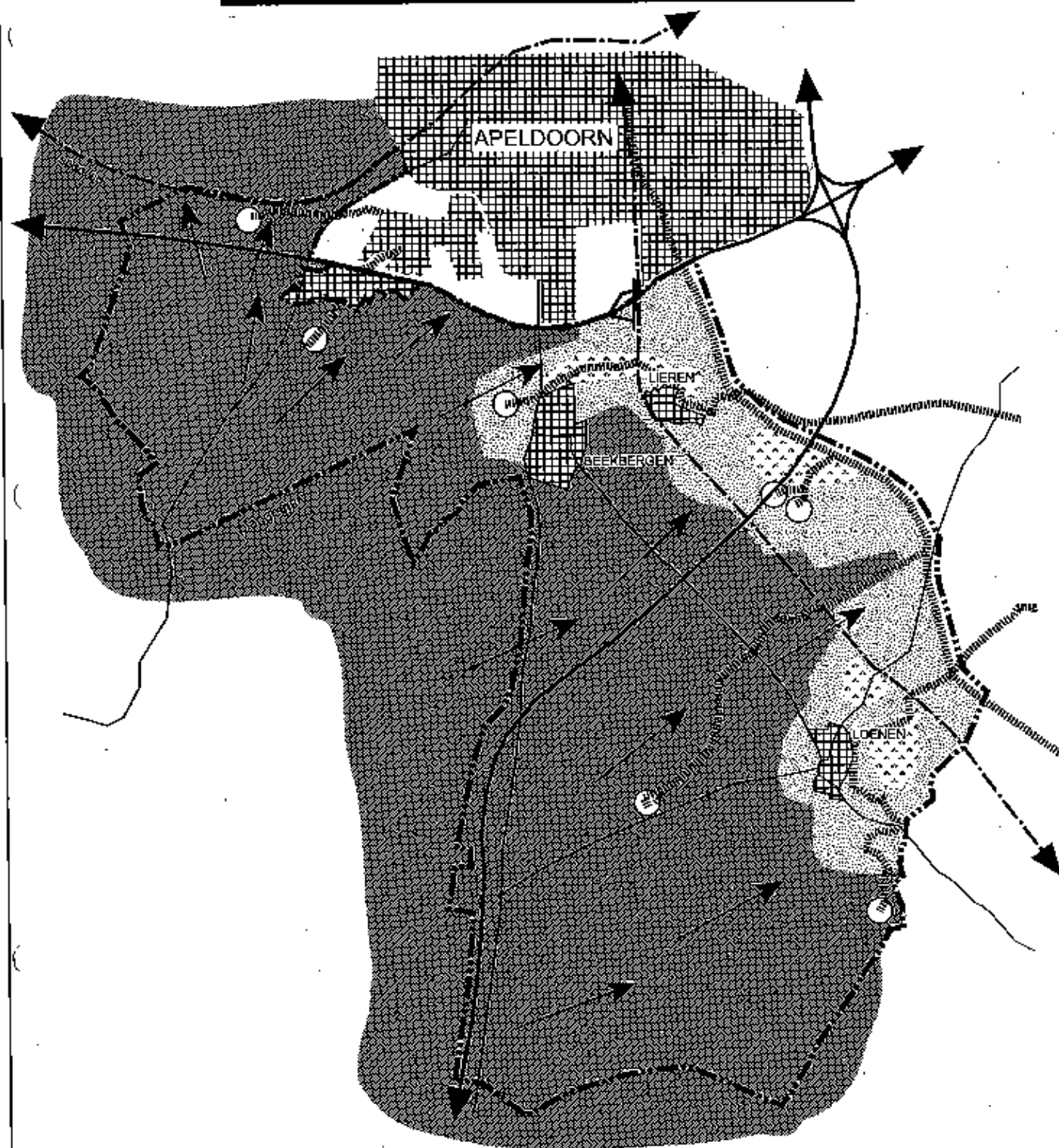
De afwatering van het oppervlaktewater vindt plaats via een aantal sprengen en beken. Deze sprengen of (bron-)beken worden voornamelijk gevoed door kwelwater van de Veluwe en hebben een vrij constante afvoer. In het plangebied ontspringen de Oude Beek, de Oosterhuizer Spreng, de Vrijenberger Spreng c.q. Velthuiserspreng, de Loenense Beek en de Koppelsprengen. De Oude Beek en de Loenense Beek worden via een duiker onder het Apeldoorns Kanaal doorgeleid en wateren via de Voorster Beek af op de IJssel. De Koppelsprengen en de Schoolbeek wateren af op de Ugchelse Beek, die vervolgens uitmondt in het Apeldoorns Kanaal. De Oosterhuizer Spreng en de Velthuiserspreng wateren af op het Apeldoorns Kanaal. Beide sprengen zijn gegraven om het Apeldoorns Kanaal door aanvoer van water op peil te houden. De Vrijenbergerspreng c.q. Velthuiserspreng wordt gevoed door relatief diep grondwater van goede kwaliteit.

Het Apeldoorns Kanaal vormt een afwateringskanaal voor zowel een deel van het ondiepe grondwater als voor het oppervlakte water dat van de oostflank van het Veluwemassief stroomt. Het Apeldoorns Kanaal stroomt in noordelijke richting en watert af op de IJssel.

¹⁸ Bronnen:

- Waterhuishoudingsplan "water in beweging", provincie Gelderland 1991;
- Waterhuishoudingsplan "water in beweging", voortgangsrapportage 1991-1992, provincie Gelderland;
- Integraal waterbeheersplan Veluwe en Vallei, hoofdplan;
- Integraal waterbeheersplan Veluwe en Vallei 1994-1998; deelplan waterschap Oost-Veluwe, ontwerp;
- Brouwer, G.K en J.H. Hoogendoorn, Grondwaterstromingssysteem Salland/Oost-Veluwe, dienst grondwaterverkenning TNO, rapport OS 86-36, 1986;
- Isohyphenkaart van het freatisch grondwater, dienst grondwaterverkenning, TNO 1975;
- Bodem- en grondwatertrappenkaart Apeldoorn en omgeving, blad 33 oost/west, STIBOKA, 1979.

HYDROLOGISCHE KARAKTERISTIEK

Legenda

- Infiltratiegebied
- Intermediair gebied
- Kwelgebied
- Bronnen
- Stromingsrichting van het (ondiepe) grondwater

De afwateringseenheden²⁰ en de belangrijkste hoofdwatgangen staan weer-gegeven op de kaart "waterlopen en functies" (paragraaf 2.3). De watgangen behoren tot de zgn. A-watgangen en zijn van overwegend belang voor de waterhuishouding en worden door het waterschap beheerd en onderhouden. Het Apeldoorns Kanaal is door het waterschap in eigendom, beheer en onderhoud van Rijkswaterstaat overgenomen en zal op de legger van de A-watgangen worden geplaatst.

Ze zijn van overwegend belang voor de waterhuishouding en worden door het Waterschap beheerd en onderhouden.

Het Apeldoorns Kanaal is voor alsnog in beheer en onderhoud bij Rijkswaterstaat.

2.2 Het grondwatersysteem

Op grond van grondwatersystemen, kwel-infiltratierelaties en afwateringseenheden, zijn samenhangende watersystemen aan te wijzen.

Het neerslagoverschot dat binnen een bepaald watersysteem in "infiltratiegebieden" in de bodem zakt (infiltratie = binnentreden van neerslag via het grondoppervlak) komt binnen hetzelfde watersysteem omhoog in kwelgebieden (kwel = uit treden van grondwater). In de intermediaire gebieden van het watersysteem (met afwisselend gedurende het jaar, kwel en infiltratie) vindt waterafvoer vooral via het oppervlaktewater plaats.

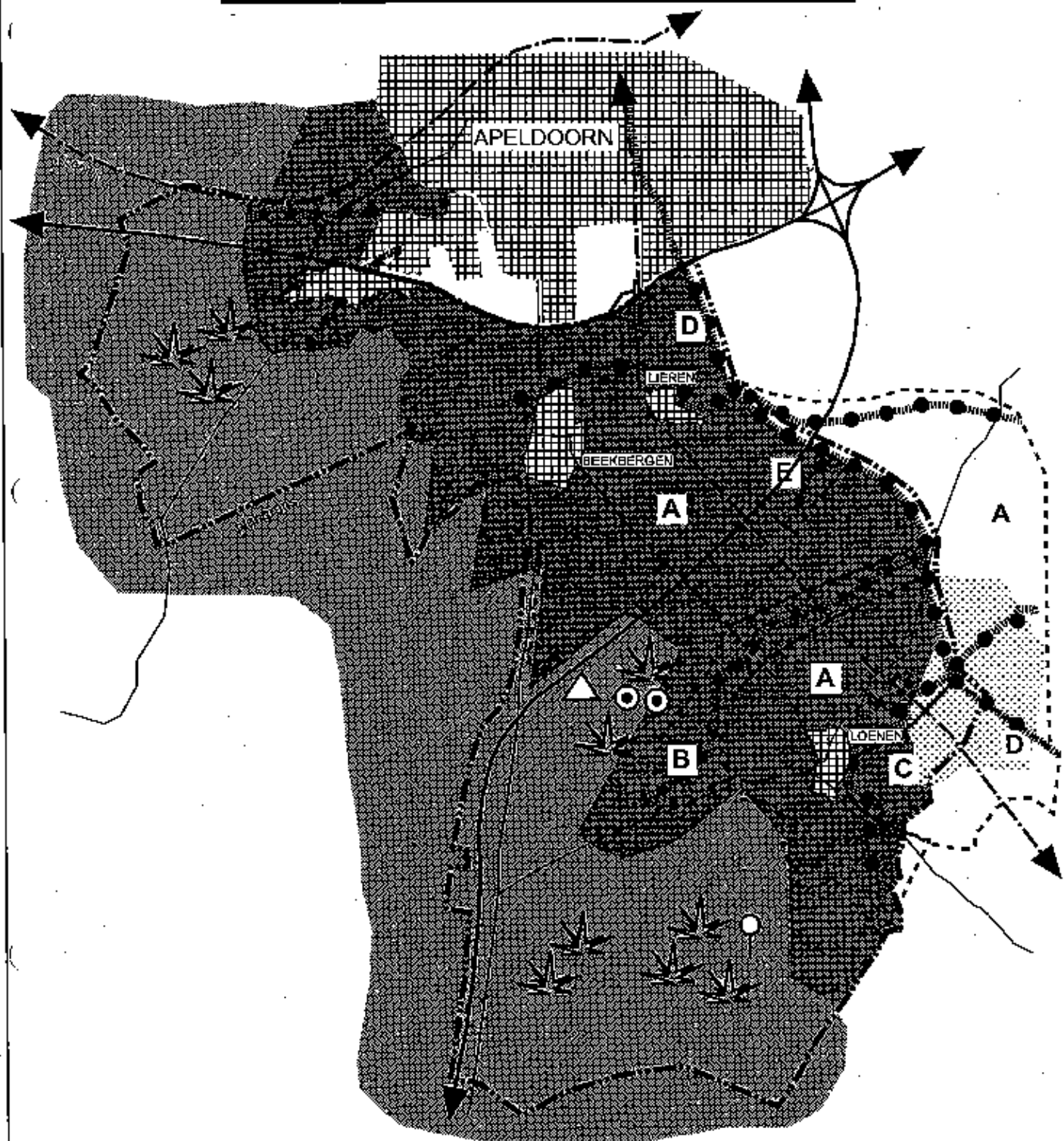
Het grondwatersysteem van de Oost-Veluwe wordt gekenmerkt door de stroming van het neerslagoverschot vanuit het Veluwe-massief en vanuit het gebied zelf richting IJssel. Het neerslagoverschot van de Veluwe infiltreert en stroomt als grondwater naar het oosten. Het grondwater verdeelt zich daarbij over verschillende watervoerende pakketten.

De stuwwal fungeert als infiltratiegebied van neerslag. Een deel van het water stroomt via de diepe ondergrond in de richting van de IJsselvallei, dit grondwater wordt tot het **diepe systeem** gerekend. Een groot deel van het grondwater komt in het plangebied in de lagere delen als kwel aan de oppervlakte. Dit grondwater behoort tot het **ondiepe systeem**. Op de flank van de stuwwal wordt een deel van het grondwater onderschept door (sprengen) beken en oppervlakkig afgevoerd naar het Apeldoorns Kanaal en (onder het Apeldoorns Kanaal door) naar de IJssel. Tevens vindt wegzijging plaats vanuit het Apeldoorns Kanaal naar de directe omgeving. Dit grondwater wordt tot het **lokale systeem** gerekend. In het plangebied speelt alleen kwel van het ondiepe en lokale systeem een rol²¹.

²⁰ Deze afwateringseenheden zijn overgenomen uit het Integraal Waterbeheersplan Veluwe en Vallei (kaart 6, waterhuishoudkundige infrastructuur).

²¹ De begrenzing tussen het diepe, ondiepe en lokale systeem is echter niet exact aan te geven, omdat aanvullende informatie voor dit gebied ontbreekt.

WATERLOPEN EN FUNCTIES VAN WATER

Legenda

Waterlopen

~~~~~ A - Watergangen (beken en sprengen) en Apeldoorns Kanaal

A Stroomgebied Voorster Beek

B Stroomgebied Vrijenbergerspreng

C Stroomgebied Gemaal Oude Beek (Eerbeek)

D Stroomgebied Apeldoorns Kanaal

E Stroomgebied Oosterhuizerspreng

Functies van water

Water voor landbouw en kwelafhankelijke water- en landnatuur

Water voor landbouw, rekening houdend met waterkwaliteit i.v.m. benedenstrooms gelegen natte natuur

Rekening houdend met waterkwaliteit i.v.m. benedenstrooms gelegen natte natuur

Water voor natuur van het hoogste ecologische niveau

Waardevolle water natuur

Drinkwaterwinning

Verspreid voorkomende natte natuur

Natte heide/grasland

Moerassen/natte ruigten/pioniers vegetatie

Vochtige kooibossen/houtwallen

bron: I.W.W.V. 1993 en mededeling Waterschap 1995

Kwel van het lokale systeem is meestal weinig gemineraliseerd en kan ook vervuild zijn. Het grondwater dat via het ondiepe systeem opkwelt heeft een langere weg door de ondergrond gemaakt en heeft hierdoor een betere kwaliteit (voedselarm en kalkrijker).

De stromingsrichting van het freatisch grondwater is afgeleid van de isohypsenkaart²² van het freatisch grondwater van de dienst grondwaterverkenning TNO (1975)²³. Dit is weergegeven op de kaart "Hydrologische karakteristiek".

De kwel- en infiltratiegebieden zijn afgeleid van de grondwatertrappen²⁴ zoals aangegeven op de bodemkaarten van STIBOKA (1979). Het kaartbeeld geeft de wintersituatie weer. De wintersituatie laat een schakering van droge en natte gebieden zien. Een groot gedeelte van de Veluwe is infiltratiegebied, met grondwatertrap VI en VII. Dit water kwelt via de ondergrond in lager gelegen delen weer op. In het plangebied vindt dit plaats in het dal van de Oude Beek ten noorden van beekbergen, bij Oosterhuizen en ten oosten van Loenen (vnl. grondwatertrap II en III). In de zomer is de oppervlakte van het droge (infiltratie) gebied aanmerkelijk groter dan in de winter. Kleinere lokale stromingssystemen verdwijnen grotendeels en de intermediaire gebieden nemen in oppervlakte toe (grondwatertrap IV en V). Onder gemiddelde omstandigheden blijven gebieden met grondwatertrap II gehandhaafd als kwelgebieden.

Antropogene invloeden, zoals de grondwateronttrekkingen op de Veluwerand (pompstation Beekbergen en Eerbeek) en in mindere mate de aanleg van het Apeldoorns Kanaal, bebossing van de Veluwe en ontwatering van landbouwgrond hebben het systeem ingrijpend veranderd. Juist de relatief ondiepe winningen beïnvloeden de kwel/infiltratiecondities op de flank van de Veluwe.

Sinds 1975 heeft verdergaande ontwatering plaatsgevonden. Uit het REGIWA-project²⁵ Integraal Waterbeheer Oost-Veluwe (IWOV) blijkt dat hierdoor over het algemeen een verschuiving heeft plaatsgevonden van één grondwatertrap (GT) ten opzichte van de GT's op de bodemkaart, danwel een verschuiving binnen één Gt van een natte naar een droge variant. Hiermee is op de kaart "Hydrologische karakteristiek" rekening gehouden door gebieden met GT II en afhankelijk van de bodemsubgroep (moerige eerdgrond) ook III aan te merken als kwelgebied.

---

²² Isohypsen zijn lijnen van gelijke grondwaterstanden in meters t.o.v. NAP, waaruit de stromingsrichting kan worden afgeleid.

²³ De stroming van het freatisch grondwater is op de kaart slechts globaal weergegeven, omdat voor het plangebied niet voldoende meetgegevens voorhanden zijn om de stroming gedetailleerd aan te kunnen duiden.

²⁴ De grondwatertrappen zijn als criterium genomen, omdat hydromorfe kenmerken ontbreken en er op de beken en spengren na nauwelijks waterlopen aanwezig zijn.

²⁵ REGIWA staat voor Regionaal Integraal Waterbeheer. Het REGIWA-project Oost-Veluwe heeft een tweeledige doelstelling: het nemen van maatregelen ter bestrijding van verdroging op de oost flank van de Veluwe en waterkwaliteitsverbetering.

2.3. Functies van het grond- en oppervlaktewater

Vanuit diverse belangen wordt aanspraak gemaakt op een goede waterhuishoudkundige situatie. Om een algemene milieukwaliteit en een veelzijdig gebruik te garanderen is in het Waterhuishoudingsplan 1996 een basisniveau voor grond- en oppervlakte water vastgesteld.

Met het basisniveau wordt niet aan de wensen van alle belangen voldaan. Veel belangen stellen specifieke eisen aan de kwantiteit of kwaliteit van het grond- of oppervlaktewater. Deze eisen worden door toekenning van functies aangegeven. Met deze functies kan invulling worden gegeven aan de inrichting en het beheer van het waterhuishoudkundig systeem.

Op de kaart "waterlopen en functies van water" staan de onderscheiden functies voor het plangebied weergegeven.

Het grootste gedeelte van het plangebied heeft de functie **"water voor de landbouw en kwelafhankelijke land- en waternatuur"**. In deze gebieden is het waterbeheer allereerst gericht op veiligstelling en herstel van bijzondere natuur door een daarop afgestemd peilbeheer, alsmede op een goede oppervlaktewaterkwaliteit. Voor zover daarmee verenigbaar wordt de waterhuishouding afgestemd op het landbouwkundig gebruik, het behoud van karakteristieke vormen van water, oeverzones en waternatuur, afstemming van de waterrecreatie op de bijzondere waternatuur en extra migratiemogelijkheden voor de fauna.

De functie **"water voor landbouw"** bestaat een heel klein gedeelte van het plangebied, ten oosten van Loenen.

De inrichting en het beheer van het waterhuishoudkundig systeem is allereerst gericht op de landbouw²⁶; de oppervlaktewaterpeilen zijn afgestemd op het meest voorkomende landbouwkundig grondgebruik en het minimaliseren van wateroverlast en vochttekort; het beheer en de inrichting van het oppervlaktewater is gericht op het op peil houden van de grondwaterstand en voor zover daarmee verenigbaar voor andere doelen (waar onder beregning); het beheer van het grondwater is gericht op de beschikbaarheid van grondwater (voor onder andere beregning) voor zover geen onaanvaardbare beschadiging ontstaat aan verspreide natuur, landbouw en bebouwing. Verder is het waterbeheer gericht op veiligstelling van verspreid liggende bijzondere natuurelementen door middel van lokale waterhuishoudkundige maatregelen (isolatie) en ontwikkeling van verbindingzones tussen concentraties natte natuur.

²⁶ Om een kwalitatief goed product te produceren bij een stijgend productieniveau op dezelfde oppervlakte, stellen de verschillende vormen van landbouw steeds hogere eisen aan het waterhuishoudkundig beheer.

De Schoolbeek, de Steenbeek, de Koppelsprengen, Oosterhuizer Spreng, de Vrijenberger Spreng c.q. Velthuiserspreng de Oude Beek en de Loenense Beek hebben de functie **"water voor natuur van het hoogste ecologische niveau"** gekregen. Het waterbeheer is gericht op veiligstelling en ontwikkeling van deze specifieke natuur en afstemming van de ontwateringsdiepte en het peilbeheer op de bijzondere natuur, alsmede behoud en herstel van karakteristieke vormen van water en oeverzones en bijbehorende waternatuur en het bewaken van de oppervlaktekwaliteit.

Het Apeldoorns Kanaal is aangegeven als gebied met **waardevolle waternatuur**. Het beheer is hier gericht op:

het saneren van overstorten en vervuilde waterbodems, het terugdringen van overige lozingen en afstemming van het beheer op de ontwikkeling van waternatuur.

Waardevolle verspreid voorkomende natte natuur komt in het plangebied voor op het Veluwemassief (Loenermark, Zilversche heide, Ramenberg, Landgoed Groenouwe en de Reeënberg). Het gaat om moerassen, vennen, natte ruigten, natte heide en vochtige loofbossen en houtwallen.

Het Veluwemassief is aangeduid als **"gebied met diepe grondwaterstand"**. In deze gebieden heerst een diepe grondwaterstand en is geen systeem voor het oppervlaktewater aanwezig. Daarnaast heeft een groot deel van dit gebied de aanduiding **"rekening houden met waterkwantiteit in verband met benedenstrooms gelegen natte natuur"**. Dit houdt in dat in gebieden met de functie **"water voor landbouw"** en gebieden met de functie **"diepe grondwaterstand"** aanvullend beleid noodzakelijk is. Het peilbeheer en de grondwateronttrekking dient te worden afgestemd op benedenstrooms gelegen bijzondere natuur.

In het plangebied zijn een tweetal plaatsen aangegeven met de functie **"grondwater voor openbare drinkwatervoorziening"**. Het betreft het gebied net ten zuiden van de A50 bij de Schalterberg (pompstation Beekbergen) en het gebied ten westen van Eerbeek nabij de Groenouwe (pompstation Eerbeek). Het waterbeheer is hier gericht op het beperken van de effecten op grondwaterstand en -stroming door compenserende maatregelen als waterconservering en/of wateraanvoer, alsmede het weren van grondwateronttrekking door bedrijven en landbouw in de directe omgeving van drinkwaterwinning en het beperken van verontreiniging oppervlaktewater.

De functie **"recreatief vaarwater"** is wel omschreven, maar nog niet vastgelegd. Binnen het plangebied heeft het Apeldoorns Kanaal potenties voor recreatief vaarwater.

Ook de functie **"water voor landschap en cultuurhistorie"** is nog niet vastgelegd. De volgende landschappelijke en cultuurhistorische elementen en patronen die gerelateerd zijn aan het waterbeheer komen voor deze functie in aanmerking: karakteristieke slootpatronen, waterradmolens, beken en sprengen, sluizen en

gemalen. In het plangebied gaat het om het beken en sprengenstelsel, een drietal waterradmolens in de Oude Beek en een aantal vennen en plassen.

De Oude Beek (c.q. Beekbergse beek) is door het Waterschap reeds op natuurlijke wijze ingericht (plasdras-zones, flauwe taluds verwijderen voedselrijke top laag). Ook de Koppelsprengen en de Schoolbeek zijn reeds door het Waterschap opgeknapt. In de Loenense beek zijn eveneens in het kader van een beheers- en onderhoudsplan door het Waterschap maatregelen getroffen, zoals het opschonen van kwelbanketten, baggeren sprengkoppen en beek, herstellen beekwallen en kaden, opheffen migratiebarrière en het ontwikkelen en handhaven van natuur- en landschapswaarden door aanleggen van kwelstroken en poelen en het aanplanten van solitairen.

2.4 Knelpunten multifunctioneel gebruik

Verschillende watergangen en oevers kennen een multifunctionele doelstelling. Het meervoudig gebruik van water en oevers kan leiden tot spanningen tussen functies. Een groot deel van het gebied heeft de functie "water voor de landbouw en kwelafhankelijke land- en waternatuur". In deze gebieden bestaat een spanningsveld tussen het gewenste peilbeheer in verband met de natuurwaarden en het optimale peilbeheer voor de landbouw. Ook grondwaterwinning kan door tegenstrijdige belangen knelpunten opleveren met het op natuur gerichte waterbeheer. In gebieden met een meervoudig gebruik van water zijn altijd compromissen nodig tussen de eisen die de verschillende functies aan het waterbeheer stellen.

Náást verschil in belangen met betrekking tot de waterkwantiteit, speelt ook de beïnvloeding van de waterkwaliteit een belangrijke rol. In het plangebied ontspringen een groot aantal sprengen en beken (Vrijenbergerspreng, Oosterhuizenpreng, Koppelsprengen, Oude Beek, Loenense beek, Ugchelse beek). Bovenstrooms is de kwaliteit van het water in de beken en sprengen zeer goed, met name in de sprengen welke ontspringen in het Centraal Veluws Natuurgebied. De Oude Beek en de Loenense beek stromen echter grotendeels door een landbouwgebied. Vanuit deze gebieden kan uitspoeling van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen plaatsvinden. Dit kan knelpunten opleveren ten aanzien van de waardevolle aan water gebonden vegetaties en organismen.

3. Milieukundige karakteristiek

In dit hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op de kwaliteit of mate van verontreiniging van water, bodem en lucht. Daarna komen de verschillende V-thema's zoals, verzuring, vermesting, verdroging, verspreiding en verstoring/fysische aantasting aan de orde, waarbij achtereenvolgens wordt ingegaan op de belasting vanuit het gebied, de gevoeligheid van gebieden en landschapselementen en de doelstellingen uit het beleid. Tevens komen de in het plangebied aanwezige bodembeschermings- en grondwaterbeschermingsgebieden aan de orde.

3.1 Milieukwaliteit

Water²⁷

De kwaliteit van het Veluws oppervlaktewater wordt sinds 1971 in kaart gebracht door het Zuiveringschap Veluwe (vanaf 1997 overgegaan in Waterschap Veluwe). Dit gebeurt aan de hand van een uitgebreid meetpuntennet, waarin toetsing van de waterkwaliteit plaatsvindt in relatie tot specifieke kwaliteitsnormen (grenswaarden MILBOWA) en kwaliteitsdoelstellingen (functies voor water). In het plangebied zijn meetpunten aangebracht in het Apeldoorns Kanaal, de Oude Beek, de Velthuizerspreng, de Oosterhuizerspreng en de Loenense Beek. Deze beken hebben een grondwater karakter.

De Velthuizerspreng en het brongebied van de Koppelsprengen scoren op alle onderzochte stoffen zeer goed. Dit komt omdat deze sprengen gevoed worden door relatief diep grondwater van goede kwaliteit. De Oosterhuizerspreng heeft een zeer goede kwaliteit ten aanzien van fosfaat, ammoniak en chloride; de gehalten aan stikstof en sulfaat zijn te hoog; het zuurstofgehalte is relatief laag. De Oude Beek scoort ten aanzien van fosfaat, ammoniak, zuurstof, chloride en sulfaat goed tot zeer goed; het stikstofgehalte ligt echter veel te hoog.

De Loenense beek scoort op vergelijkbare punten goed tot zeer goed, maar bevat echter te hoge stikstof en fosfaat gehalten. Doordat de beken in of vlakbij het plangebied ontspringen wordt de waterkwaliteit beïnvloed door landbouwactiviteiten binnen het plangebied (hoge stikstof- en fosfaatgehalten).

De kwaliteit van het eerste pand van het Apeldoorns Kanaal is onder andere gerealiseerd door het opheffen van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) Loenen en Beekbergen in 1996.

Alleen het sulfaatgehalte scoort zeer slecht. De kwaliteit van het Apeldoorns Kanaal neemt in noordelijke richting sterk af als gevolg van overstorten, effluentlozingen, overige lozingen en diffuse invloed van de landbouw.

---

²⁷ Bronnen:

- Oppervlaktewaterkwaliteit op de Veluwe, jaarverslag zuiveringschap Veluwe 1990-1992, december 1993;
- Integraal Waterbeheersplan Veluwe en Vallei 1994-1998, hoofdplan;
- Waterhuishoudingsplan 1996, provincie Gelderland, Arnhem, 1996.

Kwaliteitsverbetering in het eerste pand is o.a. te realiseren door het opheffen van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) Loenen en Beekbergen. Het is de bedoeling dat dit in 1996 wordt gerealiseerd.

Zware metalen in het oppervlaktewater worden in het plangebied alleen in het Apeldoorns Kanaal gemeten. Ten aanzien van cadmium, chroom en lood is het kwaliteitsoordeel goed tot zeer goed; nikkel en zink scoren matig en ten aanzien van koper liggen de gehalten ver boven de grenswaarden (kwaliteitsoordeel slecht).

De kwaliteit van de **waterbodem** is van invloed op de kwaliteit van zowel het oppervlaktewater als van het grondwater. De kwaliteit van de waterbodem wordt getoetst op het voorkomen van zware metalen, pcb's, pesticiden en olie. De waterbodempkwaliteit van de Velthuiserspreng valt in klasse 2 (licht tot matig verontreinigd met pak's en olie). De waterbodems van de Oude Beek, de Loenense Beek en de Koppelsprengen (meetpunt in de Ugehelse Beek) behoren tot klasse 3 (matig tot sterk verontreinigd met pak's en licht tot matig verontreinigd met pcb's/pesticiden en zware metalen). Het Apeldoorns Kanaal ter hoogte van Loenen (eerste pand) heeft een waterbodem die behoort ook tot kwaliteitsklasse 3 (matig tot sterk vervuild met zware metalen en pcb's).

De kwaliteit van het (diepe) **grondwater** is van nature uitzonderlijk goed. De laatste decennia loopt de kwaliteit echter terug, doordat er verontreinigingen optreden met nitraat, fosfaat, aluminium, chloride, sulfaat en landbouwbestrijdingsmiddelen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door lozingen van huishoudelijk afvalwater in niet gerioleerde gebieden, bemesting vanuit de landbouw en zure neerslag. Lokaal verontreinigd grondwater komt voornamelijk voor onder woonbebouwing en landbouwgrond. Door het zuurder worden van de neerslag en de beperkte buffercapaciteit van de zandgronden, is het grondwater ook op grotere diepte zuurder geworden. Dit heeft ook geleid tot een verhoogd aluminiumgehalte van het grondwater en een toename van de mobiliteit van overige metalen.

Bodem²⁹

In het plangebied zijn elf locaties met mogelijk ernstige bodemverontreiniging aangegeven en een drietal locaties waar sanering reeds heeft plaatsgevonden of waar dit niet noodzakelijk wordt geacht. Dit laatste betreft twee voormalig stortplaatsen bij het Apeldoorns Kanaal ten oosten van Lieren en nabij landgoed Groenouwe. Bij de ernstig vervuilde locaties gaat het om:

- een drietal autosloperijen rond Beekbergen en Lieren, waar sprake is van vervuiling met lood, olie en zink;
- een tweetal bedrijventerreinen, ten noorden van Lieren en ten oosten van

²⁹ Bronnen:

- Bodemverontreinigingslocaties, inventarisatie, provincie Gelderland, Arnhem 1991;
- Meerjarenplan gewasbescherming, 1998.

- Loenen, vervulling met o.a. toluen, fluorantheen;
- een zestal stortplaatsen, bij Groenendaal, rond zandgat Hertgers, ten oosten van Lieren, en een drietal rond Bruggelen en Englanderholt.

De hier genoemde verontreinigingslocaties zijn aangegeven op de kaart "Milieu-ukundige Karakteristiek".

Ook de concentraties van recreatieve bedrijven welke niet aangesloten zijn op het riool vormen een belasting voor het milieu in het gebied (met name het CVN). Het bestrijdingsmiddelengebruik in de agrarische sector leidt tot bodem- en grondwaterverontreiniging. De mate waarin dit plaatsvindt hangt sterk samen met het agrarisch grondgebruik. Het bestrijdingsmiddelengebruik op grasland is minder dan op bouwland.

Lucht²⁹

De luchtkwaliteit in het plangebied wordt mede bepaald door emissies van verontreinigende stoffen vanuit de regio en daarbuiten. Lokale activiteiten die direct invloed uitoefenen op de luchtkwaliteit zijn:

- veehouderijbedrijven met uitstoot van ammoniak (NH_3);
- industriële activiteiten met uitstoot van SO_2 , NO_x en koolwaterstoffen.

Belangrijke bronnen van geluidshinder in het plangebied zijn wegverkeer (A1 en A50, enkele doorgaande wegen), railverkeer (Apeldoorn-Zutphen), industrie (Lona, Beekbergen) en recreatie.

Stankhinder wordt in Apeldoorn met name ervaren in de nabijheid van de intensieve veehouderijbedrijven en een aantal industriële bedrijven/zuiveringsinstallatie.

Industrie, landbouw, verkeer en huishoudens moeten voldoen aan de grenswaarden voor stankconcentraties en geluidsbelasting en de daarop gebaseerde richtlijnen.

Wegens onvoldoende informatie kan de provincie de NMP-doelstellingen (maximaal 750.000 stankbelaste woningen) nog niet vertalen naar een afrekenbare Gelderse doelstelling; de NMP-doelstelling wordt daarom door de provincie niet overgenomen. Wel streeft de provincie naar continuering van het bestaande beleid en verbetering van de handhaving.

²⁹ Bronnen:

- Zorgen voor Morgen, Nationale Milieuverkenning 1985-2010, RIVM, Bilthoven 1988;
- Depositiewaarden van Ammoniak in 1990, 1991 en 1992 in Nederland, RIVM, Bilthoven 1993;
- Milieubeleidsplan Apeldoorn 1991-2000, provincie Gelderland, 1992.

3.2. Milieugevoeligheid en milieubelasting

Verzuring

Belasting

Verzuring staat voor toevoer van mineralen via de lucht, waarbij zure depositie plaatsvindt van ammoniak (NH_3/NH_4), stikstofoxiden (NO_x) en zwaveloxiden (SO_x). De aanpak van SO_2 en NO_x vraagt een beleid dat de schaal van het gemeentelijk- en regionale niveau overstijgt.

De depositie van ammoniak wordt echter voor een groot deel veroorzaakt door lokale bronnen (veehouderijbedrijven). In het kader van het bestemmingsplan buitengebied wordt de aandacht daarom beperkt tot verzuring door middel van $\text{NH}_4^+/\text{NH}_3$ uit dierlijke mest. In het bestemmingsplan kan immers via een gebieds-gedifferentieerde aanpak gekomen worden tot regulering van nieuwvestiging/uitbreiding van agrarische bedrijven (in aansluiting op het ARP). De bijdrage aan de uitstoot van verzurende stoffen door de landbouw wordt op 55% van de totale uitstoot geschat³⁰. Circa 20% van de NH_3 slaat neer binnen een straal van één kilometer.

De ammoniakdepositie in het plangebied varieerde in 1992 van 1700 tot 2040 mol/ha/kg³¹.

Verzuringgevoeligheid

In het plangebied is een groot deel van de zandgronden zeer gevoelig voor de invloed van verzurende stoffen. Deze vaak droge en arme zandgronden zijn ook gevoelig voor uitspoeling van nitraat naar het grondwater. Verzuring heeft tevens tot gevolg dat aluminium en zware metalen in het grondwater toenemen. Kwelgebieden, beekdalen en sprengengebieden hebben dankzij het kalkrijke karakter een enigszins zuurbufferend vermogen. Het hele bosgebied van de Veluwe is als verzuringgevoelig aan te merken. Daarnaast liggen rond de kernen en aan de rand van de landbouwencaves een aantal verzuringgevoelige houtwallen en bosjes.

³⁰ In het Intentieprogramma Bodembescherming uit 1991 wordt zelfs gesteld dat 75% van de ammoniakdepositie afkomstig is van bronnen uit het gebied zelf.

³¹ Bron: Depositie waarden van Ammoniak, RIVM, 1993

Hierbij moet worden opgemerkt dat deze getallen een rekenkundig gemiddelde aangeven van de droge depositie per vijf bij vijf km roosterpunt. Plaatselijk (bij grote veehouderijbedrijven) kan de depositie aanzienlijk hoger zijn.

Ter vergelijking:
de Peel 3000-4500 mol/ha/jaar.

Doelstellingen beleid

Voor het jaar 2000 geldt een landelijke depositie doelstelling van 2400 zuur-equivalenten per hectare per jaar³² (voorkomen van de meest ernstige schade aan bossen op rijkere gronden). Voor het jaar 2010 wordt gestreefd naar een depositieniveau van maximaal 1400 zuur-equivalenten (voorkomen van de meest ernstige schade aan bossen op arme zandgronden). Voor de NH_3 depositie geldt in 2000 een norm van 1000 eq/ha/jaar en in 2010 600 eq/ha/jaar³³.

Gezien de huidige belasting van circa 2000 mol per hectare betekend dat een reductie van 50% ten opzichte van 1992 nodig is om het gewenste depositieniveau in het jaar 2000 te bereiken.

Vermesting

Belasting

Bij vermisting gaat het om de toevoer van mineralen (stikstof en fosfaat) in het natuurlijk milieu. De landbouw is een belangrijke bron van vermisting, maar ook afvalwater van bedrijven, huishoudens (riolen, rioolwaterzuiveringsinstallaties, lozingen) leiden tot vermisting. Daarnaast heeft ook de neerslag van zure depositie een vermistende werking.

Gevoeligheid voor vermisting

Zandgronden hebben een gering bufferend vermogen, waardoor ze vermistingsgevoelig zijn. Voor fosfaat geldt dat zolang de bodem niet fosfaatverzadigd is, het wordt vastgelegd in de bodem. Weinig gevoelig voor fosfaatdoorslag zijn de gronden met grondwatertrap VI en VII. Zeer gevoelig voor fosfaatdoorslag zijn de relatief natte gronden, met grondwatertrap II en III en in mindere mate IV. Voor stikstof afkomstig van dierlijke mest geldt dat slechts een gedeelte van de stikstof wordt opgenomen door gewassen. De rest vervluchtigt in de vorm van ammoniak of spoelt in de vorm van nitraat uit naar het grond- en oppervlaktewater. Dit kan een bedreiging vormen voor drinkwatervoorziening. Daarnaast hebben nitraat en ammoniak een bemestend effect, waardoor planten- en diersoorten die karakteristiek zijn voor voedselarme milieus verdwijnen.

Doelstellingen beleid

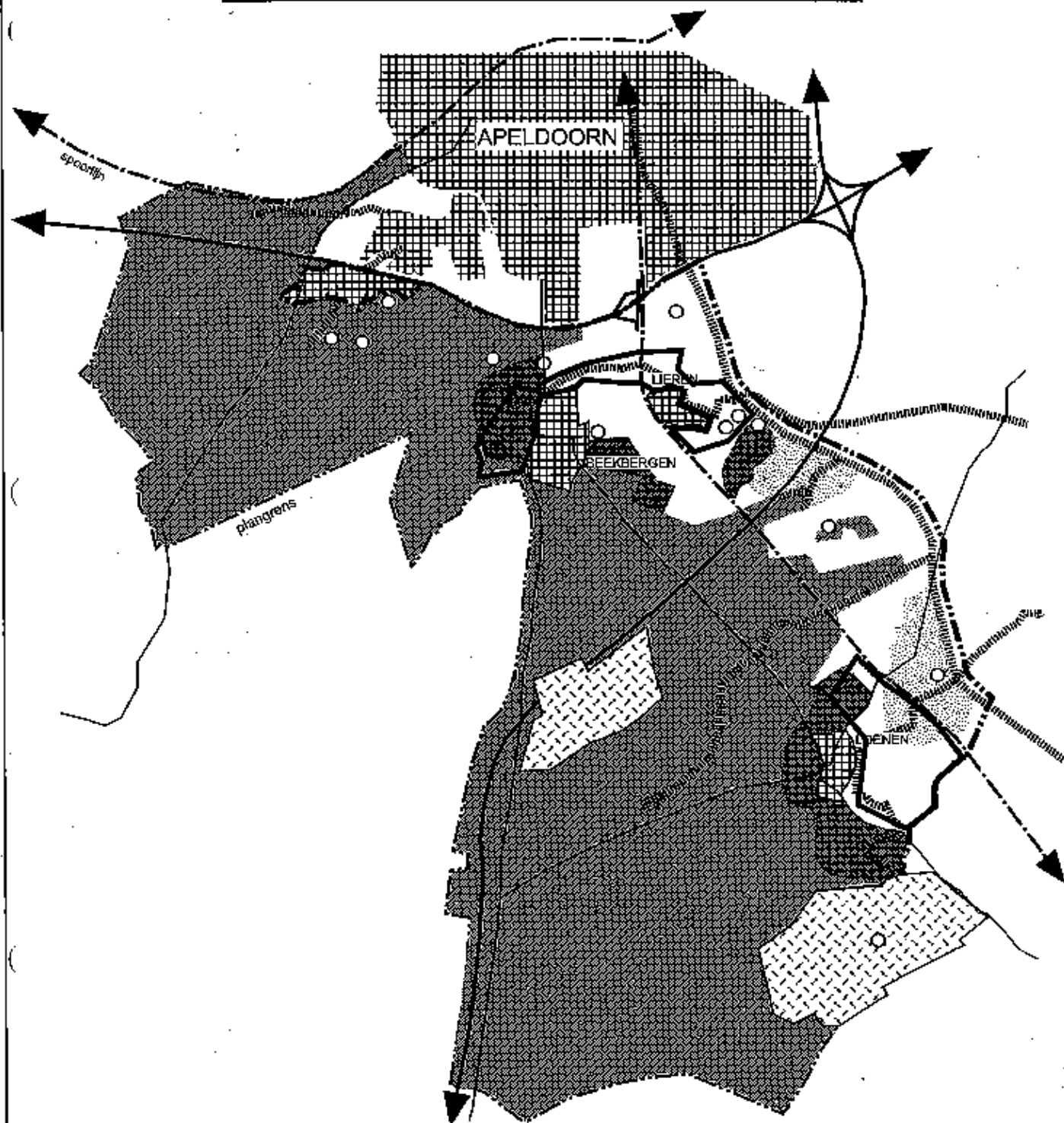
Voor de bodem dient een zodanige fosfor- en stikstofbalans te worden gerealiseerd dat het nitraatgehalte van het grondwater op een diepte van twee meter onder de grondwaterspiegel maximaal 50 mg NO_3 /liter bedraagt, terwijl het fosfaatgehalte van het oppervlaktewater en het ondiepe grondwater maximaal 0,15 mg P/l mag bedragen.

---

³² Dit geldt voor alle verzurende stoffen samen (NO_x , SO_2 en NH_x).

³³ Bron: Gelders Milieuplan 1996 - 2000, Provincie Gelderland.

MILIEUKUNDIGE KARAKTERISTIEK

Legenda

	Verzuring- en vermestingsgevoelig		Grondwaterbeschermingsgebieden
	Verzuring- en vermestingsgevoelige elementen/houtwallen		1 jaar beschermingsgebied
	Verdrogings- en vermestingsgevoelige gebieden (kwaliteitsgebieden)		10 jaar beschermingsgebied
	Verdrogings- en vermestingsgevoelige elementen (beken en sprengen)		25 jaar beschermingsgebied
	Bodembeschermingsgebieden (Verdrogings-, vermestings- en verzuringsgevoelig)		
	Verontreinigingsstokaties bodem		

Het totaal stikstofgehalte in oppervlaktewater moet lager zijn dan 2,2 mg N/l. Dit zijn de basiskwaliteitseisen zoals geformuleerd door de Rijksoverheid in het NMP. Het beleid is erop gericht om de basismilieukwaliteit (evenwichtsbermesting) in ieder geval te bereiken in het jaar 2000.

Voor het behoud van de zeer gevoelige, voedselarme ecosystemen, zoals sprengen en bijbehorende bronmilieus zijn echter nog lagere concentraties wenselijk. Een stikstofgehalte van maximaal 1 mg N per liter en een fosfaatgehalte van maximaal 0,1 mg fosfaat per liter kunnen als natuurlijke concentraties in grond- en oppervlaktewater worden beschouwd.

Het landelijk beleid is erop gericht de fosfaatgift in de vorm van dierlijke mest terug te dringen tot het niveau van onttrekking door het gewas (evenwichtsbermesting). De mineralenboekhouding zal hier een belangrijke rol bij gaan spelen.

Tabel fosfaatsnormen in kg/ha op basis van grondgebruik.

	1994	1995
grasland	200	175
maïsland	150	125
bouwland	125	125

Verdroging

Verdroging is het geheel van negatieve milieu-effecten op levensgemeenschappen als gevolg van verlaging van het grondwaterpeil of kwelafname.

De belangrijkste oorzaken van de verdrogingsproblemen zijn de intensieve ontwatering en afwatering ten behoeve van de landbouw en grondwateronttrekkingen ten behoeve van de drinkwaterwinning en industrie.

Door de onttrekking van grondwater aan de watervoerende pakketten en door de versnelde afvoer van het oppervlaktewater nemen kwelstromen af en treedt vochttekort en mineralisatie op. De bodemevenwichten worden verstoord, waardoor de effecten van verzuring, vermesting en verspreiding worden versterkt.

Verdrogingsgevoeligheid

De gevoeligheid van het natuurlijk milieu voor verdroging is op lokaal niveau bepaald aan de hand van de vegetatie. Kwelafhankelijke vegetaties, moeras- en oevervegetaties, vochtige gras-, heide en bosvegetaties hebben van de af- en ontwatering negatieve gevolgen ondervonden.

De in het plangebied voorkomende beken en sprengen zijn minder water gaan voeren. Daarnaast zijn de kwelgebieden als verdrogingsgevoelig aan te merken. In de nota "Verdroging Grijpt in! [in Gelderland]" van de provincie wordt het gebied op de stuwwalrand aangemerkt als "lokaal verdroogd".

De landbouw ondervindt in het groeiseizoen ook vaak last van vochttekort, wat gecompenseerd wordt door beregening met grond- of oppervlaktewater.

Doelstellingen beleid

Bestrijding van verdroging heeft in het beleid een hoge prioriteit. Zowel Rijk als provincie streven in het jaar 2000 naar een 25% reductie van verdrogend areaal ten opzichte van 1985. Daarnaast moet het waterverbruik in evenwicht worden gebracht met de draagkracht van bronnen.

De Derde Nota Waterhuishouding heeft als einddoel een zodanig beheerste grondwatersituatie (zowel kwantitatief als kwalitatief) dat een duurzaam gebruik van grondwater door belanghebbende sectoren en een duurzame ontwikkeling van natuur, bos en landschap gewaarborgd zijn. Er geldt een zogenaamd standstill beginsel. Dat wil zeggen dat afwaterings- en ontwateringsmaatregelen, permanente grondwateronttrekkingen en beregening met grondwater zodanig moeten worden gepland en onderling worden afgestemd dat de hierdoor teweeggebrachte verdroging niet toeneemt t.o.v. 1985. In droge perioden moeten prioriteiten worden gesteld. Onttrekkingen voor hoogwaardig gebruik, voor de drinkwatervoorziening, glastuinbouw en de industrie moeten zoveel mogelijk worden ontzien. Aan de waterbehoefte voor doorspoeling, koelwatervoorziening en beregening voor de landbouw wordt een lagere prioriteit toegekend.

Een belangrijk uitgangspunt van het provinciaal beleid is het onderscheiden van de zgn. "groene gebieden"³⁴, locaties waarvan vaststaat dat het oorspronkelijk natte standplaatsen betreft. Voor deze "groene gebieden" worden door de provincie maatregelen voorgesteld die een verfijning van het Rijksbeleid voor de EHS (ecologische hoofdstructuur) betekenen. Het groene gebied "Apeldoorn-Dieren" (V16) ligt grotendeels binnen het plangebied.

Gemeentelijke doelstelling ten aanzien van verdroging is het behouden, herstellen en ontwikkelen van gebiedseigen vochtminnende levensgemeenschappen. Op de kaart "Milieukundige karakteristiek" zijn de gevoelige gebieden voor vermeting, verzuring en verdroging aangegeven.

Verspreiding

Verspreiding is het in het milieu brengen van zeer schadelijke stoffen, die van nature niet of slechts in zeer geringe concentraties in de bodem voorkomen (waaronder benzeen, chloormethanen en zware metalen) en risico's inhouden voor mens en milieu³⁵.

Gevoeligheid voor verspreiding

Schadelijke stoffen kunnen in het milieu verspreid worden via de lucht, het water en de bodem. In het kader van het bestemmingsplan wordt de aandacht beperkt tot bodem-, grond- en oppervlaktewaterverontreiniging als gevolg van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en door verontreiniging uit puntbronnen (lokale veront-

---

³⁴ Bron: Verdroging grijpt in!, Provincie Gelderland, 1992.

³⁵ Met de terminologie is aangesloten bij het milieubeleidsplan van de gemeente Apeldoorn 1991-2000. De term "verontreiniging" wordt in dit kader ook veel gebruikt.

relniging van bodem en grondwater).

Met name in de kwelgebieden en de beekdalen vormt verspreiding van milieu-gevaarlijke stoffen een grote bedreiging voor het natuurlijk milieu.

Verblijfrecreatieve concentraties bij Beekbergen en Loenen zijn niet aangesloten op een riolering en veroorzaken hierdoor een zware belasting van het milieu.

Aansluiting van deze gebieden op riolering krijgt binnen de gemeente prioriteit.

De rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) bij Loenen en bij Beekbergen, veroorzaakten in het plangebied onder andere verontreiniging met zware metalen. Gezien de kwetsbaarheid en de ecologische functie van het water, waarop de RWZI's direct en indirect invloed hebben, zijn deze RWZI's opgeheven (1996). Het influent wordt via persleidingen naar de RWZI Apeldoorn gevoerd.

Doelstellingen beleid

Doelstelling ten aanzien van verspreiding is het terugbrengen tot een door het Rijk vastgesteld maximaal toelaatbaar niveau van de risico's voor mens en milieu. Voor bepaalde zeer schadelijke stoffen zoals benzeen, chloormethanen en zware metalen, zijn emissiereducties nodig van 50 tot 70 procent ten opzichte van 1985. Het zijn vooral de doelgroepen industrie en landbouw die deze reducties moeten realiseren.

Het meerjarenprogramma gewasbescherming is erop gericht in het jaar 2000 het bestrijdingsmiddelengebruik met 50% ten opzichte van de referentieperiode 1984-1988 te hebben teruggedrongen.

Vernietiging/Fysieke aantasting

Onder *vernietiging* wordt verstaan de aantasting en verdwijning van de kwaliteit van natuur en landschap. Oorzaken hiervan zijn stedelijke en agrarische activiteiten en recreatie, waardoor vernietiging, versnippering en isolatie plaatsvindt. In paragraaf 2.1.8 wordt ingegaan op de gevoeligheid van het natuurlijk milieu voor versnippering en verstoring.

Onder *fysieke aantasting* worden alle ingrepen verstaan die een verandering van de hoedanigheid van de bodem tot gevolg hebben en die een rechtstreekse bedreiging vormen voor de aanwezige abiotische, biotische en cultuurhistorische waarden. Gedacht kan hierbij worden aan ontgroningen, diepe grondbewerking, doorboring van kleilagen, verdichting van de bodem en drainage.

Doelstelling van het rijks- en provinciaal beleid is het tegengaan van fysieke aantasting van de aanwezige abiotische, biotische en cultuurhistorische waarden als gevolg van een verandering in de hoedanigheid van de bodem. Aan de bescherming is landelijk en provinciaal richting gegeven door de aanwijzing van gebieden die waardevol zijn uit oogpunt van natuur- en landschapsbehoud (Nationaal landschap Veluwe) en door de aanwijzing van bodembeschermingsgebieden door de provincie. Het gemeentelijk beleid is voorts gericht op het behouden en versterken van de gebiedseigen natuur- en landschapswaarden en het ontwikkelen van de landschapsecologische infrastructuur opdat gebiedseigen flora en fauna een optimaal leefmilieu wordt geboden.

3.3 - Beschermingsgebieden

Waardevolle bodemkundige en geomorfologische gebieden

Gebieden die extra beschermd dienen te worden vanwege de waardevolle bodem, geomorfologie, nog aanwezige stilte en rust, aanwezige waardevol grondwater of gevoelig voor verdroging en verzuring in relatie met natuurwaarden zijn op de overzichtskaart milieukundige karakteristiek aangegeven. Voor zover gebieden deel uitmaken van de zogenaamde actiegebieden wordt extra inzet op provinciaal niveau gepleegd om de bescherming zo snel mogelijk te verzekeren. In de achtergronddocumenten bij het streekplan over aardwetenschappelijke waarden worden de belangrijkste gebieden op dit terrein duidelijk aangegeven en beschreven op hun bijzondere waarde. In hoofdstuk 2 van de toelichting wordt hier ook op ingegaan. Daarnaast heeft de gemeente op basis van lokale kennis aanvullende waarden in beeld gebracht die in het plan bescherming genieten, zoals grafheuvels.

Bodembescherming in velerlei vorm wordt nagestreefd door ondersteuning met ruimtelijk beleid en door intensivering van instrumenten uit andere beleidssectoren, zoals milieu, water en natuurbeleid.

Grondwaterbeschermingsgebieden

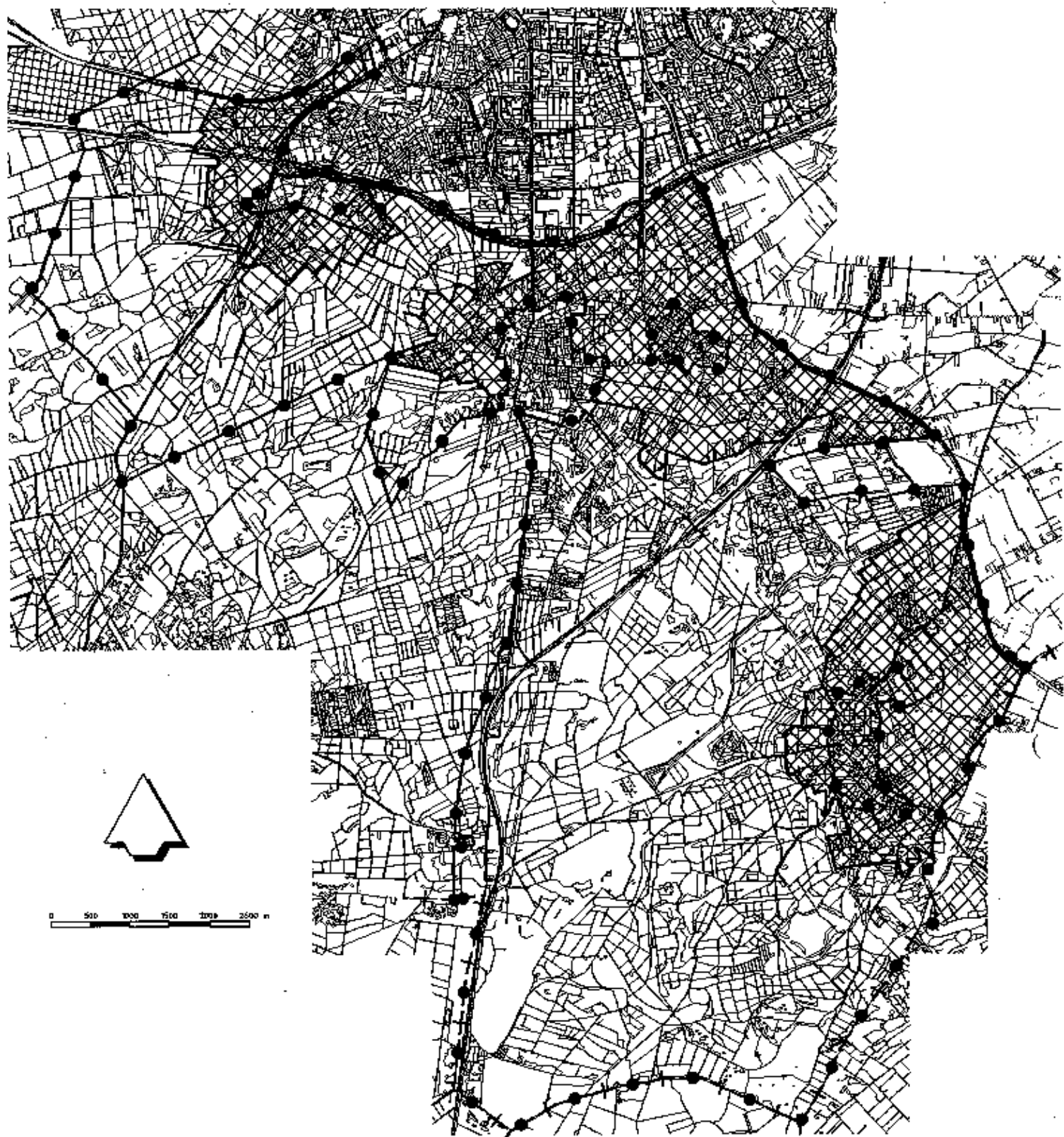
Grondwaterbeschermingsgebieden zijn in het Gelders grondwaterbeschermingsplan aangegeven op plaatsen waar de kwaliteit van het grondwater met het oog op drinkwaterwinning bijzondere bescherming behoeft.

Hierbij is onderscheidt gemaakt in 1-jaars, 10-jaars en 25-jaars beschermingsgebieden en gebieden met ontheffingsplicht diepe boringen.

In het plangebied liggen een tweetal grondwaterbeschermingsgebieden, namelijk rond de drinkwaterpompstations Eerbeek en Beekbergen.

Voor deze gebieden geldt de "Verordening grondwaterbeschermingsgebieden Gelderland" (VgG), met uiteenlopende regels met betrekking tot mestgebruik, gebruik van bestrijdingsmiddelen, olie-opslag en bouwactiviteiten. Deze regels betekenen beperkingen voor een ieder die er woont, werkt of verblijft. Met name agrarische bedrijven hebben met deze regelgeving te maken.

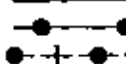
OVERZICHTSKAARTJE GEBIEDEN MET AARDWETENSCHAPPELIJKE EN BODEMKUNDIGE WAARDEN

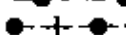
VERKLARING

aardwetenschappelijke- en bodemkundige waarden

bestemmingsplangrens

gemeentegrens

Stiltegebieden

Een deel van het plangebied wordt in het streekplan als stiltegebied aangewezen. Op bijgevoegde kaart is dit vertaald. Binnen deze gebieden mogen geen activiteiten worden ondernomen die het natuurlijk aanwezige geluidsniveau overstijgen, tenzij het gaat om bij het gebied horende onvermijdelijke beheers- en onderhoudsactiviteiten op bijvoorbeeld agrarisch gebied. Omdat het grotendeels natuur- en bosgebied betreft vindt uit dien hoofde al de nodige bescherming plaats.

Vogelrichtlijn

Algemeen

De Raad van de Europese Gemeenschappen heeft in 1979 een richtlijn vastgesteld inzake het behoud van de vogelstand (de Vogelrichtlijn). De richtlijn verplicht de lidstaten de instandhouding te garanderen van alle natuurlijke in het wild levende vogelsoorten.

Artikel 4 van de Richtlijn bevat de verplichting tot het aanwijzen van speciale beschermingszones voor zeldzame en kwetsbare soorten evenals voor broed-, rui- en overwinteringsgebieden en rustplaatsen in de trekzones. Bij die aanwijzingen mag het uitsluitend gaan om ornithologische criteria. De Veluwe wordt aangewezen vanwege het voorkomen van meerdere soorten zeldzame en kwetsbare vogels. De begrenzing volgt die grens van het CVN zoals opgenomen in het streekplan Gelderland.

Binnen de beschermingszones is een aantal gebieden uitgezonderd zoals de bebouwde kommen, industriële complexen, complexen verblijfsrecreatie met randzone, (militaire) oefenterreinen, landbouwendelaves en andere specifieke gebieden.

Binnen SPZ bevindt zich een deel van het CVN-gebied. De oostelijke plangrens van Stuwwalrand-Parkzone-Zuid ligt direct ten westen van het Apeldoorns Kanaal. Het gebied tussen het kanaal en de CVN-grens (deel van de overgangszone CVN-IJsselvallei) behoort dus niet tot de beschermingszone.

De consequenties van de aanwijzing betreffen:

- de plicht tot het nemen van maatregelen ter bescherming van de natuurlijke habitats en het voorkomen van storende factoren (storend voor de doelstellingen van de Vogelrichtlijn);
- het maken van een passende beoordeling omtrent de gevolgen van een plan of project, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar wel significante gevolgen kan hebben. De bevoegde instanties mogen pas toestemming geven nadat zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast en na het bieden van de mogelijkheid tot inspraak;
- een plan of project mag, ondanks negatieve beoordeling van de effecten en bij gebreken aan alternatieven, slechts gerealiseerd worden om dwin-

gende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Er zijn dan wel compenserende maatregelen nodig.

Deze (Europese) verlichtingen passen in het rijksbeleid, zoals is opgenomen in het Structuurschema Groene Ruimte. De overheid dient dus maatregelen te nemen om te voorkomen dat de kwaliteit van het leefgebied van vogels verslechterd. In het algemeen is het wel zo dat bestaand gebruik mag worden voortgezet. Immers de vogelkundige waarden van de Veluwe doen zich voor terwijl er sprake is van verschillende vormen van medegebruik.

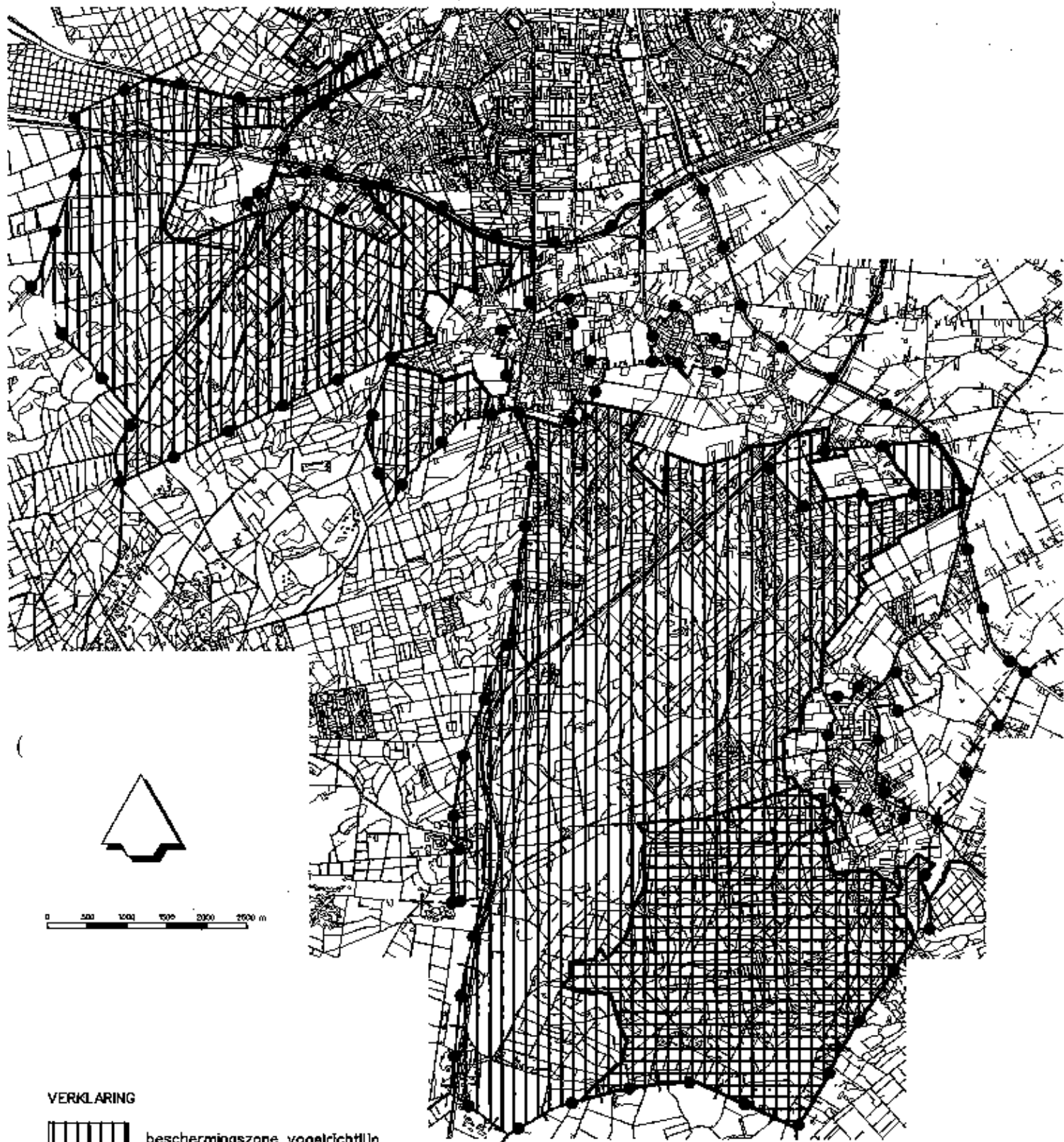
De toetsing op significante gevolgen voor vogelpopulaties komt met name aan de orde bij voorgenomen nieuwe activiteiten of intensivering van bestaand gebruik.

Toekomstige recreatieve ontwikkelingen zijn toelaatbaar wanneer deze in goed overleg tussen bestuurlijke partijen aanvaardbaar worden geacht en wanneer deze geen significante gevolgen hebben.

Voor zover valt te overzien heeft de Vogelrichtlijn voor het onderhavige plangebied betekenis ten aanzien van:

- de verblijfsrecreatie-concentratie Beekbergen. In het plan wordt beperkt voor een aantal bedrijven de mogelijkheid geboden voor uitbreiding door van toepassing van een wijzigingsbevoegdheid in het plan. Aan die bevoegdheid is een aantal criteria verbonden. Met name moet worden getoetst aan natuurwetenschappelijke waarden. Onder dit begrip vallen ook de vogelkundige waarden. Bovendien geldt om complexen van verblijfsrecreatie een zone van 100 m. Pas buiten deze zone is de Vogelrichtlijn van toepassing.
- De Albaplas. Alvorens toekomstig het terrein (mogelijk) te kunnen ontwikkelen voor recreatie en/of als landgoed zal onderzoek naar vogelkundige waarden moeten plaatsvinden. Indien voor dergelijke ontwikkelingen in de toekomst in beeld zouden komen, dient het vogelkundig onderzoek deel uit te maken van het gehele onderzoek naar de wenselijkheid en aanvaardbaarheid van dergelijke functietoevoegingen.

OVERZICHTSKAARTJE BESCHERMINGSZONE VOGELRICHTLIJN - STILTEGEBIED

VERKLARING

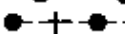
beschermingszone vogelrichtlijn

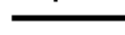
stiltegebied tevens beschermingszone vogelrichtlijn

bestemmingsplangrens

gemeantegrens

grens beschermingszone vogelrichtlijn

4. Functionele karakteristiek en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de huidige landbouwkundige en recreatieve situatie en de te verwachten ontwikkelingen in het plangebied. Vervolgens wordt ingegaan op de overige bedrijvigheid, burgerwoningen, maatschappelijke instellingen en infrastructuur.

4.1 Landbouw³⁶

In deze paragraaf wordt de huidige landbouwkundige situatie in het plangebied beschreven, alsmede de knelpunten en mogelijke ontwikkelingen.

Op verzoek is door het CBS een gegevensselectie gemaakt van de bedrijfsgegevens van mei 1994 van het plangebied. Hierbij is onderscheid gemaakt in 2 deelgebieden: het agrarisch gebied rond Beekbergen en het agrarisch gebied rond Loenen. Voor het gebied ten zuiden van Ugchelen kon het CBS (omwille van de privacy) geen aparte gegevensselectie maken. Deze gegevens zijn daarom meegenomen in het deelgebied van Beekbergen. Naast gegevens van het CBS is gebruik gemaakt van gegevens van de functie-inventarisatie (juli 1995), welke heeft plaatsgevonden ten behoeve van het bestemmingsplan.

Aantal en type agrarische bedrijven

Opgemerkt moet worden dat het door het CBS gebruikte begrip **agrarisch bedrijf** niet geheel overeen komt met het begrip zoals dat gehanteerd wordt in de functie-inventarisatie en het bestemmingsplan. Het CBS registreert alle agrarische bedrijven die meedoen aan de metellingen³⁷. Hieronder vallen ook een groot aantal hobbybedrijven, welke in het bestemmingsplan niet als agrarisch bedrijf worden aangeduid. Om in het bestemmingsplan als agrarisch bedrijf te worden aangemerkt dient er sprake te zijn van "bedrijfsmatige activiteiten" en van "landbouw" in economische zin. Het bestemmingsplan kent aan het agrarisch bedrijf bepaalde bouwmogelijkheden toe. Deze bouwmogelijkheden dienen noodzakelijk te zijn en ten dienste te staan van het agrarisch bedrijf. Alleen de reële agrarische bedrijven worden als zodanig bestemd. De aanwezigheid van een bedrijfsmatige agrarische productie, waarbij duidelijk sprake is van deelname aan het economisch verkeer, is daarbij van doorslaggevend belang. Als agrarische activiteiten alleen hobbymatig van karakter zijn wordt geen bouwperceel toegekend.

³⁶ Bronnen:

- CBS-gegevens 1994 op deelgebiedsniveau;
- Functie-inventarisatie Stuwvalrand 1995;
- Milieuvergunningen, gemeente Apeldoorn 1995;
- De landbouw in de gemeente Apeldoorn, Nieuwland, 1990;
- Koersen op kansen, landbouw ontwikkelingsnota Gld, 1992.

³⁷ De minimale productie-omvang is daarbij gesteld op 3 rge, hetgeen overeen komt met 1 paard, 1 koe en 1 ha. grasland.

Juist in de stuwwalrand is het aantal hobbymatige agrarische activiteiten bijzonder groot. Dit verklaart het verschil in het aantal agrarische "bedrijven" volgens het CBS en volgens de functie-inventarisatie. In het plangebied liggen volgens het CBS (1994) 88 agrarische bedrijven. Volgens de functie-inventarisatie (1995) liggen in het gebied slechts 35 agrarische bedrijven, welke als zodanig in het bestemmingsplan kunnen worden opgenomen.

De verdeling van de agrarische bedrijven over de deelgebieden staat weergegeven in onderstaande tabel.

	Aantal agrarische bedrijven bron: CBS, 1994	Aantal agrarische bedrijven bron: functie-inventarisatie 1995
Omgeving Beekbergen	64	21
Omgeving Loenen	24	14
Totaal	88	35

De agrarische sector is vooral gericht op de melkveehouderij (73% van het aantal bedrijven). Ook komen er in het plangebied enkele tuinbouw- en boomkwekerijbedrijven voor (9%). In het plangebied behoort 4% van de bedrijven tot de categorie niet-grondgebonden bedrijven (varkens/kippen). De overige bedrijven behoren tot de categorie gemengde bedrijven (14%): melkveehouderijbedrijven met een niet-grondgebonden neventak (varkens of kippen) of veehouderijbedrijven gecombineerd met akker/tuinbouw. Met name in de omgeving van Beekbergen komen veel gemengde bedrijven voor.

Oppervlakte cultuurgrond

De gemiddelde bedrijfs grootte in de gemeente Apeldoorn is volgens het CBS ruim 10 hectare. In de stuwwalrand ligt het gemiddelde bedrijfsoppervlak iets lager. Dit is inclusief de "hobbymatige bedrijven" met een zeer kleine productie-omvang.

Het aantal bedrijven dat minder dan 5 hectare cultuurgrond heeft is in de stuwwalrand volgens het CBS ruim 40%. Als hierop wordt gecorrigeerd blijkt dat de gemiddelde bedrijfsoppervlakte van de bedrijven groter dan 5 ha., in het plangebied ca 14,8 ha. bedraagt. In de omgeving van Beekbergen is dit ca 12,6 ha. en in de omgeving van Loenen ca 18,5 hectare.

De bedrijfsoppervlakte verschilt sterk per bedrijfstak. De omgeving van Loenen is bijna geheel gericht op de melkveehouderij en als gevolg daarvan is de gemiddelde oppervlakte in dit deelgebied relatief hoog.

In onderstaande tabel staat de gemiddelde oppervlakte cultuurgrond van de agrarische bedrijven, per deelgebied aangegeven.

	Gemiddelde oppervlakte (hectare) (bron: CBS)	Gemiddelde oppervlakte bedrijven > 5 hectare (bron: CBS)
Omgeving Beekbergen	7,7	12,6
Omgeving Loenen	15,2	18,5
Totaal	9,8	14,8

bron: CBS, 1994

Grondgebruik en veestapel

De agrarische bedrijven in het plangebied hebben volgens de CBS gegevens in totaal 860 hectare cultuurgrond in gebruik.

Het grondgebruik in het plangebied staat weergegeven in de volgende tabel.

Grondgebruik (ha.)	Omgeving Beekbergen	Omgeving Loenen	Totaal (ha.)
Grasland	342 (69%)	282 (77%)	624 (73%)
Akkerbouw	147 (30%)	77 (21%)	224 (26%)
Tuinbouw/ boomkwekerij	5 (1%)	8 (2%)	13 (1%)
Totaal	494 (100%)	367 (100%)	861 (100%)

Bron: CBS, 1994

Van de in gebruik zijnde cultuurgronden bestaat 73% uit grasland en 26% uit bouwland. Het merendeel van de bouwlanden staat ten dienste van de veehouderij a.g.v. de teelt van snijmaïs. De tuinbouw/boomkwekerij sector omvat 13 hectare, waarvan ruim 2 hectare glastuinbouw.

Veestapel

In de omgeving van Beekbergen komen veel gemengde veehouderijbedrijven voor. De omgeving van Loenen is meer gericht op de grondgebonden melkveehouderij. Dit is ook af te leiden uit de veestapel. In het deelgebied Beekbergen komen relatief veel varkens en kippen voor. In het deelgebied Loenen komt meer rundvee voor.

Veestapel	Omgeving Beekbergen	Omgeving Loenen	Totaal
Biggen	1.248	423	1.671
Fokzeugen	315	109	424
Vleesvarkens	646	370	1.016
Slachtkuikens	25.946	-	25.946
Moederdieren	910	--	910
Leghennen	2.930	50	2.980
Melk en kalfkoeien	239	430	669
Zoogkoeien	152	10	162
Jongvee	405	467	872
Vleeskoelen > 2 jr.	50	11	61
Mestvee < 2 jr.	390	89	497
Vleeskalveren	593	--	593
Konijnen	502		502
Pelsdieren	509		509
Schapen	504	335	839
Geiten	--	--	--
Paarden/pony's	51	24	75

Het aantal paarden en schapen volgens de tabel komt niet overeen met de daadwerkelijke aantallen die in het gebied aanwezig zijn. Particulieren die voor de hobby enkele paarden/pony's/schapen houden staan namelijk niet geregistreerd bij het CBS. De door hen gehouden dieren worden niet meegenomen bij de tellingen.

Voor de paardenhouderij bestaat in de stuwwalrand een toenemende belangstelling. Het betreft daarbij verschillende activiteiten, w.o. het fokken van paarden, paardenpensions en maneges en het recreatieve rijden. Alleen het eerst genoemde betreft een agrarische activiteit. Paardenpensions en maneges vallen onder de categorie semi-agrarische bedrijven.

Productie-omvang

De omvang van een bedrijf wordt bepaald door de oppervlakte cultuurgrond, het grondgebruik en de veestapel. Om een en ander bij elkaar op te tellen wordt de productie-omvang uitgedrukt in nge³⁸. Zo is bijvoorbeeld één melkkoe 1,06 nge en een hectare grasland 0,85 nge.

In onderstaande tabel wordt het aantal bedrijven per nge-klasse en het gemiddeld aantal nge per deelgebied aangegeven.

³⁸ Nge = Nederlandse Grootte Eenheid, een rekeneenheid waarbij grondgebruik en veestapel bij elkaar kunnen worden opgeteld en in één eenheid worden uitgedrukt.

Voor 1985 werd het sbe-systeem (standaardbedrijfeenheid) hiervoor gebruikt.

	3-20 nge	20-40 nge	40-70 nge	70-100 nge	100-150 nge	> 150 nge	Totaal	Gem. nge
Omgeving Beekbergen	46	11	6	--	1	--	64	17,4
Omgeving Loenen	12	2	2	6	1	1	24	61,9
Totaal	58	13	8	6	2	1	88	29,4

Bron: CBS, 1994

Uit de tabel blijkt dat van de door het CBS aangegeven 88 agrarische bedrijven in het plangebied, er 58 onder de norm van 20 nge zitten. De basis voor continuïteit van deze bedrijven is over het algemeen slecht. Het hoofdberoep van deze bedrijven ligt meestal buiten de landbouw. De agrarische activiteiten hebben veelal hobbymatige vormen aangenomen. Met name in het deelgebied Beekbergen liggen veel van dit soort bedrijven.

De categorie 20-40 nge wordt gevormd door kleine agrarische bedrijven. Ook deze categorie bedrijven komt het meest voor in het deelgebied Beekbergen. De bestaansbasis van deze bedrijven is twijfelachtig en hangt af van toekomstige ontwikkelingen. Deze categorie kent veel agrariërs die hun inkomen aanvullen door werkzaamheden buiten het bedrijf.

De categorie > 40 nge bestaat uit volwaardige agrarische bedrijven. In het deelgebied Beekbergen komen slechts 7 volwaardige bedrijven voor. In de omgeving van Loenen komen ca 10 volwaardige bedrijven voor.

Het gemiddeld aantal nge's per agrarisch bedrijf (incl. de hobbymatige bedrijven) ligt in de omgeving van Beekbergen op nog geen 20 nge. Voor veel agrarische bedrijven is het in dit deelgebied moeilijk te overleven. In de omgeving van Loenen ligt dit op ruim 60 nge. De gemiddelde bedrijfsgrootte biedt hier een voldoende basis van bestaan.

Opvolging

Van de 88 bij het CBS geregistreerde agrarische "bedrijven", heeft 67% een bedrijfshoofd in de leeftijdsklasse 50 jaar of ouder, slechts één derde hiervan heeft een opvolger.

Het aantal bedrijven met een bedrijfshoofd ouder dan 50 jaar, zonder opvolger staat in onderstaande tabel per nge-klasse en per deelgebied aangegeven. Het grootste deel van deze bedrijven valt in de categorie < 20 nge, de nevenberoeps- en hobbymatige bedrijven. Hoe hoger de productie-omvang, hoe zekerder de bedrijfscontinuïteit. De meeste bedrijven zonder opvolger komen voor in de omgeving van Beekbergen, daar liggen ook de meeste bedrijven met een (zeer) kleine productie-omvang.

	3-20 nge	20-40 nge	> 40 nge	Totaal
≥ 50 jaar	43	9	7	59
zonder opvolger	36	6	1	43
met opvolger	7	3	6	16
< 50 jaar	15	4	10	29
Totaal	58	13	17	88

bron: CBS, 1994

	Omgeving Beekbergen	Omgeving Loenen	Totaal
≥ 50 jaar, zonder opvolger	32	10	42
Totaal	64	24	88

bron CBS, 1994

Uitgaande van de CBS-gegevens en gegevens van de functie-inventarisatie zal naar verwachting ca 25% van de in het bestemmingsplan als zodanig aangegeven agrarische bedrijven problemen hebben met de bedrijfscontinuïteit.

Arbeid

In de stuwwalrand zijn gemiddeld 2,2 arbeidskrachten per reëel agrarisch bedrijf werkzaam. Hiervan werkt de helft part-time. Aan ieder agrarisch bedrijf zijn, volgens het Landbouw Economisch Instituut, direct en indirect vier arbeidsplaatsen toe te rekenen. Uitgaande van de reële agrarische bedrijven komt dat voor de stuwwalrand neer op in totaal ca 140 arbeidsplaatsen.

Conclusie

In de stuwwalrand staat bijna alle landbouwgrond ten dienste van de veehouderij. De rundveehouderij is de belangrijkste productietak, gevolgd door de varkenshouderij. In de omgeving van Beekbergen komen veel kleine gemengde veehouderijbedrijven voor. In het gebied ten noordoosten van Loenen is de structuur voor de melkveehouderij bijzonder goed, daar liggen een aantal relatief grote agrarische bedrijven. Dit geldt ook voor het gebied ten oosten van de spoorlijn. Het gebied ten zuidwesten van de kern Loenen is zeer kleinschalig, daar bevinden zich kleinere agrarische bedrijven.

Ontwikkelingen en knelpunten

De ontwikkelingen in de veehouderij worden op dit moment met name gestuurd door de milieuregelgeving, marktprijzen en melkquota. De toepassing en nadere uitwerking van de regelgeving bepalen grotendeels de ontwikkelingsmogelijkheden in de veehouderij.

Als gevolg van de **Interimwet Ammoniak en Veehouderij** mag de ammoniak-uitstoot per agrarisch bedrijf op verzuringsgevoelige bos- of landschapselementen maximaal 15 mol bedragen³⁹.

Als gevolg van het nabijgelegen verzuringsgevoelige CVN kan gesteld worden dat verdere uitbreiding van veehouderijbedrijven in het plangebied bijna alleen nog mogelijk zal zijn voor bedrijven die liggen op geruime afstand van het CVN en andere verzuringsgevoelige elementen en/of door de toepassing van emissie-arme stalsystemen. Dit vraagt echter om relatief hoge investeringen. Voor kleine bedrijven biedt dit nauwelijks een reëel perspectief.

Voor de stuwwalrand zal het in voorbereiding zijnde **Ammoniakreductieplan (ARP)** nauwelijks tot een verruiming van de mogelijkheden leiden. Het CVN blijft een groot verzuringsgevoelig gebied. Wel kan het zijn dat kleine (< 5 ha.) verzuringsgevoelige elementen in de toekomst niet meer als zodanig zullen worden aangemerkt⁴⁰.

Het ARP stelt de ammoniakrechten per bedrijf verhandelbaar. Veehouderijen die willen uitbreiden zullen van andere veehouderijbedrijven binnen de regio ammoniakrechten moeten verwerven. Als gevolg van dit beleid zullen naar alle waarschijnlijkheid ammoniakrechten worden verplaatst naar minder verzuringsgevoelige gebieden en zal zowel de ammoniakemissie als het aantal veehouderijbedrijven in de stuwwalrand verder afnemen.

Het aantal agrarische bedrijven is de afgelopen 20 jaar met ca 4% per jaar gedaald. De komende planperiode is een daling van zeker 2% te verwachten. Met name in de omgeving van Beekbergen en ten zuiden van Loenen zal het aantal bedrijven verder afnemen, ook zullen meer nevenberoepsbedrijven ontstaan. Het grondgebruik zal door deze ontwikkelingen verder versnipperen. Ten noordoosten van Loenen zullen de bedrijven gericht zijn op schaalvergroting en verder blijven investeren in de aankoop van productierechten en nieuwe bebouwing (emissie-arme stalsystemen).

Bedrijfsperspectieven:

Voor de (middel)grote melkveehouderijbedrijven met voldoende kapitaal, die niet direct belemmerd worden door hun ligging ten opzichte van verzuringsgevoelige gebieden kan **schaalvergroting** een reële optie zijn. Schaalvergroting biedt de mogelijkheid de technische resultaten te verbeteren en de kosten per eenheid product te verlagen. Vergroting gaat echter gepaard met hoge investeringen. Niet alleen vanwege de aankoop van productiemiddelen (grond, mest- en melkquota) maar ook vanwege de noodzakelijke milieu-investeringen. Voor relatief kleine bedrijven is dit nauwelijks te realiseren.

---

³⁹ Voor veehouderijbedrijven die reeds beschikken over een milieuvergunning geldt de depositiewaarde van de vergunning, welke veel hoger kan zijn dan 15 mol.

⁴⁰ Dit wordt in het concept-ARP afhankelijk gesteld van het afsluiten van onderhoudsconvenanten met de agrariërs.

Veel kleine bedrijven hebben op dit moment onvoldoende inkomensmogelijkheden. Voor deze bedrijven zijn de volgende ontwikkelingen denkbaar:

- * **Leveren van specifieke producten:** Omschakeling naar andere vormen van grondgebruik (tuinbouw, boomteelt, sierteelt) of productiemethoden (**ecologische/biologische landbouw**) kan voor een aantal bedrijven nieuwe mogelijkheden bieden. Veelal zijn deze andere vormen van grondgebruik of productiemethoden meer arbeidsintensief.
- * **Omschakeling naar een andere veebezetting:** Op veehouderijbedrijven is een voortgaande verschuiving van de veebezetting te verwachten, zoals het opvullen van lege plaatsen van het melkvee⁴¹ met mestvee. Ook het overgaan op een gesloten systeem (in de varkenshouderij), op andere productiemethoden (scharrelvee) of de omschakeling naar andere diersoorten (konijnen, nertsen) behoren tot de mogelijkheden.
- * **Ontplooien van nevenactiviteiten:** In het gebied is een toename van het aantal nevenberoepsbedrijven te verwachten, omdat er relatief veel bedrijven zijn die als hoofdberoepsbedrijf niet kunnen worden voortgezet. Nevenberoepers kunnen activiteiten buiten het bedrijf ontplooien (loondienst), maar ook ter plekke van het bedrijf (handel). Hierdoor treedt een toenemende verweving op van agrarische en niet-agrarische activiteiten op bedrijfsniveau.
- * **Aanvullend inkomen uit natuur- of landschapsbeheer:** In beperkte mate kan voor agrariërs een aanvullend inkomen verkregen worden uit natuur- en landschapsbeheer (relatienota, bergboerenregeling) en recreatie (kamperen bij de boer). Percelen langs de Oude Beek, percelen ten oosten van Lieren en ten (noord)oosten van Loenen zijn aangewezen als beheers- of reservaatgebied.
- * **Bedrijfsverplaatsing:** Voor bedrijven met voldoende kapitaal en een gunstige opvolgingssituatie, die in hun ontwikkeling belemmerd worden door de milieu-regelgeving (verzuringsgevoelige gebieden, stankhinder) kan bedrijfsverplaatsing naar minder gevoelige gebieden een mogelijkheid zijn het bedrijf te continueren. Dit gaat gepaard met hoge investeringen.
- * **Bedrijfsbeëindiging:** In de nabije toekomst wordt een verdergaande sanering van bedrijven verwacht. Veel bedrijven met nu al beperkte inkomensmogelijkheden en een onduidelijke opvolgingssituatie zullen worden beëindigd.

De bedrijfsopvolging binnen het gezin zal steeds zwaardere lasten geven gezien de geldelijke waardering van quota en mestrechten. Dit legt een zware druk op de opvolgingssituatie.

De vrijkomende productiecapaciteit zal bij bedrijfsbeëindiging niet altijd overgenomen kunnen worden door bedrijven uit het plangebied, ten dele zullen ze wegvloeien naar andere gebieden (Het Woud en elders) of aan de landbouw

⁴¹ Door het invoeren van de superheffing en het toegewezen melkquotum per bedrijf is het aantal koelen sinds 1984 sterk afgenomen. Door een stijging van de melkproductie per koe wordt nog een verdere afname van het aantal melkkoelen verwacht.

worden onttrokken (grond en gebouwen). Hierdoor zal de totale productiecapaciteit van het plangebied afnemen.

Toename van niet-agrarische functies

De agrarische sector staat onder druk. Een groot aantal agrarische bedrijven zal in de toekomst wegens onvoldoende toekomstperspectief worden beëindigd en het aantal niet-agrarische bedrijven en burgerwoningen in het buitengebied zal naar verwachting toenemen. De agrarische sector bepaalt voor een groot deel het karakter van het landelijk gebied. Het merendeel van het buitengebied is in handen van agrariërs. Verkoop/gebruik van gronden en gebouwen voor niet-agrarische doeleinden (bedrijvigheid, paardenweiden, hobbyboeren, volkstuinen) leidt tot versnippering van het grondgebruik en een toenemende verweving van agrarische en niet-agrarische bebouwing. De duurzaamheid van de agrarische activiteiten in het gebied moet zoveel mogelijk worden gewaarborgd.

Op het kaartbeeld "**Huidige situatie en gewenste ontwikkelingsrichting sector landbouw**" staat onder andere aangegeven waar de concentraties van agrarische bedrijven met de meeste toekomstperspectieven liggen. De aangegeven gewenste ontwikkelingen hebben een sectorale invalshoek. Met name voor de bedrijven met reële toekomstperspectieven is het van belang de niet-agrarische functies in het buitengebied te beperken en de milieuruimte op bedrijfsniveau te maximaliseren, zodat bedrijfsontwikkeling mogelijk blijft. Voor het hele agrarische gebied geldt dat versnippering van landbouwgronden moet worden tegengegaan. Met name in het gemengde agrarische gebied dienen de agrariërs ruimte te krijgen niet-agrarische activiteiten (bijv. handel) te ontplooien of zich richting consumentenmarkt (verkoop producten aan huis) te ontwikkelen. Volwaardige agrarische bedrijven zal voldoende ruimte moeten worden geboden voor nieuwbouwactiviteiten ten behoeve van agrarisch gebruik.

4.2. Recreatieve karakteristiek en ontwikkelingen⁴²

De gemeente Apeldoorn is de op één na grootste verblijfsrecreatieve gemeente in Nederland, daarnaast kent de gemeente veel dagrecreatieve mogelijkheden. Het economisch effect (direct en indirect) dat uitgaat van de recreatieve sector is aanzienlijk. In deze paragraaf wordt gekeken naar de huidige situatie inzake de dag- en verblijfsrecreatie. Tevens wordt gekeken naar de knelpunten en ontwikkelingen.

Verblijfsrecreatie

Huidige situatie

In het gebied Stuwwalrand Parkzone Zuid zijn 34 verblijfsrecreatieve terreinen aanwezig, met in totaal 14.400 slaapplekken. Het plangebied omvat ca 50% van de verblijfsrecreatieve capaciteit van de gemeente.

De terreinen voor verblijfsrecreatie variëren van natuurkampeerterrein tot bungalowterrein. Onderscheiden worden de volgende categorieën:

- terrein met tenten/caravans;
- terrein met bungalows;
- gemengd terrein met tenten/caravans en bungalows;
- overige terreinen (groepsacc./bungalows/tenten/caravans);
- vrijstellingen (groepskamperen, kamperen bij de boer).

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verblijfsrecreatieve terreinen in het plangebied naar type.

Soort terrein	aantal terreinen
tent/caravan	14
bungalows	3
bung./tent/car.	12
overige	3
vrijstellingen	2
Totaal Plangebied	34

⁴² Bronnen:

- Toerisme en recreatie in Apeldoorn, gemeente Apeldoorn, 1995;
- Knelpunten verblijfsrecreatie Veluwe, provincie Gelderland 1991;
- Toegankelijkheid buitengebied, J.H. Splijker, Apeldoorn, 1989;
- Gemeente Apeldoorn, nota verblijfsrecreatie, 1989;
- Kampeerexploitatievergunningen, gemeente Apeldoorn 1995;
- Gesprekken met leden van de Vereniging Apeldoornse Recreatie Ondernemers (VARO).

De verblijfsrecreatieve terreinen in het plangebied zijn vnl. ingericht op een combinatie van tenten, caravans en bungalows. Er komen slechts 3 terreinen met uitsluitend bungalows in het gebied voor. De terreinen met vrijstellingen hebben alleen betrekking op het groepskamperen. Kamperen bij de boer middels vrijstelling komt in het plangebied niet voor.

Binnen het plangebied, nabij de Vrijenbergerspreng, ligt een scoutingterrein. Het bestaat uit een aantal verspreid liggende kampplaatsen in een bosgebied, die in de vakantieperiode door Scouting Nederland worden gebruikt. Er zijn vrijwel geen voorzieningen aanwezig.

De volgende tabel geeft inzicht in het aantal terreinen, slaapplekken en type standplaatsen per locatie.

Terrein	aantal terreinen	aantal slaapplekken	aantal bungalows	aantal jaar standplaatsen	aantal seizoenstandplaatsen
Omgeving Beekbergen					
- Hoge/Lage Bergweg	7	4.929	459	447	153
- Stoppelbergweg	8	4.291	55	1.048	155
- overig Beekbergen	11	3.187	46	550	335
Omgeving Loenen	6	1.586	7	220	167
Omgeving Ugchelen	2	343	-	40	65
Totaal	34	14.336	567	2.305	875

Uit het overzicht blijkt dat het gebied Hoge/Lage Bergweg in de omgeving van Beekbergen de grootste verblijfsrecreatieve capaciteit heeft. Tevens liggen in dit gebied de meeste recreatiebungalows. De gebieden Hoge/Lage Bergweg en Stoppelbergweg kennen de grootste jaar rond bezetting. Er liggen een groot aantal jaarstandplaatsen en (gedurende het gehele jaar verhuurbare) bungalows. Deze gebieden zijn samen goed voor de opvang van 64% van de verblijfsrecreanten in het plangebied (30% van de Apeldoornse capaciteit).

Jaar-, seizoen- en toeristische standplaatsen, kennen ieder een eigen vorm van gebruik. Door middel van de exploitatievergunning wordt geregeld in welke mate de verschillende vormen per terrein mogen voorkomen. Uit het oogpunt van bescherming van natuur en landschap kan het onderscheid tussen jaarplaatsen (permanente verblijfsrecreatie) en seizoen- en toeristische plaatsen (tijdelijke verblijfsrecreatie) van belang zijn.

Ca 50% van de terreinen heeft minder dan 250 slaapplekken, 30% behoort tot de categorie "groter dan 500 slaapplekken".

Ter hoogte van de Hoge en Lage Bergweg en ter hoogte van de Stoppelbergweg hebben de terreinen een relatief grote bezetting. De terreinen rond Loenen en Ugchelen kennen een relatief lage bezetting.

De gebruikte cijfers zijn gebaseerd op de verleende kampeerexploitatievergunningen. De werkelijke situatie kan hiervan afwijken omdat bij de vergunningverlening sprake is van maximaal toegelaten aantallen en de bezettingsgraad niet altijd 100% zal zijn. De genoemde aantallen slaapplekken zijn berekend via normgetallen, deze gaan uit van een maximale bezetting van bungalows en een bezetting van 3,25 personen per kampeermiddel.

Onderstaande tabel geeft het gemiddelde terreinoppervlak, het gemiddeld aantal standplaatsen en het gemiddeld aantal personen per hectare weer.

Terrein	gemiddelde oppervlakte per terrein (ha.)	gemiddeld aantal standplaatsen per hectare	gemiddeld aantal personen per hectare
Omgeving Beekbergen			
- Hoge/Lage Bergweg	13,0	12	66
- Stoppelbergweg	5,6	37	119
- overig Beekbergen	3,5	29	140
Omgeving Loenen	3,5	26	84
Omgeving Ugchelen	3,0	18	59
Totaal	5,9	26	105

De verblijfsrecreatieve terreinen zijn gemiddeld 6 hectare groot. De oppervlakte varieert echter van 0,2 tot 29 hectare. Gemiddeld hebben de bedrijven ca 26 standplaatsen, het aantal standplaatsen per hectare varieert van 5 tot 50. Het maximale aantal personen per hectare varieert van 14 tot 162, met een gemiddelde van 105 personen maximaal.

Bovenstaande laat zien dat het plangebied een enorm gevarieerd aanbod aan verblijfsrecreatieve mogelijkheden heeft.

Knelpunten en Ontwikkelingen

Sinds de jaren 80 wordt een niet-intensiveringsbeleid gevoerd. In de praktijk houdt dat in dat de situatie op de terreinen (kwantitatief) is bevroren t.o.v. 1983. De concurrentiepositie van de bedrijven in en rond het CVN is aan het verzwakken ten opzichte van andere delen van het land (Drenthe, Zeeland). Het recreatieve aanbod van voorzieningen is min of meer verouderd en de recreanten hebben wensen die niet meer parallel lopen met het aangeboden product. Vernieuwing van het recreatieve aanbod is noodzakelijk om het huidige marktaandeel in de verblijfsrecreatie te kunnen behouden en om te kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. De standplaatsen, bungalows, sanitaire voorzieningen en infrastructuur moeten worden aangepast aan de eisen des tijds. Daarnaast is landschappelijke inpassing van de terreinen gewenst mede ten behoeve van de recreatieve aantrekkelijkheid van het totale gebied.

Het beleid is gericht op "handhaving van de verblijfsrecreatie op het huidige (kwantitatieve) niveau" en innovatie van het product. Een groot knelpunt voor de sector is gelegen in het feit dat een toename van het aantal standplaatsen niet is

toegestaan. Door de afnemende gezinsdichtheid is de bezetting per standplaats gezakt van 4 in de jaren 70, tot 2,75 op dit moment. In de huidige vergunningverlening wordt nog uitgegaan van 3,25 personen per standplaats.

Voor bungalows geldt een zelfde soort ontwikkeling; bungalows die in 1980 nog als 6-persoons werden aangemerkt dienen op dit moment voor 4 personen, door dat de eisen (ruimte per persoon) beduidend zijn gewijzigd. Daar toename van het aantal standplaatsen (intensivering) op dit moment niet is toegestaan, kan het aantal vergunde slaapplekken niet worden gehaald, hetgeen grote gevolgen heeft voor het rendement van de terreinen (minder personen, minder omzet in kantine en kampwinkel).

Voor een aantal bedrijven zal overleving, bij een gelijkblijvend aantal vergunde slaapplekken, slechts mogelijk zijn door inbreiding (intensivering grondgebruik) of door seizoensverlenging. De algemene doelstelling dat de verblijfsrecreatie op het aangegeven peil (het vergunde aantal slaapplekken) moet worden gehandhaafd, blijft daarbij overeind. Zowel inbreiding als seizoensverlenging kunnen echter leiden tot een intensiever gebruik van de recreatieve terreinen, hetgeen in strijd is met de wens de druk op natuur en landschap in het CVN niet te laten toenemen.

Een ander knelpunt wordt gevormd door solitaire vestigingen van recreatieve bedrijven in kwetsbare delen van het CVN. Verplaatsing/sanering van deze bedrijven is gewenst, dat is echter een zeer kostbare zaak. Gekeken moet worden of de sector hier zelf een bijdrage aan kan leveren, op een zodanige wijze dat dit zowel de verblijfsrecreatieve sector als de natuur ten goede komt.

Dagrecreatie

Het buitengebied van Apeldoorn heeft een wezenlijke opvangfunctie voor dagrecreatie. Onderscheid kan worden gemaakt in intensieve vormen van dagrecreatie (grote toeristische attracties), dagrecreatieve voorzieningen en extensieve vormen van recreatie als wandelen, fietsen en paardrijden.

De **intensieve vormen van dagrecreatie** worden met name door de verblijfs- en dagrecreanten bezocht. Grote toeristische attracties komen in het plangebied stuwwalrand niet voor, wel in de directe omgeving ervan (Apenheul, Paleis 't Loo, etc.).

De **dagrecreatieve voorzieningen** zijn van belang voor de eigen bevolking en voor verblijfsrecreanten (Apeldoorns Kanaal, het Leesten, de Loenense waterval, uitkijktoren en schaapskooi op de Loenermark, toeristische spoorlijn, etc.).

Bij **extensieve vormen van recreatie** (wandelen, fietsen, paardrijden, vissen) is veelal sprake van recreatief medegebruik van bestaande wegen, paden, waterlopen, natuur- en bosgebieden. Neemt het recreatieve gebruik toe dan roept dit ook aanvullende voorzieningen op zoals picknick-tafels, parkeerruimte, aanlegsteigers, etc.

Landschap, cultuurhistorie en de toeristisch-recreatieve structuur (attracties en voorzieningen) bepalen de toeristisch recreatieve waarde van een gebied. Het CVN is met zijn uitgebreide net aan fiets-, wandel- en ruiterspaden bij uitstek geschikt voor extensieve vormen van recreatie.

Om de recreatieve druk in bepaalde (kwetsbare) delen van het **Centraal Veluws Natuurgebied** te verminderen kan een systeem van geleiding en afleiding worden toegepast. Door het leggen van accenten op niet- of minder kwetsbare plekken (parkeerplaats, halte openbaar vervoer, informatiebord, standplaats ijsboer, uitzichtpunt, etc.) wordt de recreant afgeleid van de meer kwetsbare gebieden.

In een aantal gebieden ontbreekt het aan duidelijke startpunten voor wandelingen. Zowel voor informatie over de routes, natuur en landschap en bezienswaardigheden als voor de gewenste zonering van de recreatiedruk zijn deze startpunten van belang.

Het belangrijkste middel om tot een zonering van het recreatieve gebruik te komen is het reguleren van de toegankelijkheid voor het gemotoriseerd verkeer. In het kader van het Mobiliteitsplan Veluwe worden momenteel projecten ontwikkeld die zorgen voor het verminderen van de automobiliteit en die bovendien bevorderlijk zijn voor het toeristisch-recreatieve product. In dit kader worden een aantal wegen voor gemotoriseerd verkeer afgesloten en een aantal fiets- en wandelpaden aangelegd in aansluiting op de herkomstgebieden van de recreanten.

Recent is onder de noemer "attractiepad" een aantal fietsroutes uitgezet vanaf verblijfsconcentraties in Hoenderloo en Beekbergen naar attracties in Apeldoorn-west en naar het dagrecreatiegebied Bussloo. Ook zijn in de directe omgeving van de verblijfsaccommodaties in Hoenderloo en Beekbergen een aantal wandelroutes uitgezet in directe aansluiting (via bewegwijzering) op de accommodaties.

Door het gebied lopen verder nog een drietal lang-afstands-wandelpaden: het Gelrepad en het Maarten van Rossumpad (beide gemarkeerd) en de Hessenweg (niet gemarkeerd).

Recreatief medegebruik in de vorm van ruitersport is ten zuiden van de A50 gereguleerd middels een bijzondere toegangsregeling (ruiterbewijs en kentekenplaat). Een dergelijke regulering biedt vooral een oplossing in gebieden waar een sprake is van een problematische relatie tussen natuurbeheer en ruitersport.

Juist in de **stuwwalrand** worden mogelijkheden onbenut gelaten voor recreatief medegebruik van het gebied, hetgeen tevens tot een afleiding van de druk op het Veluwemassief zou kunnen leiden. De oude stoomtrein die rijdt over de toeristisch-recreatieve spoorlijn Apeldoorn-Dieren zou een belangrijke rol kunnen spelen in de recreatieve ontsluiting van het gebied. Stations zijn er in Apeldoorn, bij Lieren, bij Loenen, in Eerbeek en in Dieren. Met name de aansluiting van de stations op de omgeving verdient verbetering. Bij de stations zou de mogelijkheid

moeten worden geboden voor vestiging van een of meerdere horecabedrijven (café, pannenkoekenhuis, theehuis) en zouden startpunten kunnen liggen voor wandel- en fietsroutes.

Het Apeldoorns Kanaal biedt naast fietsmogelijkheden ook mogelijkheden voor kleine watersport als kanoën, spelevaren en dergelijke. De langsgelegen horeca (Lieren, Loenen) is hierbij ondersteunend.

Goede west-oost fietsverbindingen zijn in het plangebied van groot belang. De stuwwalrand en de IJsselvallei kunnen op deze wijze een attractief alternatief vormen voor het CVN. Recentelijk zijn gereed gekomen de "Gazelle Veluwe route" en de "Rond de Veluwe-route". Deze laatste loopt middels de zgn. kortsluitroute in west-oost richting door het plangebied ('t Leesten - Beekbergen - Albaweg). Met het voltooiën van deze route wordt tegemoet gekomen aan de wens meer west-oost gerichte verbindingen tussen het CVN en de stuwwalrand te realiseren.

Een duidelijk fiets- en wandelpadennet ontbreekt echter verder in de stuwwalrand (gebied Beekbergen - Lieren - Loenen). Van noord naar zuid zou kunnen worden aangehaakt bij de essen rond Beekbergen, het Apeldoorns Kanaal, kasteel ter Horst, esdorp Loenen, de Loenense beek en de Loenense watervallen. Het begin en eind van de route kan worden aangesloten op het fietspadennet van het CVN. Ten aanzien van het gewenste fiets- en wandelpadennet geldt dat het integrale deelplan zuid-oost Veluwe hiervoor de basis biedt.

De recreatieve waarde van een gebied wordt naast de aanwezige voorzieningen ook bepaald door **fysieke barrières**, welke de recreatieve structuur in negatieve zin beïnvloeden. In het plangebied zorgen de rijkswegen A1 en A50, de spoorlijn Apeldoorn-Amersfoort en de provinciale wegen enerzijds voor een goede bereikbaarheid van Apeldoorn en omgeving, anderzijds belemmeren ze de uitlooptmogelijkheden van de recreanten vanaf hun verblijfplaats en zorgen ze voor verstoring van de rustige gebieden. Ook de industrie- en militaire terreinen belemmeren de uitlooptmogelijkheden van recreanten. Behoud en verbetering van het recreatieve kwaliteitsniveau van het gebied houdt dus meer in dan het recreatieve voorzieningenniveau als zodanig. Ook niet-recreatieve ruimtelijke ontwikkelingen kunnen grote effecten hebben op de recreatieve kwaliteiten van het gebied. Specifieke recreatieve voorzieningen kunnen hun betekenis zelfs geheel of gedeeltelijk verliezen als door andere ingrepen essentiële recreatieve "belevingskwaliteiten" verloren gaan.

De huidige recreatieve voorzieningen (verblijfsrecreatieve terreinen, hotels, restaurants) en de gewenste ontwikkelingen (dagrecreatieve voorzieningen, te ontwikkelen recreatieve routes, uitbreiding verblijfsrecreatie) gezien vanuit de sector recreatie staan weergegeven op het kaartbeeld "huidige situatie en gewenste ontwikkelingsrichting sector recreatie".

Het is een sectoraal kaartbeeld, waarbij nog geen integrale afweging van belangen heeft plaatsgevonden.

4.3 Niet-agrarische bedrijven en burgerwoningen

Bedrijven

Naast agrarische- en verblijfsrecreatieve bedrijven zoals besproken in de vorige paragrafen, komen er verspreid in het buitengebied ook andere vormen van bedrijvigheid voor. Langs het Apeldoorns Kanaal en aan het Kieveen is sprake van een concentratie van bedrijvigheid.

De "overige bedrijven" kunnen worden ingedeeld in een tweetal categorieën

- * bedrijven die een relatie hebben met het buitengebied;
- * bedrijven die geen relatie hebben met het buitengebied.

In de eerste categorie vallen de loonbedrijven, landbouwmechanisatiebedrijven, paardenpensions, kwekerijen en tuincentra.

De tweede categorie bestaat uit bouw- en transportbedrijven, sloperijen, garagebedrijven, benzinstations, etc.

Uit de functie-inventarisatie blijkt dat, buiten de agrarische- en verblijfsrecreatieve bedrijven, er in de stuwwalrand ca 80 verschillende bedrijven liggen. Slechts 16% daarvan heeft een directe relatie met het buitengebied, ca 65% heeft geen relatie met het buitengebied en ca 19% bestaat uit horecabedrijven. In de omgeving van Beekbergen-Lieren liggen de meeste bedrijven (ca 40). Horecabedrijven (cafés/-restaurants/hotels) liggen veelal in, of in de nabijheid van, het CVN.

Burgerwoningen

In het plangebied liggen ca 800 burgerwoningen. Het grootste aantal bevindt zich in de omgeving van Beekbergen. In het CVN komen ook veel burgerwoningen voor, verspreid en in linten langs de doorgaande wegen.

Ontwikkelingsrichting niet-agrarische functies

Opvallend is dat met name de stadsrand, de Kanaalzone en de Hoofdweg/Voorsterweg en Het Kieveen aantrekkelijke vestigingslocaties bieden voor niet-agrarische bedrijven en burgerwoningen. De verstedelijkingsdruk op deze gebieden is daardoor zeer hoog. Vanuit de niet-agrarische functies kan dit een gewenste ontwikkeling zijn, vanuit het landelijk gebied gezien is dit een minder gewenste ontwikkeling. De huidige situatie van niet-agrarische functies (ligging bedrijven, bedrijventerreinen, concentraties burgerwoningen) onderschrijft deze tendens.

Ontwikkelingen en knelpunten

Groei van het aantal niet-agrarische functies en burgerwoningen in het landelijk gebied leidt tot **verstedelijking** en **verstening**. Het landelijk karakter van het buitengebied, dat onder meer wordt bepaald door een relatief lage bebouwingsintensiteit, wordt door deze processen aangetast. Ook wordt het landbouwkundig functioneren en de recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied negatief beïnvloed. Teneinde het landelijk karakter van het gebied te behouden is het derhalve noodzakelijk om de toename van de bebouwing te reguleren.

Uit het landbouwkundig onderzoek blijkt dat met name de kleine agrarische bedrijven problemen hebben met de bedrijfscontinuïteit. Een aantal van deze bedrijven zal in de komende jaren verdwijnen⁴³. Agrariërs die hun bedrijf willen beëindigen, verkopen vaak hun grond, melk- en mestquotum aan andere agrariërs. Vaak gaat de woning dienst doen als burgerwoning en worden de gebouwen gebruikt voor niet-functioneel aan het landelijk gebied gebonden activiteiten (opslag goederen, andere bedrijvigheid).

In de stuwwalrand worden de gronden grenzend aan het CVN vaak verkocht/in gebruik gegeven aan mensen met paarden of kleinvee. Deze regeling wordt de zgn. "hobbyboerenregeling" genoemd⁴⁴. Om het bouwen van stallen en schuurtjes in het buitengebied te reguleren heeft de gemeente een regeling opgesteld, waarbij het schuur-/staloppervlak bij burgerwoningen gerelateerd wordt aan de in het bezit zijnde oppervlakte cultuurgrond.

Daarnaast is voor het stadsrandgebied een regeling in de vorm van een vrijstellingsbevoegdheid opgenomen voor solitaire schuilgelegenheden voor hobbymatig gebruik. Dit wil zeggen dat deze schuilgelegenheden niet zijn gebonden aan het in eigendom of gebruik hebben van een woonperceel in het buitengebied. Wel worden de volgende eisen gesteld:

1. de stalruimte moet zijn gelegen op een afstand van ten minste 50 m van een bestemmingsvlak met de bestemming "Woondoeleinden";
2. de stalruimte, voor zover niet gelegen aan een ter plaaste aanwezige ontsluitingsweg, dient te worden gesitueerd binnen een afstand van 50 m vanuit op de kaart als zodanig aangegeven "wegen";
3. bij de stalruimte dient blijvend ten minste 1 ha grond te horen, waarop de stal wordt gebouwd;
4. de stalruimte stedenbouwkundig en landschappelijk moet voldoende worden ingepast.

In het structuurplan landelijk gebied wordt het **splitsten van woningen** binnen de bestaande bouwmassa positief beoordeeld. In de notitie "uitgangspunten wonen landelijk gebied (juli '95)" is voor het splitsen van woningen een aparte regeling geformuleerd. Deze regeling gaat uit van het splitsen van woningen binnen de toegestane bouwmassa in maximaal 2 woningen. Om verdere verstening van het landelijk gebied zoveel mogelijk te voorkomen zal de maximaal toegestane bouwmassa van de woning (en bijgebouwen) bij een splitsing niet worden verhoogd. Bovendien mag door splitsing de karakteristiek van de bebouwing niet

---

⁴³ Als de huidige trend doorzet dan zal in de komende 10 jaar 3% à 4% van het aantal agrarische bedrijven verdwijnen. Hetgeen neerkomt op 8-10 agrarische bedrijven.

⁴⁴ De term "hobbyboer" moet niet verward worden met de term "hobymatige agrarische bedrijven".

Hobbyboeren zijn burgers die gebruik maken van de hobbyboerenregeling van de gemeente, waarbij een grotere schuur/stal mag worden neergezet indien men in het bezit is van minimaal 1 hectare cultuurgrond.

Hobymatige agrarische bedrijven staan als agrarisch bedrijf bekend bij het CBS, maar deze bedrijven zijn daarmee klein van omvang (< 20 nge) dat geen reëel inkomen meer uit de agrarische activiteiten kan worden gehaald. Veelal zijn het agrarische bedrijven die aan het atbouwen zijn.

worden aangetast, de bouwmassa moet het karakter van 1 woning blijven houden.

Om verdere verstening van het landelijk gebied te voorkomen heeft de gemeente in de nota "ruimtelijk beleid gehandhaafd" een strenger beleid geformuleerd inzake **clandestiene woningen** in het buitengebied. Als overgangsregeling is tot 1 juli een selectief pardon van kracht geweest, waarbij alle woningen die daarvoor in aanmerking kwamen zijn gedoogd⁴⁵. Bij uitvoering van dit project bleken diverse clandestiene woningen onder het overgangsrecht te vallen. Alle overige clandestiene woningen zullen worden ontruimd, zodra vervangende woonruimte is aangeboden. Dit geldt ook voor clandestiene stacaravans, welke zullen worden ontruimd en verwijderd.

Geen legalisering heeft plaatsgevonden van kleine clandestiene woningen, daar te verwachten zou zijn dat juist de oppervlakte van deze woningen de komende periode bij legalisering sterk zou worden uitgebreid, hetgeen weer zou leiden tot een toename van bebouwing in het buitengebied. Kleine clandestiene woningen die aan de voorwaarden voldoen worden wel gedoogd als dependance bij de hoofdwoning. De oppervlakte/inhoud van de dependance wordt zodoende meegerekend bij het bepalen van de maximaal toegestane oppervlakte/inhoud van de hoofdwoning. De dependance mag worden bewoond, maar niet worden uitgebreid en heeft ook geen recht op een groter oppervlak aan bijgebouwen.

Van diverse gelegaliseerde woningen is de situering niet ideaal vanwege stedenbouwkundige, esthetische, natuur-, landschappelijke of cultuurhistorische waarden. Dit geldt met name voor woningen gelegen in gebieden die zijn aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht (gebied ten oosten van Lieren) en/of landschappelijk gevoelig gebied (enkenlandschappen ten westen en oosten van Beekbergen en het CVN). De gedoogde noodwoningen worden in deze gebieden in hun huidige omvang acceptabel geacht, maar aan de betreffende woningen worden vervolgens geen of minder dan de reguliere bouwrechten toegekend. Ook kunnen nadere eisen worden gesteld aan de situering van de woningen bij vervangende nieuwbouw.

Permanente bewoning van stacaravans en recreatiewoningen vormt ook een knelpunt in het plangebied. Daar de caravans/woningen over het algemeen te klein zijn voor permanente bewoning wordt er vaak aan- of bijgebouwd. Tevens wordt door het permanent bewonen van stacaravans en recreatiewoningen de stedenbouwkundige, natuur- en landschappelijke waarde van het gebied aangetast. Permanente bewoning dient in een vroeg stadium te worden aangepakt, daar het illegale activiteiten betreft waarbij de caravans/recreatiewoningen niet conform hun bestemming worden gebruikt.

---

⁴⁵ Zie notitie "Uitgangspunten wonen landelijk gebied", gemeente Apeldoorn, juli 1995

4.4 Maatschappelijke- en militaire doeleinden

In het plangebied liggen veel maatschappelijke instellingen c.q. instituten. Hieronder vallen verpleeghuizen, een onderzoeksinstituut, crematoria/begraafplaats, militaire complexen en dergelijke. Het merendeel van deze instellingen en instituten is gesitueerd in de Veluwe(rand). De bouwwerken met een meer maatschappelijk doel (dorpshuis, kerk, school) liggen in en nabij de bebouwingsconcentraties van Beekbergen, Lieren en Loenen.

Ruim 30% van de maatschappelijke doeleinden/instituten ligt in het CVN. Over het algemeen omvatten deze instituten een groot oppervlak aan grond en gebouwen.

Ontwikkelingen en knelpunten

Ontwikkelingen met betrekking tot de maatschappelijke instellingen in het gebied worden momenteel door de gemeente geïnventariseerd.

Onderstaande gegevens hebben vooral betrekking op de aanwezige militaire complexen en het Spelderholt.

In het plangebied liggen een drietal militaire complexen: het militair oefenterrein de Scherpenberg, een munitie-opslagplaats en het complex Veldhuizen (ten noorden van de Hoofdweg en ten oosten van de toeristische spoorweg).

Deze terreinen zijn gezoned met een zogenaamde A-, B- en C-zone.

A-zone: De A-zone is de kleinste zone, die direct om het complex is gelegen. Binnen de A-zone mogen zich geen bebouwing, openbare wegen, spoorwegen of druk bevaren waterwegen bevinden. Evenmin mogen zich hier parkeerterreinen bevinden, terwijl ook recreatie binnen deze zone niet is toegestaan. Agrarisch grondgebruik is mogelijk, mits zich slechts incidenteel personen in deze zone ophouden.

B-zone: Deze zone ligt om de A-zone. De straal hiervan is ongeveer 1,5 x zo groot als die van de A-zone. Binnen de B-zone is geen bebouwing toegestaan, waarin zich regelmatig personen bevinden, zoals woonhuizen, winkels, kantoren, fabrieken, café's en dergelijke. Wegen met beperkt verkeer zijn toelaatbaar, evenals beperkte dagrecreatie, doch sportvelden, zwembaden, kampeerterreinen, caravanparken, jachthavens en dergelijke zijn niet toegestaan.

C-zone: Deze zone ligt om de B-zone, waarbij de straal ongeveer 2x de straal van de B-zone is. De restrictie die binnen deze zone geldt betreft gebouwen met vlies- of gordijngewelconstructies en voorts gebouwen met zeer grote glasoppervlakten, waarin zich als regel een groot aantal personen bevindt.

Gezien de ruimtelijke relevantie van de restricties zijn op de plankaart de B-zones opgenomen.

Het Spelderholt, een onderzoeksinstituut voor de pluimveehouderij (incl. pelsdieren en konijnen), is gelegen in de randzone van het CVN. Het instituut richt zich op gezondheid en welzijn van dieren, kwaliteitsverbetering van producten, verbeteren van de bedrijfssystemen/-efficiency en het verminderen van de milieu-belasting (ammoniakemissie in relatie tot huisvesting en mineralenuitstoot). Het totale complex is ca 32 hectare groot. Ca 18% van het terrein is bebouwd. Het terrein omvat 7 dienstwoningen, diverse kantoorgebouwen, magazijnen en stallen. Om redenen van dierhygiëne is er sprake van een viertal bebouwingsclusters. Een probleem vormt de ligging van het onderzoeksinstituut in de rand van het CVN in verband met ammoniakuitstoot. Verplaatsing of amovering van het onderzoeksinstituut behoort echter niet tot de mogelijkheden. De bouw van emissie-arme stalsystemen heeft er inmiddels voor gezorgd dat de ammoniakemissie op deze locatie sterk is afgenomen ten opzichte van de situatie van voor de (vervangende) nieuwbouw.

Binnen het onderzoeksinstituut vinden enkele interne ontwikkelingen plaats. Het Instituut voor Veehouderij en Diergezondheid (ID-DLO) wordt komende jaren verplaatst naar Lelystad. Het beschikbaar komen van onderzoeksfaciliteiten zal ten goede komen aan de Gezondheidsdienst voor Dieren (onderdeel pluimvee) en de Stichting Praktijkonderzoek Pluimveehouderij. Een deel van de bebouwing op het terrein zal als gevolg van deze verhuizing worden geamoveerd.

4.5 Infrastructuur

Het plangebied is extern ontsloten door een groot aantal wegen. Dominant aanwezig in het gebied zijn de Rijkswegen A1 aan de noordzijde van het gebied en de A50, welke de stuwwalrand tussen Beekbergen en Loenen van oost naar west doorsnijdt en parallel aan de Arnhemse weg afbuigt in zuidelijke richting. In het plangebied liggen verder nog enkele provinciale ontsluitingswegen: de Arnhemseweg, welke Apeldoorn met Arnhem verbindt; de Loenense-/Beekbergerweg (tussen Beekbergen en Loenen); de Groenendaalseweg (tussen de Arnhemseweg en Loenen); de Otterloseweg (tussen Hoenderloo en Apeldoorn) en de Hoofdweg welke loopt over het Apeldoorns Kanaal en Loenen verbindt met Klarenbeek. Met name de Arnhemseweg en de Loenense-/Beekbergerweg hebben een hoge verkeersintensiteit.

Het gebied kent verder nog een aantal lokale wegen en een groot aantal onverharde wegen en paden welke met name liggen in het CVN. Met betrekking tot de recreatieve routes wordt hierbij verwezen naar paragraaf 3.4.2, onderdeel dagrecreatie.

De streeklijnen van het openbaar vervoer rijden over snelwegen en de zojuist genoemde provinciale ontsluitingswegen;

Andere belangrijke infrastructurele verbindingen in het gebied zijn de spoorlijn Apeldoorn-Amersfoort in het noord-westen, de toeristische spoorweg Apeldoorn-Dieren in het oosten en het Apeldoorns Kanaal, welke het plangebied aan de oostzijde begrensd. Verder lopen door het plangebied 2 hoogspanningsleidingen parallel aan elkaar, ten oosten van de Arnhemseweg. Ze doorkruisen het gebied van noord naar zuid.

Het gebied wordt doorsneden door een fijnmazig utilitair fietspadennet en enkele recreatieve routes.

Knelpunten

De A50, A1 en de Arnhemse weg begrenzen een gebied waarbinnen de bebouwingsconcentraties van Beekbergen, Lieren en Oosterhuizen liggen, alsmede een agrarisch gebied, een verblijfsrecreatiegebied en een deel van het CVN. Ten noord-oosten en zuid-oosten van Beekbergen zijn afslagen aangelegd van de snelwegen. Hierdoor komt over de Beekberger-/Loenense weg veel bovenregionaal (sluip-)verkeer, hetgeen leidt tot extra overlast in het door infrastructuur omsloten gebied. Ook komen hierdoor onveilige situaties voor, zoals op de Hansengraaf. Het zou hier beter zijn het snelverkeer van het langzaam verkeer te scheiden.

De aanwezige snelwegen en provinciale ontsluitingswegen vormen aanzienlijke barrières voor mens en dier. Naast versnippering zorgt de aanwezige infrastructuur ook voor geluidsoverlast voor bewoners en recreanten en voor verontrusting van de natuur- en bosgebieden. Om de barrièrewerking voor de fauna enigszins te verzachten is er ter hoogte van de Woeste Hoeve een wildviaduct aangelegd.

Gewenste situatie/beleid

De gemeente Apeldoorn heeft het verkeersbeleid verwoord in de "Verkeerskaart Apeldoorn". Een van de principes die worden gehanteerd is het bundelen en concentreren van autoverkeer op hoofdroutes en het creëren van grote verblijfsgebieden en ecozones. Vertaald naar dit gebied betekent dit dat gestreefd moeten worden naar het optimaal benutten van de snelwegen en het zoveel mogelijk beperken van doorgaand autoverkeer op de overige verbindingen in het gebied. Dit voorkomt onnodige overlast in de omgeving en in kleine dorpskernen. De barrièrewerking van wegen wordt hiermee verminderd. Bovendien wordt hiermee invulling gegeven aan een duurzaam veilige wegenstructuur. Het herinrichten van doorgaande wegen, te beginnen in dorpskernen, waarbij de verblijfsfunctie meer gewicht krijgt en het doorgaande autoverkeer wordt afgeremd is een middel om dit doel te bereiken.

Verder streeft de gemeente naar het stimuleren van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer. Het goed aansluiten van de regionale fiets- en openbaarvervoersverbindingen op het stedelijk fiets- en het openbaarvervoersnet en het toepassen van maatwerk door openbaar vervoer kan het fiets- en openbaarvervoersgebruik in het gebied een stimulans geven. Het verkeersbeleid is hierop gericht.

4.6. Conflicterende ruimteclaims

In de vorige paragrafen zijn de gewenste ontwikkelingen per sector weergegeven. Indien de verschillende kaartbeelden over elkaar heen worden gelegd, dan wordt een beeld verkregen van de conflicterende ruimtelijke belangen.

De meest in het oog springende conflicterende ruimtelijke belangen staan weergegeven op de "Conflictenkaart".

De milieuproblemen ten aanzien van verzuring, vermesting, verdroging en verontreiniging staan op de Conflictenkaart niet aangegeven. Het gaat bij de conflictenkaart immers om ruimteclaims van de sectoren onderling.

Daar milieu-aspecten indirect wel invloed hebben op de ruimtelijke inrichting van het landelijk gebied en direct samenhangen met de belangen van de sector natuur, worden ze (indien ruimtelijk van belang) bij de natuurfunctie meegenomen.

De volgende conflicterende belangen kunnen in het plangebied worden onderscheiden:

- Landbouw - Natuur
- Recreatie - Natuur
- Landbouw - Niet agr. bedrijvigheid en bewoning
- Recreatie - Niet agr. bedrijvigheid en bewoning
- Natuur - Niet agr. bedrijvigheid en bewoning
- Landbouw - Recreatie

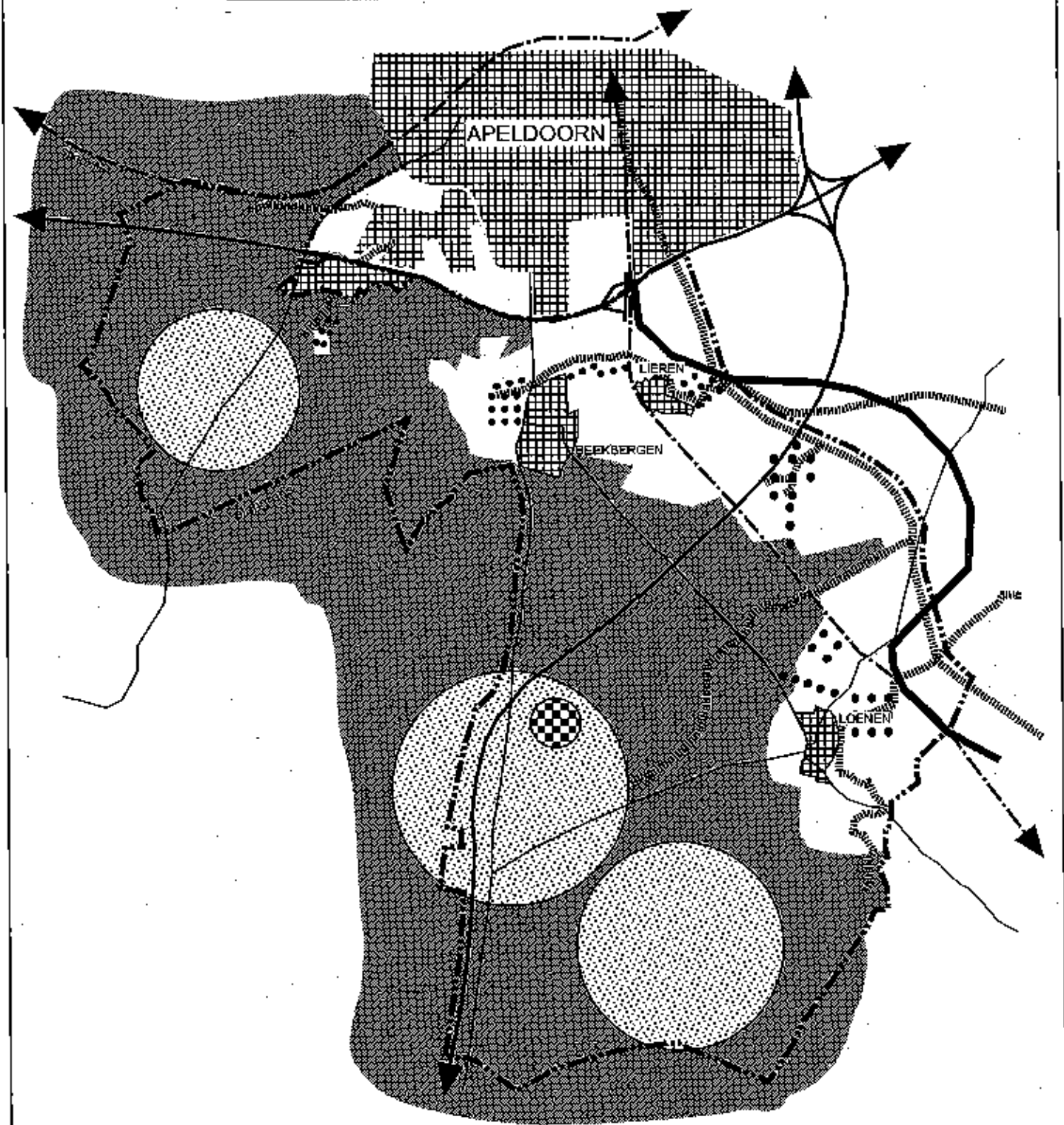
Landbouw <--> Natuur

De verzuringsgevoeligheid van de **bos- en natuurgebieden van het CVN** heeft een grote invloed op de agrarische bedrijfsontwikkeling in het gebied. Het is niet voor niets dat de meest perspectievolle veehouderijbedrijven zo ver mogelijk uit de rand van het CVN liggen (ten oosten van de spoorlijn naar Dieren) en veel kleine agrarische bedrijven nabij het CVN hun bedrijf beëindigen of nevenactiviteiten ontplooiën.

Het behoud en verbeteren van **bestaande ecologische verbindingzones** gaat over het algemeen niet gepaard met nieuwe ruimteclaims. Deze verbindingzones vormen daardoor voor agrariërs geen ruimtelijke bedreiging. Als voor het realiseren van een verbeterde inrichting van bestaande verbindingzones grondaankopen noodzakelijk zijn (Waterschap langs beek) kan dat uitsluitend op basis van vrijwilligheid. Voor bestaande beplantingselementen kleiner dan 5 hectare (de meeste ecologische verbindingzones vallen hieronder) geldt dat deze niet als verzuringsgevoelig worden aangemerkt indien agrariërs hierover een convenant afsluiten met de gemeente. Op deze wijze wordt de agrarische bedrijfsvoering nauwelijks door de aanwezigheid van de verbindingzone beperkt.

De aanleg van **nieuwe ecologische verbindingzones** (CVN-Vrijenbergerspreng) zullen wel voor een deel ten koste gaan van agrarische gronden. Ook deze zullen alleen gerealiseerd kunnen worden op basis van vrijwilligheid (middels beheersovereenkomsten of grondaankopen). Conform de Interimwet zullen evt. nieuwe beplantingselementen niet als verzuringsgevoelig worden aangemerkt.

Conflictenkaart

Legenda

Conflicten

- Landbouw - Natuur
- Natuur - Niet-agrarische functies
- Niet-agrarische functies - Landbouw (verdringing landbouw)
- Verblijfsrecreatie - Natuur
- Extensieve recreatie - Natuur

In de **kwelgebieden** is het in het belang van de natuurwaarden om natte (schrale) graslanden tot ontwikkeling te laten komen. De landbouw zit echter meer op de lijn van intensivering van de productie (optimale verkaveling, ontwatering en bemesting). Het stimuleren van ecologische landbouw of het afsluiten van beheersovereenkomsten bieden voor deze gebieden mogelijke oplossingen.

Recreatie <--> Natuur

Extensieve recreatie en natuur gaan goed samen. Alleen gebieden met zeer specifieke natuurwaarden kunnen gevoelig zijn voor betreding (vochtige heidegebieden, koppen van sprengen) of gevoelig voor verontrusting (rustgebieden voor de fauna).

De wens van de **verblijfsrecreatieve sector** om mogelijkheden te krijgen voor uitbreiding/inbreiding van de bestaande terreinen kan meer of minder conflicteren met de natuurdoelstellingen van het CVN en met de wens een ecologische verbindingszone te realiseren tussen het CVN en de bossen bij Klarenbeek (via de Vrijenbergerspreng en de Beekbergsebeek). Dit vraagt om een zorgvuldige afweging en ordening met maatwerk.

Landbouw <--> Niet agrarische bedrijvigheid

De toename van niet-agrarische vormen van bedrijvigheid en burgerwoningen conflicteert met de belangen van de landbouw in het gebied, die hierdoor in haar bedrijfsontwikkeling wordt belemmerd (als gevolg van stankrichtlijn). Ook treedt versnippering van landbouwgronden op wat de agrarische bedrijfsvoering niet ten goede komt. Met name de gebieden waar de agrariërs redelijke toekomstperspectieven hebben, maar die ook een grote verstedelijkingsdruk kennen (ten oosten van de spoorlijn naar Dieren) vormt verdringing van de landbouw door niet-agrarische grondclaims een reëel probleem. Dit geldt overigens niet voor een algemene bedrijfsbestemming voor het Alba-terrein, daar dit terrein al een industriebestemming heeft.

Recreatie <--> Niet agrarische bedrijvigheid

De toename van niet agrarische bedrijvigheid en burgerwoningen in de stuwwalrand leidt tot aantasting van het landschapsbeeld. Het gevaar bestaat dat hierdoor de stuwwalrand voor zowel extensieve recreatie als verblijfsrecreatie minder aantrekkelijk wordt. Een gevolg hiervan kan zijn dat de recreanten nog meer naar het CVN toetrekken, waardoor van ontlasting van het CVN geen sprake meer is. Dit geldt ook voor de Stadsrand, dat immers een uitloopegebied vormt voor de mensen uit de stad.

Natuur <--> Niet agrarische bedrijvigheid

Een toename van niet-agrarische bedrijvigheid en burgerwoningen in de stuwwalrand kan niet alleen de landschappelijke waarde van het gebied aantasten, maar ook de natuurwaarde. Afgezien van mogelijk verontreinigende invloeden zal veel bedrijvigheid en bewoning nabij ecologische verbindingzones of ecologisch kwetsbare gebieden een verontrustende invloed hebben.

Landbouw <--> Recreatie

In het plangebied lijken **landbouw en recreatie** goed samen te gaan. Dit geldt zeker voor extensieve recreatie. Verblijfsrecreatieve terreinen zouden bij uitbreiding theoretisch een negatieve invloed kunnen hebben op nabijgelegen veehouderijbedrijven (stankcircels). In het plangebied zal dit probleem zich nauwelijks voordoen, daar de verblijfsrecreatieve terreinen merendeels in de Veluwerand liggen. Daar liggen geen veehouderijbedrijven met uitbreidingspotenties.

Tot slot

In deze paragraaf zijn de conflicterende ruimtelijke belangen op gebiedsniveau beschreven. De belangenafweging van de verschillende ruimtelijke claims vindt plaats in het hoofdstuk "**Hoofdpijnen van het ruimtelijk beleid**".